Q. HORATII FLACCI VITA, E VETVSTO QVODAM EXEMplari descripta.

QVintus Horatius Flaccus, Venusinus, patre, vt ipse quidem tradit, libertino, & exactionum coactore: vt verò creditum est, salsamentario: quum illi quidam in altercatione exprobraret, Quoties ego vidi patrem tuum brachio se emungentem? Bello Philippensi exitus à M. Bruto imperatore, tribunus militum meruit: victisque partibus, venia impetrata, scriptum quæstorium comparauit: ac primò Mæcenati, mox Augusto insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis demonstratur illo epigrammate,

Ni te visceribus meis Horati
Plus tam diligo, tu tuum sodalem
Hinno me videas strigosiorem.

Sed multo magis * extremis, tali ad Augustum elogio, *Horatij Flacci, vt vides, ille meus.* Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, vt hoc ad Mæcenatem scripto significat, *Antè ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum: nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adiuuabit.* Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam * suggerere destitit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia, pauca subiecí. *Sume tibi aliquid iuris apud me, tanquam si comitior mihi fueris. Rectè enim & non temere feceris. quoniam id vsus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri posset.* Et rursus, *Tui qualem habeam memoriam, peteris ex Septimio quoque nostro audire, nam incidit vt coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim, si tu superbus amicitiam nostram spreuisti, ideo nos quoque * ἀντιυπερηφανευσόμεθα.* Prætereà

Al. extremis Esquilijs.

Al. ingerere desiit.

Al. ἀντιπερηφανευσόμεθα,

sæpe eum, inter alios iocos, "putissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat: vnáque & altera liberalitate locupletauit. Scripta quidem eius vsque adeo probauit, ma ísuráque perpetuò credidit, vt non modò seculare carmen componendum iniunxerit, sed & Vindelicam victoriam Tiberii Drusique, priuignorum suorum: eúmque coëgerit propter hoc, tribus carminum libris ex longo interuallo quartum addere. Post sermones verò lectos quosdam, nullam sui mentionem factam ita sit questus, *Iratum me tibi scito, quòd non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimùm loquaris. An veritus ne apud posteros infame tibi sit quòd videaris familiaris nobis esse?* Expressitque Eclogam, cuius initium est,

Quum tot sustineas & tanta" pericula solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda parcm,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.

Habitu corporis breuis fuit, atque obesus: qualis & à semetipso in Satyris describitur, & ab Augusto, hac epistola, *Pertulit ad me Dionysius libellum tuum: quem ego (ne accusem breuitatem) quantuluscunque est, boni consulo. Veteri autem mihi videris ne maiores libelli tui sint, quàm ipse es: sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, quum circuitus voluminis tui sit ὀγκώδέστατος, sicut est ventriculi tui.* Ad res venereas intemperatior traditur. nam speculato cubiculo scorta dicitur habuisse disposita, vt quoc unque respexisset, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimùm in secessuris sui Sabini, aut "Tiburtini: domúsque eius ostenditur circa Tiburni lucum. Venerunt in manus meas & elegi, sub eius titulo, & epistola "prosa oratione, quasi commendantis se Mæcenati. Sed vtraque falsa puto. nam elegi, vulgares: epistola autem, obscura, quo vitio minimè tenebatur. Natus est vt. id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato consulibus. Decessit v. Kal. Decem. C. Mario Censorino & C. Asinio Gallo consulibus, post nonú & quinquagesimum annum: hærede Augusto palàm nuncupato, quum vrgente vi valetudinis non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus & conditus est extremis Esquiliis, iuxta Mæcenatis tumulum.

.purissimum.

Al. negotia.

Al. Tarentini.

Al. prosa.

EIVSDEM HORATII VITA IN ALIO EXEMPLARI ALITER *scripta.*

Q. Horatius Flaccvs libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos migrauit. Quem quum pater puerum Romam misisset in ludum literarium, parissimis eruditus impensis, angustias patris vicit ingenio: coluitque adolescens Brutum: sub quo tribunus militum ciuili bello militauit: captúsque à Cæsare, post multum tempus, beneficio Mæcenatis non solùm seruatus, sed etiam in amicitiam receptus est. Quaptopter Mæcenati & Augusto in omnibus scriptis suis venerabiliter assurgit. Scripsit Carminum libros IIII. Epodon I. Carmen sæculare. De arte poëtica I. Epistolarum lib. II. Sermonum II. Commentati sunt in illum, Porphyrion, Modestus, Helenius Acron: omnium optimè C. Æmilius.

EIVSDEM HORATII VITA, PER PETRVM CRINITVM, LIB. III. DE *poetis Latinis.*

Q. Horatius Flaccvs in Venusio Apuliæ oppido natus est. Patrem habuit libertini generis. vnde illud,

Quem rodunt omnes libertino patre natum.

Pro certo habetur, eiusdem natalem fuisse duobus circiter Sat. 6. lib. 1.

annis ante coniurationem L. Sergij Catilinæ. quo tempore celebres erant in ciuitate, ex poetis, Valerius Catullus, Licinius Caluus, & Heluius Cinna: ex oratoribus, M. Cicero, Q. Hortensius, & Q. Catulus: ex philosophis, Varro Terentius, & Figulus Nigidius. Orbilium Beneuentanum (vt constat) à puero audiuit, quem appellat alicubi plagosum: ac mirum quàm breui tempore in bonis literis profecerit. Ingenio enim facili & auidissimo fuisse traditur in capiendis optimis disciplinis. Vbi autem satis visus est nauasse operam Latinis studiis, Athenas se contulit, vt philosophorum præceptis liberius incumberet. Maximéque Epicureorum placita videtur probasse: vt illud vrbanè dictum testatur,

Epist. 1. lib 2.

Me pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.

Epist. 4. lib. 1.

Moribus fuisse dicitur subobscœnis, & ad bilem interdum paulò excitatior: adeo erga amicos gratus atque officiosus, vt nobiliorum etiam studiis & gratia clariorin dies ac nobilior esset. Nam primò dignitatem tribunitiam honestis suffragiis est adeptus, & Romanæ legioni præpositus: quod ipse de se scribit. Amicos verò habuit, ex poetis, Albium Tibullum, Quintilium Varum, cuius obitum officiosè deplorat: Valgium, consularem, Virgiliúmque ipsum: ex prima nobilitate, Iulianum Florum, Maximum Lollium, & Mæcenatem, cum quo supra septem annos summa familiaritate vixit. quod cùm ex locis multis, tum maximè his versibus apparet,

Sat. 6. lib. 2.

Septimus octauo propior tam fugerit annus,
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum *In numero.*

Nam cum ipso quidem Horatio iocari liberius Mæcenas, atque agere consuecuit, eidémque concredere sua studia, in rebus ciuilibus. Quum ipsa ciuitas magnis factionibus teneretur, variisque seditionibus æstuaret, sequutus primò est Bruti & Cassij partes quod à multis alijs & à Sidonio Apollinari, traditum est: qui ad Iulium Maioranum sic refert,

Et tibi, Flacce, acies Bruti Cassique secuto,
Carminis est autor, qui fuit & venia.

Mox verò accidit vt fauore Mæcenatis non dignitatis tantùm assequeretur, sed ipsi quoque Octauio imperatori

foret insinuatus : quum liberè & amicè ad illum scribat. Illas tamen epistolas, quæ referuntur à quibusdam, Augusti ad Flaccum, magis confictas opinamur, quàm dignas tanto principe, eiúsque summa eruditione. quod ipsum cùm alia multa, tum elocutio in primis probat. Composuit perplura, quæ vulgo etiam sunt notissima : nos quam breuissimè repetemus : Libros Carminum quatuor, Epodon, & Seculare carmen : quibus Augustum ac Mæcenatem miris laudibus celebrat. In scribendas iambicis mirè efficax habitus est : quod & Fabius Quintilianus testatur. Inter lyricos verò (inquit) solus ferè dignus est legi Horatius : quoniam & insurgit aliquando, & plenus est iucunditatis & gratiæ : variisque verbis & figuris felicissimè audax. Ex quo illud peruulgatum,

Hic inter lyricos sublimi virtute vates
Sidera summa ferit, seu dulcia furta puellæ
Cantat amicitias, conuiuia, prælia, paces :
Siue Lycambeis lacerat latratibus hostem,
Impetit aut vario corruptos carmine mores.

Apollinaris quoque sic ad Tonantium de Horatio,

Sed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis vt nostra deinde cursitet orbita,
Qua Flaccus lyricos Pindaricum ad melos
Frænis flexit equos plectripotentibus,
Dum metro quatitur chorda Glyconio,
Nec non Alcaico, vel Pherecratio,
Iuncto & Lesbiaco, siue Anapæstico :
Versans per varij carminis eclogas
Verborum violis multicoloribus.

Diomedes grammaticus, & alij veteres, vndeuiginti carminum modos ab Horatio decantatos asserunt : quorum rationes in tertio de Grammatice libro à Diomede ipso referuntur. Scripsit de Poetica librum ad Pisones : volumina dua Satyrarum, ac totidem Epistolarum. In Satyra verò Lucilium sequutus est, etsi cum vt lutulentum accusat. Fabius certè Quintilianus præcipuum in Satyra dicit hunc ipsum Horatium, ac purum in primis, & tersum. Quin hoc illi proprium & peculiare fuit, vt ridenti similis, & quasi dissimulans, improbitatem ac vitia hominum accusaret : quòd ea magis vrgeant atque afficiant quæ sen-

sim irrepunt, quam quæ aperta fronte inuadunt. quod ipsum & poeta Persius demonstrat,

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus circum præcordia ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso.

Sed & poëta Ouidius ingenuè fatetur magnopere se Horatianis versibus delectatum, & eius carmen diligenter audisse: veluti Propertium, Macrum, Ponticum, & Bassum, qui iambicos lusit.

Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Quum ferit Ausonia carmina culta lyra.

Permultos verò enumerat Horatius, quorum & studium & iudicium percoluit: ut Plotium, Mæcenatem, Varium, Virgilium, Fuscum, Viscos, Valgium, Pollionem, Messalam, & alios. Sequutus est eum in componendis lyricis Paulus Passienus: qui (vt est autor Plinius) mirifice illum exprimebat. Statura fuisse traditur breui, corpore obeso, oculis lippis: quæ vel ex carmine illius variis locis colliguntur. Mortuus est autem Horatius anno ætatis suæ septimo & quinquagesimo, vt in Eusebii annalibus relatum est. Alij supra septuagesimum annum vixisse scribunt. quod ego tamen falsum existimo, vt alibi obseruatum est.

ALIA QVÆDAM DE HORATII VITA ET SCRIPTIS.

Ex Georgij Fabricij præfatione.

POETA noster Venusio oppido, inter Appulos & Lucanos, solo Dauniorum veterum, sito, nascitur: patre humili & plebeio, qui videlicet præconium fecit, & coactor exactionum fuit: ea tamen vir prudentia, & erga filium amore, vt alacritate ingenij in eo animaduersa, Romam ipsum deportaret. Ibidē & vestem ei prætextam dedit, & binos seruulos pro re sua adhibuit: vt & vrbis

magistros audire, & cum pueris ingenuis erudiri posset. Præterea unà cum doctoribus (quod nec inertis nec instrenui patris erat) mores & studia filij ipse inspexit, & adolescentulo vbique ad virtutem custos incorruptissimus adfuit. Erant tum inter Romanos varia Philosophantium studia, & omnis eorum temporum nobilitas, cupiditate discendi accensa, confluebat frequens Athenas, tanquam ad mercatum quendam vberioris doctrinæ: quo se etiam poëta noster contulit, vt ipse de se testatur alicubi.

Aliquanto post.

Sed quum in magnam sententiarum & disciplinarum varietatem incideret poëta noster, neque vllius istius inuestigationis, aut scientiæ esset expers, aut ignarus, primùm videmus eum hæsisse sententia diúque deliberasse ad quam potiùs partem accederet: tandem ad Mæcenatem sic ipse se aperuit.

Nullius addictus iurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & mersor ciuilibus vndis,
Virtutis veræ custos rigidúsque satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor.

Agilitatem videlicet tribuit Academicis, quorum placita & ipse sequitur, & bona hominis ex eorum doctrinâ dimidit, & eundem in iis ordinem, quem Aristoteles, obseruat: & manifestè ait, se inter syluas Academiæ solitum veritatem inquirere. Custodes virtutis Stoicos in negotiis & in gubernatione collocat, & agitationibus ciuilibus aptos esse censet, & cum iis sentit virtutem esse maximi faciendam: sed eorum quædam ἀξιώματα apertè improbat. Nam caules teneros in hortis minuere (quo ipse exemplo vtitur) aut nauem plenam palearum euertere (quo vtitur Cicero) peccata non tanta æstimat, vt furti aut sacrilegii pœna sint vindicanda: inque amici peccatis eam censuram planè non vult admittere. Idem defendit se contra Damasippum Coccionem, qui ipsum stultitiæ, edicto Chrysippeo, damnauerat: & quamuis poëta in angustum redigitur, (vincebat enim ferè pertinacia Stoici) tamen tali loco euadit, vt oret Coccionem vt sibi stulto insanus iraſci contra æquitatem perpetuò nolit. Idem, quum disputaret contra Dauum seruum suum,

se incusantem quòd libertatem viri sapientis minimè tueretur moribus & gravitate, rursus conuicio seruili adeo exardescit, vt ad illum insequendum, à seque repellendum, iratus herus lapides & tela postularet. In his contentionibus, ingenii sui exprimit imaginem: nimirum quantopere odisset importunitatem, & reuerà immanitatem, in illis naturis quæ nulla æquitate flecterentur, nullam placabilitatem admitterent, & sese quodammodo ipsæ humanitate priuarent atque exuerent. Ex his & quibusdam aliis constat quòd poëta cum Stoicis non senserit. Ipse autem quamuis adolescens doctrinam fuerit Epicuri sequutus, tamen quum tonitrua & fulmina in nubibus, ac montium concussiones ac motus in terris cerneret, quúmque Dei providentiam in regnorum mutationibus considerarat: è castris Epicuri maturè profugit, & sapientiæ insanientis fuisse consultum, liberè profitetur, & postea in agitanda tota illa disciplina multos lacessit: & in his principem, multisque Romanorum nobilibus charum, M. Catium: quem festiuè & ridiculè inducit in quadam Satyra præcepta dantem Epicurea: sed quæ nihil habent aut virtutis, aut sapientiæ, aut alicuius cõuentus eruditi: sed tantùm culinaria sunt, & ad mensas proprie aut gulam pertinent: digniora Gelasino Plauti, quàm graui aut perito philosopho. Qualia sunt, Oua longa rotundis esse meliora: item, Caules agrorum salubriores quàm qui in hortis nascuntur: quædam etiam his ineptiis leuiora. Ipsum autem Epicurum, ibidem fontem sapientiæ nominans, explodit è grege philosophico, & per iocum, tanquam hominem vilissimum exterminat. Nequis verò expers eius sententiæ sit quam ipse optimam existimet, autorem quem sequatur maximè, non celat, & se imitatorem esse Aristippi, nequaquam obscurè indicat. Est autem ille (vt constat) libero quodam modo philosophatus: non in aperto quidem contemptu deorum, ut fecit Epicurus sed qui diuis censuit res hominum esse permittendas. Nec in angulo se abdidit aliquo, vt vrbes agrósque deseruit, hominum odio, aut eos, furiæ more, discursu insano terruit: (quod factum à Menedemo est) nec in publico turpis vixit, aut sues aquatum putidè egit (quod de aliquibus proditum) sed personis, locis, temporibus, moribus, & ipsi se fortunæ ac-

commodauit. In quibus autem constituerit ἀξυμίας δ' ἔγ-
ματα καὶ ἴλεω διανοίας ἀπέδειξιν, tradit Ælianus breuissimè: nempe post res præteritas, curam earum non repetendam: res verò futuras metu non anticipandas: quòd illæ præterlapsæ, amplius non sint, hæ autem euentum habeant incertum. Præsentibus solis animum esse applicandum, quæ si optatæ sint & prosperę, & ex voluntate fluant, iis esse gaudendum: sin aliter cadant, & nostræ expectationi non respõdeant, esse perferẽdas animo forti & erecto. Itaque voluptates absentes studio non querebat, aut appetebat labore: sed fructu præsentium se auidè delectabat: & si quid melius offeretur, fortunam lautam aridæ, magnificam sordidæ præferebat. Vnde & poeta noster in Cyrenaicæ & Cynicæ disciplinæ comparatione, Aristippum commendat, quòd oblata non abiiceret: & quæ deessent, non desideraret: Diogenem verò, tanquam nec sibi nec aliis commodum reiecit cum contemptu. Hæc vitæ consuetudo fecit Aristippum & acceptum aulæ Siculæ, quum in eadem Plato tum viueret, & quibusdam aliis viris magnis conciliauit. Nec contentus poeta Horatius hoc vno duce & magistro fuit, sed opes suas & facultatem latiùs extendit, & à singulis mutuatus est ea quæ suæ opinioni essent aptissima. Res autem memorabiles multas, ad omne genus hominum pertinentes, tractandas suscepit.

Initio homines in quatuor genera ipse diuidit: In eos qui tractant remp. quique rerum maximarum sunt cupidi: aut qui suum gerunt negotium laboriosè, vt agricolæ, vt mercatores. Tum in otiosos quosdam, studiis his contrarios, qui dicuntur ἀπλοϊστικοί, vt sunt commessatores, & reliqui voluptuarii, qui ventri tantùm dediti sunt, nec altius aliquid suspiciunt. Præterea in viros militares, qui extra domum terra marique ætatem transigunt in castris homines quidem φορτικοί, sed publicis rebus non inutiles: è quibus potissimùm constabat robur Italùm, & dignitas nominis Romani. Postremò in homines planè quietos, qui quasi abhorrentes ab his omnibus, cognitioni rerum & inuestigationi se dedunt, aliósque aut artibus necessariis exercent, aut docent de virtute multitudinem. In hoc genere poeta se cupere testatur excellere, & laudem mereri. quo quidem voto ita splendidè potitus est, vt principem

inter lyricos locum, & veluti palmarium apud Romanos obtinuerit, & se ipse Musarum sacerdotem appellare non dubitarit, & sibi nominis immortalitatem vaticinio minimè falso prædixerit. Omnibus igitur hominibus præscripsit quid faciendum, fugiendúmque sit, vt gloriam quisque suo nomini accommodatam, aut conditione dignam, aut ordini conuenientem facilè consequatur. Etenim (vt paulò antè dixi) non contumeliosè in deos, non proterue dicit, sed ipsis viros bonos curæ esse, & ab iis amari atque defendi, suo exemplo probat. Eosdem non colendos sumptu aut ambitione suadet, sed mente immuni & farre pio: nec rogandos eos latifundia, opes, diuitias, sed bonam valetudinem, bonamque mentem & prudentiam, ac senectutem honoratam. In deorum laudibus multus est & facundus. Secundum eos celebrat viros fortes, eruditos, bene meritos: in his præcipuè duces Romanos, & ipsum Augustum Cæsarem: quorum virtutes, res gestas, gloriam, ingenia, benefacta, victorias, triumphos, laudibus dignissimis extollit. De studiis & exercitatione adolescentiæ, præclarè locis multis: de liberali vitæ iucunditate, locis ferè omnibus. Contrario modo vitia illa vitata grauiter detestatur, amores, luxum, ebrietatem, libidines, adulteria, malas voluptates. Reprehensor est iræ, leuitatis, iniuriarum, furoris, periurii. Laudat pleno (quod dicitur) ore, mediocritatem, frugalitatem, innocentiam, vt virum bonum decet: maledicos, improbos, facinorosos, veneficos, odio prosequitur, vt decet hominem iustum. Inuehitur merita indignatione in suorum temporum scelera: & nefarios multos exagitat: pro ratione argumenti, quosdam tectè κὺκλῳ, quosdã etiam expressis ipsorum nominibus atq; flagitiis. Mortem impendere omnibus, variè dicit, & sine intermissione dicit. Talis doctor est in carmine lyrico: quod magna suauitate & dulci lepore condidit, nec minore grauitate ac sapientia pertractauit. In cæteris libris, qui Satyræ inscribuntur, in quibus aut sermocinatur cum amicis præsentibus, aut literas ad absentes mittit, maluit vrbanè, quàm acerbè, iocosè, quàm petulanter agere: & magis Socratem τὴν εἰρωνεία, quàm Lucilium conuiciatorẽ imitari. Apud hunc, quod fuit in Archilochi iambis dirum, nunc liberale & humanũ est: quod in

Lucilii Epodis amarulentum, nunc lætitia quadã perfudit atq; afficit. Valdè mihi placet & graue est Rodolphi Agricolę, viri sapientis, iudiciũ, quod ipse primus tulit de Satyricis apud Latinos. Græcia enim Satyra caruit. Is Persiũ, qui meditando vngues rodit, ait personã habere philosophicam, quòd seuerè obiurgando doceat. Iuuenalis indignatur, irascitur, pluteum cedit, exclamat: ultra Oceanum glacialem, ne vitia Romanorum intueatur, cupit effugere: Horatius illis antiquior, agit blanditiis, & ridentis præfert faciem, & ludum (ut ait ex vetustis quidã) affectat ingenuũ & in ipsa delectatione reprehendit. Sunt huius poëtæ libri quidam διδασκαλικοὶ, arte poëtę, de carminibus emendandis, de vi & decoro orationis, & de illius facultatis summa excellẽtia: item de ipsius poëtę vita, officio, laude. Ea præcepta mittit ad Pisones, ad Augustum, ad Florum: ij libri, iudicij exquisiti & artis perfectæ existimantur. Hæc singula cõmemorare longius, nec loci huius est, nec temporis, nec propositi nos monuisse præcipua satis est: reliqua attenti lectores, & adolescentes studiosi, & interpretes industrij eruent & eaodabunt. nam alium poetam meliorẽ esse Horatio Flacco, & excellentia ingenij, & magnitudine iudicii, & copia doctrinæ, & varietate orationis, & delectu rerum, & pulchritudine tractationis, ego mihi videor cognouisse neminem. Idem sensit temporibus cultioribus doctissima antiquitas. Nam poëtę huic in carmine elegantiã & peritiam numerorum tribuit Quidius: sublimitatem autor vetus non nominatus: iucũditatem, gratiam, varietatẽ, Quintilianus: exquisitum cultum, & poëticum decorem Tacitus. In sermone puritatem & nitorem, idem Quintilianus. In argumentis sapientiam & calliditatem Persius, diligentiam elucubratã Iuuenalis, solertiam Apuleius. In lyricis ferè solum legi dignum, rursus censit Quintilianus: atque ad notandos hominum mores eundem in Satyris esse præcipuum: Lactantius emendatissimum. Eius autoritate & exemplis, tanquam hominis idonei, & fide pleni, vtitur grauissimus scriptor Plutarchus, & Arrianus, Nicomediensis philosophus Imitatus in Odis est præ omnibus Alcæum & Sapphonẽ, & epitheta habet Homerica & Sophoclea. In libro verò Epodon, quẽ volũtate scripsit Mæcenatis, imitatus Archilochũ, retinet suauitatẽ in numeris,

tis, mutat acerbitatem in conuiciis. In Satyris Romanos illos ante se habuit, Ennium, Lucilium, Varronem: sed his omnibus fuit castigatior & melior. Ioannes Sturmius Odas Horatianas nominabat (vt memini) opus varium rebus, rerum tractatione, orationum formis: in quo Odæ singulæ singula argumenta plenè & perfectè tractata habeant: iucundæ ad cognoscendum, vtiles ad imitandum. Franciscus Petrarcha, sui seculi vir doctissimus, dicere solitus est, se ex nullo poeta Latino euasisse meliorem, quàm ex Horatio, quod dictum Lazarum Bonamicum audiui mirificè prædicantem. Carminis Horatiani lectione se oblectarunt duo sapientissimi imperatores, Augustus & Seuerus.

EIVSDEM GEORGII FABRICII VERSVS DE HORATII SCRIPTIS, ad Ioannem Sturmium.

DVm tu Arpinatum fontes & flumina ducis
Aurea, lata rigans camporum, lata satorum,
Magne senex, & Nestorea dignissime vita:
Exiguas ego tractu operas, in munere paruo,
Et modulata lego Venusini scripta poetæ,
Miratus numeros varios, varia argumenta.
Ille bonus doctis & amicus fidus amicis,
AEolio celebrat cantu fidibúsque Latinis
Virgilium, Variúmque: & te mitissime Cæsar,
Te quoque Mæcenas, in quorum laudibus ornat
Vrbem præclarámque viris studíosque virorum,
Cecropiæ assurgunt cui claro nomine Athenæ.
Ille suas Glyceren & Lyden cantat amicas,
Cúmque Thyonto Venerem, Faunóque Dianam.
A turpi iuuenes deterrens fortis amore,
Pauperiemque pati iubet & terferre labores,
Pro patriáque mori. Musarum perdocet artem
Pisones: scriptísque refert accedere laudem,
Censoris si sint lima tentata periti.
Palladæ Typhœum contra, contráque Mimantem
Mercurium laudans, mores odisse superbos

Imperat, indoctas nec vires esse timendas.
Præscribit pueris quæ pueris preces teneris quæ puellis:
Corrigit antiqui carioráque carmina Liui,
Commendans superis sanctum cum plebe senatum.
Integer æterna qui vult clarescere fama,
Vulnera ne faciens, ignominiosáque iactans
Offendat vatem. si turpis Mæuius, & tu
Canidia, & Cassi, saxo damnate Seriphi.
Tela truces rapiant: si castigandus amicus,
Fomentis ne parce salubribus: aufer ab ipso
Vel curas, vel anaritiam, morbúmque tenacem:
Mollia tum vitæ præcepta inspergere regendæ,
Sæpe iuuat dictis ægrum curare iocosis,
Mordaci interdum melius tentatur aceto.
Sæpe leonine vulpinam attexere pellem
Profuit, & tacito vitiosos carpere morsu.
Vsuitur obsequio Catius, Damasippus honore:
Nasidienus adhuc irascitur, inque perennum
Poscit heros seruum lapides & tela seuerus.
Virtus sola, bonum: libertas, vivere recte:
Nil admirari, sapere est. sub paupere tecto
Regum æquantur opes animis, vincuntur amici,
Ne te etiam frangant curæ, tristésque labores:
Otia morosam releuant genealia mentem.
Vita sub angusto est homini tutissima rure,
Quem citharæque lyræque iuuant, cui carmina mellis:
Cui faciunt lætas epulas, sine lite salinum,
Fœcundíque lares, & mens presentibus æqua.
Talis Aristippo placuit, tibi talis Horati
Vita placet, nullis tuto peragenda querelis.
Vrbanis hæc dum traduntur dicta libellis,
Et sale Mopsopio tinctis, Latióque lepore:
Quid mirum, placeant si cunctis splendida doctis?
Sed tibi scribente Sturmi, pulchroque bonóque,
Ornato Ausonijs doctrinis atque Pelasgis,
Dicere plura pudor, nam tu celeberrime acuto
Iudicio polles, & me hæc scis rectius ipso.

FINIS.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIB. PRIMVS.

AD MAECENATEM. *Ode* I.

Aliis alios studiis (vt ipse alibi loquitur) teneri ostendit: se autem poetæ lyrici nomen affectare profitetur, tanquam sibi honorificentissimum futurum: præsertim si cogitemus, vel ipsius Mæcenatis iudicio, censeatur. Sunt qui eum quatuor vitæ genera, θεωρητικὸν, πολιτικὸν, πολεμικὸν, ἀναπαυτικὸν (quod quidem suum sit) describere voluisse existiment.

Vt ode 29, l. 39. *Tyrrhena regum progo.* *Sunt quos.* Hellen. εἰσὶν ὃς. *Met.* Tanta arte appropinquasse metæ vt ad eam non offenderint. Sic autē & Virg. *fatuentes rotas*, item, *feruidus axis*. *Mob.* Al. *nobilium.* *Quir.* vt *plausus & amici dona Quiritis.* Alij, magistratus tres, vel amplius. & maximos. *Gaudent.* Possunt hæc à præcedentibus separari. L. 2. o. 18, *Attali heres.* Nullis conditi propositis ab agricult. ad mercaturam auoces: non si Attalicas opes illi obtuleri. *Indoc. pau.* Hellen. id est, patiendi. Sic, *Diem frangere moro*, l. 2. o. 7.

MAEcenas atauis edite *regibus,
O & præsidium & dulce decus meum:
*Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegisse iuuat: *metáque feruidis
Euitata rotis palmáque nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos,
Hunc si *mobilium turba *Quiritium
Certat ter geminis tollere honoribus:
Illum si proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
*Gaudentem patrios findere sarculo
Agros: *Attalicis conditionibus
Nunquam dimouebis, vt trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, *indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici,
Nec *partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto

Ad fontis caput.

*Stratus, nunc *ad aquæ lene caput sacræ.*
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Alibi, – *leporem venator vt alta*
In nue fœlicatur.
**Venator, teneræ coniugis immemor:*
Seu visa est catulis cerua fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
*Me doctarum *hederæ præmia frontium*
Alibi, – *seu condis amab. car. Prima feres hederæ victricis præmia. Dius mise.* vt dixit, – *euehit ad deos. Sec. pop.* Ita me allicunt vt nihil commune mihi esse velim cum popul'o. *Al inseris.* Naso, & *fidera vert tangam.* Prop. *Nunc mihi summa licet cont. sid. plantis.*
**Dijs miscent superis: me gelidum nemus,*
Nympharumque leues cum Satyris chori
**Secernunt populo: si neque tibias*
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
*Quòd si me lyricis vatibus *inseres,*
*Sublimi feriam *sidera vertice.*

Ad Augustum Caesarem. Ode II.

Tempestatem & Tyberis inundationem, quæ Romæ contigerant, describit: eâsque ob cædem Cæsaris maximas esse iudicat: nec non de bellis ciuilibus eam sequutis queritur. Tandem pro Augusti incolumitate, vt parentis patriæ, vota facit.

IAM satis terris nimis atque diræ.
Grandinis misit Pater & rubente
*Dextera sacras *iaculatus arces,*
Terruit vrbem:
Vt Gr. βαλών.
Epicuros ait. Timorem incussit ne.
**Terruit gentes, graue ne rediret*
Seculum Pyrrhæ, noua monstra questæ:
Omne quum Proteus pecus *egit altos*
Visere montes:
Prot. custos phocarum Nept. Hellen. Egit visere, pro ad visendum vel, vt viseret.
Piscium & summa genus hæsit vlmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecto paniduæ natarunt
AEquore damæ.

Vidimus flauum Tiberim, retorris
*Littore * Etrusco violenter undis,*
Ire deiectum monumenta regis,
Templáque Vestæ:
** Ilia dum se nimium * querenti*
Iactat vltorem: vagus & sinistra
*Labitur ripa (Ioue non probante) * v-*
(xorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
*Quo graues Persæ * melius perirent:*
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.
Quem vocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
** Virgines sanctæ minus audientem*
Carmina Vestam?
*Cui dabit * partes scelus expiandi.*
Iuppiter? tandem venias precamur,
Nube candente, humeros amictus.
Augur Apollo.
*Siue tu mauis, Erycina * ridens,*
Quam locus circumuolat, & cupido:
Siue neglectum genus & nepotes
*Respicis * autor,*
Heu nimis longo satiate ludo:
*Quem iuuat clamor galeæque * leues,*
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
*Siue mutata * iuuenem figura*
Ales in terris imitaris, almæ
*Filius Maiæ, * patiens vocari*
Cæsaris vltor:
Serus in cœlum redeas, diúque

Mars Etruſci ſeu Tyrrheni in quod inſluit.

Quæ vxori. *Quer.* de nece Cæſaris. *Vxorius.* Vxoris deſideriis ſeu affectibus plus æquo indulgens.

Malus. Iuſtius.

Virg. Veſtales.

Paries. Munus & officium.

Vt Græcè Veneris φιλομμειδὴς.

Autor. Mars, Romanorum progenitor, pater Romuli. *Leues.* Politæ.

Quaſi Mercurij figuram induerit. Aug. Sic alibi, *Quum patrem ſæp. emendatiſque vocaris.*

Lætus interſis populo Quirini:
Néue te noſtris vitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat, hic magnos potius triumphos,
Hìc ames dici pater atque princeps:
Neu ſinas Medos* equitare inultos
Te duce, Cæſar.

Ode 19, Verſis animoſum equu Parthum.

Ad Navem Qva Vehebatur Virgilius Athenas proficiſcens. Ode III.

Nauem precatur vt Virgilium ſibi chariſſimum Atticæ incolumem reddat. Deinde audaciam illius admiratur & damnat, qui primus nauigauit: & naturam humanam in vetitum niti oſtendit.

SIC te, diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorúmque regat pater,
Obſtrictis aliis, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem precor,
Et ſerues animæ dimidium meæ.
Illi robur & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus nec timuit præcipitem Africum
Decertantem aquilonibus,
Nec triſtes Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior, tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui ſiccis oculis monſtra natantia,

Æolus, qui apud Hom. in gratiam Vlyſſis omnes ventos præter Zeph. vti inclusit.

Illi erat χαλκεον ἦτορ, ille erat καλλιπαρῄος.

Vel. arb. Adr. vel freta Adr.

Vt immania cete, Virg.

Qui vidit mare turgidum, &
*Infames scopulos * Acroceraunia?*
**Nequicquam deus abscidit*
*Prudens Oceano * dissociabili*
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada.
**AVDAX omnia perpeti*
Gens humana ruit per vetitum nefas
Audax Iapeti genus.*
Ignem fraude mala gentibus intulit:
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies & noua febrium
Terris incubuit cohors:
*Semotique prius tarda * necessitas*
Lethi corripuit gradum:
Expertus vacuum Dedalus aera
Pennis non homini datis:
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
**Cœlum ipsum petimus stultitia: neque*
Per nostrum patimur scelus
*Iracunda Iouem * ponere fulmina.*

Al. *Alta Ceraunia*, ex Placido Lutatio. Sic autem & Virg.
Disso. Digno qui dissociaretur & separaretur a nobis.
Fruſtra Dei prouidentia Oceanus à terra dissociatus fuit, si nihilominus nauigatur.
Aud. Audax ad omnia aggredienda cum quidquis perpetiendi periculo.
Iap gen. Prometheus, qui Æschylo αἰτιώμενος ardua consilia versans.
Necess. Vt Homerus diem mortis, vocat ἡμαρ εἱμαρμένον. Naso, *Affectasse ferunt regna cœl. gigantes.*
Pon. Deponere è manibus.

AD L. SEXTIVM, CONSVLarem. *Ode* IIII.

Ex veris descriptione occasione sumpta, & communi moriendi conditione ac vitæ breuitate proposita, ad capienda gaudia hortatur. Sunt autem qui tria versuum genera hic esse velint: vt secundus versus sit, *Veris & Fauoni*, itidemque quintus. *Aut arator igni*, & eodem insequent. modo.

*SOluitur acris hyems grata * vice veris & Fauoni*
**Trahúntque siccas machinæ carinas,*
Ac neq; iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,
Nec prata canis albicant pruinis.
*Iã Cytherea choros ducit Venus: * imminẽte Luna:*

In vicem redeunte vere. Vel, vicissitudine veris.
Trah. in mare ad nauigandum.
Imm. Propinqua

Iunctaque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terrã quatiũt pede: dum graues Cyclopũ
Vulcanus ardens urit officinas.
Nũc decet aut viridi nitidũ caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agnam, siue malit hœdum.
PALLIDA mors æquo pulsat pede pauperum tabernas
Regúmque turres. ó beate Sexti,
Vitæ summa breuis spẽ nos vetat inchoare longam.
Iam te premet nox, fabulæque manes,
Et domus exilis Plutonia, quo simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis,
Nec tenerum Lycidam mirabere, quo calet iuuẽtus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

Vulc. Dum Vulc. Ven. marius fabricatur apud Ætnam.
Myrto. Corolla ex myrto.
Sol. Solutæ vere, quæ hyemis frigore constrictæ fuerant.
Sum. br. Spatium breue.
Fabulosi inferi.
Exil. Ob vmbras quæ sunt exiles & tenues.

AD PYRRHAM. *Ode* V.

Miserum esse quicunque illius amore sit irretitus: se exeo, tanquam e naufragio, libenter enatasse.

QVIS multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam,
Simplex munditijs? heu quoties fidem
Mutatosque deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens,
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiua paries indicat uuida

Munditie simplici contenta.
Animum tuum in se exasperaturæ.
Vac. Ad dandam sibi operam.
Intent. Non perspecta, nec explorata.
Paries. Eius amorem tempestati

Suspendisse potenti.
Vestimenta maris deo.

comparat, è qua naufragus euaserit.

AD AGRIPPAM. *Ode* VI.

Bella ab eo gesta, à Vario cantatum iri: se conuiuiis tantùm & amoribus canendis aptum esse dicit.

Scribêris Vario fortis, & hostium
*Victor, Mæonij carminis *alite,*
Quam rem cunque ferox nauibus aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
*Peleidæ *stomachum, cedere nescij,*
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,*
Nec sæuam Pelopis domum,
Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisque lyræ musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris & tuas
Culpa deterere ingeni.*
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydeiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum,
Sectis in iuuenes vnguibus acrium,
*Cantamus vacui, siue *quid vrimur,*
Non præter solitum leues.

Alite. Auspiciis Homerici carminis. Quidam ex coniectura scrib. *alta*: vt dicatur Varij cantus esse Mæonius, id est Homericus. *Stom.* Iram implacabilem. *Dupl.* Vt Gr. διπλοῦς ἀνὴρ subdolus, versutus. Al. *Duplices*, siue *duplicatis*, referendo ad *cursus*. Imminuere.

Al. *quòd.*

AD MVNATIVM PLANCVM, *consularem. Ode* VII.

Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem præ quauis alia placere dicit: & ad diluendas vino curas hortatur.

Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen
Aut Ephesum, bimarisue Corinthi

Mœnia: vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Virginis. *Sunt quibus vnum opus est, *intactæ Palladis vrbẽ*
Carmine perpetuo celebrare, &
In al. edit. *Vndique decerptæ fronti præponere olivam.* *Vndique decerptam fronti præponere oliuam.*
Plurimis, in Iunonis honorem,
olivam alii cuilibet fr. antep. nere. *Aptum dicit equis Argos, ditésque Mycenas.*
*Me nec tam *patiens Lacedæmon,*
Pat. Ob disciplinam scueram. *Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,*
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus vt obscuro deterget nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam vitaque labores
Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis vmbra tui. Teucer Salamina patrémque
Quum fugeret, tamen vda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic tristes affatus amicos,
Par Patre mihi. infenso. *Quò nos cunque feret melior fortuna *parente,*
Ibimus, ô socij, comitésque.
Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo
Alteram, de qua ambigi posset an priori cederet. *Ambiguam tellure noua Salamina futuram.*
O fortes peioráque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas,
Cras ingens iterabimus æquor.

Ad Lydiam *Ode* VIII.

Iuuenem quendam (quem Sybarin vocat vt Lydiæ amore perditum, & voluptatibus colliquefactum) notat.

LYdia dic, per omnes
Te deos oro, Sybarim cur properes* amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris atque solis.
Cur neque militaris
Inter æquales equitet, *Gallica nec lupatis
Temperet ora frænis.
Cur* timet flauum Tiberim tangere? cur oliuum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque iam liuida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo* nobilis expedito?
Quid latet? vt marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiæ
Funera: ne virilis.
Cultus in cædē & Lycias proriperet cateruas.

Dum amaris ab eo, Dum tuo amore captus est.

Gallicanos equos non flectat in campo Martio.

Cur tum. Curiam neque natat, neq; palæstra gaudet?

Nobilitatus iac. expeditè misso.

AD THALIARCVM. *Ode* IX.

Quo magis sæuit hyems, eo magis indulgere genio suadet. Sic autem à Marone hyems genialis appellatur.

VIdes ut alta stet niue candidum
*Soracte: nec iam sustineant onus
Syluæ laborantes: geluque
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco
Largè reponens: atque* benignius
*Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum diota.
Permitte diuis cætera: qui simul
Strauere ventos æquore feruido
Depræliantes, nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.

Sor. Mons in Sab. vel Falisc.

Largius.

Prome de d. amphora, duas ansas, quasi aures, habente.

QVID *sit futurum cras, fuge quærere: &*
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone. nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas:
Donec virenti canities abest
Martias. *Morosa, nunc & *campus, & areæ,*
Lenésque sub noctem susurri
Composita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
Armillar, aut annulus. *Pignúsque dereptum lacertis,*
Non satis pert. *Aut digito *male pertinaci.*

HYMNVS IN MERCVRIUM. Ode X.

Mercurium laudat à genere, ab eloquentia, ab inuentione palæstræ, à maxima in furando calliditate, & ab iis quibus surgitur muneribus.

Maia Atl. filia, Merc. mater ex Ioue. *MErcuri facunde, *nepos Atlantis,*
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus & decore
More palæstræ:
Te canam, magni Iouis & deorum
Nuntium, curuæque lyræ parentem:
Callidum, quicquid placuit, iocoso
Condere furto.
Dum terreret tu minis, nisi boues reddereres furto ablatas, cum risu expertus est eam in iurandi etiam pharetra veritatem. *Te, boues olim nisi reddidisses*
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.
Quin & Atreidas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalósque ignes & iniqua Troiæ

Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
*Sedibus: *virgáque leuem coerces*
Aurea turbam, superis deorum
Gratus & imis.

Virg. Æn. 4, *Tum virgam capit, hac animas ille euocat Orco, &c.*

AD LEVCONEN. *Ode* XI.

Hortatur eam vt omissa futurorum cura, grata præsentibus fumat quamcunque Deus fortunauerit horam, nec dulcia differat in annum, vt alibi loquitur.

TV ne quæsieris scire (nefas) quem mihi, quem tibi
*Finem dij dederint, Leuconoe: nec * Babylonios*
*Tentaris numeros, *vt melius quicquid erit pati.*
Seu plures hyemes, seu tribuit Iuppiter vltimam:
** Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare*
*Tyrrhenum. sapias, *vina liques: & spatio breui*
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit inuida
Ætas. carpe diem, quam minimũ credula postero.

Mathematicos, Astrologicos.

Vt patiaris, ἀντὶ τοῦ πάσχειν. Vide Ann. Al. *Qui.*

Quia vina percolata, delicatiora.

AD AVGVSTVM. *Ode* XII.

Hac ode imitatur principium cuiusdam Pindaricæ: & miro artificio insinuat se in Augusti laudes, dum dicit se dubitare quid potissimum canat: & à deorum laudibus, ad laudes heroum & Rom. ducum, tandémque ipsius Augusti, descendit.

QVem virum aut heroa lyra vel acri
*Tibia *sumes celebrare Clio?*
Quem deum? cuius recinet iocosa
*Nomen *imago,*
Aut in vmbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidóue in Hæmo?
Vnde vocalem temere insecutæ
Orphea siluæ,
Arte materna rapidos morantem

Suscipies celebrandam.

Imago vocis, licho.

Bl. ducere, Gnarum ducendi blãdiis cantus.

Partibus quatuor anni.

Vt Virg. *Proximus huic, longo sed proximus intervallo.*

Diana.

Dioscuros, Castorem & Pollucem.

Fluit de saxis.

Superbi imperium Tarquinii.

Fluminum lapsus, celeresque ventos.
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum ac deorum,
Qui mare & terras, variisque mundum
Temperat horis?
Unde nil maius generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prælijs audax neque te silebo
Liber, & sæuis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem. quorum simul alba nautis
Stella refulsit,
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt venti: fugiúntque nubes:
Et minax (quòd sic voluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquinii fasces, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum, superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciumque.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum

*Sæua paupertas: & animus *apto*
Cum lare fundus
Crescit occulto velut arbor æuo
Fama Marcelli: micat inter omnes
Iulium sidus, velut inter ignes
Luna minores,
Gentis humanæ pater atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
*Cæsaris fatis data: tu *secundo*
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos Latio imminentes
Egerit iusto domitos triumpho,
Siue subiectos Orientis oris
Seras & Indos:
**Te minor latum reget æquus orbem:*
Tu graui curru quaties olympum,
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

Fundus cum domo quæ conueniret functibus ipsius, non magnificentior quàm pro illis esset.

Vt mox, Te minor, &c.

Insidiantes & mala illi machinantes.

Æquo animo, se inferiorem te gerens, reget terras, vt tu cœlum.

AD LYDIAM. *Ode* XIII.

Queritur Telephum riualem sibi à Lydia præferri.

QVum tu Lydia Telephi
Ceruicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, uæ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur,
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manent: humor & in genas
Furtim labitur, arguens
*Quàm lentis penitus *macerer ignibus.*
Vror, seu tibi candidos
*Turparunt humeros immodicæ *mero*
Rixæ: siue puer furens,

Tabescam.

Inter pocula ortæ.

Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Fore perp. *Speres perpetuum dulcia barbarè*
Lædentem oscula, quæ Venus 5
Quinta parte sui nectaris imbuit.
FELICES *ter & amplius*
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulsus querimoniis,
Suprema citius soluet amor die. 10

IN BRVTVM, CIVILE BELLVM renouantem. Ode XIIII.

Allegoria perpetua est in hac ode, vt testatur Fabius: qui etiam nauis nomine remp. significari (quum alii potius Brutum intelligant) fluctuum tempestates pro bellis ciuilibus, portum pro pace atque concordia dici existimat.

O Nauis, referent in mare te noui
Fluctus, ô quid agis? fortiter occupa
Portum. nonne vides vt
Destitutis sis militibus. *Nudum remigio latus?*
Et malus celeri saucius Africo, 5
Antennæque gemant? ac sine funibus
Perferre. *Vix durare carinæ*
Possint imperiosius
Æquor? non tibi sunt integra lintea,
Non dij, quos iterum pressa voces malo. 10
Quanuis generis nobilitate glorieris, nihil eam curant milites. *Quanuis Pontica pinus,*
Syluæ filia nobilis,
Iactes & genus & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Nisi vis esse ludibrio ventis, in naufragio. *Fidit tu, nisi ventis* 15
Debes ludibrium, cane.

Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaque non leuis,
Interfusa nitentes
Vites æquora cycladas.

ODE XV.

Hæc ode vaticinium Nerei habet de Troiæ excidio; & bello quod illud præcessit. Paridi præsertim multa mala denuntiat, suam molliriem ei exprobrans. Est autem vaticinium Cassandræ apud Bacchylidem lyricum imitatus.

PAstor quum traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata. Mala dulcis ani domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Ehu quantus equis, quantus adest viris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas & ægida
Currúsque & rabiem parat.
Nequicquam, Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataque fœminis
Imbelli cithara carmina diuides.
Nequicquam thalamo graues
Hastas, & calami spicula Cnossij
Vitabis strepitúmque, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu serus adulteros
Crines puluere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucérque, & Sthenelus sciens
Pugnæ: siue opus est imperitare equis,

Past. Per contemptum, de Paride qui in Ida monte pastor fuerat. *Cel.* Ventorum flatum compressit.

Diuides. Distribues, singula in singularum gratiam canens. *Cn.* Cretensis. Nam Cnossus vrbs Cretæ. *Serus.* Sero tandem traheris mortuus.

Vrg. Insequuntur.

Non auriga piger. Merionen quoque
Furit præ ardenti desiderio te repe-riendi. *Noſces. ecce furit te reperire atrox*
Tydides, melior patre.
Mel. Fortior, Præſtantior. *Quem tu, cervus uti vallis in altera*
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Tua. Helenæ: quum illi contra tuam fortitud. iactares. *Non hoc pollicitus tua.*
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſque Phrygum claſſis Achillei.
Poſt certas hyemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

Palinodia *Ode* XVI.

Veniam petit à puella, quam verſibus læſerat: & culpam in iram transfert, cuius vim indomitam deſcribit.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminoſis cunque voles modum
Sine igni ſiue aqua eos abolere libeat. *Pones iambis: ſive flamma,*
Sive mari libet Adriano.
Dind. Cybele. *Non Dindymene, non adytis quatit*
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
Non liber æquè: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Trem. tum. Fulmine. *Iuppiter ipſe ruens tumultu.*
Prime. Et quo primi homines fuerunt ficti. *Fertur Prometheus addere principi*
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio gravi
Strauere, & altis urbibus ultimæ

Stetere

Stetere cauſæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem. me quoque pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor, & in celeres iambos
Miſit furentem: nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia dum mihi
Fias recantatis amica
*Opprobriis, *animúmque reddas.*

*Sic. Tex. Reddi. *dſti animum.*

AD TYNDARIDEM.
Ode XVII.

Tyndaridem in Lucretilem inuitat, commendans ab amœnitate, nec non alia commoda quæ ex eo percipiet, offendens.

*VElox amœnum ſæpe *Lucretilem*
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
**Defendit æſtatem capellis*
Vſque meis pluuioſque ventos.
Impunè tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes & thyma deuiæ
*Olentis *uxores mariti:*
Nec virides metuunt colubros,
*Nec martiales *hœdilia lupos:*
**Vtcunque dulci Tyndari fiſtula*
*Valles, & *Vſticæ *cubantis*
Leuia perſonuere ſaxa.
Dij me tuentur: dijs pietas mea
Et muſa cordi eſt. huinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle, caniculæ
Vitabis æſtus: & fide Teia

Faunus ex Lucæo in Lucretilem (qui mons eſt in Sabinis) ſæpe commigrat. Propulſat à cap.

Capellæ.

Pes Ionicus pro chorianibo. Al. *hœdulæ.* Quandocunque. ve. vbicunque. *Vſt. cub.* montis leuiter decliuis.

Labore multo amplexus vnius Vlyssis petentes.
Non accendentis pectus ad quicquam reprehensione dignum.

Dices laborantes in vno*
Penelopen vtreámque Circen.
Hìc innocentis pocula Lesbij*
Duces sub vmbra: nec Semeleïus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metues proterunt
Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinentes iniyciat manus:
Et scindat hærentem coronam.
Crinibus, immerit ámque vestem.

Ad Qvintilivm Varvm.
Ode XVIII.

Moderatum vini vsum à curis & sollicitudinibus ad lætitiam hominem traducere, contrà ex immodico eius vsu mala multa oriri.

Nvllam Vare sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
Vino non madentibus.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neq;
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Habet in ore militiam aut pauperiem crepat.
Quis post vina grauem militiam aut pauperiem
crepat?
Quis nõ te potius, Bacche pater, teq; decẽs Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non leuis Euius:*
Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi non ego te candide Bassareu*
Inuitum quatiam: nec variis obsita frondibus*
Sub diuum rapiam. Sæua tene cum Berecynthio*
Cornu tympana, quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

Sub. Thracibus grauis & infestus Bacchus.
Cupidi explendi libid.
Tua sacra non diuulgabor.
Tene. Contine tua tymp. patere me præ nimio vino insanire, vt tuæ Bacchæ, tymp. audito, Cui commissum are. patefit, & velut perlucet,

DE GLYCERA. *Ode* XIX.

Se Glyceræ amore ita vri dicit, vt non bella sed amores tantum scribere possit.

Mater sæua Cupidinum
Thebanæque iubet me Semeles puer
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata protervitas,
*Et vultus*nimium lubricus aspici.*
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit: nec patitur Scythas
Et versis animosum equis
*Parthum dicere, nec quæ*nihil attinent.*
*Hic viuum mihi*cespitem, hic*
Verbenas pueri ponite, thuráque,
Bimi cum patera meri.
Mactata veniet lenior hostia.

Qui nimium lubrice & periculosè aspicitur.

Non spectant ad res meas. Id est, ad amorem.

Aræ loco, vt Venerem placem.

AD MAECENATEM. *Ode* XX.

Inuitat Mæcenatem ad conuiuium, quod minimè sumptuosum fore dicit.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa.
*Conditum*leui: datus in theatro*
Quum tibi plausus,
*Care Mæcenas, eques: *vt paterni*
Fluminis ripæ, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
*Montis*imago.*
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
*Tu bibes vuam: *mea nec Falernæ*

Cui contr. *Relicti dolia, apud* Ter.

Adeo vt Etrusci fl. rip. 1. Tiberis.

Echo, vt O. 12. Pocula mea non temperantur vino Fal. neque Formiano.

Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

Hortatur Virgines & pueros ad canendas Apollinis & Dianæ laudes. Ode XXI.

Dianam teneræ dicite virgines,
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonámque supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuiis & nemorum coma,
Quæcunque aut gelido prominet Algido, 5
Nigris aut Erymanthi
Siluis aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalémque, mares, Delon Apollinis,
Insignémque pharetra 10
Fraternáque humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem
Pestémque, à populo & principe Cæsare, in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece. 15

Monte in agro Tusculano.

Montis & vibis Lyciæ.

Ad Aristium Fuscum Ode XXII.

Integritatem vitæ & innocentiam vbique tutam esse dicit: idque suo exemplo probat.

Integer vitæ, scelerísque purus
Non eget Mauri iaculis, neque arcu,
Nec venenatis grauida sagittis,
Fusce, pharetra:
Sive per Syrtes iter æstuosas,
Sive facturus per inhospitalem

Mauri n. iaculatores optimi.

Littora Syrtibus marinis propinqua.

Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Indiæ fluuius.

Namque me sylua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & vltra
Terminum curis vagor expeditus,

Al. *expeditis.*

Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit esculetis:

Appulia.

Nec Iubæ tellus generat, leonum

Numidia.

Arida nutrix.
Pone me pigris vbi nulla campis

Pone me c.p. vbi n.

Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ malúsque

Graue & insalubre cœlum.

Iupiter vrget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN *Ode* XXIII.

Non esse cur ipsum extimescat, & à matris latere nunquam discedere velit, quum sit iam viro matura.

VItas hinnuleo me similis Chloë,
Quærenti pauidam montibus aduis
Matrem, non sine vano
Aurarum & syluæ metu.

Inhorruere folia flatu Fauonii, qui veris aduentis est comes.

Nam seu mobilibus veris inhorruit
Aduentus foliis, seu virides rubum
Dimouere lacertæ:
Et corde & genibus tremit,
Atqui non ego te, tigris vt aspera,

Persequor vt frãgam & dilacerẽ: sicut hæ feræ hinnulos.

Gætulúsue leo frangere persequor.
Tandem desine matrem.

Tempestiua sequi viro.

AD VIRGILIVM, DE QVINTILIJ MORTE. Ode XXII.

Quis statui finis possit desiderio, tam, capitis? vt Gr. φίλη κεφαλή. Alii, Præc. lug. c. quis debeat esse mòd. Vel Queis, vt sit pro Quibus.

* QVIS desiderio sit pudor aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene, cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Vrget? cui Pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta Fides, nudaque Veritas,
Quando vllum inuenient parem?
Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.
Non ita cr. quasi nunquam repetendum. Tu frustra pius (heu) * non ita creditum
Poscis Quintilium deos.
Al. Quid si Thr. & Num. v. r. san. imagini? * Quòd si Threïcio blandus Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum est, illum amisisse, Corrigi non potest. * Durum: SED leuius sit patientia,
Quicquid * corrigere est nefas.

AD LYDIAM. Ode XXV.

Insultat Lydiæ, quòd, iam vetula, vicissim à iuuenibus contemnatur.

PArcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuuenes proterui,
Nec tibi somnos adimunt: amatque
Ianua limen,
Ian. non recedit à limine: quia clausa manet.

Quæ prius multum faciles mouebat
Cardines. audis minus & minus iam,
*Me tuo longas pereunte noctes
Lydia dormis?
Inuicem mœchos anus arrogantes
Flebis in *solo* leuis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
-lunia vento:
Quum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet mares* furiare equorum,
Sæuiet circa iecur vlcerosum:
*Non sine questu
Læta quòd pubes edera virenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto:
Aridas frondes hyemis sodali.
Dedicet Hebro.

Amatoris exclusi verba.

Deserto.

Leui, pro vili.

Virg. Scil. ante omnes furor est insignis equarum. Querendo etiam quòd iuuentus puellas: vetulis præferat.

AD MVSAM DE AELIO LAMIA. *Ode* XXVI.

Musarum amatorem & cultorem minus curis & mœroribus obnoxium esse innuit: & Musæ Pimpleæ suum Lamiam commendat.

MVsis amicus, tristitiam & metus
Tradam* proteruis in mare Creticum
Portare ventis: quis sub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid* Tiridatem terreat vnicè
Securus. ô quæ fontibus integris
Gaudes, apricos nectè flores,
Nectè meo Lamiæ coronam
*Pimplea dulcis. nil sine te mei
Prosunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio* sacrare plectro
Téque tuásque decet sorores.

Vt procellas austri, Virg.

Al. Mithridatem.

Musa, à Pimpleo monte. Cõsecrare immortalitati fid. Lat. & carmine Sapphico, vel Alcaico.

Ad Sodales. *Ode* XXVII.

Sodales inter pocula rixantes, atque adeo pugnantes, reprehendit: & hunc esse barbarorum morem docit. Inuitatus adhibendum, id se facturum ea lege pollicetur, vt frater Megillæ nomen amicæ suæ proferat. Tandemq; audito puellæ nomine, vicem huius amatoris misceatur.

Natura comparatis.

*Natis in vsum lætitiæ scyphis,
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem, verecundúmque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.

A comparationibus & conuiuiis plurimum differtum. *Lucernis* autem tanquam de noctur. conuiuiis.

Vino & *lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales,
Et *cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede quæ te cunque domat Venus.
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuóque semper
Amore peccas. quicquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miser,
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæra.

Quia cœnab. accumbentes, & cubito innitentes.

Ode XXVIII.

Archytas, Tarentinus philosophus & geometra, nautæ cuidam respondet, communem esse omnibus moriendi necessitatem: & orat ne

se naufragum insepultum iacere patiatur, sed aliquantulum arenæ corpori inijciat Id beneficii præstare volenti, benè precatur: recusanti præstare, minatur.

TE maris & terræ numeróque carentis arenæ
*Mensorem, cohibent, Archyta, — Geometram.
Pulueris exigui prope littus parua* Matinum — In Appulia.
Munera. nec quicquam tibi prodest — Non profuit ad vitandam mortem.
Aerias tentasse domos, animóque rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis* genitor, conuiua deorum: — Tantalus. Hæc autem respondet Archytas.
Thithonúsque remotus in auras:
Et Ionis arcanis Minos admissus habénque
Tartara* Panthoiden, iterum orco — Pythagoram.
Demissum: quamuis clypeo Troiana* resixo — Detracto.
Tempora testatus, nihil vltra
Neruos atque cutem morti concesserat atræ:
Iudice te, non* sordibus autor — Contemptus.
Naturæ verique. SED omnes vna manet* nox, — Tenebræ mortis.
Et calcanda semel via lethi.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti:
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum ac iuuenum densantur funera: nullũ
Sana caput Proserpina fugit.
Me quoque* deuexi rapidus comes Orionis — Ad occasum vergentis. vel, siti in decimi parte cœli.
Illyricis Notus obruit vndis.
At tu nauta, vagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus & capiti inhumato
Particulam dare* sic, quodcunq; minabitur Eurus — Precantis est.
Fluctibus Hesperiis, Venusine
Plectantur syluæ, te sospite: multáque merces,
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ione, Neptunóque sacri custode Tarenti. — Forsan non dubitas admittere.
Negligis immeritis nocituram.

eælpam quæ, &c. Tibi ipsi igitur idem vicissim cõtingat. Al. *committere? furs & Deb. &c.*

Postmodo te natis fraudem committere forsan.
Debita iura viceſque superbæ
Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis:
Téque piacula nulla resoluent.
Quanquam festinas (non est mora longa) licebit
Iniecto ter pulvere curras.

AD ICCIVM. *Ode* XXIX.

Mirum quiddam & monstri simile dicit esse, cum a philosophiæ studio ad militiam transisse.

Opulentis.

*ICCI, *beatis nunc Arabum invides*
Gazis: & acrem militiam paras
Non antè devictis Sabæa
Regibus: horribilique Medo

Te paras ad ducendum Medos captivos.

**Nectis catenas, quæ tibi virginum*
Sponso necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis

Vnguentatis.

Ad cyathum statuetur vnctis,*
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cum tu coemptos vndique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum,
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. *Ode* XXX.

Rogat Venerem vt in ædem Glyceræ veniat.

O Venus, regina Cnidi Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.*

Lætitiam tibi cõsecratum ab illa.

§ Feruidus tecum* puer, & solutis — Cupido.
Gratiæ zonis, properéntque Nymphæ,
Et parum comis sine te* Iuuentas, — Iuuentæ dea.
Mercuriusque.

AD APOLLINEM. Ode XXXI.

Se, parcè & frugaliter viuentem, non diuitias sed mentem sanam in corpore sano, ab Apolline poscere dicit.

QVid* dedicatum poscit Apollinem — Cui templum de
Vates? quid orat, de patera nouum — dicauit Aug. in palatio.
*Fundens liquorem? non opimas — Libans diis vini
Sardiniæ segetes feracis: — primitias.
§ Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum?
Non rura quæ Liris quieta
*Mordet aqua taciturnus amnis. — Radit, Allit.
*Premant Calena falce, quibus dedit — Amputent vua
Fortuna, vitem: dines & aureis — cultello falcis
Mercator* exsiccet cululis — instar incuruo.
Vina Syra* reparata merce — Ex. s. Pro Exha
Dijs carus ipsis: quippe ter & quater — riat poculis vi
Anno reuisens æquor Atlanticum — per hypall.
*Impune me pascunt oliuæ, — Rep Empta ma
Me cichorea leuésque malua. — mis acceptis c
Frui* paratis & valido mihi — S.m.
*Latoe dones, & (precor) *integra — Parcis.
Cum mente: nec turpem senectam — Apollo.
Degere, nec cithara carentem. — Des mentem
— nam in corp.fa

AD LYRAM. Ode XXXII.

Lyram alloquitur, eámque laudans, magnum solamen Alcæo primùm attulisse ait.

POscimus, si quid vacui sub vmbra — Al. Poscimus.
Lusimus tecum, quod & hunc in annum — Otiosi.

Viuat & plures: age, dic Latinum.
Barbite carmen:

Modulatis sonis adhibere ab Alceo.

Lesbio primium modulate ciui:*
Qui ferox bello, tamen inter arma,*
Siue iactatam religarat vdo
Littore nauim:
Liberum & Musas, Venerémque, & illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum, nigris oculis nigróque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grate testudo Iouis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salue*
Rite vocanti.

Siue erat in castris, siue ad portum abiquem appulerat.

Quotiescunque e cunque, salue. ex Por. Exp. & liter.

AD ALBIVM TIBVLLVM. *Ode* XXXIII.

Consolatur eum alioum exemplo, quibus itidem amantibus contingit vt non redamentur.

Albi, ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa præniteat fide:
Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in aspera
Declinat Pholoen: sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri: cui placet impares
Formas atque animos sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior quum peteret Venus,*
Grata detinuit compede Myrtale,

e forte doleas e audi quod di im. *Insignem*, c. Vel, Hoc te ne volo, *Insignem*, & c Qed e hoc tibi fieli a venire potes.

nica.

Libertina fretis acrior Adriæ
Curuantis Calabros sinus.

ODE XXXIIII.

Dicit se, qui antea parcè deos colebat, Epicureæ sectæ præceptis assentiri, nunc sententiam mutare, nominari deorum metu perterritum.

PArcus deorum cultor & infrequens:
Insanientis dum sapientiæ — Epicureæ.
Consultus erro, nunc retrorsum — Consilium mutare.
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter — Iupiter. *Ignicor.* fulmine.
Igni coruisco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes — Cœlo sereno. quod Lucr. negat fieri posse.
Egit equos, volucremque currum:
Quo bruta tellus, & vaga flumina, — Immobilis, *Ser.*
Quo Styx, & inuisa horrida Tenari — Tæn. vnde dicitur esse iter ad inferos.
Sedes, Atlanteusque finis
Concutitur. valet ima summis
Mutare & insignem attenuat deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax — Summos honores.
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM.
Ode XXXV.

Orat Fortunam vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem.

ODiua gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu — Cui est in promptu & ad manum, tollere, &c.
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos: — Commutare fun
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,

Quicunque Bityna laceſſit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ.
Vrbéſque gentéſque, & Latium ferox,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioſo ne pede proruas
Stantem* columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſantes, ad arma
Concitet: imperiúmque frangat.
Te ſemper anteit ſæua Neceſſitas,
*Clauos trabales & cuneos manu
Geſtans ahena: nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidúmque plumbum.
Te Spes & albo rara Fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat,
*Vtcunque mutata potentes
Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum & meretrix retro
Periura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre iugum pariter* doloſi.
Serues iturum Cæſarem in* vltimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
*Examen Eois timendum
Partibus, Oceanóque rubro.
Eheu* cicatricum & ſceleris pudet,
*Fratrúmque. quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus? vnde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô vtinam noua
Incude* diffingas retuſum in

Columen impetū, Don. in Ter.

Clauos trabales figere, Cic. pro Confirmare & conſtabilire.

Quandocunque deſeris quos antea beaſti.

Dolosè agentes in ferendo pariter iugo.

Vt Virg. Et penitus diuerſos orbe Brit.

Exercitum e iuuenibus.

In bello ciuili aceptarum.

Frater. Ciuium. Vel quia interdū duo fr. contr. erant partium.

Arma aduerſus cives hoſtata.

15 *Massagetas Arabásque ferrum.*

diffingens, alia eximiam refingas in Matt.

ODE XXXVI.

Gratulatur Numidæ amico reditum in patriam, & hortatur ad prosequendum lætiam hanc largiore potu.

ET thure & fidibus iuuat
Placare & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab vltima
5 *Caris multa sodalibus,*
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quàm dulci Lamiæ: memor
Actæ non alio rege puertiæ,*
Mutatæque simul togæ.
10. **Cressa* ne careat pulchra dies nota:*
Neu Promptæ modus amphoræ
**Neu morem in Salium sit requies pedum:*
Neu multi Damalis meri
Bassum Threïcia vincat amystide:*
15 *Neu desinit epulis rosæ,*
Neu viuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuellitur adultero,
20 *Lascuis edoris ambitiosior.*

Magistro & doctore: vel, quopiam amico potentiore. *Cressa*, alba. Neu cessemus saltare Saliorum more.

Poculo capacissimo. Neu certet cum Basso magnitudine poc. sed cum Numida.

ODE XXXVII.

Sodales suos ad lætitiam hortatur ob Actiacam victoriam Augusti, atque hanc celebrat.

NVNC est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus*
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus, sodales.

Opiparis, à Salis

Ante hac vefas depromere cæcubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus & imperio parabat,
Cum eunuchis & cinædis. **Contaminato cum grege turpium*
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare fortunáque dulci
Ebria. sed minuit furorem
Vix vna sospes nauis ab ignibus:
Vino quod ad Mareotidem pal. Ægypti nascitur. *Mentémque lymphatam *Mareotico*
Redegit in veros timores
Cæsar, ab Italia volantem
Remis adurgens (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Æmoniæ) daret vt catenis
Fatale monstrum quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Nec se contulit in abditas Ægypti latebras, Q. d. Nec reparauit salutem ad illas lat. confugiendo. *Expauit ensem, *nec latentes*
Classe cita reparauit oras.
Ausa & iacentem visere regiam
Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpentes: vt atrum
Corpore combiberet venenum:
Deliberata morte ferocior:
Sæuis Liburnis scilicet inuidens,
Priuata de duci superbo
Non humilis mulier triumpho.

AD MINISTRVM.
Ode XXXVIII.

Ministrum suum seu famulum aliud nihil adhibere vult ad externum conuiuii apparatum quàm myrtum.

Persicos

Perſicos odi puer apparatus:
Diſplicent nexæ philyra coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
**Sera moretur.*
Simplici myrto nihil allabores*
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arcta
Vite bibentem.

Vunguenta, odores, coronas ſumptuoſas, & alias conuiuiorum Perſic. delicias. Serò naſcens, quum iam alibi defecerit. Ne labores vt quicquam addas myrto.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER II.

Ad C. Asinivm Pollionem. *Ode* I.

Asinium Pollionem monet, vt ſuas de bellis ciuilibus tragœdias tantiſper intermittat, dum publicas res ordinant. Eum deinde, & illa eius carmina laudat. Cui laudationi deplorationem calamitatis belli ciuilis adiungit.

**Motum ex Metello conſule ciuicum,*
Bellique cauſas, & vitia & modos,
Ludúmque Fortunæ grauéſque
Principum amicitias, & arma
**Nondum expiatis vncta cruoribus,*
(Periculoſæ plenum opus aleæ,)
Tractas. & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulum ſeueræ muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, vbi publicas

Bellum ciuile, ſumpto a Metelli conſulatu principio.
Cruenta ſang. ciuili, nondum expiato.
Careant theatra tuis trag. donec quæ in rep. ſunt turbata, in ſuum ſtatum reſtituerit.
Vide autem an intell. de poemate, quod in deſcriptione ciuilium ſeditionum aliquid tragicum haberet.

Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mœstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures, iam litui strepunt:
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitúmque vultus.
Audire magnos iam videor duces
Vepote quem colligerint mori. endo pro patria. *Non indecoro puluere sordidos.
Et cuncta terrarum subacta,
Imperterritum. Præter *atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis amicior
Afris, inulta cesserat impotens
Africa. *Tellure: *victorum nepotes
Vict. Romanorum posteros. Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia prælia
Testatur, auditúmque Medis
Italicæ. *Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Appulorum & Italorum. Ignara belli? quod mare *Dauniæ
Non decolauere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis Musa procax iocis
Ceæ nænie, Simonidei carminis. Rest. Iterum tractes. *Ceæ *retractes munera nænie:
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM. *Ode* II.

Nullam reconditi argenti gratiam esse dicit: laudatóque ob liberalitatem in fratres Proculeio, cum demum qui cupiditatibus imperare nouit, & regem & beatum habendum esse ait.

*NVllus argento color est, auaris
Abdito terris, *inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna *metuente solui.
Fama superstes
Latius regnes, *auidum domando
Spiritum, quàm si Libyam remotis
Gadibus iungas: & vterque Pœnus
Seruiat vni.
*Crescit indulgens sibi dirus hydrops:
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis, & aquosis albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten,
*Dissidens plebi, numero beatorum eximit virtus: populúmque falsis
Dedocet vti
Vocibus: regnum & diadema tutum
Deferens vni, *propriámque laurum,
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat aceruos.

Q. d. Nulla est argenti gratia, vel, Pene argento fuit gratia, nisi, &c.

Qui odisti laminam in terras defossam.

Quæ cauet ne soluatur.

Cupiditates refrænando.

Morbum suum auget, dum desiderio suo obsequitur.

Virtus, à plebe dissentiens, negat habendum esse inter beatos.

Perpetuò mansuram laudem.

AD DELIVM. *Ode* III.

Neque demittendum aduersis, neque efferendum secundis rebus

esse animum: sed hilariter viuendum, & genio indulgendum: quum æqua sit omnibus moriendi conditio, non minus ut quilibarem, quam iis qui tristem vitam egerint.

Æquo animo ferre res aduersas memento, & in prosperis lætitia insolenti non efferri: ô Deli, qui moriturus es, *seu mœstus*, &c.

* *Æquam memento rebus in arduis*
Seruare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli.
Seu mœstus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni:

Falerno interius recondito, & notam appositam habente qua commendetur. Al. *Quòp.*

* *Quâ pinus ingens albâque populus*
Vmbram hospitalem consociare amant
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc vina, & vnguenta, & nimium breues
Flores amœnæ ferre iube rosæ:
Dum res, & ætas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis saltibus, & domo,

Pro lauat. i. alluit. *Villâque, flauus quam Tiberis* lauit:*

Exaggerat's in altam molem.

Cedes: & extructis in altum
Diuitijs potietur hæres.
Diues ne, prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis orci,

Compellimur. L. 3. o. 1. *Omne capax mouet vrna nomen.* *Ser.* Siue ser. sine oc. *Vel.* Alius ser. aliis oc. *Cymb.* Charontis.

Omnes eôdem cogimur. omnium*
Versatur vrna: * serius, ocius*
Sors exitura, & nos in æternum
Exilium impositura cymbæ.*

AD

AD XANTHIVM PHOCVM.
Ode IIII.

Non esse quòd eum pudeat amore ancillæ teneri, quum idem magnis ducibus olim vsu venerit: & ex eius moribus conflictura fieri possit, honesto loco esse natam.

*NE sit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu.* priùs* insolentem
Serua Briseis niueo colore
Mouit Achillem:
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiua dominum Tecmessæ:
Arsit Atrides medio in triumpho
*Virgine rapta:
Barbaræ postquam cecidere turmæ
*Thessalo victore, & ademptus Hector
*Tradidit fessis leuiora tolli
Pergama Graijs.
*Nescias an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus & penates
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic* lucro auersam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, teretésque suras.
Integer laudo. fuge suspicari,
Cuius octauum* trepidauit ætas
Claudere lustrum.

Ne, vt principio odes 33. l. 1.
Prius, olim.
Insol. Amandi insolentem. Non solitum amare.
Cassandra, Priami filia.
Achylle, vel Neoptolemi filio. Fecit vt facilius possent euerti.
Fortasse Ph. nob. & pot. parentibus orta est, & quibus decoreris: deflet saltem ipsa regium genus.
Quæ lucrum auersetur.
Integ. Intactus amore illius. Cane ne id suspic. de me, quum sim natus. an. 40. Vel per parenthesin.
Trep. festinauit.

ODE V.

Ab amore virginis immaturæ, seu nondum viro tempestiuæ, (quam Lalagen vocat) dehortatur vel amicorum quempiam, vel (vt quidam suspicantur) seipsum.

Allegoria à iuuenca nondum iugum passa.

*Nondum subacta ferre iugum valet
Ceruice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Leuantis. *Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis, tolle cupidinem
Iamiam. Mox. Brene tempus illam virg. nunc immaturam, reddet maturam. Immitis uuæ: *iam tibi lividos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore:
Iam te sequetur currit enim ferox
Florentis ætatis. Quantum illa fleteſcet ætate, tu tantum ingraueſces. Ætas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet *annos iam proterua
Fronte petet Lalage maritum:
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Cloris: albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiúsue Gyges:
Quem si puellarum insereres choro,
Ab hoſpit. internoſci non poſſet ob latentem differentiam. Qui incertos de ſexu redderet. Mirè sagaces *falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, *ambiguóque vultu.

Ad Septimivm. *Ode* VI.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat, & in hac, ſi in illa non poſſit, ſe libenter cum Septimio extremum ætatis tempus peracturum dicit.

*Septimi, Gades aditure mecum, &
Iugo noſtro non aſſuetum. Cantabrum *indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrtes, vbi Maura semper
Æstuat vnda:

Tibur Argeo positum colono,
Sit meæ sedes vtinam senectæ:
Sit* modus lasso maris, & viarum,
Militiaque.
Vnde si Parcæ prohibent iniquæ
Dulce pellitis ouibus* Galesi
Flumen & regnata petam Laconi,
*Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus* ridet: vbi non Hymetto
Mella* decedunt, viridique certat
*Bacca Venafro:
Ver vbi longum, tepidásque præbet
Iupiter brumas: & amicus* Aulon
Fertili Baccho, minimum Falernis
*Inuidet vuis.
Ille te mecum locus & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma* fauillam.
Vatis amici.

Conditum à Tiburno Arg.

Finis nauigationum & itinerum.

Al. *Galesum*. Est autem in Calabria.

Tarentina.

Arridet, Placet.

Cedunt Hymettiis. Inferiora sunt.

Cuius olivæ certant cum Venafranis.

Fortasse collis Tarento vicinus.

Habet vuas quæ faciunt vt non inuideat, Fal. Ibi meos cinis. lacr. conspergea.

AD POMPEIVM VARVM. *Ode* VII.

Pompeio Varo, suo olim commilitoni, reditum è militia gratulatur: eúmque ad conuiuium inuitat, in quo suam lætitiam pargis poculis testetur.

O Sæpe mecum tempus in vltimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit quiritem
Dijs patrijs, Italóque cœlo,
Pompei, meorum prime sodalium?
Cum quo* morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus nitentes

Diei, qui longior solito videbatur, partem poculis impendi.

Malob. vnguento.

*Malobathro Syrio capillos.
Tecum. Philippos & celerem fugam
Non b. Turpitr. Sensi, relicta* non bene parmula,
Quum fracta virtus, & minaces
Turpe quidam per parenth. intell. aduerb. *Turpe solum* tetigere mento.
Tetig. solum occubuerunt. Sed me per hostes Mercurius celer
Denso pauentem sustulit* acre:
Sic Virg. Venus obscuro aere sepsit. Votam, Promissam. Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit aestuosis.
Ergo* obligatam redde Ioui dapem:
Longáque fessum militia latus
Depone sub laurv mea: nec
Tibi addicti s. Parce cadis tibi* destinatis.
Oblitionem curarum afferente. *Oblitioso leuia Massico
Cib. Vasa. *Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis vdo
Deproperare apio coronas
Talorum iactus Venereus. Curátue myrto? quem* Venus* arbitrum
Arb. Moderatorem compotationis. Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor* Edonis.* recepto
Ed. Thrae pop. Rec. Recuperato. Furere. Vsque ad furorem potare. Dulce mihi* furere est amico.

IN BARINEM MERETRICEM. Ode VIII.

Non esse minum si peierare non timeat, quum nullas periuriorum det pœnas, sed potius ex iis pulchrior euadat.

VLla si iuris tibi peierati
Pœna, Barine, nocuisset vnquam:
Dente si nigro fieres vel vno
Turpior vngui:
Tibi iuranti. *Crederem. sed tu, simul obligasti
Per caput tuum perfide iurasti. *Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, iuuenúmque prodis

*Publica cura.
Epedit matris*cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidáque diuos
Morte carentes.
Ridet hoc (inquam) Venus ipſa, rident
Simplices nymphæ, ferus & cupido,
Semper ardentes acuens ſagittas
Cote cruenta.
Adde, quòd pubes tibi creſcit omnis:
*Seruitus creſcit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te ſuis matres metuunt*iuuencis,
Te ſenes parci: miſeraque nuper
Virgines nuptæ, tua*ne retardet
Aura maritos.

Talis vt ab omnibus iuuen. publicè ameris.
Per matres manes falſum iurare, & per ſidera, &c.
Amatorum numerus augetur.
Filiis adoleſcentulis.
Ne mariti tua vanuſtate velut afflati, aliquid de ſuo in ipſas amore remittant.

AD VALGIVM. *Ode* IX.

Eum hortatur vt Myſtæ pueri mortem aliquando tandem flere deſinat.

NON ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros, aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Vſque: nec Armenis in oris
Amice Valgi ſtat glacies*iners
Menſes per omnes: aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper vrges flebilibus modis
Myſten ademptum: *nec tibi veſpéro
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente ſolem.

Ab effectu.
Nec veſperi nec mane ceſſas deflere tuos amores

Nestor, qui tres ætates vixit.

At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omnes Antilochum senex
Annos: nec impubem parentes
Troïlon, aut Phrygiæ sorores
Flere semper. desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti trophæa
Cæsaris, & rigidum Niphaten,
Medúmque flumen gentibus additum
Victis, minores voluere vertices:
Intráque præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

Vt Gr. λῦγε ἀδυ-μῶν.

Niph. Arm. & Medum, Mediæ fluuios, quasi sentientes se cum. Medis & Arm. victos, sinos cursus contrahere. Gel. pop. Scythiæ Europæ

Ad Licinivm. *Ode* X.

Mediocritatem, & animi in vtraque fortuna æquabilitatem, ad beatè viuendum aptas esse.

In alto mari nauigando.

Rectius viues, Licini, neque altum
Semper vrgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordidus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celsæ graniore casu
Decidunt turres: feriúntque summos
Fulmina montes.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene præparatum
Pectus. informes hyemes reducit
Iuppiter: idem
Summouet, non si male nunc, & olim

Inuidiæ obnoxia, Inuidiosa.

-tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant.

In reb. aduersis.

Ad omnem euentum præmunitus animus, deformantes omnia.

Sic erit. *quondam cithara tacentem
Suscitat musam, *neque semper arcum
Tendit Apollo.
*Rebus angustis animosus atque
*Fortis appare: sapienter idem
*Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

Interdum. Neque sem. est itatus. vt, *Condito lenis placidisque ioco.*

AD Q. HIRPINVM. *Ode* XI.

Hilariter viuendum esse potiùs quam fatigandum animum curis rerum futurarum.

*QVid bellicosus Cantaber, & Scythes,
*Hirpine Quinti, cogitet, Adria
**Diuisus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in vsum
*Poscentis ævi pauca, fugit retrò
*Leuis iuuentas, & decor, arida
*Pellente lasciuos amores
*Canitie facilémque somnum.
*Non semper idem floribus est honos
*Vernis, neque vno Luna rubens nitet
Vultu: quod æternis minorem
*Consilijs animum fatigas?
*Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu iacentes sic temerè, & rosa
*Canos odorati capillos,
*Dum licet, Assyriáque nardo,
Potamus vncti? dissipat Euius
*Curas edaces. quis puer ocyùs
**Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
*Lyden? eburna, dic age, cum lyra

Seiunctus à nobis

Anxius sis de iis quæ vitæ sunt neceſſ.

Vide annot.

Qualemcumque ſedem vel locum ex tempore præbebit humus.

Bacchus.

Temperabit. Aqua riui aut fl. prætereuntis. Minimè obuium: cuius ædes à via publica ſunt remotæ.

Maturet verùm rel. co. in nodum comptum more Lac. i. negligenter.
Al. *Incomptum* de quo in Annot.

*Maturet, *in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

Ad Maecenatem. Ode XII.

Lyricorum versum mollitiei res graues & tragicas non conuenire: soluta autem oratione res gestas Augusti Mæcenatem ipsum melius descripturum: se nihil posse præter Liciniæ formam canere.

Ne iubeas.

*Nolis longa feræ bella Numantiæ,
Nec durum Annibalem, nec Siculum mare,
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:

Q. d. Nihilo magis quàm Lap. *Hyl.* Centaurum. Terræ fil. gig.

*Nec saeuos Lapithas, & nimium mero
*Hylæum, domitósque Herculea manu
*Telluris iuuenes, vnde periculum
Fulgens contremuit domus

Soluta orat. scriptis.

Saturni veteris, tuque *pedestribus
Dices historijs prælia Cæsaris

Ducta in triumphum.

Macenas melius, ductáque per vias
Regum colla minantium.

Vel, *Lyciumia*. Al. *Lycymnia*. Sic paulo post. *Luciæ fulg.*

Me dulces dominæ Musa* Liciniæ
Cantus, me voluit* dicere lucidum
Fulgentes oculos, & bene matuis
Fidum pectus amoribus:

Quam non ded. saltare, &c. quod eius ætati & formæ hæc conueniant. *Vel*, Quæ decenter hæc fecit.

*Quam nec ferre pedem decuit choris,
Nec certare ioco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus sacro
Dianæ celebris die.

Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Licinæ?
Plenas aut Arabum domos?

Dum fragrantia detorquet ad oscula
Ceruicem aut faculi sæuitia negat
* *Quæ* poscente magis gaudeat eripi:
Interdum rapere occupet.

Al. flagrantia.

Quæ osc. magis gaudeat sibi eripi quàm gaudet ille ipse qui ea poscit. Interdum prior illa rapiat.

IN ARBOREM, CVIVS CASV IN AGRO SABINO PENÈ OPPRESSVS EST. ODE XIII.

Execratus arborem, cuius casu, dum in suo agro esset, penè oppressus fuerat, inde probat circumillare mortales in horas pericula mortis, à quibus minimè sibi timendam esse putent. Tandémque, postquam dixit parum abfuisse quin videret apud inferos Sapphonem & Alcæum, vtriusque carmina (sed Alcæi præsertim) ipsis etiam vmbris summam admirationem mouere ait.

ILLE & nefasto te posuit die,
Quicunque primum & sacrilega manu
Produxit arbos, in* nepotum
Perniciem, opprobriúmque pagi.
Illum & parentis crediderim sui
* Fregisse ceruicem, & * penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: illi venena Colchi-
-ca, & quicquid vsquam concipitur nefas,
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te* caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, nunquam homini satis
* Cautum est in horas, nauita Bosphorum
Pœnus perhorrescit, neque vltra
Cæca* timet aliunde fata:
Miles sagittas & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: sed* improuisa lethi.

Posterorum.

Sic & Cic. loq. In penetr. domus hospitem occidisse.

Quod tandem casurum eras.

Cautè prospectũ. Et *In horas* potest iungi cum *vitet*.

Hic - *met alii* - tribr. pro dactylo.

A qua sibi cauendum esse nesciũt.

Vis rapuit rapiétque gentes.
Quàm pene furuæ regna Proſerpinæ.
Et iudicantem vidimus Æacum,
Sedeſque deſcriptas piorum, &*
Æolijs fidibus querentem
Sapphô puellis de popularibus:*
Et te ſonantem plenius aureo*
Alcæe plectro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.*
Vtrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur vmbræ dicere: ſed magis
*Pugnas & * exactos tyrannos*
Denſum humeris bibit aure vulgus.*
Quid mirum? vbi illis carminibus ſtupens*
Demittit atras belluacenticeps*
Aures, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:*
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

ALDiſcretas.

Lesbiis. Grauiore carm. & plus neruorum habente.

Exilii, vt Gr. φυγῆς.

Expulſos.

Auidiſſimè audit.

Quod de vmbris dixi.

Cerberus.

Non eſt hic hellen. qui creditur. vide annot.

Ad Posthvmvm. *Ode* XIIII.

Quum mors maneat omnes, ac ſit omnino ineuitabilis, non eſſe defraudandum Poſthumo ſuum genium, parcendo bonis quibus hæres abuteretur.

Eheu fugaces, Poſthume, Poſthume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti.
Non ſi tricenis, quot quot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter-amplum*

Tricipitem, cum Heſiodo: vel trieorporem.

Geryonen Tityónque triſti
Compeſcit vnda: ſcilicet omnibus,* — Vnda enauig.
Quicunque terræ munere veſcimur,
Enauiganda: ſiue reges,
Siue inopes erimus coloni. — Prælia vitabimus & mare.
Fruſtrà cruento Marte carebimus,*
Fractiſque rauci fluctibus Adriæ:
Fruſtrà per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum.* — Vitabimus.
Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus* — Filiæ, infames cæde ſuorum maritorum.
Infame, damnatúſque longi
Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum quas colis arborum
Te, præter inuiſas cupreſſos, — *Br. d.* futurum. Vel, Qui fueris breuis dom. A te ſer.
Vlla breuem dominum ſequetur.*
Abſumet hæres cæcuba dignior, — Tantum aberit vt eius potui parcat.
**Seruata centum clauibus: & mero*
**Tinget pauimentum ſuperbo,* — Vide annot.
Pontificum potiore cœnis.

Ode V.

Lucum circa ædificia ingentem reprehendit, & veterum contrà frugalitatem commemorat.

IAM pauca aratro iugera regiæ
**Moles relinquent: vndique latius* — Vt Cic. *Subſtructionum inſana moles.*
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu: platanúſque cœlebs* — Quæ non ſolet maritari viti, vt vlmus.
**Euincet vlmos. tum violaria, &* — Frequentior erit vlmis: & ex oliuetis fient violaria, myrteta, &c.
Myrtus, & omnis copia narium,
Spargent oliuetis odorem,
Fertilibus domino priori.

Ardorem radiorum solis vmbra sua arcebit.

Tum spissa ramus laurea feruidos*
Excludet ictus. non ita Romuli
Præscriptum & intonsi Catonis
Auspicijs, veterúmque norma.
Priuatus illis census erat brevis,
Vt Gr. τὸ κοινὸν i. publ. res, magna.
Commune, magnum. nulla decempedis*
Metata priuatis opacam
Nemo priuatam domum ædificãs, x pedum porticum septentr. obiectum metabatur.
Porticus excipiebat Actæon:
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo.

Ad Grosphvm. *Ode* XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam verò non congrendis opibus, honoribusve, sed coërcendis cupiditatibus comparari.

Quietem vel Vitam quietam & Tranquillam. Prĕ. A tempestate interceptus.

O Otium diuos rogat in patenti
Prensus Ægæo simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori:
Grosphe, non gemmis, neque purpura ve-
-nale, nec auro.
Non enim gazæ, neque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Laqueatibus ornatas domos diuitum.
Mentis, & curas laqueata circum*
Tecta volantes.
Beatè viuitur ab egenis.
Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leues somnos timor aut cupido
Sordibus aufert.

Quid

*Quid breui fortes*iaculamur æuo*
Multa? quid terras alio calentes
*Sole mutamus? *patriæ quis exul*
Se quoque fugit?
**Scandit æratas vitiosa naues*
Cura: nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
**Lætus in præsens animus, *quod vltra est*
Oderit curare: & amara læto
Temperet risu. NIHIL *est ab omni*
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum Siculæque circum
Mugiunt vaccæ: tibi tollit hinnitum apta quadrigis equa, te bis Afro
**Murice tinctæ*
Vestiunt lanæ: mihi paruæ rura &
**Spiritum Graiæ tenuem camœnæ*
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

Affectamus. Quidam, Apperimus.

Quis, relinquendo patriam, suos etiam illos tumultus mentis & curas reliquit? Sic. O. l. 3. *Sed timor & minæ Scandunt, &c.*

O 8 l. 3. *Dona præsentis cape lætus horæ.* Quod futurum est.

Pisce ex cuius sanguine confici solitus color purpureus.

Venam è Graia camœna deriuatam.

AD MAECENATEM, QVVM CONVALVISSET. *Ode* XVII.

Tantam esse inter se & Mæcenatem animorum coniunctionem dicit, vt eum animæ suæ partem existimet, sine qua viuere nec possit, nec velit.

CVR me querelis exanimas tuis?
Nec dijs amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Mæcenas, mearum

Vt o.1.l.1.O & præsid. & dulce decus meum.

Quid ego, qui sum alt. pars, non statim sequor, quum nec cæ. nec integ. sim superstiturus?

Quandocunque. Extremum vitæ diem tecum obire

Al. Gyges & gigas.

Abstrahet à te.

In quocunque signo sit meus horoscop. conuenit tuo. Libra, Venus: Scorpius, Mars: Capric. Saturnus.

Saturni stella pericula affert, sed euincitur superfulgente Iouis stella. Por.

Nam poetæ sub tutela. Mercurii.

Grande decus columémque rerum.
Ah, te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus æque, nec superstes
Integer? ille dies vtránque
Ducet ruinam. non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
vtcúnque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyas,
Diuellet vnquam. sic potenti
Iustitiæ placitúmque Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus vndæ:
Vtrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutelâ Saturno refulgens
Eripuit, volucrísque fati
Tardauit alas, quum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextra leuasset, Mercurialium
Custos virorum. reddere victimas
Ædémque votiuam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

Ode XVIII.

Se sua sorte & mediocri fortuna contentum viuere dicit, dum alii in extruendis magnificis domibus cum pauperum etiam iniuria se fa-

tigant. Idque ab iis quoque fieri dicit qui capulo sunt vicini, quasi communem sibi cum aliis esse moriendi necessitatem fint obliti.

NON ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar,
Non trabes *Hymettiæ
Premunt columnas vltima recisas
Africa: *neque Attali
Ignotus hæres regiam occupauit:
Nec *Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides & ingeni
*Benigna vena est: pauperémque dines
Me petit. *nihil supra
Deos lacesso: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus vnicis Sabinis.
Truditur dies die,
Nouæque pergunt interire Lunæ:
Tu secanda marmora
Locas *sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor, struis domos:
Marisque Baijs obstrepentis vrges.
Summouere *littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quòd vsque proximos
Reuellis agri terminos, & vltra
Limites clientium
Salis auarus? [illegible] pellitur paternos
In sinu ferens *deos
Et vxor, & vir sordidósque natos.
*Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet

Ex Hymetto monte.

Nullius diuitis hæreditatem malis artibus expugnaui.

Meorum cl. vxores non carpunt mihi lanas ad cor. prætextas. *Benigna*, Larga. *Nihil*. Non fatigo d. precibus vt vltra fint in me benefici.

Sub tempus funeris conducis qui marm. fecent ad ædif.

Quia iactis vltra littus in mare molibus ædificas, non contentus terra continente.

Reuellis term. occupas agellos vic. tuorum & cl. Penates.

Nulla certa aula d. m. h. quàm rap. o. finis destin. i. domus te accipiens vita finita.

Herum, quid vltra tendis? AEQVA tellus
Pauperi recluditur,
Charon. vel Mors, quæ orco suam operam præbet & velut locat.
Regúmque pueris: nec satelles orci*
Callidum Promethea
Audit vt veniat leuatum.
Reuexit auro captus, hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum*
Pauperem laboribus,
Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHVM. *Ode* XIX.

Sibi fas esse dicit, Bacchi laudes canere, quippe qui numine illius sit correptus.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite posteri)
Nymphásque discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Euce recenti mens trepidat metu,
Turbidum lætatur, adueribialis.
Plenóque Bacchi pectore turbidum*
Lætatur euce, parce Liber,
Parce, graui metuende thyrso.
Fas peruicaces est mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis & vberes
Cantare riuos, atque truncis
Iterum atque iterum cantare. Coniug. Ariadnæ. Hon. Coronam.
Lapsa canis iterare mella.*
Fas & beatæ coniugis additum*
Stellis honorem, tectáque Penthei*
Disiecta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Vino madidus. Serpentibus implicas crines Thraciarum sine damno.
Tu separatis vuidus in iugis*
Nodo coerces viperino*
Bistonidum sine fraude crines:

Tu, quum parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia:
Rhœcum retorsisti leonis
Vnguibus, horribilique mala:
Quanquam choreis aptior & iocis
Ludoque dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras mediúsque belli.
Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigítque crura.

Al. *Rhœtum*. Vide O 4. lib. 3.

In medio constitutus, quasi æquè ad vtrunque paratus. Ita vt nihil tibi noceret.

AD MAECENATEM.
Ode XX.

Gloriam immortalem sibi partam esse suis poematis, ac se exteris nationibus, omnium maximè barbaris, celebrem fore dicit.

NON vsitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiáque maior
Vrbes relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor vnda.
Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in alitem,
Superna, nascuntúrque leues
Per digitos humerósque plumæ.
Iam Dedaleo ocyor Icaro
Visam gementis littora Bosphori,
Syrtésque Gætulas canorus

Bif. vates, Lyr. & satyricus Alii, Nouam alitis formam sumens.

Obscuro loco natus, libertino patre.

Insidunt.

Cygnum.

Al. *Superni*, vt vlt. sit breuis.

Murmure gementium imitantis.

Ales, Hyperboreósque compos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis, Dacus, & vltimi
Noscent Geloni: me peritus
Discet Iber, Rhodaníque potor. 20
Absint inani funere neniæ,
Luctúsque turpes & querimoniæ:
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte supervacuas honores.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER III.

Ode. I.

Vitæ beatitudinem non in opibus aut honoribus, sed in tranquillitate animi positam esse: atque hanc iis demum qui eo quod satis est contenti esse possunt, contingere dicit. Ab hoc autem suo sermone, non secus ac mysteriis quibusdam, vulgus contrariis opinionibus prauè imbutum arcet.

Male ominatis verbis parcite. vt ode 14.

ODI profanum vulgus, & arceo,
**Fauete linguis. carmina non prius*
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus puerísque canto.
Regum timendorum in proprios greges, 5
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantea triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.*

Ad Homeri dictum respexisse putatur. Fieri quidem potest vt alias plus

Est vt viro vir latius ordinet*

Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior: AEQVA lege necessitas
Sortior insignes & imos:
Omne capax mouet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Sicula dapes
Dulcem elaborabunt saporem,
Non auium citharaeque cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit, umbrosamque ripam,
Non zephyris agitata Tempe.
DESIDERANTEM quod satis est neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec saeuus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi:
Non verberatae grandine vineae,
Fundúsque mendax: arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hyemes iniquas.
Contracta pisces aequora sentiunt,
Iactis in altum molibus: huc frequens
Caementa demittit redemptor
Cum famulis, dominúsque terrae
Fastidiosus: SED timor & minae
Scandunt eodem quò dominus: neque
Decedit aerata triremi, &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior

agrorum, alius plus honorum obtineat, &c. sed æqua lege mors, &c.

Necessi mortis vt Gr. ἀνάγκη θανάτου & ἡμερ εἱμαρμένη.

Virgil. Æn 6. *Quaesitor Minos urnam mouet.*

Dister. Cui semper aliquis terror impendet: vt hoc exemplo Dionysij tyr. signif.

Non plus quam satis est.

Lacis in mare mol ad[illegible] Vide [illegible]

Qui terram [illegible] dies ne [illegible] ad fic[illegible]. Vt, *Scandit aeratas vitiosa naues Cura*, &c.

Delinit vſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniúmque coſtum:
Cur inuidendis poſtibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle per mutem Sabina*
Diuitias operoſiores?

Valle fundi mei Sabini.

ODE. II.

Tolerandæ paupertati ferendiſque militiæ laboribus puerilem aſſuefacere ſuadet, fortitudinem bellicam laudans.

*ANguſtam, *amici pauperiem pati*
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat: & Parthos feroces
Vexet eques metuendus haſta:
Vitámque ſub dio & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hoſticis
**Matrona bellantis tyranni*
Proſpiciens, & adulta virgo,
**Suſpiret, Eheu ne* rudis agminum*
Sponſus laceſſat regius aſperum
Tactu leonem, quem cruenta*
Per medias rapit ira cædes.
DVLCE & decorum eſt pro patria mori.
**Mors & fugacem perſequitur virum:*
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidóque tergo.
**VIRTVS, repulſæ neſcia ſordidæ,*
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio popularis auræ.
VIRTVS, recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via:
Cœtúſque vulgares & vdam

Al. *Amicè paup. pati.*

Vxor.

Suſpirans hæc dicat. *Rud. agm.* Imperitus rei mil. *Leonem*, Romanum hunc mil.

Ex Simonide.

Quia virtus non ſinit nos petere eos honores quorum petitione repulſam pati poſſimus.

Spernit humum fugiente penna.*
Est et fideli tuta silentio
Merces: vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub iisdem
Sit trabibus, fragilémque mecum
Soluat phaselum. Sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum:
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

Vide od. vlt. lib. primi.

Ode III.

Iustitiæ cum constantia iunctæ maximum & insuperabile robur esse ostendit. Quumque Romuli mentionem fecisset, sumpta hinc occasione, Iunonis oraculum de Romano imperio commemorat, quod illa stare non posse dixerat, si Troia instauraretur.

Iustum & tenacem proposíti virum,
Non ciuium ardor prauа iubentium
Non vultus instantis tyranni
**Mente quatit solida: neque Auster,*
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
**Hac arte Pollux, & vagus Hercules*
Innixus, arces attigit igneas.
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
*Hac te *merentem Bacche pater tuæ*
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes: hac Quirinus
**Martis equis Acheronta fugit:*
*Gratum eloquuta *consiliantibus*
Iunone diuis: Ilion, Ilion

De sententia dimouet, in qua semel se obfirmarit.

Hac arte iustitiæ & constantiæ.

Militantem. Vel, Merentem præmium.

Bellica fortitudine immortal. consequutus est Romulus. *Cons.* Consilium habentibus.

Fatalis incestúsque iudex
Et mulier peregrina vertit
Frandanit. *In puluerem, ex quo* destituit deos*
Mercede pacta Laomedon: mihi
Castéque damnatum Mineruæ
Cum populo & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes, nec Priami domus
Periura pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Productum, Protractum bellum sedatum est. Romulum. *Nostríque* ductum seditionibus*
Bellum resedit. protinus & graues
Iras, & inuisum nepotem,*
Ilia. *Troica quem peperit sacerdos,*
Condonabo Alibi pro Reddere. *Marti* redonabo. illum ego lucidas*
Inire sedes, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longùs inter sæuiat Ilion
Dummodo longum maris spatium inter Tr. & Romam sit interiectum, Troiani regnante, &c. *Rómámque pontus, qualibet exules*
In parte regnanto beati:
Dum Priami Paridísque busto
Dummodo tam deserta sit Troia vt lustra feris suppediret. *Insultet armentum, & catulos feræ*
Celent inultæ: stet Capitolium
Fulgens, triumphatísque possit
Roma ferox dare iura Medis.
Interiectum fretum Gaditanum. *Horrenda latè nomen in vltimas*
Roma fortitudinem ostendens potius in spernendo auro & relinquendo inefossum, quàm in eo congerendo tum in vsus. *Extendat oras: quà* medius liquor*
Secernit Europen ab Afro,
Quà tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & sic melius situm,
Quam terra celat, spernere fortior,
Quàm cogere humanos in vsus,

Omne sacrum rapiente dextra.
Quicunque mundi terminus obstitit,
Hunc tangat armis, visere gestiens
** Qua parte debacchentur ignes,*
Qua nebulæ pluuiique rores.
Sed bellicosis fata Quiritibus*
Hac lege dico, ne nimium pij,
Rebusque fidentes, auitæ
Tecta velint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victrices cateruas
Coniuge me Iouis & sorore.
Ter se resurgat murus aheneus
Auctore Phœbo, ter pereat meis
Excisus Argiuis ter vxor*
Capta viro puerósque ploret.
**Non hæc iocosæ conueniunt lyræ.*
Quò Musa tendis? desine pertinax
Referre sermones deorum, &
Magna modis tenuare paruis.

Plagam torridam & pl. glacialem.

Fata de imperij dilatatione.

Intel. quod præcedit, ex eo quod consequitur. Sic. f. ode 1. lib. 2. *Sed ne rel. Mu. procax iocis, &c.* Al. *Non hoc tec. conuenit l.*

ODE. IIII.

Musarum præsidio è periculis ereptum se dicit, eodémque tutum semper fore sperat. Ab illis consilium dari: sine consilio autem vim suâ ipsius mole ruere, exemplo gigantum ostendit.

Descende cœlo, & dic age tibia,
Regina longum Calliope melos,
Seu voce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.
Audis an me ludit amabilis*
Insania? audire & videor pios

Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ subeunt & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Appuliæ,
Ludo fatigatumque somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere. mirum quod foret omnibus,
Quicunque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltusque Bantinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti:
Vt tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & vrsis: ut premerer sacra
Lauróque, collatáque myrto,
Non sine dijs animosus infans.
Vester, Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Prænestæ seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus & choris,
Non me Philippis versa acies retrò,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus vnda.
Vtcunque mecum vos eritis, libens
Insanientem nauita Bosporum
Tentabo, & arentes arenas
Littoris Assyrij, viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum.
Visam pharetratos Gelonos
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohortes abdidit oppidis,
Finire quærentem labores,

Monte.

App. Altricis fab. Alti, Fab. palumb. me pu. fr. noua texere. id est recenti, viridi.

Acb. vrbis Lucaniæ. Nidum autem quòd sita esset in monte. Hum. In valle positi.

Congesta.

Diuino num. redditus animosus. Vestro præsidio tutus.

De qua in ode 7. l. 2.
De qua in ode 17. l. 2.
Pal. Promont. Lucaniæ.

Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis, & dato
*Gaudetis almæ. *scimus vt impios*
Titanas immanémque turmam
Fulmine sustulerit caduco:
Qui terram inertem, qui mare temperat
*Ventosum, & vrbes, regnáque *tristia,*
*Diuósque, mortalésque *turbas*
Imperie regit vnus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui,
Fidens, iuuentus horrida brachijs,
Fratréque tendentes opaco
**Pelion impositi Olympo.*
Sed quid Typhœus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
*Quid *Rhœcus, euulsísque truncis*
Enceladus iaculator audax,
*Contra sonantem Palladis *ægida*
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus, hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
*Qui rore puro Castaliæ *lauit*
Crines solutos, qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalémque syluam,
Delius & Patareus Apollo.
VIS consili expers mole ruit sua,
*Vim *temperatam dijs quoque proferunt*
In maius: idem odere vires
Omne nefas animo mouentes.
*Testis mearum centimanus *Gyges*
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus sagitta.

Consilio & prudentia regit immensas gigantum vires. Vide v. 65. *Vi consili expers*, &c.

Inferorum. Al. *Turmas.*

Virg. *Ter sunt conati imponere Pelio Ossam.*

Al. *Rhœtus.*

Clypeum Iouis, quo & Pallas vtitur.

Lauit pro lauat, vt alibi.

Quæ consilio regitur.

Al. *Gigas* Quidam rep. *Gyas.*

Iniecta monstris terra dolet suis:
Mœrétque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Ætnam:*
Ioncontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

Ignis non properat absumere Ætnam, vt illius impositæ onere semper grauentur.

ODE. V.

Augusti de Britannis & Persis victoriam canit: qua sublatum esse id quod cum indignatione cõmemorat dedecus, videntur innuere: quod in qui sub Crasso militauerãt, quum captiui essent, affinitate cum hostibus contracta vitam suam redemerint. Atque sumpta hinc occasione, Reguli de non redimendis captiuis sententiam laudibus extollit.

Cæo Ioue tonantem credimus Ioucm*
Regnare: præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibúsque Persis.
**Milésne Crassi coniuge barbara*
Turpis maritus vixit? & hostium
(Pro curia, inuersique mores)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus & Appulus,*
Anciliorum, nominis & togæ
Oblitus, æternæque Vestæ,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
**Hoc cauerat mens prouida Reguli,*
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahenti*
Perniciem veniens in ævum:
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis

Cred. antea I. r. nunc Aug. p. d. h.

Itãne mil. Cr. sustinuit mar. esse coniugis bar. Sustinuit turpitud. & infamiam talis coniugii? Vide argum. huic odæ præfixum.

Medo, pro Persa & Partho.

Ne ab hoste vita redimeretur tam turpibus condit.

Male *trahentis* in multis edit.

Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde (dixt)
Directa vidi. vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
**Portásque non clausas, & arua* — Vt sublato omni metu.
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior* — Redemptus.
Miles redibit. flagitio additis
*Damnum. *NE QVE amissos colores* — Vt lana amc. non resita nec virtus, &c.
Lana refert medicata fuco:
Nec vera virtus, quum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.* — Iis qui facti fuerint deteriores.
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus?* — Permisit se hostium potestati.
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuítque mortem?
Hic vnde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit, ô pudor,
O magna Carthago probrosis,
Altior Italiæ ruinis.
**Fertur pudicæ coniugis osculum,* — Regulus.
Paruósque natos, vt capitis minor,* — Capite minutus.
A se remouisse, & virilem
Torum humi posuisse vultum:* — In humum deiecisse.
Donec labantes consilio patres* — Vacillantes & nutantes.
Firmaret autor nunquam alias dato,
Intérque mœrentes amicos
Egregius properaret exul.
Atqui sciebat quæ sibi barbarus — Non alio vultu, non magis tristi v. vale dixit propinquis.
*Tortor pararet. *non aliter tamen*
Dimouit obstantes propinquos,

Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Ad Romanos. *Ode* VI.

Ob contemptum religionis multa Romanis mala imminere, iam multa passis, dicit. Deinde cum corruptis sui sæculi moribus, quo adulteria impunè committuntur, (ad quæ ipsa etiam tenera virginum ætas vel. lut instituitur) antiquam simplicitatem, atque huic coniunctam fortitudinem confert.

Delicta maiorum immeritus lues
Romane: donec templa refeceris
Ædesque labentes deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.

Ex deorum cultu imperium adeptus es, fac vt eodem conseruetur.

Dijs te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Dij multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
*Iam bis Monæses, & *Pacori manus*
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.

Lætatur se nostris spoliis esse ditatum.

Penè occupatam seditionibus
Delevit vrbem Dacus & Æthiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.

Quæ nova subinde vitia pariunt.

Fœcunda culpæ sæcula nuptias
Primùm inquinauere, & genus, & domos:

Ex nuptiis per adulteria inquinatis.

Hoc fonte derivata clades
In patriam populúmque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
*Matura virgo: & fingitur *artubus*

Al. artibus

Iam

Iam nunc: & inceſtos amores
**De tenero meditatur vngui,*
*Mox *iuniores quærit adulteros*
Inter mariti vina: neque eligit
Cui donet impermiſſa raptim
**Gaudia, luminibus remotis:*
Sed iuſſa coram non ſine conſcio
Surgit marito: ſeu vocat inſtitor,
Seu nauis Hiſpanæ magiſter,
*Dedecorum *pretioſus emptor.*
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico:
Pyrrhúmque & ingentem cecidit
Antiochum. Annibalémque dirum:
*Sed ruſticorum *maſcula militum*
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas, & ſeueræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſtes: ſol vbi montium
Mutaret vmbras, & iuga demeret
*Bobus fatigatis, *amicum*
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

Iaminde à teneris vnguic. ἐκ τῆς ἁπαλῆς ὀνύχων. Iuniores marito ſuo.

Al. *Oſcula.*

Qui magno pretio hoc adulterii dedecus emit.

Cui erant mares animi, vt alibi loquitur. Tanę magnitudinis quantæ ſeuera mater iubebat.

Gratum & optatum quietis tempus adducens.

AD ASTERIEN. *Ode* VII.

Aſterien hortatur vt Gygis mariti deſiderium patiẽter ferat: & quemadmodum ille interim fidem coniugalem ei ſeruat, ita & ipſa ſeruare velit. Quod vt faciat, ea vitet quibus ad eam frangendam ſollicitari aut impelli poſſet.

QVID ſles Aſterie quem tibi candidi
Primo reſtituent vere Fauonij,

Thyna merce beatum,
Constanti iuuenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Oricum
Post insana* Caprae sidera, frigidas*
Noctes non sine multis
Insomnis lacrymis agit.
Atqui solicitae nuncius hospitae,
Suspirare Chloen, & miseram tuis*
Dicens ignibus vri,
Tentat mille vafer modis.
**Vt* Prœtum mulier perfida credulum*
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat penè datum Pelea Tartaro,
Magnesſam Hippolyten dum fugit abſtinens:
Et peccare docentes
Fallax hiſtorias monet,
Fruſtra. nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit adhuc integer. at tibi*
Ne vicinus Enipeus
Plus iuſto placeat caue:
Quanuis non alius flectere equum ſciens
Æquè conſpicitur gramine Martio:
Nec quiſquam citus æquè
Tuſco denatat alueo.
Prima nocte domum claude, neque in vias
Sub cantu querulae deſpice tibiae:
Et te ſæpe vocanti
Durem, difficilis mane.

Poſt occaſum ca. præ & hœdorum. *Inſana*, quòd eorum ortus magnas tempeſt. excitet.

Tui igu. Amore illius qui tuus eſt.

Narrat vt Prœtum vxor impulerit ad occid. Bell. falſ. cr.

Vt ille tibi fidem ſeruat, tu ei viciſſim ſeruato, & omnem eius frangendæ occa. vit.

AD MAECENATEM. *Ode* VIII.

Mæcenati rationem reddit cur cœlebs Calendas Martias celebret,

quæ alioqui à matronis celebrari solebant, & festæ illis erant. Deinde ipsum lætitiæ participem esse & se quoque largius inuitare iubet, quum hostes sint superati.

MArtiis cœlebs quid agam calendis:
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris, positúsque carbo in
Cespite viuo,
Docte* sermones vtriusque linguæ.
Voueram dulces epulas, & album
Libero caprum, prope* funeratus
Arboris ictu.
Hic* dies, anno redeunte festus,
Corticem astrictum pice dimouebit
*Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum: & vigiles lucernas
Perfer in lucem, procul omnis esto
Clamor & ira.
Mitte ciuiles super vrbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
*Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis:
Seruit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena:
Iam Scythæ* laxo meditantur arcu
Cedere campis.
*Negligens, ne qua populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis rape lætus horæ, ac
Linque seuera.

Al. *sermonū*, quod creditur antiquè scriptum pro *sermones*.

De hoc ictu, ode 13. lib 2.

Dies festus anniversarius.

Ab amphora dim. seu demouebit.

Relinetur amphora picato corticē obstructa. De fumo vide annot

Persæ inter se laborant seditionibus.

Deposita pugnādi voluntate.

Tu negl. non pop. negl.

AD LYDIAM. IX.

Horatii & Lydiæ amicæ colloquium de amoris mutui redintegratione

HOR. *Donec gratus eram tibi,*
Nec quisquam potior brachia cãdidæ
Cervici iuvenis dabat,
Persarum vigui rege beatior.

Al. *Aliam.* LY. *Donec non* alia magis*
Arsisti, neque erat Lydiæ post Chloen:*

Lydia post ponebatur Chloæ. *Multi Lydia nominis*
Romana vigui clarior Ilia.

Vt ode 24 huius libri, *Nec dotata regit virum Coniux.* HOR. *Me nunc Thressa Chloe* regit,*
Dulces docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
**Si parcent animæ fata superstiti.*

Si morte mea vitam eius possim redimere. LY *Me torret face mutua*
Thurini Cálais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.

Qui'd si amorem redintegret Venus? HOR. ** Quid si prisca redit Venus,*
Diuctosque ingo cogit aëneo?
Si flava excutitur Chloe,
Reiectæque patet ianua Lydiæ?

LY. *Quanquam sidere pulchrior*
Ille est, tu leuior cortice, & improbo

Vt ode 33 lib. 1. *Iracundior* Adria* *fretu acrior Adria.*
Tecum viuere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. *Ode* X.

Lycen monet ne sua superbia Venerem offendat, atque vt sibi supplici. liceat crudelis, pa eat.

Etiamsi barbara barbaro nupsisses * *EXtremum Tanaim si biberes Lyce,*
Sauo nupta viro, me tamen asperas

Porrectum ante fores obijcere incolis
**Ploraues aquilonibus.*
Audis quo ſtrepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis & poſitas vt glaciet niues*
**Puro numine Iupiter?*
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
*Nec *tinctus viola pallor amantium,*
Nec vir Pieria pellice ſaucius
**Curuat: ſupplicibus tuis*
Parcas, nec rigida mollior aſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus
*Non hoc ſemper erit *liminis aut aquæ*
Cœleſtis patiens latus.

Miſericordia mouereris, quo minus obiectres me aq.

Sereno cœlo, quod hyeme magis frigidum eſt quàm nebuloſum

Violaceum col. imitans. flectit animum tuum.

Pernoctationis in limine. Vel, Laboris iacendi in lim.

Aqua cœl. Pluuiæ.

AD MERCVRIVM. *Ode* XI.

Mercurium rogat vt ſua teſtudine, cuius vim delenificam in aliis expertus eſt, Lydes amicæ animum flectat: & propoſito pœnarum quas Danaides dant apud inferos, exemplo, eam terreat. Atque hîc factum vnius illarum, Hypermneſtres, celebrat.

MErcuri (nam te docilis magiſtro
Mouit Amphion lapides, canendo)
Tûque teſtudo, reſonare ſeptem
**Callida neruis:*
(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum menſis & amica templis)
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aures.
Quæ, velut latis equa trima campis,
Ludit exultim: metuítque tangi,

Perita reſonandi.

Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Immatura. **Cruda marito.*
Tu potes tigres comitésque syluas
Ducere, & riuos celeres morari.
Quum Orph. Eurydicem suam reuocatum iret. **Cessit immanis tibi blandienti*
Ianitor aulæ
Cerberus: quanuis furiale centum
Muniant angues caput eius, atque
Spiritus teter saniésque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion Tityósque vultu
Risit inuito: stetit vrna paulum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo:
Sera supplicia fatis destinata. **Seraque fata,*
Quæ differuntur vsque ad illud tempus. ** Quæ manent culpas etiam sub Orco*
Impiæ: nam quid potuere maius?
Maius? Quid magis impium pot. *Impiæ sponsos potuere duro*
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Ita mendax vt inde magnum nomen sit splendoris acquisiturus. **Splendide mendax, & in omne virgo*
Nobilis ævum.
Vel, Cum magna laude & gloria mentita est. *Surge (quæ dixit iuueni marito)*
Surge, ne longus tibi somnus, vnde
Non times, detur: socerum & scelestas
Effuge. **Falle sorores.*
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos (heu) lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra

Clauſtra tenebo.
Me pater ſæuis oneret catenis,
Quod viro clemens miſero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quò te rapiunt & auræ:
Dum fauet nox, & Venus i ſecundo
Omine. & noſtri memorem ſepulcro
Sculpe querelam.

AD NEOBVLEN. ODE. XII.

Miſeram eſſe dicit, quæ tanto ſit Hebri adoleſcentis amore correpta, vt neque geni.o quicquam indulgere, neque lanificio ſuo vacare vt antea poſſit. Sunt autem qui tricolon eſſe hanc oden velint, vt quartus quiſque verſus ſit Adonius: ſumpto initio ab hoc, *Verbera linguæ.* Vide annot.

Miſerarum eſt, neque amori dare ludum,*
Neque dulci mala vino lauere: aut ex-*
-animari, metuentes patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cytheræa puer ales,
Tibi telas, operoſaque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparei nitor Hebri.
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul vnctos Tiberinis humeros lauit in vndis:
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege ceruos iaculari, &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

Amori indulgere. Vt alibi vini cadum amara curarum eluere efficacem dicit.

AD FONTEM BLANDVSIAM. *Ode* XIII.

Blanduſiæ fonti, quem in Sabinis habebat, hœdum ſe immolaturum, eúmque fontem carmine ſuo nobilitaturum ſe pollicetur: nec non aliquas interim eius laudes attingit.

Al. Blandusiæ.

Vide annot.

O Fons* Blandusiæ, splendidior vitro,
Dulci* digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & venerem & prælia* destinat
Frustra.* nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos
Lascivi soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis mouere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium
Me dicente cauis impositam ilicem
Saxis: vnde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

Spem facit veneris & præliorum.

Nam tibi immolabitur.

Ode XIIII.

Cæsaris victoriam canit, eámque sacrificiis & festis dapibus prosequi hortatur. Sic Epod. Carm 9 *Quando repostum cæcubum ad festas dapes, Victore lætus Cæsare, &c.*

Cæsar, qui modò dictus fuerat ad bellum profectus, vt mortis periculo emeret victoriæ honorem, nunc Hispano.v. ab ora.

HErculis ritu modò dictus, ô plebs,
Morte venalem petiisse laurum,
Cæsar, Hispana repetit penates
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito,
Prodeat,* iustis operata diuis:
Et* soror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta

Iustis diuis. Ob victoriam & reditum Cæsari merenti dederint. P.

Sor. Soror Augusti Octauia.

Al. Mesnatis.

Vide annot.

Virginum matres, iuuenúmque nuper
Sospitum. vos ô pueri, & puellæ
Iam virum expertæ, male* ominatis
Parcite verbis.

Hic dies verè mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem.
Si per inuisum mora ianitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium & rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc ferrem, calidus iuuenta,
Consule Planco.

Sic, festas dapes ob lætitiam de victoria Cæs. dicit Epod. Carm. 9.

Lepidè dicit *memorem M. d.* quasi ip emet cadus eo tempore in cella conditus fuisse meminerit. *Fall.* Latere.

Tulissem.

IN CHLORIM *Ode* XV.

Vel i, senectute admoneri illam dicit, tempus esse imponendi finem & famosis laboribus.

VXOR *pauperis Ibyci,*
Tandem nequitiæ pone modum tuæ,
Famosisque laboribus:
Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoen satis,
Et te Chlori decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ
Te lanæ prope nobilem

Libidini & meretricijs lab. Pro *Pone* legitur & *Fige*. Maturæ morti.

Tua canitie obscurare illarum virg. nitorem, similem stellis. *Filia rect.* Magis decet filiam do. in. expugnare.

Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ, 15
Nec poti vetulam face tenus cadi.

AD MAECENATEM.
ODE. XVI.

Quanta sit ad omnia expugnanda, etiam ad expugnandã pudicitiam vis auri, exemplis docet. Sed esse id pecuniæ institum vt nulla eius copia satiet, & crescente ea crescat simul cura & sollicitudo. Ideóque beatum esse qui mediocritate contentus viuit.

INclusam Danaen turris ahenea,
Robustæque fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, virginis abditæ 5
Custodem pauidum, Iupiter & Venus
Fore enim dicebant. *Vel*, sciebant. *Risissent. fore enim tutum iter & patens,*
Conuerso in pretium deo.
Pret. Aurum. *AVRVM per medios ire satellites,*
Solet, vt alibi. *Et perrumpere amat saxa, potentius*
Amphiarai. *Ictu fulmineo concidit auguris* 10
Argiui domus, ob lucrum
Demersa excidio. diffidit vrbium
Philippus, Alex. pater. *Portas vir Macedo, & subruit æmulos*
Reges muneribus. munera nauium 15
Irretiunt. *Saeuos illaqueant duces.*
CRESCENTEM sequitur cura pecuniam,
Perhorruit videtur legisse vet. schol. *Maiorúmque fames. iure perhorrui*
Latè conspicuum tollere verticem,
Maecenas, equitum decus. 20
Quanto paucioribus contentus esse voluerit. *Quanto quisque sibi plura negauerit,*
A dijs plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitum
Partes linquere gestio:

Contempt æ dominus ſplendidior rei,
Quàm ſi, quicquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Pura riuus aquæ ſyluaque iugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit ſorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes.
Nec Laſtrygonia Bacchus in amphora
Langueſcit mihi, nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis:
Importuna tamen paupertas abeſt:
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quàm ſi Mygdoniis regnum Alyattici
Campis continuem. MVLTA *petentibus,*
Deſunt multa. bene eſt cui deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

Dom. cont. rei. Quia qui bona contemnit, nihilo magis ſe carere iis ſentit, quàm ſi poſſideret. Vel aliter, Vide Annot.

Seges fidelis, non mendax.

Fallit pro Latet. hoc autem, exemplo Gr. λανθάνει αὐτὸν οἶνος δυσμενέστερος. Vt alibi *languidiora vina*, de vetuſtioribus.

Repreſſa cupiditate.

Vt alibi, *quàm ſi Lib. remitte Cæl. iungas.*

AD AELIVM LAMIAM.
Ode XVII.

Eum à nobilitate commendat: deinde hortatur ad genio indulgendum poſtridie, dum ſæuiet tempeſtas.

AELI, *vetuſto nobilis ab Lamo,*
(Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos)
Autore ab illo ducis originem
Qui Formianum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuiſſe Lyrin,

Princeps, Primus. *Mar.* nymphæ. *Lyrin.* Fluuium qui in Minturna influit.

Late tyrannus. cras foliis nemus
Multis & alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aquæ nisi fallit augur*
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

Vt ode 27. Imbrium diuina auis imminentium.

Ad Favnvm. *Ode* XVIII.

Faunum precatur vt nullum suis finibus damnum inferat, quum per eos transibit: ac vult esse memorem eorum quæ quotannis ipsi religiosè præstat.

Faune, Nympharum fugientum amator
Per meos fines & aprica rura
Lenis incedas, abeásque paruis
Æquus alumnis:*
Sitener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt Veneris sodali*
Vina crateræ: vetus ara multo
Fumat odere:
Ludit herboso pecus omne campo:
Quum tibi nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis vacat otioso
Cum boue pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agrestes tibi sylua frondes:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

Paruo fœtui pecoris agnis & hœdis. Alii de vermulis intell. *Ven sod.* Quia sine Cer. & B. friget Venus.

Qui tunc ad lupos accedere audent.

Ad Telephvm. *Ode* XIX.

Telephum non ita veterum quarundam historiarum studio vult esse deditum, vt interim quæ ad hilariter & iucundè viuendum spectat, negligat.

Quantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio:
Quo Chium pretio cadum
*Mercemur: *quis aquam temperet ignibus:*
*Quo præbente domum, & *quota,*
Pelignis careamfrigoribus: taces.
**Da lunæ properè nouæ,*
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impares,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
Nudis iuncta sororibus.
**Insanire iuuat: cur Berecynthiæ*
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
**Parcentes ego dexteras*
Odi. sparge rosas. audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus,
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissate nitidum coma,
Puro te similem Telephe vespero,
Tempestiua petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

Chii vini cadum.
Quis Balneum calfaciat.
Quota hora fr. propulsemus, ad luculentum focum cœnantes.
Da poc. vel cyathum. Propter mediam noctem & lunam & Mur. auguratum, ternos ter cy. petit. Auson.
Quum iuuet insanire, cur Per.
Parcè ministrantes.

AD PYRRHVM. *Ode* XX.

Pyrrhum monet, tam periculosum esse illi, Nearchum adolescentem à puella quæ eum deperit, conari abstrahere, quàm leænæ catulos auferre. Pyrrhum raptori, puellam leænæ, Nearchum (de quo, ceu præda, certatur) leænæ catulo comparat.

NO N vides quanto moueas periclo
Pyrrhe Gætulæ catulos leænæ?
Dura post paulo fugies inuidax
Prælia raptor:
Quum per obstantes iuuenum caternas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior an illi.
Interim dum tu celeres sagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
* *Arbiter pugnæ posuisse nudo*
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
* *Raptus ab Ida.*

Timidus, Ignatius.

Hæc leæna cui puella comparatur. Vide argu. *Arb.* Near. pugnæ arbiter futurus, palmam suppos. ped. fertur.

Ganymedes.

Ad Amphoram. *Ode* XXI.

Petit ab amphora vt sibi vinum venustum in Coruini gratiam promat: atque hinc oblata occasione laudes vini largius hausti commemorat.

O Nata mecum consule Manlio,
* *Seu tu querelas, siue geris iocos,*
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia tessla somnum:
* *Quocunque lectum nomine Massicum*
Seruas, moueri digna bono die:
Descende, Coruino iubente,
Promere languidiora vina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus.
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero caluisse virtus.

Siue querelis & rixis excitandis, siue iocis monendis aptum est vinum quod continet.

Cuiuscunq; conf. nomen inscriptũ est Massico quod seruas.

Vetustate facta leniora.

Tu lene tormentum ingenio admoues*
Plerunque duro : tu ſapientium
Curas & arcanum iocoſo
Conſilium retegis Lyæo :
Tu ſpem reducis mentibus anxijs,
*Viréſque : & *addis cornua pauperi,*
Poſt te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & ſi læta aderit Venus,
Segnéſque nodum ſoluere Gratiæ,
**Viuéque producent lucernæ :*
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

In Epiſt. *Commiſſumque teges & vino tortus & ira*

Audacem & pugnacem reddit.

Sic Ode 8. & vigiles lucernas Perſer in lucem.

IN DIANAM. *Ode* XXII.

Dianæ conſecrat pinum villæ ſuæ propinquam, & quotannis verris immolati ſanguine arborem hanc aſperſurum ſe vouet.

MOntium cuſtos nemorúmque, virgo,
Quæ laborantes vtero puellas
Ter vocata audis, adimíſque letho,
Diua triformis :
**Imminens villæ tua pinus eſto :*
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

Pinus quæ villæ imminet, eſto tua: cui quotannis oſferam verris immolati ſanguinem

AD PHIDELEN. *Ode* XXIII.

Ab illa poſſe placari Lares exiguis etiam ſacrificiis dicit, & minimè ſumptuoſis : modò hæc à puris manibus proficiſcantur.

CŒlo ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente luna, ruſtica Phidile :
Si thure placaris & horna
Fruge Lares, auidáque porca :

Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda vitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifera parte anni. i. autumno. *Pomifero graue tempus anno.*
Nam quæ niuali paſcitur Algido
Monte. *Deuota, quercus inter & ilices:*
Ex voto debita. *Aut creſcit Albanis in herbis*
Victima Pontificum ſecures
Cernice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bibentium,
Quæ paruos habes deos, quos corona roſm. *Paruos coronantem marino*
Rore deos, fragilique myrto.
Imm. à ſcelere. Vide annot. *Immvnis aram ſi tetigit manus,*
Non ſumptuoſa blandior hoſtia,
Mollibit auerſos penates
Farre pio, & ſaliente mica.

Ode XXIIII.

In auaros inuehitur, qui domos domibus ſubinde addunt, in ipſo etiam mari ædificantes: quum tamen nulla ædificia neceſſitate mortis eos liberare poſſint. Scythus, qui paluſtris domos ſuas trahant, & in commune agros colant, feliciores eſſe ait. Quin etiam eam morum corruptelam & peccandi licentiam apud hos eſſe negat quæ ſit apud Romanos. Ad hæc autem mala extirpanda, vnà cum praua illa augendi opes cupiditate, diſciplina aſperiore opus eſſe dicit.

Sic apud propert. intactæ Arabiæ: quia nondum Rom. arma ſenſerat. *Intactis opulentior*
Theſauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Lapidibus cæſis ad ædificandum. *Cæmentis licet occupes*
Tyrrhenum omne tuis & mare Ponticum:
Vt alibi *claſtra balas* dicit. *Si figit adamantinos*
Summis verticibus dira neceſſitas
Clauos: non animum metu,
Extricabis. *Non mortis laqueis expedies caput.*
Campeſtres melius Scythæ,

(*Quorum*

(*Quorum planſtra vagas rite trahunt domos*)
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
Defunctumque laboribus
Æquali recreat ſorte vicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
Coniux, nec nitido ſidit adultero:
Dos eſt magna parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdere caſtitas:
Et peccare nefas, aut pretium eſt mori.
O quiſquis volet impias
Cædes, & rabiem tollere ciuicam:
Si quæret pater vrbium
Subſcribi ſtatuis, indomitam audeat
Refrænare licentiam,
**Clarus poſtgenitis: quatenus (heu nefas)*
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus inuidi,
Quid triſtes querimoniæ,
Si non ſupplicio culpa recidit ur,
Quid leges ſine moribus
Vanæ proficiunt? ſi, neque ferui dis
Pars incluſa caloribus
Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Duratæque ſolo nives
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ?
MAGNVM pauperies *opprobrium iubet*

Quorum agri quũ nullis term. ſint interſe ſeparati, liberum eſt cuique percipere quas producunt fruges.

Defunct. Singulis annis alii, ſuſceptа per vices cultura, dant quieſcendi ſpatium iis quibus ſuccedunt.

Innoc. Innocenter Imperat viro. vt Plaut. *Arg. accepi, dote imperium viuendi.*

Punitur morte peccatum, videl. adulterium.

Clarus futurus poſteris.

Vinc. Repete partic. ſi.

Quæ exiſtimatur opprobrium.

Quidnis & facere & pati,
Virtutisque viam deserit arduæ
Vel nos in Capitolium,
Quò clamor vocat & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus scelerum si bene pœnitet,
Eradenda cupidinis
Pravi sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes asperioribus
Formandæ studijs. *neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer,
Venarique timet: ludere doctior
Seu Græco iubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea.
Quum periura patris fides
Consortem socium fallat & hospitem
Indignóque pecuniam
Hæredi properet: scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ, tamen
**Curtæ neſcio quid semper abeſt rei.*

Ingenui pueri dicunt potiùs Gr. trocho ludere, aut alea, qua quod potiùs discere deberent: nimirum equitare, aut venari.

*Aliquid ſemper deeſſe videtur, quo fit vt curta eſſe iudicetur.

AD BACCHVM. *Ode* XXV.

Se Bacchi numine afflatum Auguſti laudes velle canere ait: atſe primum Romanis inuſitatam carminis lyrici artem protuliſſe ſignificat. Hoc enim innuere exiſtimatur iſtorum verborum allegoria, *vbi mihi deuito Rupes & vacuum nemus Mirari libet.*

QVò me Bacche rapis tui
Plenũ? quæ in nemora aut quos agor in ſpecus?
Velox mente noua? quibus
Antris, egregij Cæſaris audiar

Æternum meditans decus
**Stellis inferere & concilio Iouis?*
Dicam insigne recens, adhuc
*Indictum ore alio. *non secus in iugis*
**Exsomnis stupet Euias,*
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
*Lustratam Rhodopen. *vt mihi deuio*
Rupes & vacuum nemus
Mirari libet! ô Naiadum potens,
Bacchārumque, valentium
*Proceras manibus *vertere fraxinos,*
Nil paruum aut humili modo,
*Nil mortale loquar. Dulce *periculum est,*
*O Lenæe, *sequi deum*
Cingentem viridi tempora pampino.

Laudibus in cœlum tollere.

Non aliter Thyades expertectæ admiratione subita percelluntur. *Ex somnii*, vna voce, vt Gr. ἐξυπνοι. Vulgaris autem etat lectio, *Ex somno*. *Vt mihi*. Quàm libet mirari rupes. Quanta cum admiratione simul & voluptate spectò rupes, &c. Euertere. Non sine periculo rem tantam aggredior, decus Cæs caneret sed dulce periculum, sequi deum rapientem. vt in princ. odes.

AD VENEREM. *Ode* XXVI.

Militiæ Cupidineæ valedicturus, arma se amatoria Veneri velle consecrare dicit: eámque rogat vt amicæ suæ Chloes arrogantiam semel castiget.

VIXI puellis nuper idoneus,
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
*Lenum marinæ *qui Veneris latus*
Custodit. hic hic ponite lucida
Funalia, & vectes, & arcus
Oppositis foribus minaces.
O, qua beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia niue,
*Regina, *sublimi flagello*
Tange Chloen semel, arrogantem.

Qui leuo Ven. lateri est contiguus, vel proximus.

In sublime elato, vt ictus sit grauior.

Ad Galateam. *Ode* XXVII.

Galateam à naugatione deterrere volens, nulla quidē esse omina aut auspicia dicit, quæ eam ab incepto itinere revocent (qualia enumerat quædam, impiis obiici solita) sed esse ait quæ tempestatem minentur. Quin etiam Europæ exemplo metum illi incutere conatur

Impii malo omine duce iter ingrediantur. quale est parræ cantus, & fœta canis, vel lupa, &c.

Impios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fœtáque vulpes:
Rumpat & serpens iter institutum,
Quum terruerit equos. *Sum. sag.*
Quia in modum sagittæ ex ramis arborum in viatores se vibrat. vide Plin.
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo,
Prouidus auspex?
Al. *Quid timebo.*
Antequam stantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Cornix, aquæ augur, sup. à Diuina, præscia.
Oscin. Præbentem augurium cantu.
Sis licet felix ubicunque mavis,
Et memor nostri Galatæa vivas:
Sis licet f. Per omnia quidem tibi licet esse felici. i. feliciter confice re iter. seu, felix habere iter.
Téque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix:
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
Adriæ, novi sinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Peccare soleat. *Hoss.* Tales sunt illi motus vt hostibus eos imprecari oporteat.
Hostium uxores puerique cæcos
Sentiant motus orientis Austri, &
Æquoris nigri fremitum, & trementes
Verbera ripas.
Cred. Fidem illi habens commisit.
Sic & Europæ niveum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum mediásque fraudes
Palluit audax.
Med. Quas animadvertit quum iam in medio mari esset.
Audax. Audax antea. Vide an & iungi possit cum seq. *Naper.*

Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustri, nihil astra præter
Vidit & vndas.
Quæ simul centum tetegit potentem
Oppidis Creten, Pater o relictum
Filiæ nomen, pietásque, dixit
Victa furore.
Vnde? quò veni? leuis vna mors est
Virginum culpæ. vigilánsne ploro
Turpe commissum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliúsne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penates,
Impudens Orcum moror. ô deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones.
Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneræque succus
Defluat præda, speciosa quæro
Pascere tigres.
Vilis Europe, pater vrget absens:
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te sequuta
Lædere collum.
Sine te rupes & acuta letho

Vel, Victa furore dixit, vel, Pi. victæ f.

Hôene mihi verè contigit? an speciesfalsa in somnis mihi occurrit?

Impudenter liqui p.p. & impudētiæ est etiam mortem differre.

Mihi, quæ esse volo præda tigribus.

Al. *Elidere*, vt prima syll. pertineat ad præced. versum

Saxa delectant: age, te procellæ
Crede veloci: nisi herile mauis
Carpere penſum,
Regius ſanguis: dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat quærenti
**Perſidum ridens Venus, & remiſſo*
Filius arcu.
Mox vbi luſit ſatis, Abſtinēto*
(Dixit) irarum, calidæque rixæ,
Quum tibi inuiſus laceranda reddet
Cornua taurus.
**Vxor inuicti Iouis eſſe neſcis?*
Mitte ſingultus: bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
**Nomina ducet,*

Adrianæ Theſeo, apud Naſ. *Nēue traham ſeruus grandia penſa manu.*

Perf. rident: vel Quærenti illum perf. i. de illius perfidia.

Vbi luſ. Quum iam Europam ſatis ludos feciſſet, vel ludificata eſſet.

Vxor. Ambig. vel, Græco more, pro neſcis te eſſe vxorem Iouis? Vel, neſcis te gerere decet vxorē I. Q. d. Neſcis hāc perſonam ſuſtinere.

Nom. Nomen à re accipiet tertia pars orbis.

Prome rec. Inuerſo ordine dixit: pro eo quod erat dicendum,

Ad Lyden Ode XXVIII.

Hortatur eam vt ſecum Neptunaliorū diem in potu & cantu tranſigat.

Feſto quid potiùs die
*Neptuni faciam? *prome reconditum*
Lyde ſtrenua Cæcubum:
**Munitæque adhibe vim ſapientiæ.*
Inclinare meridiem
*Sentit: *ac, veluti ſtet volucris dies,*
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum & virides Nereidum comas:
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ:
**Summo carmine, quæ Cnidon*
Fulgentéſque tenet Cycladas, & Paphon

Prome Cæc. quid enim potius facerem? *Mun.* Vim affer ſapientiæ, quæ aduerſus voluptates munita, abhorret etiam à largiore potu.

Ac, veluti pro, Et tamen, veluti.

Summo carm. Summa parte carminis (i. extrema) cant. eam quæ Cn. &c. i. Venerem.

Iunctis visit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

AD MAECENTEM.

ODE. XXIX.

Mæcenatem ad suas epulas inuitat: quas illi gratas fore sperat, quòd diuitibus ad pauperum frugales cœnas se conferentibus vicissitudo illa placeat. Vrbem propter vehementes æstus & cum vrbe curas abeo vult relinqui. Non debere mortales de futuris anxios esse, sed ad omnem euentum bene præparatum pectus (vt ipse alibi loquitur) habere dicit. Sed hoc sibi (simul etiam sui similes intelligens) facilius esse innuit, quàm iis qui congerendis opibus suntediti.

TYrrhena regum progenies, tibi
*Non ante*verso lene merum cado*
Cum flore, Mæcenas, rosarum, &
**Pressa tuis balanus capillis*
Iamdudum apud me est. eripe te moræ:
Ne semper vdum Tibur & Æsulæ
Decliue contempleris aruum, &
*Telegoni*iuga parricidæ.*
Fastidiosam desere copiam, &
Omitte mirari beatæ
Fumum & opes strepitúmque Romæ
Plerunque gratæ diuitibus vices,
Mundæque paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine aulæis & ostro,
Sollicitam explicuere frontem.
*Iam clarus occultum Andromedæ*pater*
Ostendit ignem: iam Procyon furit,*
Et stella vesani leonis,
Sole dies referente siccos.
Iam pastor vmbras cum grege languido

Quia vinum è cado prompturi cadum vertebant.
Ex qua oleum expressum est ad capillos tuos vngendos.

Tusculum.

Cepheus.
Proc. stella quæ ante Canic. oritur. Indicat autem feruentiss. æstum instare.

Riuúmque ſeſſus quærit, & horridi
Dumeta Syluani: carétque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu, ciuitatem quis deceat ſtatus,
Curas: & vrbi ſollicitus times
Quid Seres & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaíſque diſcors.
PRVDENS *futuri temporis exitum*
Caliginoſa nocte premit deus:
Ridétque ſi mortalis vltra
Fas trepidat. quod adeſt, memento
Adminiſtrare æquo animo. **Componere æquus: cætera fluminis*
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Q. d. pacificè. i. leniter. **Cum pace delabentis Etruſcum*
In mare, nunc lapides adeſos,
Stirpéſque raptas, & pecus & domos
Voluentis vnà, non ſine montium
Clamore, vicinæque ſyluæ:
Quum fera diluuies quietos
Potens ſui. Non obnoxius poteſtati fortunæ, vel ſuis affectibus imperans. *Irritat amnes.* ILLE **potens ſui*
*Lætúſque deget, cui licet, *in diem,*
In diem vixi vel, In diem dixiſſe. Præterit. *Dixſſe, vixi: cras vel atra*
Nube polum pater occupato,
Vel ſole puro, non tamen irritum
*Quodcunque *retro eſt, efficiet: neque*
Diſſinget, infectúmque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.
Fortuna ſæuo læta negotio, &
Laudo manentem. Gaudeo eam manere: ſed ſi vult auolare, reddo quæ dedit: & me finibus mex virtutis includo. *Ludum inſolentem ludere pertinax,*
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
**Laudo manentem: ſi celeres quatit*
Pennas, reſigno quæ dedit: & mea

Virtute me involuo, probámque
Pauperiem sine dote quæro.
**Non est meum, si mugiat Africis*
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere: & votis paciſci,
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant auaro diuitias mari.
**Tunc me biremis præsidio scaphæ,*
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminúsque Pollux.

Sine dote, tanquam de vxore, quæ satis dotata est, si bene morata.
Non est meum, Nihil ad me attinet. Cura hæc ad me non pertinet.
Tunc me b. Vide Annot.

• Ode XXX.

Scribendis carminibus lyricis se melius consuluisse immortalitati nominis sui dicit, quàm si obtinuisset vt sibi æreæ statuæ aut pyramides exigerentur. Præcipuáque laudis materiam fore innuit, quòd primus ex Latinis in hoc carminum genere Græcos imitatus fuerit. Sic Naso, de suo Metamorphoseon opere,

Iámque opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignis,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas, &c.

Exegi monumentum ære perennius,
Regalique situ pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis morior: multáque pars mei
**Vitabit Libitinam. vsque ego postera*
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquæ Daunus, agrestium
**Regnator populorum, ex humili potens*
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. Sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Mon. Opus quod erat ingenii mei monumentum.
Impotenti ira furiens.
Lapsus, curſus.
Immortalis erit. Nam Lib. dea erat funerum.
Al. *Regnauit*, ex vet. lib. & ex grammaticis. Erit autem cõstructio Gr. verborum, βασιλεύειν, κρατεῖν, ἀρχὴν, & similium.

Q. HORATII FLACCI ODARVM SEV CARMINVM LIBER IIII.

AD VENEREM. *Ode* I.

Quum iampridem amoribus vale dixisset, queritur apud Venerem, se rursum ad eos sollicitari: quum alioqui ipsa etiam ætas ab illis abhorreat. Eam ergo hortatur vt potiùs ad Paulum Maximum se conferat. Tandémque se vnius Ligurini amori succumbere fatetur. Videntur autem, intermissis amoribus, simul & carmina lyrica intermissa fuisse.

Alii cũ interrog.

INtermissa venus diu,
Rursus bella moues. parce, precor, precor.*
Non sum qualis eram bonæ
**Sub regno Cynaræ. desine, dulcium*
Dum Cyn. mihi esset domina.
Mater sæua Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Al. *porphyreis.* *Pauli, *purpureis* ales oloribus,*
Ales olor. Velociter currens & propemodum volans curru oloribus iuncto.
**Comessabere Maximi:*
Al. *Commissabere Cem.* Cui est ingenium ad quasuis laudabiles artes promptum.
Si torrere iecur quæris idoneum.
Nanque & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,*
Late signa feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior*
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus

Quandoque pot. Quoties effeceris vt ipse apud amicam superior sit æmulo suo.

Ponet marmoream, ſub trabe citrea.
Illic plurima naribus
Duces thura: lyræque & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Miſtis carminibus, non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
**In morem Salium, ter quatiens humum.*
Me nec fœmina, nec puer*
Iam, nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero:
Nec vincire nouis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomnijs
Iam captum teneo: iam volucrem ſequor*
Te per gramina Martij
Campi; te per aquas, dure, volubiles.

quantumuis munifico, tibi marmoreum ſignum ſtatuet.

Vt ode 36. lib. 1. *Nec, morem in Salium ſit requies pedum.* *Fœm.* Ex ſequent. ſumendum *iuuat.*

Teneo. Tenere videor. Sic *Sequor*, ſequi videor.

AD ANTONIVM IVLVM.

ODE. II.

Pindarum eſſe eiuſmodi poetam dicit, vt ſi quis eum imitari conetur, non minus famæ ſuæ periculum ſit aduturus quàm ſi cum Icaro pennis Dædaleis cœlo ſe credere audeat. Deinde vt Pindarum cycneo altè volanti, ita ſe api grata thyma laboriosè carpenti comparat; ideóque ipſum Antonium ad celebrandam maiore plectro Cæſaris victoriam hortatur. Tradunt autem veteres ſcholiaſtæ hunc Antonium fuiſſe M. Antonii triumuiri filium.

PIndarum quiſquis ſtudet emulari, I-
*-ule, *ceratis ope Dædalea*

Cera iunctis.

Conatus eius similis est conatui Icaii.

*Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres

Ita auxerunt vt extra suas ripas erumpat.

Quem super notas* aluere ripas,
Feruet immensúsque ruit profundo
Pindarus ore:

Laurum Delphicam sic vocat lib. 3. ode vlt.

*Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerísque fertur
*Lege solutis:

Minus astrictis quam alii.

Seu deos regésque canit, deorum
Sanguinem, per quos cecidere iusta
Morte Centauri: cecidit tremendæ
Flamma Chimeræ:
Siue, quos Elea domum reduxit
Palma* cœlestes: pugilémue equúmue
Dicit, & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenémue raptum
Plorat: & vires animúmque moréſ-
-que aureos* educit in astra, nigró-
que inuidet Orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego apis Matinæ
More modóque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidíque
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poëta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroces
Per* sacrum cliuum, merita decorus

Vt ode 1. *meritique fer. Eutata totis p. nob. Terrarum dominos euehit ad deos.* Tollit laudibus in cœlum. Sic Cic. *Laudes nostras in astra sustulit.* Pindarum altè volanti cycno, propter grandiloquentiam & suauitatem, se apicomparat: tanquam innuens sua carmina humilia quidem esse sed dulcia.

Sacrum. Capitolinum. Nam qui triumphabant, per viam sacram & forum Rom. in Capitolium vehebantur.

*Fronde, *Sicambros:*
Quo nihil maius meliúsue terris
Fata donauere, bonique diui:
*Nec dabunt, quamuis *redeant in aurum*
Tempora priſcum.
Concines lætoſque dies, & vrbis*
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forúmque
Litibus orbum.
Tum meæ (ſi quid loquar audiendum)*
Vocis accedet bona pars: & ô ſol
Pulcher, ô laudande, canam, recepto
Cæſare felix.
Túque dum procedis, Io triumphe,
Non ſemel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimúſque diuis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidémque vaccæ,
Me tener ſoluet vitulus relicta*
Matre, qui largis iuueneſcit herbis
**In mea vota:*
Fronte curuatos imitatus ignes
Tertium Lunæ referentis ortum,
**Qua notam duxit, niueus videri,*
Cætera fuluus.

Al. *Sygambros.*

Redeunt aurei ſeculi tempora.

Lætitiam pub. ob impetratum à diis red. Auguſti: quam teſtabitur pop. feriis & ludis

Dignum auditu. Et canam, ô dies pulcher.

Soluet voto.

Ad perſoluenda vota mea.

Qua fronte notâ accepit, ita vt candor ibi ſpectetur. Vel, In qua uotatus eſt candore ſpectabili, quum reliquo corpore ſit fuluus. Exiſtimatur autem imitatus Gr. genus loquendi, λευκὸς ἰδεῖν.

AD MELPOMENEN. *Ode* III.

Melpomenæ aceptum ferri debere poëtices donum ait: quòd ſi, quem in ipſa natiuitate beneuolis oculis intuita fuerit is adnullum aliud quàm poëtices ſtudium ſit animum appulſurus, nec aliunde gloriam ſibi comparaturus. Deinde illi de laude quam ipſe ex lyricis verſibus reportat, gratias agit.

QVem tu Melpomene ſemel
Naſcentem placido lumine videris.

Clarum reddet, Nobilitabit.

Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem, neque res bellica Delijs
Ornatum foliis ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.

Del. fol. Appollinari. laurea, vt ode præced.

Efficient.

Romæ principis vrbium
Dignatur soboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
Donatura cycni, si libeat, sonum:
Totum muneris hoc tui est,
Quòd monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quòd spiro, & placeo (si placeo) tuum est.

Ode. IIII.

Drusi Neronis, qui fuit Augusti Cæsaris priuignus, victoriam de Rhœtis & Vindelicis celebrat. Quin etiam Claudii Neronis fortia quædam facta commemorat. Tandem verò & totius gentis Romanæ fortitudo ore ipsius hostis (nimirum Annibalis) laudatur. Sed de Druso loquens poeta, disciplinam & educationē multum ad virtutem posse ostendit, tanquam aliquam harum eius laudum partem in Augustum deriuans.

Qualem min. f. al. olim inuentas propulit, &c. Qualémve leonem, &c. id est, Qualis est ales min. ful. quem irmen. prop. nido, inse. laborum.

* *Qualem ministrum fulminis alitem,*
(Cui rex deorum regnum in aues vagas
Permisit, expertus fidelem

Iupiter in Ganymede flauo)
Olim iuuentus & patrius virgo
Nido laborum propulit inscium?
Vernique, iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem vinidus impetus:
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis atque pugnæ:
Qualémue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab vbere
Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura vidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
*Drusum gerentem & Vindelici: *quibus*
Mos vnde deductus per omne.
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
?Nec scire fas est omnia) sed diu
Lateque victrices catenæ,
Consilijs iuuenis reuictæ,
Sensere quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
FORTES creantur fortibus & bonis:
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed vim promouet insitam:
Rectique cultus pectora roborant:
**Vtcunque defecere mores,*
*Dedecorant *bene nata culpæ*

aut qualis est catulus leonis, quē &c. (talem. Drusum videre Rhæti, &c.

Qui cur Amazonicis securibus vtantur in prælio, non iam quærendum censui.

Quandocunque, vel Vbicunque. Bene nata. vt si dicas Gr. τὰ δυγενῶς, Quæ quandam naturæ bonitatem erant nacta.

Quid debeas ô Roma Neronibus,
Testis Metaurum flumen & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies latio tenebris,
Victoria & gloria vel, Victoria gloriosa. Qui primus dies parta victoria lætitiam attulit Rom. exquo Ann. Italiam percursauit vt si tedas, vel Eurus vadas.
Qui primus alma risit adorea:*
Dirus per vrbes Afer vt Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitauit vndas.
Post hoc secundis vsque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Deorum statuas erectas, quæ fuerant deiectæ.
Vastata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos:
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cerui, luporum præda rapacium,
Sectamur vltro quos opimus
Latere.
Fallere & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremata fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus sacra,
Natósque, maturósque patres
Pertulit Ausonias ad vrbes:
Vt ilex amputatis ramis eo magis crescit, sic Ro. ipsæ etiam cædes vires & animum addunt.
Duris vt ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipso
Ducit opes animúmque ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Vide Annot.
Monstrúmue summisere Colchi
Maius, Echioniæue Thebæ.
Si mersus.
Mersus profundo, pulchrior euenit:
Cui sunt integræ vires.
Luctere, multa prorsus integrum
Cum laude victorem: gerétque
Prælia coniugibus loquenda.
Carthaginis iam non ego nuncios

Mittam

Mittam superbos occidit, occidit
Spes omnis & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus:*
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit, & curæ sagaces
Expediunt per acuta belli.*

Al. *perficient* Sunt autem poetæ verba.

Per maxima quæque dissimima. Alii (minus verisimiliter) de iis quæ quis in bello excogitat acumine ingenii & solertia.

AD AVGVSTVM. *Ode* V.

Augustum, vt redditum suum omnibus optatissimum maturet, precatur: & quàm felix sit eius beneficio rerum Romanarum status, commemorat. Vnde illum, non aliter quàm olim in Græcia Castorem & Herculem, coli dicit.

Diuis orte bonis, optime Romule
Custos gentis, albe iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
**Sancto concilio, redi.*
Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar veris enim vultus vbi tuus
Affulsit, populo gratior it dies,
Et soles melius nitent.*
Vt mater iuuenem, quem Notus inuido*
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci destinet à domo,
Votis omnibúsque & precibus vocat,
Curuo nec faciem littore demouet:*
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura per ambulat,
Nutrit rura Ceres, almáque Faustitas:
Pacatum volitant per mare nautæ:
Culpari metuit fides:

Sancto conuentui senatorum.

Nitere videntur. Filium qui iuuenis est.

Ad quod Appulsurum sperat.

Nullis polluitur casta domus stupris:
Boni mores & lex Iulia de adulteriis compressent fœditatem nefariam.
** Mos & lex maculosum edomuit nefas:*
Laudantur simul proles puerperæ:*
Culpam pœna premit comes.
Sim pr. Quum antea in adulteriis, liberi parentes ore non referrent.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Totum diem vsque ad vesperum ratur in vinetis suis. Sic Virgil. *Condere soles.* *Alt.* Secundis m.
** Condit quisque diem collibus in suis,*
Et vitem viduas ducit ad arbores:
*Hinc ad vina redit lætus, & * alteris*
Te mensis adhibet deum.
Lares colens, simul & tuum numen colit.
Te multa prece, te prosequitur mero
*Defuso pateris: & * Laribus tuum*
Miscet numen, vti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas o vtinam dux bone ferias
Vt *solido die*, ode 1. l. 1.
*Præstes Hesperiæ: dicimus * integro*
Sicci mane die, dicimus vnidi,
Quum sol Oceano subest.

Ad Apollinem. Ode. VI.

Apollinis & Dianæ laudes hac ode canit, quæ est carmen sæculare: vt etiam ostendunt hæc eius verba, *-ego dius amicum, Sæculo festas refrenate luces, Reddidit carmen.*

Qui Niobes magniloquam & superbam linguam, in eius prole vltus es: & Titvon Latonam rapere conatum: nec non Aeli.
Dic, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Titiósque raptor
Sensit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanus turres quateret tremendæ

Cuſpide pugnax.
Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus Euro,
Procidit late, poſuitque collum*
Puluere Teucro.
**Ille, non incluſus equo, Mineruæ*
Sacra mentito, male feriatos
Troas & letam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palàm captis grauis (heu nefas, heu)
Neſcios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in aluo:
**Ni tuis victus Veneríſque gratæ*
Vocibus diuum pater, annuiſſet
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ,
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
**Dauniæ defende decus camœnæ,*
**Leuis Aguen.*
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomènque dedit poëtæ.
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
**Deliæ tutela deæ, fugaces*
Lyncas & ſeruos cohibentis arcu,
Lesbium ſeruate pedem, meique
*Pollicis *ictum.*
Rite Latonæ puerum canentes,*
Rite creſcentem face* noctilucam,*
**Proſperam frugum, celerémque pronos*
Volucre menſes.

Al. *collum in pul.*

Si Paris Achillem non occidiſſet, te ſagittam & manum eius dirigente, non equum eſſet commentus Achilles ad Troiam capiendam ſed in eam aperto Marte captam crudelis omnibus modis fuiſſet.

Niſi Iupiter Æneæ rebus ita fauiſſet vt concederet illi muros auſpicio meliore condere.

Latinæ, vt Ode 1. lib. 2. *Dauniæ cedet.* *Del* Sic Cat. *Diana ſumus in fide Puellæ & pueri integri.* *Ictum.* Modulationem lyrici carm. Quod dicit quaſi lyram ipſam percutiat. P. *Lat. p.* Apoll. filium Lat. F. Lumine. F. Noctu lucentem. Proſperantem fruges, & celerem in voluendis menſ.

Nupta iam dices, Ego dijs amicum,
Saculo feſtas ferente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM
Ode VII.

Immortalia ne ſperes, monet annus, & alueum.
Quæ rapit hora diem.

Hi enim iſtius odes verſus argumentum prioris eius partis complectuntur. Addit verò, & reparari vitam ſemel amiſſam non poſſe, & quo die ſimus eam amiſſuri incertum eſſe. Interim igitur nos, animo noſtro obſequentes, fuit rebus illis debere quæ alioquin auidas hæredis manus venturæ eſſent.

Nunc decreſcit quum hyeme cretuiſſent. Præter rip. ſuas eunt. Aripas ſuas non excedunt, ſed intra alueum labuntur. P. Vel iſtge accuſ. cum decreſc. Vide An *Annus*. Annuorum temporum viciſſitudo. Sic Cat. *Soles occidere & redire poſſunt, Nobis*, &c. Decidere ò quò deciderunt Æn. & Tullus. *Summa*. Ad ſummam dierum quos ad hoc vſque tempus vximus. *Quæ d.a.* Quæ in obſequendo animo tuo, ſeu animi tui deſiderijs, conſumpſeris.

DIffugere niues: redeunt iam gramina campis,
Arboribúſque comæ.
Mutat terra vices, & decreſcentia ripas
Flumina prætercunt.
Gratia cum Nymphis geminíſque ſororibus audet
Ducere nuda chores.
IMMORTALIA *ne ſperes, monet annus, & al-*
Quæ rapit hora diem. (*mum*
Frigora miteſcunt zephyris: ver proterit æſtas,
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderet: & mox
Bruma recurret iners.
Damna tamen celeres reparant cœleſtia Lunæ:
Nos vbi decidimus
Quò pius Æneas, quò Tullus diues, & Ancus,
Puluis & vmbra ſumus.
QVIS SCIT *an adijciãt hodiernæ craſtinæ ſum-*
Tempora dij ſuperi? (*mæ*
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.

Quum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec Lethæa valet Theseus abrumpere charo
Vincula Pirithoo.

AD C. MARTIVM CENSORINVM. *Ode* VIII.

Se nihil aliud amicis quàm carmina donare posse dicit: quod munus quanto aliis omnibus præstantius sit, ostendit.

Donarem pateras grataque commodus
Censorine meis aera sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Græcorum: neque tu pessima munerum
Ferres: divite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi vis: nec tibi talium
Res est aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, & pretium dicere muneri.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectaque retorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant

In ea re commodum me sod. exhiberem, quòd donarem p.

Aera pro signis aut vasis æreis.

Acciperes, si quidem abundarem signis, & tabulis pictis in quibus Parth. & Sc. artis suæ specimen ediderunt.

Solers in fingendo nunc h.

Vis pro facultate, seu copia.

Ostendere quàm pretiosum munus sit carmen. P.

P. Corn. Scipionis, qui inde dictus est Africanus.

Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ sileant quod bene feceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ
Manorti sque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygijs fluctibus Æacum
Virtus & fauor & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
DIGNVM *laude virum Musa vetat mori,*
Cœlo Musa beat. sic Iouis interest
Optatis epulis impiger Hercules:
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

Sil. tua benefacta & merita. Quo esset in honore? Vel potius, Quæ eius memoria extaret?

Immortale reddens eius nomẽ. Cœlo beat. Beatum efficit, quum receptum esse in cœlum omnibus carmine suo persuadet. Cuius rei addit exempla. Clarum. Repete aduerb sic. Item in seq.

AD LOLLIVM. *Ode* IX.

Lollii laudes cantaturus, prius eam quam concepit de carminum suorum immortalitate spem prædicat. Neque enim Homeri tantùm sed aliorum etiam eo infectiorum carmina viuere. Deinde multorum res gestas oblitione deletas esse dicit, quòd illis poetæ defuerint. Postremo ne idem & Lollio vsu veniat, eius virtutes celebrat.

NE forte credas interitura quæ
Longè sonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per artes
Verba loquar socianda chordis.
Non si priores Mæonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
Cæaque, & Alcæi minaces,
Stesichoríque graues camenæ.
Nec, siquid olim lusit Anacreon,
Deleuit ætas, spirat adhuc amor,
Vmúntque commissi colores

Sic lib. 3. ode vlt. Princeps Aeolii carm. ad Italos deduxisse modos.

*Æoliæ fidibus puellæ.
*Non sola comptos arsit adulteri
Crines, & aurum vestibus illitum
Mirata, regalésque cultus,
Et comites, Helenæ Lacæna:
Primúsque Teucer tela Cydonio
Direxerit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus Sthenelúsue solus
Dicenda Musis prælia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graues
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus puerisque, primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotique longa
Nocte: carent quia vate sacro.
*PAVLVM sepultæ distat inertiæ
Celata virtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileri,
Tótue tuos patiar labores
Impunè, Lolli, carpere liuidas
Obliuiones. est animus tibi
Rerúmque prudens, & secundis
Temporibus dubiísque rectus:
*Vindex auaræ fraudis, & abstinens
*Ducentis ad se cuncta pecuniæ:
Consúlque non vtius anni,
*Sed quoties bonus atque fidus
Iudex honestum prætulit vtili, &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstantes cateruas
Explicuit sua victor arma.

Sapphus. Quanuis de sola Hel. memoriæ id proditum sit, tamen & aliæ idem antea fecerant, nec primus Teucer, fuerat insignis iaculator, non semel Ilios vexata, &c. sed idcò ignorantur quòd ipsis non contigerit vates, vt illis. Sic mox, carent quia vate sacro.

Non multum distat ab inertia virtus, sivt de illa, ita de hac quoque fileatur. P.

Punitor auaritiæ. P.

Cui cuncta parent.

Quoties incorruptum te iudicem præbes, & fortiter pro republ. geris, toties consulatibus fascibus ornat te tua virtus.

NON possidentem multa, vocaueris
Rectè beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter vti,
Durámque callet pauperiem pati:
Peiúsque letho flagitium timet:
Non ille pro caris amicis
Aut patria timidus perire.

AD LIGVRINVM. Ode X.

Futurum esse dicit vt quum ei flos ætatis exaruerit, doleat quod in illo flore mens eadem quæ postea, sibi non fuerit.

O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potẽs,
Prima barba. P. Insperata tuæ quum veniet* pluma superbiæ:
Et quæ nunc humeris involitant, deciderint coma:
Nunc & qui color est puniceæ flore prior rosæ,
Mutatus, Ligurinum in faciem verterit hispidam:
Dices, Heu (quoties te in speculo videris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHILLIDEM. Ode XI.

Phyllydem amicam ad celebrandum secum Mæcenatis natalem inuitat. De Telephò autem iamilli congitandum non esse dicit, quippe qui alius puellæ amore captus sit: ac certè Phaethontem & Bellerophontem documento illi esse, vt sibi dispareṁ vitet.

EST mihi nonum superantis annum
Alb. vini. Plenus* Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:
Copia. Est edera* vis
Multa, qua crines religata fulges:
Renidet. Splendet. *Ridet argento domus: ara, castis

Vincta verbenis, avet immolato
**Spargier agno.*
Cuncta festinat manus: huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes*
Vertice fumum.
Vt tamen noris quibus aduoceris
Gaudijs; idus tibi sunt agendæ:
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure solennis mihi, sanctiórque
*Pene natali proprio: *quod ex hac*
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit*
**(Non tuæ sortis iuuenem) puella*
Diues, & lascina: tenétque grata
Compede vinctum.
Terret ambustus Phaeton auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper vt te digna sequare: & vltra
Quam licet sperare, nefas putando,
Disparem vites. age iam meorum
Finis amorum,
(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minuentur atræ
Carmine curæ.

Surſum feruntur cum tremulo quodam motu.

Quòd ſit natalis Mæcenatis.

Quem expetis. In quem propenſa es. *Non t.ſ.* Diſparem tibi, vt ſeq.

AD VIRGILIVM. *Ode* XII.

Vnà cum vere (à cuius deſcriptione incipit) tempora ſtatim adduniſſe

dicin(vtpote de adulto iam vere loquens) ideóque ad sua pocula eum inuitat: sed ea conditione vt ipse vnguenti nardini onychem afferat.

Au. Thr. Venti Thracii, videl. Fauonii. Alii Etesias intell.

IAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt* animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt
Hyberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Hirundo veris nuntia. Infelix* auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum est vlta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Pana. Delectántque* deum, cui pecus & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgili:
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilium cliens,
*Nardo vina merebere.
Sed si vinum Calenum haurire cupis, nardus tua erit mei vini pretium. Supra dixit *vnam prelo Calenum domitam.* Nardi parui onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpicijs accubat* horreis,
Spes donare nouas largus, amaráque
Curarum eluere efficax.
Horreus. vt supra *Deripere horreo ess. amphoram.* O. 28. l. 3. Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox* merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues vt in domo.
Merce. vt dixit, *nardo vina merebere.* Verùm pone moras, & studium lucri:
*Nigri cúmque memor, dum licet, ignium,
*Misce stultitiam consilijs breuem.
Nigrigu. Lugubrium, Rogalium. Misce ludicra & iocosa seriis. Dulce est* desipere in loco.

In Lycen. *Ode* XII.

Desipere. Solutio risu desipientes imitari: modò id alieno tempore non fiat.

Lycæ meretricii insultat, tanquam suæ ferociæ (de qua queritur ode 10.

libri 3) pœnas danti, quas illi imprecatus est: quum iam senectus totam mutarit ab illa quæ olim fuerat: ita vt quum & formosa haberi, & se vt iuuenem petere velit, à iuuenibus contrà fastidiatur.

Audiuere, Lyce, dij mea vota, dij
Audiuere, Lyce. fis anus, & tamen
Vis formosa videri:
Ludísque, & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota Cupidinem* — Qualis est senilis.
Lentum sollicitas. ille virentis &
Doctæ psallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant & capitis niues.* — Canities.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapides, * tempora quæ semel*
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies.
Quò fugit Venus? heu quóue color decens?*
Quò motus? quid habes illius, illius.
Quæ spirabat amores?*
Quæ me surpuerat mihi,
*Felix post Cynaram, notáque, & * artium*
Gratarum facies? sed Cynaræ breues
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent vt iuuenes visere feruidi,
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

Al-cæi. id est pretiosi. Q. d. Præteritum inuentutis tempus non possunt referre. Periphr. temporum præteritorũ. *Venus* pro venustate. Vt Gr. μίσθωσις λογου, & λόγων. Instructa iis omnibus quæ aliquot alliciendi amoris arte valent.

AD AVGVSTVM. *Ode* XIIII.

Augusto nullos à senatu populóque Romano honores deferri dicit qui virtutes eius æquare possint. Victorias, quas eius priuigni de variis gentibus reportarunt, celebrat, tanquam ad ipsius Augusti felicitatem simul & gloriam pertinentes: quòd nimirum bella auspiciis illius gesserint. Tandem igitur quamlibet gentes, etiam quæ in remotissimis terræ partibus sitæ sint, eius imperium agnoscere & venerari ait.

Quasi nullis honoribus plenè meritis eius satisfacere possint senatus populusque Rom.

QVÆ cura patrum, quæue Quiritium,
*Plenis honorum muneribus tuas
Auguste virtutes in ævum
Per titulos memorésque fastos
*Æternet? ô, quà sol habitabiles
Illustrat oras, *maxime principum,
*Quem leges expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brenósque veloces, & arces
Alpitus impositas tremendis
Deiecit acer *plus vice simplici.
Maior Neronum mox graue prælium
Commisit, immanésque Rhætos
Auspiciis pepulit secundis:
Sectandus in certamine Martio,
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
*Indomitas propè qualis vndas
Exercet Auster, Pleïadum choro
Scindente nubes: *impiger hostium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per ignes.
*Sic tauriformis voluitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli:

Æternas reddat, Immortalitati consecret.

Max. p. Max. omnium orbis habitabilis principum

Quem didicere quid posses Hellenismus, vet. Lat. vsitatus.

Plus quàm semel, vt quidam exp. Por. intell. cum in illis deiiciendis intulisse cladem duplam. & ita non simplici vice reddidisse eam quam illi intulerant.

Impiger host. v.t. mittere, &c. qualis est Auster quum exercet & agitat vndas, Pleiadum ch. sc. n.

Sic taur. Iunge cum seq. vt *Cl. vasto impetu dic.*

Quum sæuit, horrendámque cultis
Diluuiem meditatur agris.
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu:
Primósque & extremos metendo,
Stravit humum, *sine clade victor:*
*Te copias, te consilium & *tuos*
Præbente diuos, nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit aulam,
**Fortuna lustro prospera tertio*
Belli secundos reddidit exitus,
Laudémque & optatum peractis
Imperijs decus arroganit.*
Te Cantaber non antè domabilis,
Medúsque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur! ô tutela præsens
Italiæ, dominæque Romæ:
Te, fontium qui cœlat origines
Nilúsque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te, belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Brittannis,
Te, non pauentis funera Gallicæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
**Compositis venerantur armis.*

Sine Vlla suorum iactura.

Tuos. Tibi fauentes. Indicat autẽ bellum illud auspiciis eius gestum fuisse.

Quia ita euenit vepost annos xv. Drusus eo die Rhœtos Vindel. vinceret, quo die Aug. Alexandriam vicerat. P. Alii, post XIII. annos. *Dec ad arr.* Decus de consec. intell. P. Quidam de cognomine patris patriæ

In sua sede reconditis. Quidã, Pacatis bellis.

AVGVSTI LAVDES.

Ode XV.

Augusti laudes hac qnoque oda canit, licet à canendis eius prælijs ab Apolline deterritum se fuisse dicat. Potissimum autem laudat eum quòd pacem suis reddiderit, & refrænata quæ enim summa licentia vagabatur morum corruptela, ea artes reuocarit per quas imperium à maioribus fuerat amplificatum

PHœbus volentem prælia me loqui,
Victas & vrbes, increpuit, lyra:
*Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua Cæsar ætas
Fruges & agris rettulit uberes:
Et signa nostro restituit Ioui,
Derepta Parthorum superbis
Postibus: & vacuum duellis
*Ianum Quirini clausit: & ordinem
Rectum,* & vaganti fræna licentiæ
Iniecit: *amouitque culpas:
Et veteres reuocauit artes,
Per quas Latinum nomen & Italæ
Creuere uires, famáque, & imperi
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non furor
Ciuilis aut vis *eximet otium:
Non ira, quæ procudit enses,
Et miseras *inimicat vrbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidiue Persæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nosque & profestis lucibus & sacris,
Inter iocosi munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis mixto carmine tibijs,
Troiámque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Alleg. ne magna modis paruis tenuarem, vt O. 3. lib. 3.

Quidam Ianum Quirinum legi volunt, quidam Fanum Quirini Al. enogami. Al. Emouit.

Al. exigit. Expellet.

Inimicas inter se reddit, Ad inimicitias compellit.

Q. HORATII FLACCI EPODΩN LIBER

Ad Maecenatem. *Epodi* I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiscenti comitem se offert, non tàm quòd præsentia sua quicquam commodi sit ei laturus, quàm quòd minus de salute eius sollicitus sit futurus.

IBIS *liburnis inter alta nauium,
Amice, propugnacula:
*Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
*Quid nos? quibus te vita sit superstite
Iucunda: si contrà, grauis:
*Vtrúmne iussi persequemur otium,
Non dulce, ni tecum simul?
*An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros,
*Feremus? & te vel per Alpium iuga,
In hospitalem & Caucasum,
*Vel Occidentis vsque ad vltimum sinum,
Forti sequemur pectore?
*Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
*Comes minore sum futurus in metu,
Qui maior absentes habet:
*Vt assidens implumibus pullis auis,
Serpentium allapsus timet
*Magis relictis: non, vt adsit auxili
Latura plus præsentibus.
*Libenter hoc & omne militabitur

Liburnicis nauibus, dictis à Liburnia, parte maioris Illyriæ.

Otiabimúrne vt antea, quum otium sine te iucundum futurum sit?

Magis timet rel.

Bellum in tua ſpem gratiæ:
Non vt iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Sic Ep. 2. l. 2. *Calabris ſaltibus adſecti Lucani.* Sup. In colle ſiti
Pecúſue Calabris ante ſidus feruidum*
Lucana mutet paſcua:
Nec vt ſuperni villa candens Tuſculi*
Pertingat vſque ad Circ. m. videl. Tuſculum, vt villæ ædificia pertingãt vſque ad ipſam vrbem.
Circæa tangat mœnia.*
Satis ſupérque me benignitas tua
Ditauit, haud parauero
Quod aut auarus, vt Chremes, terra premam,
Diſcinctus aut perdam vt nepos.

Epodi II.

Varias vitæ ruſticæ laudes hæc ode complectitur: præſertim verò ab animi tranquillitate eam laudat.

Beatus ille, qui procul negotiis,
Vt priſca gens mortalium)
Paterna rura bobus exercet ſuis,
Solutus omni fœnore:
Neque militiam exercet, ita vt neceſſe ſit excitari claſſico truci.
Neque excitatur claſſico miles truci,*
Neque horret iratum mare:
Forúmque uitat & ſuperba ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos:
Inutileſque falce ramos amputans,
Feliciores inſerit:
Aut in reducta valle mugientium
Proſpectat errantes greges:
Aut præſſa puris mella condit amphoris:
Aut tondet infirmas oues:
Vel, quum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit,

Vt gaudet insitiua decerpens pyra,
Certantem & vuam purpurę!
Qua muneretur te Priape, & te pater
Syluane, tutor finium.
Libet iacere, modò sub antiqua ilice,
Modò in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquę:
Queruntur in syluis aues:
Fontésque lymphis obstrepunt manantibus,*
Somnos quod inuitet leues.*
At quum tonantis annus hybernus Iouis*
Imbres, niuésque comparat:
Aut trudit aeres hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas,
Aut amite leui rara tendit retia,*
Turdis edacibus dolos:
Paniculúmque leporem, & aduenam laqueo gruem,*
Iucunda captat præmia.
Quis non malorum quas amor curas habet,
Hac inter obliuiscitur?
** Quòd si pudica mulier in partem iuuet*
Domum atque dulces liberos:
(Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis vxor Appuli)
** Sacrum vetustis extruat lignis focum,*
Lassi sub aduentum viri:
Claudénsque textis cratibus lętum pecus,
Distenta siccet vbera:*
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magisue rhombus, aut scari,
Siquos eois intonata fluctibus*

Pro simplici Strepunt i Strepitum edunt qui inuitet Potest verò & propriam significare, retinere. Vide annot.

Annus hyb Anni tempus hyb.

Furcula ex qua rete suspendi tur ad capiendas aues.

Transmarinam.

Al. *Quid si.*

Al. *Sacrum & vet.*

Mulgeat. Mulgendo exhaniat.

Si quos sc. cum tonitru excitata tempestas in fluct.

maris Orient. vertat ad hoc mare Tyrth.

Hyems ad hoc vertat mare:
Non Afra auis descendat in ventrem meum,
Non Attagen Ionicus,
Iucundior, quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum:
Quidam exp. Ægroto. Rectius de graui ob duram aluum.
*Aut herba lapathi prata amantis, & *graui*
Maluae salubres corpori:
Vel agna festis cæsa terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Quàm iuuat.
*Has inter epulas, *vt iuuat pastas oues*
Videre properantes domum:
Videre sessos vomerem inuersum boues
Collo trahentes languido
Positósque vernas, ditis examen domus,
Circum renidentes Lares.
Rel. o pec. vt iam-iam fut. rust. sed ad ingenium rediens & ad innatam sibi auaritiã, quærit rursum p. collocare in fœnus feudare, quũ eam paulò antè re collegisset, exactam ab iis quibus fœnori data erat.
Hæc vbi loquutus fœnerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
**Omnem relegit idibus pecuniam:*
Quærit calendis ponere.

AD MAECENATEM. EPODI III.

Quidam dist. post leq. vt sit pro Loquutus sum. Edit ex vet. cod. & schol pro Edat, vt fat. vlt. Sic Plaut. comedit pro comedat.
Esus allij detestatio.

PArentis olim siquis impia manu
Senile guttur fregerit:
**Edit cicutis allium nocentius.*
O dura messorum ilia.
Quid veneni hoc est, quod s pro Quod est venenum? Quale genus veneni? Fest. Lauit. i. me inscio fuit in sc.
** Quid hoc veneni sæuit in præcordijs?*
Nam viperinus his cruor
*Incoctus herbis me *fefellit? an malas*
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omnes candidum

Medea mirata est ducem,*
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis vlta donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus vnquam siderum insedit vapor*
Siticulosæ Appuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis*
Inarsit æstuosius.
At siquid vnquam tale concupieueris,
Iocose Mæcenas, precor
Manum puella suauio opponat tuo,
Extrema & in sponda cubet.

Mirata amare cœpit.

Pro calore, vt apud Lucr.

Palla quam Deianira misit Herculi cruore Nessi centauri imbutam. Vide p. 118.

AD MENAM, LIBERTVM

Pompeij magni: in cuius ex mutata conditione, arrogantiam inuehitur.

EPODI IIII.

LVpis & agnis quanta sortitò obtigit,*
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste fumibus latus,
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videsne sacram metiente te viam
Cum bis ter vlnarum toga,*
Vt ora vertas huc & huc euntium
Liberrima indignatio?
**Sectus flagellis hic triumuiralibus,*
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera,
Et Appiam mannis terit:*

Sorte naturali q. d. Quanta innata est illis discordia,

Nimiam laxitatem reprehendit. vt Cic. in Cat. 2. *Manicata & talaribus tunica, velis amictos non togis.*

Sect. f. indignantium verba.

Qui erant equi virorum principum.

Sedil. ordinibus. *Sedilibúſque magnus in primis eques
Othone contempto ſedet.

Quid prodeſt armari claſſem ab Auguſto contra ſeruos, quos armauit S. Pomp. ſi. M. ſeruus ac latro, trib. eſt mil. & claſſis præfectus ſ A. * Quid attinet tot oranauium graui
Roſtrata duci pondere
Contra latrones atque ſeruilem manum, 20
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. EPODI V.

Loquentem inducit puerum quendam, quem aliquot veneficæ ſub terra deloderant mento tenus, fame necandum: vt ex eius decore & medulla poculum amatorium conficerent. Huius preces primùm, deinde imprecationes aduerſus eas deſcribit. Exiſtimatur autem Gratidiam Canidiæ nomine ſignificari.

AT ô deorum quicquid in cœlo regit
Terras & humanum genus,
Quid ſibi vult iſte * Quid iſte fert tumultus? & quid omnium
tum. Quid ita tu- Vultus in vnum me truces?
multuamini? Per liberos te, ſi vocata partubus 5
Lucina veris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem.
Quid vt nouerca me intueris, aut vti
Petita ferro bellua? 10
Hic loqui incipit Horat. Prætexta (quam purp. dixit) & bulla. *Vt hæc trementi queſtus ore, conſtitit
*Inſignibus raptis puer,
Impubi corpus, quale poſſet impia
Mollire Thracum pectora:
Candida breuibus implicata viperis 15
Crines & incomptum caput,
Iubet Can ſtam. aduri Colch. impube corpus. Sed alii, Puer, impubi corp. per appoſ. * Iubet ſepulcris caprificos erutas,
Iubet cupreſſus funebres,
Et vncta turpis ouæ ranæ ſanguine, 20
Plumámque nocturnæ ſtrigis,

Herbáſque quas Cholcos atque Iberia
Mutit, venenorum ferax,
Et oſſa abore rapta ieiunæ cinis,
Flammis aduri Colchicis.*
At expedita Sagana, per totam domum
Spargens auernales aquas,
Horret capillis, vt marinus aſperis,
Echinus, aut currens aper.*
Abacta nulla Veia conſcientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus:
Quo poſſet infoſſus puer
**Longo die bis terue mutatæ dapis*
Inemori ſpectaculo:
Quum promineret ore, quantum extant aqua
Suſpenſamento corpora:
**Excerta vti medulla, & aridum iecur*
Amoris eſſet poculum:
**Interminato quum ſemel fixæ cibo*
Intabuiſſent pupulæ.*
Non defuiſſe maſculæ libidinis
Ariminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
Et omne vicinum oppidum:
Quæ ſidera ex cantata voce Theſſala,
Lunámque cœlo deripit.
Hic irreſectum ſæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis
Non infideles arbitræ,
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis,
Arcana quum fiunt ſacra:
Nunc nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos

Magico ritu præparatis: ob Medeam Colchicam A.

Curſu incitatus & iratus. tunc enim ſetæ in dorſo eriguntur.

Quidam, *Longo ſpect.* Sed alii *Longo die* exp. æſtiuo.

Al. *Exacta*, vel *Exacta*.

Al. cuius eſu accebatur. P. acies oculorum

Iram atque numen vertite.
Formidolosis dum latent syluis feræ,
Dulci sopore languidæ,
Senem (quod omnes rideant) adulterum
Latrent* Suburanæ canes,
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ valent,
Quibus superbam fugit vlta pellicem,
Magni Creontis filiam,
Quum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit?
Atqui nec herba nec latens in asperis
Radix* fefellit me locis.
*Indormit vnctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non vsitatis Vare* potionibus
(O* multa fleturum caput)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marsis redibit* vocibus.
Maius parabo, maius infundam tibi
*Fastidienti poculum.
Priúsque cœlum sidet inferius mari,
Tellure* porrecta super:
Quàm non amore sic meo flagres uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non vt antè, mollibus
*Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde* rumperet silentium.
Misit* Thyesteas preces.

Sic vet. In vulg. *Suburranæ*, vel *Suburanæ*. Vide Annot.

Latuit.

Duplex esse potest verborum ordo. Vide Ann.

Al. *cantionibus*.

Pœnas magnas daturum.

Carminibus.

Fastidiente me.

Superiecta.

Lenibus.

Rump. Loqui inciperet.

Thyest. Thyestis similes impreçationes.

Venena, *magnum fas, nefásque, non valent* Vide Annot.
Conuertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, vbi perire iussus expirauero,
Nocturnus occurram furor:
Petámque vultus vmbra curuis vnguibus:
(Quæ vis deorum est manium)
Et inquietis assidens præcordijs,
Pauore somnos auferam.
Vos turba vicatim & hinc saxis petens
Contundet, obscœnas anus.
Post, insepulta membra *different lupi,* In diuersas partes auferent.
Et exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, (heu) mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN CASSIVM SEVERVM.

EPODI VI.

QVID immerentes hospites vexas, *canis,* Canem vocat quòd oblatraret sua obtrectatione & maledicus esset.
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?
Nam, qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
(Amica vis pastoribus)
Agam per altas aure sublata niues, Persequar.
Quacunque præcedet fera,
Tu quum timenda voce complesti nemus, Archilochus, qui Lyc. quòd filiam sibi desponsam denegasset, ad suspendium maledicis versibus suis adegit.
Proiectum odoraris cibum.
Caue, caue, nanque in malos asperrimus
Parata tollo cornua:
Qualis Lycambæ spretus infido *gener,*

Acer hoſt. Hipponax.

Aut* acer hoſtis Bubalo.
An, ſiquis atro dente me petiuerit,
Inultus vt flebo puer?

AD POPVLVM ROMANVM execratio belli ciuilis in Brutum & Caſſium.

EPODI VIII.

Terreſtribus & naualibus prælijs.

QVò quò ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parúmne* campis atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non vt ſuperbas inuidæ Carthaginis
Romanus arces vreret:
Nondum bello laceſſit.
*Intactus aut Britannus vt deſcenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt ſecundum vota Parthorum, ſua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Non niſi in diſpar genus feris, pro diſparis generis. Al. in diſpar genus. Vide Annot.
Vnquam niſi in diſpar* feris.
Furórne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Perc. conſcientia ſceleris.
Mentésque* perculſæ ſtupent.
Sic eſt: acerba fata Romanos agunt,
Scelúſque fraterna necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

EPODI. VIII.

Non pudet te rog. Vel, Oportúne? Decénne?

*ROgare longo putidam te ſæculo,
Vires quid enerues meas?

Quum tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem senectus exaret:
Hiétque turpis inter aridas nates
Podex, vel vt crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales vbera:
Ventérque mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita quæ rotundioribus
Onusta baccis ambulet,
Quid, quòd libelli Stoici inter sericos
Iacere pulpillos amant?
Illiterati num minus nerui rigent?
Minúsue languet fascinum?
Quod vt superbo prouoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi.

* Indomitæ, vel vetulæ. A. quidam, Quæ cruditate laborans, cibum non concoquit, sed eiicit. *Sed inc.* Ironicè. q.d. Scilicet inc.

AD MAECENAEM.

De Cæsaris aduersus Antonium & Cleopatram victoria quam spe præcipit, & velut præsentit. EPODI IX.

QVando repostum Cæcubum ad festas dapes,*
Victore lætus Cæsare.
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,
**Hac Dorium, illic Barbarum?*
*Vt nuper, actus quum freto *Neptunius*
Dux fugit, vstis nauibus,
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat

* Repositum, Ad hoc reseruatum.

* Hac lyra. son. Dor. illis tib. barbarum. Vide Ann. *Nept.* Sex. Pomp. Magni fil. qui se Neptuni fil. esse prædicabat.

Ser. quos ad naúale prælium duxerat.

Quidam, *fœmina vallum & arma.* Vide Annot.

C. velum ad culices arcendos: quos Gr. κώνωπας appellant. Al. *Ad bur.* Al. *in portu.*

Quidam ad infortunium referunt. *Cita.* Legitur & *fita* pro *cita.* M. In mora es curr. triumphalibus iam paratis. Illum ducem cui sup.

Non fuis. Non fecundis, Aduersis.

Seruis amicus perfidis. 10
Romanus (eheu posteri negabitis)
Emancipatus fœminæ,
Fert vallum & arma miles, & spadonibus
Seruire rugosis potest:
Interque signa turpe militaria 15
Sol aspicit conopeum.
* *Ad hunc frementes verterunt bis mille equos*
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliúmque nauium portu latent
Puppes sinistrorsum citæ. 20
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africano: cui super Carthaginem 25
Virtus sepulcrum condidit.
Terra Marique victus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus,
Ventis iturus non suis, 30
Exercitatas aut petit Syrtes Noto:
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer scyphos,
Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel, quod fluentem nauseam coerceat, 35
Metire nobis Cæcubum.
Curam metúmque Cæsaris rerum inuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MAEVIVM POETAM, *cui tempestatem & naufragium imprecatur.* Epodi X.

MALA soluta nauis exit* alite,
Ferens olentem Maurum.
Vt horridis vtrunque verberes* latus
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus, *inuerso mari,
Fractósque remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat,
Qua* tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quam Graia victorum manus:
Quum Pallas vsto vertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibíque pallor luteus,
Et illa non virilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius vdo quum remugiens sinu
*Notus carinam ruperit.
*Opima quòd si præda curuo littore
Porrecta mergos inuerit,
Libidinosus immolabitur caper
Et agna tempestatibus.

Auspicio malo, vt suprà, *Maia ducu auis domuen, Luua* nauis qua vehitur. Agitato & velut perturbato.

Nimbosus, Virg. Excitat autem grauiss. tempestates in occasu suo.

Al. *sinus Noto ear.* Quòd si naufragi corpus fuerit præda mergis, immol. &c.

AD PETTIVM, VEL PECTIUM: *se amore auocari à scribendis, vt antea, versiculis.*

EPODI XI.

PEtti, nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere versiculos
Amore perculsum graui:
Amore, qui me, præter omnes, expetit

Al. *Petti.*

Mollibus in pueris
Aut in puellis vrere.

Annus tertius ex quo desiit furoso Inachiæ amore teneri.

Hic tertius December, *ex quo desiiti*
Inachia furere,
Syluis honorem decutit.
Heu me, per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui.
Conuiuiorum & pœnitet,
Inquis amantem & languor & silentium
Arguit, & latere
Petitus imo spiritus.

Al. *Contráue lucr.* *Contráque lucrum nil valere candidum*
Pauperis ingenium
Querebar, applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus deus

Bacchus, quòd ebrii sint inuerecundi,

Fernidiora mero
Arcana promorat loco.
Quòd si meis inastuat præcordijs
Libera bilis, vt hæc
Ingrata ventis diuidat

Queremonias, A Vide Annot. de hoc & seq.

Fomenta, vulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus
Certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudauteram,
Iussus abire domum,
Ferabar incerto pede
Ad non amicos (heu) mihi postes, & (heu)
Limina dura, quibus
Lumbos & infregi latus.
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lyciſci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant

Libera consilia,
Nec contumeliæ graues
Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

IN ANVM QVANDAM fœdam ac fœtidam, nec non libidinosam. Epodi XII.

QVid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidue tabellas
Mittis, nec firmo iuueni, neque naris obesæ?
Nanque sagacius vnus odoror,
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis
Quàm canis acer, vbi lateat sus,
Quis sudor vietis & quàm malus vndiq; membris
Crescit odor, quum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colórque
Stercore fucatus Crocodili: iámque subando
Tenta cubilia, tectáque rumpit.
Vel mea quum sanis agitat fastidia verbis:
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad vnum
Mollis opus. pereat malè quæ te
Lesbia, quærenti taurum, monstrauit inertem:
Quum tibi Cous adesset Amyntas,
Cuius in domito constantior inguine nervus,
Quàm noua collibus arbor inhæret:
Muricibus Tyrijs iterata vellera lanæ
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem

Narium vitium, quum illis quoddam tuberculum præter naturam subrubrum innascitur.

Diligeret mulier sua quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis, vt pauet acres 25
Agna lupos, capreaque leones.

Ad Amicos,

Vt genio indulgendi occasionem ex tempestate simúlque ex ætate capiant.

Epodi XIII.

Tanta vis est imbrium & niuium vt Iouem ipsum solio deducere & secum trahere videantur.

Horrida tempestas cœlũ contraxit, & imbres
Niues q̃, deducũt Iouẽ. Nũc mare, nũc syluæ
Threïcio Aquilone sonant, rapiamus amici
Occasionem de die: Dúmque virent genua, 5
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu vina Torquato mone Consule pressa meo.

Vt alibi, *Permitte diuis cætera.* Persica, vel Assyria.

**Cætera mitte loqui: deus hæc fortasse benigna* 10
*Reducet in sedem vice. Nunc & * Achæmenia*
*Perfundi nardo iuuat, & fide * Cyllenea*
Leuare diris pectora Sollicitudinibus: 15
*Nobilis vt grandi cecinit * centaurus alumno,*
Inuicte mortalis, dea Nate puer Thetyde,
*Te manet * Assaraci tellus, quam frigida parui*
Findũt Scamãdri flumina, Lubricus & Simois. 20
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum Cærula te reuehet.
Illic omne malum vino cantúque leuato, 25

Cyll. Mercuriali, cuius inuentor est Merc. *Cen.* Chiron Achilli. *Ass.* Sic *Assaraci domus* Virg. à Troianis orundi.

Vinum & cãtum vocat alloquia ægrim.i, solatia.

*Deformis ægrimoniæ Dulcibus * alloquijs,*

Ad Maecenatem,

Cui se de non absolutis iambis excusat, ob Phrynes amorem. Epodi XIIII.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
Oblitionem sensibus,

Pocula letheos vt si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis sæpe rogando.
Deus deus nam me vetat,
Inceptos, olim promissum carmen, iambos
**Ad vmbilicum adducere.* Absoluere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
Anacreonta Teïum:
Qui persæpe cana testudine fleuit amorem,
Non elaboratum ad pedem.
*Vreris ipse miser. *quòd si non pulchrior ignis* Si Helena, Troiani incendii causa, pulchrior non fuit tua puella.
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua: me libertina neque vno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM AMICAM, *Quermonia de eius periurio.*

EPODI XV.

NOX erat, & cœlo fulgebat luna sereno
Inter minora sidera,
Quum tu, magnorum numen læsura deorum,
In verba iurabas mea,
Arctius atque edera procera astringitur ilex,
**Lentis adhærens brachijs:* Flexilibus, Sequacibus.
**Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion*
Turbaret hybernum mare,
Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos, Semper fore mutuum amorem.
Fore hunc amorem mutuum. *Viri est.* Siquid virile habet. Fl. Siquid virilis animi ei inest.
O dolitura mea multum virtute Neæra.
*Nam siquid in Flacco *viri est,* Parem in amore & æqualem, vt Ci. Quæ in amore paria faciat.
Non ferret assiduas potiori te dare noctes,
*Et quæret iratus *parem,*

Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunque es felicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore & multa dines tellure licebit,
Tibique Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:
Formâque vincas Nirea:
Eheu translatos alio mœrebis amores:
Ast ego vicissim risero.

Ad Pop. Romanvm
Deploratio Romæ suis viribus ruentis in bellis ciuilibus: & adhortatio ad relinquendam ob ea patriam.
Epodi XVI.

Alterа iam teritur bellis ciuilibus ætas:
Suis & ipsa Roma viribus ruit.
Perdemus Romã quam neque finitimi, &c.
**Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,*
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouisque rebus infidelis Allobrox,
D. sang. Quorum sanguis cædi mutuæ deuotus esse videtur, ad expianda maiorum scelera.
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibúsque abominatus Annibal:
Impia perdemus* deuoti sanguinis ætas:*
Ferisque rursus occupabitur solum.*
Rursus. vt occupatum erat antequam haberet ædificia.
Barbarus heu cineres insistet victor, & vrbem
Eques sonante verberabit vngula:
Quæque carent ventis & solibus, ossa Quirini,
Al. vidari.
(Nefas videre) dissipabit insolens.*
Expediat facere. quid facto sit opus, vt careatis.
Fortè, quid expediat, communiter, aut melior pars,*
Malis carere quæritis laboribus.

Nulla

Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros atque lares proprios, habitandáque fana* Al. Patrios.
Apris reliquit & rapacibus lupis:
Ire pedes quocunque ferent, quocunque per vndas
Notus vocauit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
*Sed iuremus in hac: *simul imis saxa renarint* Ne prius reuertamur, quàm saxa e fundo maris in summam aquam emerserint, & quàm Padus fluuius ad montis Matini cacumen peruenerit. Sic Luc. 1. *Et pecudes & equa maribus subsidere possent.* Al. *rauos.*
Vadis leuata, ne ridere sit nefas:
**Neu conuersa domum pigeat dare linteo, quando*
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus:
Nouáque monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet vt tigres subsidere ceruis,*
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:*
Amétque salsa leuis hircus æquora.
Hac, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
Eamus omnis execrata ciuitas:
**Aut pars indocili melior grege mollis & exspes* Qui vulgo imperito præstamus. *Quo terra omnis est circumfusa* Cic.
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Etrusca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus: arua, beata* Quæ fortunatæ à Lat. dicuntur, Græcorum exemplo.
*Petamus arua, *diuites & insulas:*
Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis, *Fall.* spem, vt in Epist. *Spem meritæ segetis.*
Et imputata floret vsque vinea:
Germinat & nunquam fallentis termes olivæ:* *Pulla.* Nigra, vel Nigricans: quod maturitatem indicat. *Suam* autem, id est, naturalem, non insitam.
Suámque pulla ficus ornat arborem:*
Mella cana manant ex ilice: montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ:

Distenta, vt suprà.

Refértque tenta grex amicus vbera:
Nec vespertinus circumgemit vrsus ouile,
Nec intumescit alta viperis humus:
Pluráque felices mirabimur: vt neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus:
Pinguia nec siccis vrantur semina glebis:
Vtrúmque rege temperante cœlitum.

Argois remigibus.

Non huc Argoo contendit remige pinus:
Neque impudica Colchis intulit pedem:

Cadmo duce.

Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ,

Corn. Tac. Ann. lib. 2. Cum his autem & præcedentibus subaudienda hæc Porphyrionis, *Sic enim huc venissent, noluissent recedere.*

Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla vocent pecori contagia, nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.

Impot. Sæuitia impotens. Vel Ferocia impotẽs. vt *ferox & impotens* à Cic. coniunguntur.

Iupiter illa pia secreuit littora genti,
Vt inquinauit ære tempus aureum:
Ære, dehinc ferro duranit secula: quorum
Pijs secunda vate me datur fuga.

AD CANIDIAM VENEFICAM, Palinodia seu deprecatio ironica, sub qua latet alia eius accusatio.

IAm iam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum valentium

V.s. Carm. magicis. Vel, diris & imprecationibus abstine.

Refixa cœlo deuocare sydera:
Canidia parce vocibus tandem sacris,
Citúmque retro solue, solue turbinem.

Turb. Magicum rhombum: qui & Thessalicus.

Mouit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinarat agmina

M.n. Achilles inimicis suis inexorabilem se non præbuit.

Myssorum, & in quem tela acuta torserat.
Luxere matres Iliæ addictum feris

Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Postquam relictis mœnibus rex procidit
(Heu) pernicacis ad pedes Achillei,
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra: tunc mens, & sonus
**Relatus, atque notus in vultus honor.* Al. *Relapsus.*
Dedi satis supérque pœnarum tibi,
Amata nautis multum & institoribus.
Fugit iuuentas, & verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus est odoribus.* Canitiem mihi attulerunt tua vnguenta veneficiis mixta.
Nullum à labore me reclinat otium:
Vrget diem nox, & dies noctem, neque est
Leuare tentâ spiritu præcordia.* *Tenta spir.* Respirando leuare non possum præc. quæ spiritu sunt distenta.
Ergo negatum vincor vt credam miser,* *Neg.* Vincor vt credam quod negatum à me fuit hactenus. id est, Adigor ad credendum quod negaueram. Canidiæ Sab. cantiones vim habere ad perturbandos animos, &c.
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marsa dissilire nænia.
Quid amplius vis? ô mare & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana feruida
**Furens in Ætna flamma, tu, donec cinis* Al. *Vrens.*
Iniurioßis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet stipendium?* Cuius pœnæ irrogationem vis me expectare? Castor & Pollux quum indignati Stesichoro, quòd Helenam verbis suis infamasset, visum ei ademissent postea rediderunt, vbi palinodiam cecinit.
Effare: iussas cum fide pœnas lunam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari, tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra sidus aureum.
**Infamis Helenæ Castor offensus vice,*
Fratérque magni Castoris, victi prece
Adempta vati reddidere lumina.

Et tu (potes nam) solue dementia,
O nec p. Palinodia ironica, qua affirmat quæ se negare dicit. *O nec paternis obsoleta sordibus,*
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendiales dissipare puluueres.

Partui aptus, Qui natum edere potest & solet, vt quidam exp. Sed ver. sch. l. nomen proprium putant: vt dicatur Part. filius eius esse, non suppositus. Leg & Partumeus: item Paciumeius. *Tibi hospitale pectus, & puræ manus:*
Tuúsquæ venter partumeius: & tuo*
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vtcunque sortis exilis puerpera.

CANIDIAE RESPONSIO, qua veniam Horatio denegat.

Neps. Mare hybernis tempest. concitatum. QVID obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit hybernus salo.
Inule. Itáne permittam vt tu inultus ni. Cot. quæ sacra erant nocturna, flagitiosa, à Cotyttone dea. *Inultus vt turiferis Cotytia*
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
Et exquilinæ pontifex venefici*
Impunè vt vrbem nomine impleris meo?
Pour. Constitutus à me arbiter & censor venificiorum quæ in Esquilio. *Quid proderit ditasse Pelignas anus,*
Velocióue miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
Nouis vt vsque suppetas doloribus.
Al. infidi. *Optat quietem Pelopis* infidus pater,*
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Iouis.
Sic tu voles, &c. *Voles modò altis desilire turribus,*
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustráque vincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:

Meæque terra cedet insolentiæ.
**An, quæ mouere cereas imagines.*
Vt ipse nosti curiosus, & polo
Deripere Lunam vocibus possum meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desidérique temperare poculum:
Plorem artis in te nil agentis exitum?

Q.d. An quæ res adeo difficiles arte mea magica efficere possim, nullam tandem viam, qua te vlciscar, inueniam? Videtur enim *Plorem* ita dictũ, vt *Inultus vt flebo puer?* Legitur autem variè vlt. versus: de quo in Annot.

Q. HORATII FLACCI CARMEN SECVLARE,

Pro imperiũ Ro. incolumitate.

PHœbe, sylvarúmque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro:
Quod Sybyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerósque castos,
**Dis, quibus septem placuere colles,*
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis & cælas, aliúsque & idem
Nasceris: possis nihil vrbe Roma
Visere maius.
Rite maturos aperire partus
**Lenis Ilithyia, tuere matres:*
Siue tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.

Pot. i. domina.

Die festo, vel diebus festis. vt Ode 12. l. 2. *sacro Diana celebrũ die.*

Diis Romæ præsidibus & custodib. seu tutelaribus.

Lenis in aperiendis part. Quæ leni manu fœtus in lucem profers. Alii intell. facilem & propitiam.

Diua, producas sobolem: patrúmque
Prosperes decreta super iugandis
Fœminis, prolísque nouæ feraci
Lege marita:
Certus vt denos decies per annos
Orbis & cantus referat que ludos,
Ter die claro, totiésque grata
Nocte frequentes.
Vósque veraces cecinisse Parcæ,
Quod semel dictum est, stabilísque rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum pecorísque tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ salubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis placidúsque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas:
Roma si vestrum est opus, Iliæque
Littus Etruscum tenuere turmæ,
Iussa pars mutare lares & vrbem
Sospite cursu:
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Æneas patriæ superstes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentæ,
Di senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date rémque prolém-
-que, & decus omne.
Quique vos bobus veneratur albis

Al. *Certus vndenos d.p.a. Orbis vs cantus*, &c. vt intell. ludos sæculares centesimodecimo quoque anno fieri solitos fuisse.

Ter die. Tribus diebus totidémque noctibus. Al. *Seruet.*

Spicea. Tibull. *Flana Ceres tibi sit nostro de rure corona Spicea.*

Troianæ.

Iussu Apollinis Æneam sequuta.

Sine damno vllo effugiam dedit. P. f. Qui patria euersa euasit.

*Clarus Anchiſæ Veneríſque ſanguis,
Imperet bellante* prior, iacentem
Lenis in hoſtem.
Iam mari terráque manus potentes
Medus Albanáſque timet ſecures:
Iam Scythæ* reſponſa petunt, ſuperbi
Nuper, & Indi:
Iam fides, & pax, & honor, pudórque
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet: apparét que beata pleno
Copia cornu.
Augur & *fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptúſque nouem Camœnis,
Qui ſalutari leuat arte feſſos
Corporis artus:
Si Palatinas videt* æquus* arces:
Rémque Romanam, Latiúmque* felix,
Alterum in luſtrum meliúſque ſemper
* Proroget ævum.
Quæque Auentinum tenet Algidúmque,
* Quindecim Diana preces virorum
* Curet, & votis puerorum amicas
* Applicet aures.
* Hæc Iouem ſentire, deóſque cunctos,
Spem bonam certámque domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus & Dianæ
Dicere laudes.

Augustus. Is enim à Iulio Cæsare: Iulius autem ab Iulo.
Prior. Superior, Præstantior.
Expectant quid sibi imperetur.
Alludit ad epithetum ἀργυρότοξος.
Propitius, Placidus.
Arces. Al. aras.
Felix quidam exp. Secundus, Prosper: distinguendo post Latiúmque.
Al. Prorogat.
Quia quindecim virum collegio ludorum sæcularium cura mandabatur, vt scr. Tac. lib. 2.
Al. Curet.
Al. Applicat.
Hæc Iouem sent. Ego chorus peritus canendi laudes Ph. & D. reporto domum spem bonam certámque, Iouem deósque cunctos his assentiri, vota nostra habere rata.

He discourses with Trebatius his learned
friend concerning his Country
House &c. Satire 2d.

Q. HORATII FLACCI SERMOVM SIVE SATYRARVM LIBER I.

SATYRA PRIMA.

Iunchitur primùm in prauam hominum consuetudinem, qua fit vt nunquam sua forte sint contenti, nec in suo vitæ instituto sibi placeant, sed alienum suo anteferant. & suæ conditionis semper eos pœniteat. Deinde auaritiam, capta ex hoc sermonis occasione, insectatur. To Tr. Batiuo

QVi fit, Macenas, vt nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu sors obiecerit, illa
Contentus vivat? laudet* diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contrà mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior.* quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat iuris legúmque peritus,
Sub galli cantum consultor vbi ostia pulsat.
*Ille datis vadibus qui rure extractus in vrbē est,
Solos felices viuentes clamat in vrbe.
*Catera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. ne te morer, audi
Quò rem deducam. siquis deus, En ego, dicat,
Iam faciam quod vultis. eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu, consultus modo, rusticus. hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia,
Quid statis? nolunt. atqui licet esse beatis.
Quid causæ est, meritò quin illis Iupiter ambas

Diuersa studia seq. Quibus est aliud vitæ institutum.

Cur n. non sit potior? Quid n. cõtra dicat, qui hoc neget?

Agric. qui cum vadimonio promisse iudicio statuerunt.

Catera de genere hoc Lucr. hemistichium.

Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis vt præbeat aurem?
*Præterea, *ne sic vt qui iocularia, ridens*
Percurram, quanquam ridentem dicere verum
*Quid vetat? vt pueris olim dant *crustula blandi*
Doctores, elementa velint vt discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui vertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nauta que, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes vt in otia tuta recedant,
Aiunt quum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula (nam exemplo est) magni formica laboris
Ore trahit quodcunque potest, atque addit acerno,
Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri.
*Quæ, *simul incersum cõtristat * Aquarius annum,*
Non vsquam prorepit: & illis vtitur antè
Quæsitis, patiens. quum te neque feruidus æstus
Demoueat lucro, neque hyems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter:
Quid iuuat immensum te argenti pondus & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
** Quòd si comminuas, vilem redigatur ad assem.*
At ni id fit, quid habet pulchri cõstructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum,
*Non tuus *hoc capiet venter plus quàm meus: vt si*
**Reticulum panis venales inter onusto*
Forte vehas humero, nihilo plus accipias quàm
*Qui nil portarit, vel dic, quid referat *intra*
Naturæ fines viuenti, iugera centum, an
Mille aret. at suaue est ex magno tollere acerno.
Dum ex parno nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cameris granaria nostris?

Ne hæcita percurram, vt qui ioc. percurrit. Relinquitur autem oratio suspensa, per hyperb.

Crustula. Placentas, aut earum frusta.

Simulatque ad. uenit hyems. Aquarium sol ingreditur mense Ian.

At si minuas, insumendo paulatim. Verba sunt auari: cui Hor. At nil &c.

Hoc, Propter hoc, Ideo. Alii *Hoc. Διχτικῶς.* Q. d. Ne hoc quidem pilo plus, &c.

Ret. Sacculi genus *Ven.* seruos. Contento iis quæ naturæ necessitas poposcit.

*Vt tibi si sit opus *liquidi non amplius vrna,* Aquæ. οὐ ὑγρόν.
Vel cyatho: & dicas, Magno de flumine mallem
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere. eo fit,
**Plenior vt siquos delectet copia iusto,* Alleg. vt qui mediocritate non contenti sunt, iis immensarum opum cupido sit exitio.
Cum ripa simul auulsos ferat Ausidius acer.
At qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo
Turbatâ haurit aquâ, neq; vitam amittit in vndis.
*At bona pars hominum, decepta *cupidine falso,* Cupiditate praua.
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter,
Quatinus id facit. vt quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac dines, populi contemnere voces
Sic solitus, Populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. conjectis vndique saccis
*Indormis inhians: & *tanquam parcere sacris* Parc. t. sacr.
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
*Nescis *quò valeat nummus? quem præbeat vsum?* Quò val. Ad quem vsum. Al. Quid.
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctésque diésque
Formidare malos fures, incendia, seruos,
*Ne te compilent fugientes: hoc iuuat? *horum* Talium, quæ tantus metuis sequatur.
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
*Aut alius casus lecto te *affixit: habes qui* Al. affixit.
Assideat, fomenta paret, medicum roget vt te
Suscitet, ac reddat gnatis, charísque propinquis.
Non vxor saluum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
Miraris, quum tu argento post omnia ponas,

Si nemo præſtet quem non mereàris amorem?

Vide annot. **At ſi cognatos, nullo natura labore*
Quos tibi dat, retinere velis ſeruaréque amicos:
Infelix operam perdas: vt ſiquis aſellum
In campo doceat parentem currere frænis.
Denique ſit finis quærendi: quóque habeas plus,
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Partis opibus quas cupiebas, *Incipias, *parto quod auebas: nec facias quod*
Diues. Ita diues vt met. enim non numeraret. Ita δοὺ τῦ κοπῆ. *Numidius quidam (non longa eſt fabula) *diues,*
Vt metiretur nummos: ita ſordidus vt ſe
Non vnquam ſeruo melius veſtiret: ad vſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Vel vxor, vel concubina. *Opprimeret, metuebat, at hunc *liberta ſecuri*
Q. d. Ipſa etiam Clytæmn. fortior. *Diuiſit medium, *fortiſſima Tyndaridarum.*
Men. & *Nom.* luxuriosi. *Quid mi igitur ſuades? vt viuam *Manius? aut ſic*
Nequam. *Vt Nomentanus? pergis pugnantia ſecum*
Frontibus aduerſis componere. non ego, auarum
Libertum Mæc. *Quum veto te fieri, * vappam iubeo ac nebulonem.*
*Eſt inter *Tanaim quiddam ſocerúmque Viſelli.*
Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos vltra citráque nequit conſiſtere rectum.
Vide annot. *Illuc, vnde abij, redeo: *nemón' vt auarus*
Se probet, ac potiùs laudet diuerſa ſequentes?
Quódque aliena capella gerat diſtentius vber,
Tabeſcat? neque ſe maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc atq; hunc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat.
Vt quum carceribus miſſos rapit vngula currus,
Inſtat equis auriga, ſuos vincentibus illum
Contemnens illum quem præteriit, vt auarus minus diuites sint. **Præteritum temnens extremos inter euntem.*
Inde fit vt raro, qui ſe vixiſſe beatum
ditiores aſſequi ſtudet. *Dicat, & exacto contentus tempore vitæ*
Cedat, vti conuiua ſatur, reperire queamus.

Iam satis est: ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA. II.

Exemplis dictum illud confirmat, *Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.* Insanas quorundam circa adulteria libidines insectatur.

* *Ambubaiarum collegia, pharmacopolæ,*
Mendici, mimæ, balatrones: hoc genus omne
Mœstum ac solicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contrà hic ne prodigus esse*
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramque famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aue cur atque parentis
Præclaram ingratâ stringat malus inguinerem,*
Omnia conductis coemens obsonia nummis:*
Sordibus atque animi quòd parui nolit haberi,
Respondet. laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fusidius vappe famam timet ac nebulonis,*
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
* *Quinas hic capiti mercedes exsecat: atque*
Quanto perditior quisque est, tanto acrius vrget.
* *Nomina sectatur, modò sumpta veste virili,*
Sub patribus duris, tironum maxime, q[illegible],
*Iupiter, exclamat, simulátque audiuit, * at in se*
Pro quæstu sumptum facit. hic, vix credere possis
Quam sibi non sit amicus: ita vt pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato vixisse fugato,
Inducit, non se peius cruciauerit atque hic.
Si quis nunc quærat quò res hæc pertinet: illuc,
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tumcis demissis ambulat, est qui
Inguen ad obscœnum subductis vsque facetus:
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse nisi illas

Vagarum & impudic. mulierum. Alii tibicinas vel tibicines intell. Vide annot. Alius, qui est aurus.

Velut in fascem aut cumulum compressam profundat. Fœnori acceptis. Sic *vappam ac nebulonem* pręc.

Quinas centes. de sorte deducit. *Cap.* vt Gr. τὰ πεντακόσια. *N. scil.* Dat operam vt habeat in nominibus tirones, illis fœnerans.

At in se p. q. s. f. At(dices) pro magnitudine quæstus in suum victum & cultum sumptus facit.

Quarum subsuta talos tegat instita veste:
Contrà alius, nullam nisi olenti in fornice stantem.
Quidam nòtus homo quum exiret fornice, Macte
Inquit illi Cato. Periphr. *Virtute esto, *inquit sententia dia Catonis.*
Nam simulac venas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas
Permolere vxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Qui gaudetis mœchis suam nequitiam infeliciter cedere. *Audire est operæpretium, *procedere rectè*
Qui mœchis non vultis, vt omni parte labor ent:
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quinetiam illud
*Accidit, vt cuidam testes, *candámque salacem*
Penem amputaret. **Demetteret ferrum. *iure, omnes: Galba negabat.*
Iure omnes factum dicebant. *Tutior at quanto merx est in classe secunda?*
Libertinarum dico: Salustius in quas
Insanos sumptus facit. *Non minus *insanit, quam qui mœchatur. at hic si,*
Quà res, quà ratio suaderet, quáque modestè
Munificum esse licet, vellet bonus atque benignus
Non plus daret quàm satis esset. Hoc vno sibi placet. Meretricis. *Esse: *daret quantum satis esset, nec sibi damno*
Dedecoríque foret. verum hóc se amplectitur vno,*
Hoc amat, hoc laudat, Matronã nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille*
Qui patriũ mimæ donat fundúmque larémque.
Mal. gr. Damnum gr. accipit fama quàm res famil. quàm facultates. Pers. matronæ, euitare, & interim *Nil fuerit mi (inquit) cum vxoribus vnquã alienis.*
Verum est cum mimis, est cum meretricibus: vnde
Fama malũ grauius, quàm res trahit. an tibi abũdè*
**Personam satis est, non illud quicquid vbique*
Officit, euitare? bonam deperdere famam,

Rem patris oblimare, malũ est vbicunq; quid inter-
—est in matrona, ancilla, peccésue togata?
Vullius in Fausta, Sylle gener (hoc miser vno
Nomine deceptus) pœnas dedit vsque, supérque
Quàm satis est: pugnis cæsus, ferróque petitus,
Exclusus fore, quum Longarenus foret intus.
Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus: Quid vis tibi? nũquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stola, mea quum conferbuit ira?
Quid responderet? Magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiáque istis,
Diues opis natura suæ, si tu modò rectè
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere. tuo vitio, rerúmne, labores,
Nil referre putas? quære, ne pœniteat te:
Desine matronas sectarier: vnde laboris
Plus haurire mali est, quã ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos viridésque lapillos,
(Si licet hoc Charinte tuũ) tenerum est femur, aut
Rectius, at q; etiam melius persæpe togatæ. (crus
Adde huc, quòd mercem sine fucis gestat: aperte
Quod venale habet, ostẽdit: nec, si quid honesti est,
Iactat, habéique palam, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est: vbi equos mercantur, opertos
Inspiciunt: ne, si facies (vt sæpe) decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem,
Quòd pulchræ clunes, breue quòd caput, ardua cer-
Hoc illi rectè. ne corporis optima Lynceis (uix.
Contemplere oculis, Hypsæa cæcior, illa
Quæ mala sunt spectes. ô crus, ô brachia: verùm
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,

eandem famæ & rei famil. iacturã in aliis mul. facere.

Pulchri, Speciosi.

Cupiditate illius accensum, Emere illum percupientem.

Rectè faciunt.

Catera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
Si matronæ concupies, lege vetitum, & multis difficult. obsæptum. *Cruq.* Cinæratij, qui calamistris crines inuehebãt.
Si* interdicta petes, vallo circumdata, (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica, *cinisiones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circumdata palla:
Plurima, quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Vel, Nil obstat Cois tibi.
Altera* nil obstat: Cois tibi pene videre est
Vt nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. an tibi mamis
Insidias fieri, pretiúmque auellier, antè
Quàm mercem ostendi? leporem venator vt alta
Vide annot. Quidam rep. *aptum.* de quo vide annot.
In niue sectatur, *positum sic tangere nolit:
* Cantat, & apponit meus est amor huic similis: nã
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
Atque astus, curásque graues e pectore pelli?
Nónne cupidinibus statuit natura modum? quem,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Inutilia & vana ab vtil. & necessariis discernere.
Quærere plus prodest, & *innane abscindere soldo?
Num, tibi quum fauces vrit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonẽ rhombúmq; ? tumẽt tibi quũ inguina: nũ, si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quem
Continuò fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: nanq; parabilem amo Venerem, facilemq;.
Illam post paulo: sed pluris si exierit vir:
Gallis hanc, Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, quum est iussa, venire.
Candida rectaq; sit: munda hactenus, vt neq; lõga
Nec magis alba velit, quàm det natura, videri.
Hæc vbi supposuit dextro corpus mihi læuum,
Ilia & Ægeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor ne dum futuo, vir rure recurrat:

Ianua frangatur. latret canis, undique magno
Pulsa domus strepitu resonet, vel pallida lecto
Desiliat mulier, miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Me nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

SATYRA III.

Eos primùm reprehendit, qui quum ad sua ipsorum vitia conniueant, in alienis videndis acumine oculorum valent. Deinde amatorum & patrum exemplo leuiora vitia in amicitia dissimulanda esse docet. Postremò ad reprehensionem Stoici paradoxi dilabitur, quo paria esse peccata dicunt.

OMnibus hoc vitiũ est cantoribus, inter amicos
Vt nunquam inducãt animum cãtare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quicquam proficeret. si collibuisset, ab ouo
Vsque ad mala citaret. *Io Bacche, modò summa*
Voce, modò hac resonat quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi. Sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem: persæpe velut qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos: modò reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquẽs: modò. Sit mihi mẽsa tripes, et
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa, queat. Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipsum
Mane, diem totum stertebat. nil fuit vnquam
Sic impar sibi. *nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?*
Nullane habes vitia? immò alia, haud fortasse mino-
Mæuius absentẽ Neuiũ quũ cæperet, Heus tu (ra.

Cæs. quum esset is qui cogendi potest. haberet.
Ab ouo. Ab initio cœna vsque ad secundam mensam.
Citaret. Clara voce inuocaret Bacchum.
S. u. q. Qui sæpe curr. velut fug.
Iun. s. quæ qui ferebant, tardissimè incedebant.
Vt suprà, Nil æquale h. fuit illi.

(Quidam ait) ignoras te? an vt ignotũ dare nobis
Verba putas? Egomet mi ignosco, Mæuius inquit.
Stultus & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Quum tua pernideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum,
Quàm aut aquila, aut *serpens Epidaurius? at tibi
Euenit, inquirãt vitia vt tua rursus & illi. (contrà
Iracundior est paulo minus aptus *acutis
Naribus. *horum hominum, ridere possit, eo quòd
*Rusticus tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at est bonus, vt melior vir
Non alius quisquã. at tibi amicus: at ingemũ ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique teipsum
*Concute, num qua tibi vitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. nanque
Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Illuc *præuertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant: veluti Balbinum *polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At, pater vt gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater; & pullum, male paruus
Si cui filius est: vt abortivus fuit olim
Sisyphus. hunc, varum, distorti cruribus, illum
Balbutit scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur. ineptus
Et iactantior hic paulo est? concinnus amicis
Postulat vt videatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber? simplex fortisque habeatur.
*Caldior est? acres inter numeretur. opinor,
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.

Serp. Epid. pro quolibet.

Sagaciter odorantibus. Huius ætatis. Ep. 1. l. 1. *Si cuiquam iuxta tonsor capillos.* Ibidem, *si toga dissidet impar.*

Alleg. de vitiis quæ innascuntur animis qui doctrina & præceptis non excoluntur.

Præuert. Prius sermonem eò conuertamus.

Pol. Narium morbus.

Ingenio seruidiore præditus.

*At nos virtutes ipsas inuertimus, atque
*Sincerum cupimus vas incrustare. probus quis
Nobiscum viuit? multum est demissus homo. illi
Tardo, cognomen pinguis damus. hic fugit omnes
Insidias, nullique malo latus obdit apertum?
(Quum genus hoc inter vitæ versetur, vbi acris
Inuidia atque vigent vbi crimina) pro bene sano
Ac non incauto, fictum astutúmque vocamus.
Simplicior siquis (quælem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas) vt fortè legentem
Aut tacitum *impellat quouis sermone molestius:
Communi sensu plane caret, inquimus. eheu
Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam vitijs nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquum est,
Cum mea compenset vitijs bona: pluribus hisce,
(Si modo plura mihi bona sunt) *inclinet: amari
Si volet, hac lege, in trutina ponetur eadem,
Qui, *ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat, ignoscat verrucis illius. æquum est,
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus.
Denique, *quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis harentia: cur non
Ponderibus modulísque suis ratio vtitur? ac res
Vt quæque est, ita supplicijs delicta coercet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces tepidúmque liquerit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis: *acerbus
Odisti: & fugis, vt Drusonem debitor æris,
Qui, nisi quum tristes misero venere Calendæ,

Quæ sincera & pura sunt suapte natura, impuro testorio deformamus.

Quidam l. Appellat.

Virt. cum vitiis comparans, propendeat in virt. & earum pondere vitia eleuet.

Qui ne t. Alleg. Qui grauiora pecc. vult sibi ignosci, ignoscat et leuiora.

Quat. e. Quandoquidem extirpari vitia nequeunt, cur non saltem trutina rationis examinantur & castigantur?

At tu id non concedis ei & ignoscis, sed eum acerbè odisti.

Vide annet.

Mercedem aut nũmos vnde vnde extricat: amaras
Porrecto iugulo* historias, captiuus vt, audit.
Comminxit lectum potus: mensáue catillum
Vetustissimi deóque pretiosissimum. *Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens: minus hoc iucundus amicus
Qualis in illum esse debeam, si &c. Sit mihi? *quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Fide. Pro fidei. Sp. n. Promissum inficiatus sit. Prodiderit commissa* fide? sponsúmne negarit?
Ad Stoici paradoxi confutationem tandem aperte descendit. Queis* paria esse fere placuit peccata, laborant,
Quũ ventũ ad verũ est: sensus moréque repugnãt,
Atque ipsa vtilitas, iusti propè mater & æqui.
Quum prorepserunt primis animalia terris,
Mutũ & turpe pecus, glandẽ atq; cubilia propter,
Vnguibus & pugnis: dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat vsus.
Donec verba, quibus voces sensúsque notarent,
Nominaque inuenire. dehinc absistere bello,
Oppida cœperunt munire: & ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Causa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, vt in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
Tempora si fastósque velis euoluere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,
Sicut secernit bona à malis. *Diuidit vt bona diuersis, fugienda petendis.
Nec vin. Nec inueniretur rationi consentaneum esse vt omnia pec. sint paria. *Nec vincet ratio hoc, tantundem vt peccet idemq́;
Nocti sacril. cõmiserit. Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui* nocturnus diuum sacra legerit, adsit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam vt ferula cædas meritum maiora subire

Verbera, non vereor: quum dicas esse pares res
Furta latrocinijs, & magnis parua mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex: (quit
Cur optas quod habes? Non nosti quid pater (in-
Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam
Nec soleas fecit sutor tamen est sapiens. quo?
Vt, quamuis tacet Hermogenes, cantor tamen, atque
Optimus est modulator: vt Alfenus vafer, omni
Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex solus, sic rex. vellunt tibi barbam
Lasciui pueri, quos tu nisi fuste coerces,
Vrgeris turba circum te stante: miserque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Praeter Crispinum, secta labitur: & mihi dulces
Ignoscent, siquid peccauero stultus, amici,
Inque vicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatúsque magis viuam te rege beatus.

Eadem pœna punitutum parua pecc. qua magna.

Cur addis hanc condit. Si *tibi regnum permitt.* Quomodo? Alii, Quò istuc pertinet? Legitur & Qui.

Tibi ineptienti illudentes: vel, parum tuam regiam potest. metuentes. *Rump.* clamore. Quandiu vt vnus è vulgo bal. quadr. pro mercede persoluet.

SATYRA IIII.

Lucilium, veteres comicos Græcos sequutum, mordacem fuisse ait: sua tamen scripta non itidem legi ostendit, quum bona pars hominum sibi vitii alicuius conscia, se ibi perstringi sciat. Se alioqui virulentia carere, ac tantum iocose & velut paterna quadam castigatione ad deterrendos à vitiis homines vti profitetur.

EVpolis, atq; Cratinus, Aristophanésque, poetæ,
Atque alij quorum comœdia prisca virorũ est:
Siquis erat dignus describi, quòd malus, aut fur:
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus,

Ex horum exemplo, vel imitatione.

Sagax, Acri iudicio præditus.

Mutatis tantùm pedibus numerisque facetus,
**Emunctæ naris, *durus componere versus.*
Nam fuit hoc vitiosus, in hora sæpe ducentos,
**Vt magnum, versus dictabat stans pede in uno.*
Quum flueret lutulentus, erat quod tollere velles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem:
*Scribendi rectè. nam *vt multum, nil moror. ecce,*
*Crispinus *minimo me prouocat: accipe si vis,*
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: videamus uter plus scribere possit.
Dij bene fecerunt, inopis me quódque pusilli
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras,
Vsque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, vltro
**Delatis capsis & imagine: quum mea nemo*
Scripta legat, vulgo recitare timentis: ob hanc rem,
Quod sint quos genius hoc minimè iuuat: vtpote plu-
Culpari dignos. quemuis media erue turba:
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat:
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor. stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente à sole, ad eum quo
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, vti puluis collectus turbine: nequid
**Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.*
Omnes hi metuunt versus, odere poetas.
**Fœnum habet in cornu, longè fuge dúmodo risum*
Excutiat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et, quodcunque semel chartis illeuerit omnes
Gestiet à furno redeuntes scire, lacúque,
Et pueros & anus. agedum pauca accipe contra.
Primùm ego me illorum, dederim quibus esse poetas,

Cuius imago & capsæ cum libris in bibliothecas vltro receptæ sunt. P.

De summa perdat.

Verba sunt illorum vitiosorum, Fugiendus est hic vt taurus cornupeta.

Vt magnam rem. Quasi futuri essent res magna & admiratione digna.

Vt mul. scribatur. *Min.* digito, insignum contemptus. Vide annot.

Am. Rom. 102

10

15

20

25

30

35

Excerpam numero. neque enim concludere versum
Dixeris esse satis: neque, si quis scribat uti nos,
Sermoni propriora, putes hunc esse poetam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum, *des nominis huius honorem.*
Idcirco quidam, comœdia, nécne poema
Esset, quæsiuere: quòd acer spiritus ac vis
Nec verbis nec rebus inest: nisi quòd pede certo
Differt sermoni sermo merus. at pater ardens
Sæuit, quòd meretrice nepos insanus amica
Filius, vxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si viueret? ergo
Non satis est puris versum perscribere verbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem
Quo personatus pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tempora certa modósque: & quod prius ordine verbum est,
Posterius facias, præponens vltima primis:
Non, vt si soluas, POSTQVAM DISCORDIA TETRA
BELLI FERRATOS POSTES, PORTASQVE REFREGIT:
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: aliàs, iustum sit nécne poema.
Nunc illud tantùm quæram: meritóne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cùmque libellis:
Magnus vterque timor latronibus: at bene si quis
Et viuat puris manibus, contemnat vtrunque.

Son Quod sonare possit. Illi des. Esset poema nécne.

Luxuriosus.

Comicus, qui in ea comœdia personam patris sustinet. Pedes suos & numeros. vt supra certo Differt ser.

Si dissoluas & meos & Luc. versus, non ita comperies aliqua poetica remanere, vt in his Ennii. Lib. in quibus describuntur maleficorum nomina & crimina.

Quamuis sis sim. latrillis, cur me tuas me, si non item C. & S. similis sim? & nulla tab. aut columna hb. meos venales habeat?

*Vt sis tu similis Cæli Birrique, latronum,
Non ego sim Capri, neque Sulci: cur metuas me? 70
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Quis manus insudet vulgi, Hermogenisq; Tigelli?
Non recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus?
Non vbivis, coramue quibuslibet in medio qui

In ipsis balneis.

Scripta foro recitent, sunt multi: quique* lauantes: 75
Suaue locus voci resonat conclusus, inanes
Hoc iuuat, haud illud querentes, non sine sensu,
Tempore num faciant alieno.* lædere gaudes,

Voluptatem capis ex obtrectatione.

Inquis: & hoc studio pranus facis.* vnde petitum 80

Ex quo audisti hoc quod mihi obicis?

Hoc in me iacis? est autor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum,

Quanti ratione, Quouis modo, vt dicitur etiam Qualibet.

Qui non defendit, alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum famámque dicacis:
Fingere qui non visa potest, commissa tacere 85

Asp. Dicteriis incessere: pretur. e. q pr. aquam. i. conuiuatorem.

Qui nequit: hic niger est, hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos:
E quibus vnus auet* quauis* aspergere cunctos,

Postea vbi est potus hunc quoque aspergit.

Præter eũ qui præbet aquã: post, hũc quoq; potus,
Condita quum verax aperit præcordia Liber. 90

Quidam leg. aqua, iung. cum quanus.

Hic tibi comis, & vrbanus, libérque videtur,
Infesto* nigris. ego si risi quòd ineptus

Nigr. Virulentis.

Pastillos Rufillius olet, Gorgonius hircum,

Vitem. Non candidè nec sincere.

Liuidus & mordax videor tibi? mentio siqua
De Capitolini furtis iniecta Petilli

Hic. nig. s. Sub his verbis, quibus dicis te mirari quo pacto sit absolutus, quum tamen te illi bene velle dicas, latet liuor quidam malevolus.

Te coram fuerit: defendas* vt tuus est mos: 95
Me Capitolinus conuictore vsus amicó-
--que à puero est, causáque mea permulta rogatus
Fecit: & insolumis lætor quòd viuit in vrbe:
Sed tamen admiror quo pacto iudicium illud

A scriptis meis.

Fugerit.* hîc nigræ succus loliginis, hæc est 100
Æruginomera. quod vitium procul abfore* chartis,

Atque

Atque animo prius, vt siquid promittere de me
Possum aliud, verè promitto. liberius si
Dixero quid, si forte iocosius: hoc mihi iuris
Cum venia dabis. *insuevit pater optimus hoc me,* Huic rei me assuefecit. Alii, vt fugerem hoc. Vide annot.
Vt fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.
Quum me hortaretur, parcè, frugaliter, atque
Viuerem vti contentus eo quod mi ipse parasset:
Nonne vides, Albi vt male viuat filius? vtq;
Barrius inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Quum deterreret, Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa quum Venere vti
Possem, Deprensi non bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, causas reddet tibi: mi satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamque,
Dum custodis eges, vitam famámque tueri
Incolumem possim. simulac *duraverit ætas* Corroborauerit.
Membra animumq; tuum, *nabis sine cortice. sic me* Non pendebis ex aliena disciplina, Non egebis monitis custodis, seu pædagogi.
Formabat puerum ductis: & sine inhibebat
Vt facerem quid, Habes autorem quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obijciebat:
Sine vetabat, An hoc inhonestum & inutile factu
Nécne sit, addubites, flagret rumore malo quum
Hic atque ille? Avidos vicinum funus vt ægros
Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitijs. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunq; ferunt: mediocribus, & queis
Ignoscas, vitijs teneor. fortassis & isthinc Non negligo quæ ad formandos mores meos pertinent: dices apud me, *Recte.*
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consiliū propriū. neq; enim, quum lectulus aut me
Porticus excepit, *desum mihi: Rectius hoc est:*

Non bellè fecit.

Hoc faciens, vivam melius: sic dulcis amicis
Occurram. hoc quidam non belle: num quid ego illi*
Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum
Compressis agito labris. vbi quid datur oti,

Chartas perdo. A Vide annot.

* *Illudo chartis. hoc est mediocribus illis*

Locum dare, vel Ignoscere, vt s.

Ex vitijs vnum. cui si concedere nolis,*
Multa poetarum veniat manus, auxilio quæ
Sit mihi. nam multo plures sumus: ac veluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA. V.

Iter suum ab vrbe Roma Brundisium vsque describit, exemplo Lucilij, qui itidem quoddam iter suum descripserat. Narrat autem quæ visu digna in eo contigerint: inter quæ primum locum obtinet duorum scurrarum Sarmenti & Messij faceta contentio.

Al. accepit.

EGressum magna me excepit Aricia Roma*
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Græcorum longè doctissimus. inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos*
Præcincti vnum. minus est grauis Appia tardis.*
Hic ego, propter aquam, quod erat deterrima, vetri
**Indico bellum, cœnantes haud animo æquo*
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cœlo diffundere signa parabat.*
Tum pueri nautis, pueris conuitia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inseris: ohe*
Iam satis est. dum as exigitur, dum mula ligatur,*
Tota abit hora. mali culices, ranæque palustres
Auertunt somnos. absentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta atque viator*
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit: ac missa pastum retinacula mulæ*
Nauta piger saxo religat. stertitque supinus.

Patriti sumus in duo dies iter quod confici potest vno ab his qui sunt expeditiores.

App. via non ingrata, ob crebra diuersoria.

Signa cœlestia.

Huc app. Verba puerorum. Tr. inf.

Nimium multos imponis. vel eorundem verba, vel nautæ.

M. quæ nauim trahat.

V. Qui mulam regebat.

Nauta p. rel. saxo ret. mulæ missæ pastum. i. nauem saxo alligat, funibus quibus mula eam traxerat.

Iámque dies aderat, quum vix procedere lintrem
Sentimus: donec* cerebrosus prosilit vnus,
Ac mulæ nautæque caput lumbósque saligno
Fuste dolat. quarta vix demum* exponimur hora.
Ora manúsque tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repimus: atque subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Hinc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius: missi magnis de rebus vterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hîc oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. Interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius: Capitóque simul Fonteius,* ad vnguem
Factus homo, * Antoni, non vt magis alter, amicus.
*Fundos Anfidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæque batillum.
*In Mamurrarum lassi deinde vrbe manemus,
Murena præbente domum, Capitóne* culinam.
Postera lux oritur multo gratissima. nanque
Plotius & Varius Sinuessæ Virgiliúsque
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit, neque quas me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit: & parcis* quæ debent ligna salemq;.
Hinc muli Capuæ clitellas* tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliúsque.
Namque pila lippis inimicum & ludere crudis.
Hinc nos Cocceij recipit* plenissima villa,
* Quæ fuerat Claudi camponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam Messíque Cicerri

Cer. Cerebro male affecto. Mente commota. Vel, Iracundus. Exp. è naui.

Omni elegantiæ genere politus. Sic am Antyt non alius magis Fundi, vrbs in via Appia.

Al. Vasillum. Parum vas cui imponuntur prunæ at hic incensis ita eo olor. Ioui hospitali sacra fiunt. A.

In M. vrbe. Formis.

Cul. Cœnam.

Quæ tenentur suppeditare missis publicè. Tempori, Tempestiuè.

Plen. bonis, Abundantiss. Quæ est supra Cl.

Musa velim memores: & quo patre natus uterq;
**Contulerit lites.* Messi clarum genus Osci,*
Sarmenti domina exstat. ab his maioribus orti 55
Ad pugnam venere. prior Sarmentus, Equite
Esse feri similem dico. Ridemus: & ipse
Messius, Accipio. caput & movet. O, tua cornu
Ni foret execto frons (inquit) quid faceres? quum
Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix 60
Setosam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbū, in faciem permulta iocatus,*
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat,
Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrius ad hæc. donasset iam ne catenam* 65
Ex voto Laribus, quærebat. scriba quòd esset,
Deterius nihilo domina ius esse rogabat
Denique cur unquam fugisset: cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, támque pusillo.
Prorsus iucundè cœnam produximus illam. 70
Tendimus hinc recta Beneuētū: ubi sedulus hospes*
Penè arsit, macros dum turdos versat in igne.
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano summum properabat lambere tectum.
Conuivas avidos cœnam servósque timentes 75
Tū rapere, atque omnes restinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus: & quos*
Nunquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo, 80
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hìc ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem expecto. somnus tamen aufert*
Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventrémque supinū. 85

Litigarint. Alii leg. *Contulerint.* M. Cl. Osci sunt el. g. Messii. Ironicè dictum, quum Oscis nihil esset ignobilius & magis infame.

Lorū, In sinistra parte facici. Vitium faciei, videlicet verrucas magnas, quæ Campin temporibus innascuntur. *Cæz.* compedes.

Hospitis domus arsit.

Ventus Appuliæ infestans.

Rapit me, vel opprimit.

*Quatuor hinc*rapimur viginti & milliarhœdis,*
*Mansuri*oppidulo quod versu dicere non est,*
Signis perfacile est.venit vilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus,vltro
Callidus vt soleat humeris portare viator.
*Nam Camusi*lapidosus: aquæ non ditior vrna*
Qui locus à forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mœstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus,vtpote longum
Carpentes iter,& factum corruptius imbri.
Postera tempestas,melior: via peior,adusque
*Bari mœnia piscosi.de hinc Gnatia*lymphis*
Iratis extructa dedit risusque,iocosque:
*Dum flamma sine,thura liquescere*limine sacro*
*Persuadere*cupit.credat Iudæus*apella:*
Non ego.nanque deos didici securum agere ævum:
Nec siquid miri faciat natura,deos id
Tristes ex alto cœli demittere tecto.
Brundusium longæ finis chartæque,viæque.

Vehimur celeriter. Equotutio.

*Lap.*panis. Qui locus non diti aquæ vrna(i.nihilo magis abundans aqua)quàm Equotutium.Ita quidam.

Ob aquæ penuriam.Vide alias ratio annot.

In vestibulo templi.

*Cup.*Gnatia.i.sacerdos templi illius.

*Ap.*Recutitus. Verpus.

SATYRA. VI.

Reprehendit vanum populi Rom.de nobilitate iudicium, quòd eam stemmatum antiquitate non virtute metiretur,& nobilitate illa non præditos ad magistratus non libenter admitteret. Sibi non eadem ratione amicitiam Mæcenatis qua tribunatum posse quenquam inuidere: quum hæc non fortunæ fuerit,sed virtutis commendatione quæsita sit. Tandémque suam conditionem longè meliorem in vita priuata ostendit quàm in magistratu esse posset.

*NOn,quia,Mæcenas,*Lydorũ quicquid Etruscos*
Incoluit fines,nemo generosior est te:
Nec,quòd auus tibi maternus fuit,atq; paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
*Vt plerique solent,*naso suspendis adunco*
Ignotos: vt me,libertino patre natum.

Lydi quicunque incol.Etr.f.eorum nemo gen.

Derides,μυκτηρίζεις.Quidam, Vasrè derides.

Quum referre negas, qualis sit quisque parente
Natus, dum ingenuus, persuades hoc tibi verè,
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros nullis maioribus ortos. 10
Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.

L. V L. Poplic. fil. nunquam plurimi æstimatum esse vno asse. Vilist & contemptissimus fuisse.

Contrà, Læuinum, Valeri genus, unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non vnquam pretio pluris licuisse: notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores 15
Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus:

Si pop. quum talis fit, tamen Læuinum hominem alioqui nobilissimum contemplit, quod esset deneger: quid oportet, &c. N. homini nouo: cuius maiores ornati non fuerant pop. honoribus. Gloriæ cupido.

Qui stupet in titulis & imaginibus. quid oportet
Nos facere, à vulgo longè latéque remotos?
Nanque esto: populus Læuino mallet honorem
Quam Decio mandare, nouo: censorque moueret 20
Appius, ingenuo si non esset patre natus:
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiesset.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum? fieríque tribunum? 25

Quò tibi profuit? In quem vsum tibi fuit Senat. vestitus cæpit vti.

Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset.
Nam vt quisq; insanus nigris medium impedit crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit cõtinuò, Quis homo hic est? quo patre natus?
Vt si quis ægrotet quo morbo Barrus, haberi 30
Et cupiat formosus, eat quacunque, puellis
Iniiciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit ciues, vrbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum: 35

Tribuni officio fungi, cuius iussu deuincti ante c. è saxo, aut traduntur C. carnifici.

Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare & quærere cogit.
Tune Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Deijcere è saxo ciues? aut tradere Cadmo?

At Nouius collega gradu post me sedet vno.
Nãq, est ille pater quod erat meus. hoc tibi Paulus
Et Messala videris. at hic si plostra ducenta,
Concurrántque foro tria funera, magna sonabit
Cornua quod vincátque tubas: saltẽ tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo, libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia Mæcenas tibi sum connictor: at olim,
Quòd mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est, quia non vt forsit honorem
Iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum:
Præsertim cautum dignos assumere. praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me possum casu quòd te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius post hunc Varius, dixere quid essem.
Vt veni coram, singultim pauca loquutus,
(*Infans namque pudor prohibebat plura profari*)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed quod eram narro. respondes (vt tuus est mos)
Pauca. abeo: & reuocas nono post mense, iubesque
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre præclaro, sed vita & pectore puro.
At qui si vitijs mediocribus ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta (velut si
Egregio inspersos reprendas corpore nævos)
Si neque auaritiam, neque sordes, nec mala lustra
Obiiciet verè quisquam mihi: purus & insons
(Vt me collaudem) si vivo, & charus amicis:
Causa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere, magni

Respondet, At coll. est libertus, quum sim libertinus.

Hanc ob rem tibi P. & N. vid.

At hic ita valet voce vt strepitum pl. & qui editur in fun. possit superare. huius saltem rei admiratione tenemur.

Ab effectu: qui infantes reddit. i. fari non sinit quæ cogitamus.

Placui non patre præcli. splendore generis. Vel. *Qui i. sec. h. non p. pr.* Flagitiosas libidines.

Quamuis pauper. Fl. docentis artem numerandi & calculos ponendi. Quidam fœneratore fuisse intell. ob v. 75. *Ibam ocl. i. ad.*

Quò pueri magnis è centurionibus orti,
Læuo suspensi loculos, tabulámque lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed pueru est ausus Romam portare, docendum
Artes quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos, vestem, seruósque sequentes
Ex patrim. auito. In magno vt populo siquis vidisset, auita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa: pudicum
(Qui primus virtutis honos) seruauit ab omni
Non solùm facto, verùm opprobrio quoque turpi:
Nec timuit sibi ne vitio quis verteret, olim
Coactores, publicanorũ ministri. Si præco paruas: aut (vt fuit ipse) coactor
Item, argentariorum min. qui in auctionibus pretia rerum vendit. exigebant. Vel ipsi arg. qui & collectarii: vt A. Mercedes sequerer: neq; ego esse questus. ob hoc nũc
Laus illi debetur, & à me gratia maior.
Nil me pœniteat sanum patris huius: eóque
Non, vt magna dolo factum negat esse suo pars
Quòd non ingenuos habeat clarósque parentes
Sic me defendam. longè mea discrepat istis
Et vox & ratio. nam si natura iuberet
Post certum annorum spatium renasci, & eligere ex quibus nasci vellet. *A certis annis annum remeare peractum,
Atque alios legere ad fastum quoscunque parentes
Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
Fascibus & sellis nolim mihi sumere: demens
Iudicio vulgi, sanus fortasse tuo: quòd
Nollẽ onus (haud vnquam solutus) portare molestũ.
Nam mihi continuò maior quærenda foret res.
Atque salutandi plures: ducendus & vnus
Et comes alter, vti ne solus rúsue peregré-
-ue exirem: plures culones atque caballi
Cui cauda est decurtata. Pascendi: ducenda pecorita. nunc mihi *curto
Ire licet mulo, vel, si libet, vsque Tarentum:

Mãtica cui lumbos onere vlcéret, atq; eques armos.
Obijciet nemo sordes mihi, quas tibi Tulli,
Quum Tibur te via prætorem quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes œnophoriúmque.
Hoc ego commodius quàm tu, præclare senator,
**Millibus atque alijs, vino, quacunque libido est,*
Incedo solus: percontor quanti olus, ac fzr:
Fallacem circum, vespertinúmque pererro*
Sæpe forum: assisto diuinis: inde domum me*
Ad porri & ciceris refero laganíque catinum.
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
*Vilis, cum patera guttus, *Campana supellex.*
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quòd cras
*Surgendum sit mane. *obeundus Marsya, qui se*
**Vultum ferre negat Noniorum posse minoris.*
Ad quartam iaceo: post hanc vagor: aut ego lecto*
*Aut *scripto quod me tacitum iuuet. vngor oliuo,*
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Aſt vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.*
*Prænsus non aliter, *quantum pellet inani*
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione grauique:
His me consolor, victurus suauius, ac si
Quæstor auus, pater atq; meus patruusq; fuissent.

Quidam pur. legendum, *Multis atque alijs.*
Obastrol. & diuinatores, qui ibi frequentes erant.
Rebus diuinis. Sacrificiis.
Fictilis.
Obeũda pars fori in qua est Marsyæ statua.
Quia ad hanc statuam turpiss. fœnerabatur.
Lectito. aut scriptito.
Dies caniculares, æstuosos.
Non plus prænsus quàm quod vetet me totum d. ventre inani permanere.

SATYRA VII.

Rixam Rupilii cognomento Regis cum Græculo quodam Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto Rex. fugit ad Brutum, vbi Horatio tunc tribuno militum ignobilitatem exprobrasse fertur, qui nunc eam contumeliam vlcisci velit.

PRoscripti Regis Rupili Pus atque venenum*
**Hybrida quo pacto sit Persius vltus, opinor*

Pus venenosum. Liuorem seu virulentiam pestilentem.
Semiromanus: ex patre Gr. & matre Ro.

Omnibus & lippis notum & tonſoribus eſſe.
Perſius hic pergama negotia diues habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas:
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem:
Confidens, tumidúſque: adeo ſermonis amari,
Siſennas, Barros vt equis præcurreret albis.
Adregem redco, poſtquam nihil inter vtrunque
Conuenit (hoc etenim ſunt omnes iure moleſti
Quo fortes, quibus aduerſum bellum incidit, inter
Hectora Priamiden, animoſum at Aiacem inter Achillem
Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors:
Non aliam ob cauſſam, niſi quòd virtus in vtroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia vexet inertes:
Aut ſi diſparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco: diſcedat pigrior, vltro
Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
Ditem Aſiam, Rupili & Perſi par pugnat, vti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius: in ius
Acres procurrunt, magnum ſpectaculum vterque.
Perſius exponit cauſſam, ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum, laudátque cohortem.
Solem Aſia Brutum appellat, ſtellaſque ſalubres,
Appellat comites, excepto Rege: canem, illum,
Intuiſum agricolis ſidus, veniſſe. ruebat
Flumen vi hibernum, fertur quò rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo multúmque fluenti.
Expreſſa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui ſæpe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclámat, Per magnos Brute deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hùc rege iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ eſt.

Proverb. Longe ſuperaret.

Moleſti eo ſunt iure. i. idem ſibi ius vſurpant quod fortes, &c.

Ignauos.

Ignauior.

Horum par. vt dicitur par gladiatorum.

Ruebat. Tanto impetu ad maledicentiam ferebatur, quantus eſt torrentis, qui abripere quicquid obuium eſt ſolet.

Arb. E pectore multam vim dicacium verborum ſundentes: qualia ſunt vindemiatoris ſeu putatoris arbuſti à viatore prouocati.

In *Vindem.* ſyntereſis.

Dignum eſt quòd ſit.

SATYRA VIII.

Priapum deum, custodem hortorum, inducit querentem de Canidia & Sagana venificis, & quæ ab illis in occulto fierent describentem.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Quũ faber incertus scamnũ faceretne Priapũ,
Maluit esse deum deus inde ego. furum auiumque
Maxima formido, nam fures* dextra coercet, Falcem tenens, seu fustem.
Obscœnóque ruber porrectus ab inguine palus:
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetátque nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera* cellis Tuguriis. Ibi humabantur serui.
*Conseruus vili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,
Pantolabo scurræ, Nomentanóque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos* cippus in agrum Cippus in agro erectus testabatur datos esse monimenti.
Hic dabat: heredes monumentum ne sequeretur.
Nunc licet Esquilijs habitare salubribus, atque
Aggere in Aprico spatiari, quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Quum mihi non tantum furésque feræque, *suetæ Suetæ trisyn per diæresin.
Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori:
Quantum, carminibus quæ versant atque venenis
Humanos animos, has nullo perdere possum
Nec prohibere modo simulac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbásque nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passóque capillo,
Cum Sagana maiore vlulantem. (pallor vtraque
Fecerat horrendas aspectu) scalpere terram Dilacerare, Discerpere.
Vnguibus, & pullam* diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in fossam confusus: vt inde
Manes elicerent, animas responsa daturas.

Lanea & effigies erat, altera, cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, seruilibus, vtque
Iam peritura, modis. Hecaten vocat altera sæuam
Altera Tisiphonen. serpentes atque videres
Infernas errare canes: Lunámque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Coruorum: atq; in me vexient mictũ atq; cacatum
*Iulius & *fragilis* Pedatius, furque Voranus.*
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquẽtes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste & acutum?
Vtque lupi barbam varia cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & vt non testis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta duarum?
*Nam, *displosa sonat quantum vesica, pepedi*
Diffisa nate ficus, at illæ currere in vrbem.*
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum*
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risúque iocóque videres.

Fr. Mollis. Effœminatus. Vnde mutato gen. dicitur. Ped. pro Pediatius. Fuit autẽ eques Ro.

Disrupta cum sonitu.

Ficulnus ego Pr. Cal. Comam suppositiam. Vel, cap. ornamentum.

SATYRA IX.

Describit cuiusdam, in quem fortè inciderat, importunam & pertinacem garrulitatem: qua iactabundè quædam, nonnulla impudenter, omnia stultè deblaterans, diu inuitum detinuerit, & propemodum enecarit.

IBam fortè via Sacra? sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, & totus in illis:
** Accurrit quidam notus mihi nomine tantùm,*
*Arreptáque manu, * Quid agis, dulcissime, rerum?*
Suauiter, vt nũc est, inquã: & cupio omnia quæ vis.
Quum assectaretur, Num quid vis? occupo at ille,
Noris nos (inquit) docti sumus. Hic ego, Pluris

In vulg. *Occurrit*, Quid rerum agis, dulc.

Hoc (inquam) mihi eris. Miserè discedere quærens,
Ire modo ocyus, interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero, quum sudor ad imos
Manaret talos, ô te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus. quum quidlibet ille
Garriret, vicos, vrbem laudaret: vt illi
Nil respondebam, Misere cupis (inquit) abire:
Iamdudum video. sed nil agis: vsque tenebo,
Persequar. hinc quò nũc iter est tibi? Nil opus est te
Circumagi: quendam volo visere, non tibi notum:
Trans Tiberim lõgè cubat is, prope Cæsaris hortos.
Nil habeo quod agã: & nõ sum piger: vsq; sequar te.
Demitto auriculas, vt iniqua mentis asellus,
Quum grauius dorso subijt onus. Incipit ille,
Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plures
Aut citiùs possit versus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
**Interpellandi locus hìc erat, Est tibi mater?* Iniiciendi alium sermonem quo ille interrumperetur.
Cognati queis te saluo est opus? Haud mihi quis-
Omnes composui.* Felices. nunc ego resto: (quã:*
Confice. nanque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit, diuina nota anus vrna.
Hunc neque dira venena nec hostilis auferet ensis:
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra:
Garrulus hunc quando consumet cunque. loquaces,
Si sapiat, vitet, simulátque adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu, tunc respondere vadato
Debebat: quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hìc ades. Intereamsi
Aut valeo stare, aut noui ciuilìn iura:* Stare, in iudicio seu in iure.
Et propero quò scis. Dubius sum quid faciã, inquit:

Condidi in vna reliquias eorum. Al. *Composui sedices.* Vide ann. de hoc & de seq.

Qualem se erga te præbet? vel, tibi exhibet? Quomodo se erga te gerit? Secundum in amicitia Mæcen. locum obtinere. Commendare me illi. Facere vt me in amicitiam acciperet.

Accendis eo maiori cupiditate illius amicitiæ.

Rogat: & idem à me rogatus, Resp. vicissim. Al. *pressare*. Fortasse, vellere & pressare br.

Curt. Reentitis. Iudæorum religionem contemnere & irridere?

Téne relinquam, an rem. Me sodes. Non faciã, ille.
Et præcedere cœpit. ego (vt contendere durum est
Cum victore) sequor. Mæcenas quomodo tecum?*
Hinc repetit. Paucorũ hominũ, & mẽtis bene sanæ.
Nemo dexterius fortuna est vsus. Haberes 45
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere. dispeream ni
Summosses omnes. Non isto viuimus illic
Quo tu rere modo. domus hæc nec purior vlla est,
Nec magis his aliena malis. nil mi officit vnquam, 50
Ditior hic, aut est quia doctior. est locus vni-
-cuique suus. Magnũ narras, vix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis quare cupiam magis illi*
Proximus esse. Velis tantummodo: quæ tua virtus,
Expugnabis. & est qui vinci possit: eóque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero: 55
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Hæc dum agit, ecce, 60
Fuscus Aristius occurrit, mihi charus: & illum
Qui pulchrè nosset. consistimus. Vnde venis? &,
Quò tendis? rogat: & respondet. vellere cœpi,*
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,*
Distorquens oculos, vt me eriperet. male falsus 65
Ridens dissimulare: meum iecur vrere bilis.
Certè nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum. Memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. vin' tu
**Curtis* Iudæis oppedere? Nulla mihi (inquam)* 70
Religio est. At mi. sum paulo infirmior, vnus
Multorum. ignosces: alias loquar. Huncciae solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus, ac me

Sub cultro linquit. casu venit obuius illi
Aduersarius: &, Quò tu turpissime? magna
Exclamat voce: &, Licet antestari? Ego verò*
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor vtrinque,
Vndique concursus: sic me seruauit Apollo.

Licé me te, Horati, testem sumere aduersus eum? Hoc autem dicendo prehendebat auriculam.

SATYRA X.

Hac satyra respondet iis quos offenderat superà, satyra quarta, quum Lucilii versus reprehenderet: ac suæ reprehensionis rationem reddidit, qua eam suisse iustam ostendit.

NEmpe incomposito dixi pede currere versus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quòd sale multo*
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamẽ hoc tribuens, dederim quoq; cætera, nã sic
Et Laberi mimos, vt pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hîc quoq; virtus.
Est breuitate opus: vt currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modò tristi sæpe iocoso:
Defendente vicem modò rhetoris, atque poetæ,
Interdum vrbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consultò. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res.
Illi scripta quibus comœdia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neque pulcher*
Hermogenes vnquam legit, neque simius iste,*
Nil prater Calui & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis*
Miscuit. ô seri studiorum, quine putetis*
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit, at sermo lingua concinnus vtráque

Sal & non sine acrimonia atque mordacitate vrbis vitia notarit.

Stab. Probabantur. Hac re efficiebant ne explo derentur. Ineptus imitator. Rem magnam. Græcis dicit. Sic. & Prisc. legit. qui ait partic. illam esse hîc confirm. aut enuntiantem.

Suauior: vt Chio nota si commista Falerni est.
Quum versus facias, teipsum percontor, an & quũ
Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
Scilicet oblitus patriq; atque patrisque Latini,
Cũ sudore agat: quam vterque sudet in causis Lat. sermone componendis.
Quum Pedius causas exudet Poplicola, atque
Coruinus, patrijs intermiscere petita
Canusinorum more, qui partim Græcè, partim Latinè loquebantur.
Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
Atque ego quum Græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos: vetuit me tali voce Quirinus,
Post mediam noctem visus, quum somnia vera:
Tam insanis, hoc faciendo, quàm si feras ligna, &c. *Iug.* Vide annot.
In syluam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Græcorum malis implere caternas.
Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, dumq;
Dissingit Rheni luteum caput: hæc ego ludo
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa,
Nec redeant iterũ atque iterũ spectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoque Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos,
Vnus vinorum, Fundani. Pollio regum
Iamb. senariis, qui & trimetri.
Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
Vt nemo, Varius: ductu molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.
Satyricum carmen. Alii *illud molle* atque f. Lucilio.
Hoc erat, experto frustrà Varrone Atacino,
Atque quibusdã aliis, melius quod scribere possem,
Inuentore minor, neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæso,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet versus Enni grauitate minores,
Quum de se loquitur, non vt maiore reprensis?
Quid vetat & nosmet Lucili scripta legentes,

Quærere

Quærere num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & euntes* Elaboratos, Accuratos.
Mollius? acsi quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantùm contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus. Etrusci
Quale fuit Cassi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse libríque
Ambustum proprijs. fuerit Lucilius, inquam,
Comis & vrbanus: fuerit limatior idem,* Limatior quàm necesse esse autori carm. rudis & Gr id est. Alii aliter.
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis autor:
Quámque poetarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
Detereret sibi multa: recideret omne quod vltra
Perfectum traheretur: & in versu faciendo
Sæpe caput scaberet, vinos & roderet vngues.
Sæpe stylum vertas, iterum, quæ digna legi sint,* Stylo inuerso inducas & oblitteres quæ scripseris.
Scripturus: neque te vt miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nõ ego nã satis est equitẽ mihi plaudere: vt audax,
Contemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.* Mima: quæ & meretrix.
Mén' moueat cimex Pantilius? aut crucier quòd* Fœtidus.
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?* Obtrectet.
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliúsque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus: & hæc vtinam Viscorum laudet vtrerq;
Ambitione relegata, te dicere possum
Pollio te Messalla, tuo cum fratre: simulque
Vos Bibuli, & Serui: simul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos & amicos
Prudens præterco: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim: doliturus, si placeant spe

Deterius noſtra. Demetri, teque Tigelli
Diſcipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citius hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM SIVE SATYRARVM LIBER II.

SATYRA PRIMA.

Sibi datum à Trebatio conſilium de ſcribendis rebus geſtis Auguſti, potiùs quàm ſatyris (vtpote in quibus alii aliud deſiderent) exponit: & cur ei parere non poſſit, oſtendit.

Legitimos fines ſatyricæ repte. hendſionis.

SVnt quibus in ſatyra videar nimis acer, & vltra
Legẽ tendere opus, ſine neruis altera, quicquid
Compoſui, pars eſſe putat: ſimileſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciã, præſcribe. Quieſcas. Ne faciã, inquis,
Omnino verſus? Aio. Peream malè, ſi non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter vncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto:
Irriguúmque mero ſub noctem corpus habento.
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt. Neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen & iuſtum poteras & ſcribere fortem,

*Scipiadam, vt ſapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Quum res ipſa feret, niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem:
*Cui malè ſi palpare, recalcitrat vndique tutus.
Quanto rectius hoc, quàm triſti ladere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanúmque nepotem:
Quũ ſibi quiſque timet, quãquã eſt intactus, & odit?
Quid faciam? ſaltat Milonius, vt ſemel* icto
Acceſſit fervor capiti, numerúſque lucernis.
Caſtor gaudet equis, ouo prognatus eodem,
Pugnis. *quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba,
Lucili ritu, noſtrum melioris vtroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris: neque ſi malè ceſſerat, vſquam
Decurrens* alio, neque ſi bene. quo ſit vt omnis
Votiua pateat veluti deſcripta tabella,
Vita ſenis. ſequor hũc, * Lucanus an Appulus, anceps
Nam Venuſinus arat finem ſub vtrunque *colonus,
Miſſus ab hoc, pulſis (vetus eſt vt fama) Sabellis,
Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis:
Siue quòd Appula gens, ſeu quòd Lucania bellum
Incuteret violenta. ſed hic ſtylus haud petet vltro
Quẽnquam animantẽ: & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus quem cur diſtringere coner,
Tutus ab infeſtis latronibus? O pater & rex
Iupiter, vt pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)
*Flebit, & inſignis tota cantabitur vrbe.
Seruius iratus leges minitatur & vrnam:
Canidia albuti, quibus eſt inimica, venenum:
Grande malum Turius, ſi quis ſe iudice certet.

Vt Luc, iuſtitiam & fortitud. Scipionis verſ. ſuis celebrauit.

Cui ſi aſſentatione inepta blandiaris, ita eſt adueriùs eam munitos, vt ad eum penetrare non poſſit.

Percuſſo vinolentia.

Vt Ter. *Quot homines, tot ſententiæ.*

Aliò quàm ad libros.

Ergo qui ſum anceps inter Luc. & App.

Intell coloniam in Venuſiã fuiſſe miſſam, ne ea hoſt. in Rom. incumerent.

Dabit pœnas.

Vt, quo quisque valet, suspectos terreat, vtq;
Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
A natura. Quia hic matrem veneno necarat. *Mirum*, per ironiam. q.d. Nihilo magis mirum quàm quod neque c.l. q. *Dente lupus, cornu taurus petit, vnde nisi* intus
*Monstratum? * Scena viuacem crede nepoti*
Matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum:
Vt neque calce lupus quenquā, neq; dente petit bos.)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat seu mors atris circumuolat alis:
Dines, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
Treb. verba. Vereor ne non sis viuax. ne diu non viuas. *Quisquis erit vitæ, scribam, color. * O puer, vt sis*
*Vitalis, metuo, & * maiorum ne quis amicus*
Apud potentiores gratia valens. *Frigore* lethi. vt apud Lucr. *Frigore te feriat. Quid quum est Lucilius ausus*
Primus in hunc operis componere carmina morem?
*Detrahere & * pellem, nitidus qua quisque per ora*
Inuolucra, Velamenta. *Cecederet, introsum turpis? num Lælius, aut qui*
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello,
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Per sing. tribus. Quidam leg. *tributum*. *Primores populi arripuit, populumque * tributim:*
Scilicet vni æquus virtuti, atque eius amicis.
Quin vbi se à vulgo & scena in secreta remorant
Virtus Scipiadæ & mitis sapientia Lælî:
Nugari cum illo, & discinctî ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quicquid sum ego, quāuis
Dum volet me reprehendere, tanquam facilè materiam reprehensionis inuenturus, comperiet integritate mea omnem reprehensionem repellî. Aliam expos. vide in Ann. vbi & deseq. *Infra Lucili censum ingeniúmque, tamen me*
Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsque
*Inuidia: & * fragili quærens illidere dentem,*
Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
Dissentis. Equidem nihil hinc diffingere possum.
Sed tamen vt monitus caueas (ne fortè negoti
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum)
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,

Iudiciúmque. Esto siquis mala: sed bona siquis
Iudice condiderit laudatur Cæsare: Siquis* Al. *laudatus.*
Opprobrijs dignum latraverit integer ipse, Al. *Lacerauerit.*
Solventur risu tabulæ, tu missus abibis. Tab. in quibus scriptæ sunt leges.

SATYRA II.

Sub Ofelli persona, luxui deditos ad luxus modo non perditos insectatur: & quidem de eo loquens qui gulæ seruit. Non certo iudicio sed opinione quadam stultè concepta delicias in nonnullis cibis consectari dicit. Atque vt incommoda recenset quæ comitantur hunc qui circa victum est luxum, ita commoda quæ tenui & frugali insunt enumerat.

QVæ virtus & quanta, boni, sit vivere parvo: Quàm laudabilis sit frugalitas, ô boni viri: per ironiam Al. *boni.*
(Nec mens hic sermo est, sed quē præcepit Ofellus
Rusticus, abnormis sapiēs, crassáq; Minerua) (fell: Al. *abuormi.* Vide annot. de hoc & seq.
Discite non inter lances, mensásque nitentes,
Quum stupet insanis acies fulgoribus, & quum
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verùm hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. malè verum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem sectatus, equóne
Lassus ab indomito, vel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari: seu pila velox, Quidam *mollē* iungūt cum *grat.*
Molliter austerum studio fallente laborem: Excusserit satietatem, quæ fastidium parit.
Seu te discus agit, pete cedentem aera disco: Sitibundus & famelicus sperne cib. & ne biberis. per ironiam q.d. Vide an poteris tam delicatus esse vt spernas.
Quum labor extulerit fastidia, siccus, inanis
Sperne cibum vilem: nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus, & atrum
Defendens pisces hyemat mare. Cum sale panis
Latrantem stomachum benè leniet. Vnde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est. tu pulmentaria quære Vt Socr. spatiando dicebat se obsonare cœnæ.
Sudando, pinguem vitijs, albúmque, nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuvare lagois. L. auis.

De hac sententia dimouebo.

Vix tamen eripiam, posito pauone, velis quin*
Hoc potius quam gallina tergere palatum,
Corruptis vanis rerum: quia veneat auro
Rara auis, & picta pandat spectacula cauda:
Tãquã ad rem attinent quicquã. num uescris ista,
Honor plumæ. Quidam hæc verba, *hæc mágis illa*, iung. sequentibus.
Quam laudas plumam? cocto num adest* honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil* hac magis illa
Imparibus formis deceptum te patet. esto.
Vnde datum sentis, lupus hic, Tiberinus, an alto
Captus hiet? pontésne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mulum: in singula quem minuas pulmẽta necesse
Moueris eius aspectu. *Ducit te species, video, quò pertinet ergo (est.
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
Al. *Ieiunus r. st. v. r.* vt sitsent. eos qui rarò ieiuni sunt, & vix vnquam famem experiuntur, cibos vulg. fastidire. *Coq.* Calore vesho humido putrefacite. Victus vilis ep. diuitum. Vide annot.
*Ieiunus stomachus raro vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at vos
Præsentes Austri* coquite horum obsonia: quannis
Putet aper rhombúsque recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachum: quum rapula plenus
Atque acidas mauult inulas. necdum omnis abacta
*Paupcries epulis regum. nam vilibus ouis
Nigrisque est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis, quid? tum rhombos minus æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutóque ciconia nido:
Donec vos autor docuit* prætorius. ergo
Sempronius Rufus, in præturæ petitione repulsam passus. Vel per interrog.
Siquis nunc mergos suaues edixerit assos,
*Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra vitium vitaueris illud,
Si te alió prauum detorseris. Audicnus,

Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
Quinquennes oleas est, & syluestria corna:* Edit.
Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum:* & *Mut. vinum, οἶνον ἐν ξυσίαι, vel ἀξυσίᾳ.*
Cuius odorem olci nequeas perferre (licebit
Ille repotia, natales, aliósue dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens vtetur? & horum
Vtrum imitabitur? hac vrget lupus, hac canis, aiunt.
Mundus erit, qui non offendet sordibus, atque* Mundus Cultus: assumendo ex v. seq.
In neutram partem cultus miser. his neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum munia dedit,* Leg. & *sordibus* Munera distribuit.
Sæuus erit: neque, sicut simplex Natius, vnctam*
Conuiuis præbebit aquam: vitiũ hoc quoq; magnũ. Vnguentis perfusam. Alii aliter.
Accipe nunc, victus tenuis quæ quantáque secum
Afferat. in primis valeas bene. nam* variæ res* Vide annot. Vt valeas.
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ, Varii cibi.
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul assis* Placuerit. At comm. vet. Quã facilè digesseris.
Miscueris elixa, simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem vertent, stomachóque tumultũ
Lenta feret pituita. vides vt pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? Quin corpus onustum
Hesternis vitijs animum quoque prægranat vnà,
Atque afigit humi diuinæ particulam auræ:* Al. *adfigit humo.*
Alter, vbi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quõdam,
Siue diem festum rediens aduexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus: vbique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. tibi quidnam accedet ad istam
Quam puer & validus præsumis mollitiem? seu* Ante tempus fumis.
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?

Vtilius esset hospiti seruari, & abeo edi etiam ranci lum.

Rancidũ aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat. sed (credo) hac mente, quod hospes
Tardius aduenies, vitiatum commodius quàm
Integrũ edax dominus consumeret. hos vtinã inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.

Aliquãmne habes famæ rationem.

Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæq́,
Grande ferunt vnà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, quum deerit egenti
As, laquei pretium. Iure (inquis) Thrasius istis

Iure (inquis) obiurgatur, cuius bona non ferunt tantos sumptus: at ego, &c. *Sup.* superest.

Iurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Diuitiásque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam, te diuite? quare

Ode 6. l. 3. *donec templa refeceris Aedesque lab. deorum.*

Templa ruunt antiqua deum? cur improbe carę
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?

An tibi soli fortuna instabilis non erit?

Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus. vtérne
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem corpúsque superbum?
An qui, contentus paruo, metuénsque futuri,
In pace, vt sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hũc ego paruus Ofellũ
Integris opibus noui non latius vsum,
Quam nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temeri edi luce profesta

Quidam hæc, per imbrem iung. cũ operum vacuo. *Bene erat.* Iucundæ & gratæ erant epulæ, ac lautæ videbantur.

Quicquam præter olus fumosa cum pede pernæ.
Ac mihi quum longum post tempus venerat hospes,
Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, *non piscibus vrbe petitis,*
Sed pullo atque hœdo. tum pensilis vua secundas

Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra:* *Lud.* Vide annot.
Ac venerata Ceres vt culmo surgeret alto,
Explicuit vino contracta seria frontis.
Sæuiat atque nouos moueat fortuna tumultus,
Quantũ hinc imminuet? quãto aut ego parcius, aut
O pueri nituistis, vt huc nouus incola venit?* (vos Vt, *Me pingentem & nitidum bene curata cute vises.* Epist 4 lib. 1.
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris,
Postremò expellet certè vsucacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed sedet in vsum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca viuite fortes,
Fortiáque aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA. III.

Sub persona Damasippi Stoicum paradoxum tractat, à Cicerone quoque tractatum, quo stultos omnes insanire dicebat. Ipse autem his verbis hanc eorum sententiam proponit,

Quem mala stultitia & quacunque insciția veri
Cæcum agit insanum Chrysippi porticus & grex. Autumat.

Initio Damasippum inducit ipsum accusantem, quòd præ desidia nihil scriberet: deinde quomodo ad Stoicam sectam se contulisset, narrantem. De qua etiam nonnulla per ironiam sub eius persona dicit, vt *sapientem pasci ceu barbam*: &, *Sterninus sapientum octauus.* Tandem verò ita claudit satyram vt sub ipsius Damasippi nomine cæteros omnes apertè irridere videatur, ouum, variis insaniæ generibus ab eo commemoratis, aliquot suæ quoque audiens, respondet,

O maior tandem parcas insane minori.

*SIC rarò scribis, vt toto non quater anno
Membranã poscas, scriptorum quæ, retexẽs,
Iratus tibi quòd* vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus hoc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est,

Al. *Si rarò.* De qua lect. vide ann. Dum largo vino & somno vteris. A Saturn. post Saturnalia. Vel, Fugisti à Saturn. hoc. i. venisti fugiens & vitans Sat.

Vide annot.

Culpantur frustra calami, immeritúsque laborat
Iratis natus *paries dijs atque poetis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?

Manifne otiari & nihil scribere, atque ita virtutem relinquere, quàm inuidiæ obnoxius esse?

*Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miser. vitanda est improba Siren
Desidia: aut, quicquid vita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. Dij te, Damasippe, deæq;
Vertim ob consilium donent *tonsore. sed vnde

Iocatur in primissam barbam philosophicam: quam sapientem paulò pòst vocat.

Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,

Ex quo fortunis sum euersis in foro merc. & fœneratorum.

Excussus proprijs. olim non quærere amabam
Quo vafer ille pedes lauisset Sisyphus ære,
Quid sculptum infabrè, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos egregiasque domos mercarier vnus
Cum lucro noram. vnde frequentia *Mercuriale

Sic ver. In vulg. edit. *Mercuriali.*

Imposuere mihi cognomen compita. Noui:
Et morbi miror purgatum te illius. Atqui

Expulsus est ille vetus mor. abalio mirè nouo, qui ei successit. Vel *Vrget* ad seq. pertinet. vt *Dum nequid, &c.* sint verba vrgentis.

*Emouit veterem mirè nouus, vt solet, in cor
Traiecto lateris miseri capitisque dolore:
Vt lethargicus hic, quũ sit pugil, & medicũ *vrget,
Dum nequid simile huic, esto vt libet. ô bone, ne te
Frustrere: insanis & tu stultíque propè omnes:
Siquid Stertinius veri crepat: vnde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me

Philosophicam.

Solatus iussit *sapientem pascere barbam,
Atque è Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam malè res gesta quum vellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit, &, Caue faxis
Te quicquã indignũ. pudor (inquit) te malus vrget,

Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primùm nã inquirã, quid sit furere. hoc si erit in te
*Solo, *nil verbi pereas quin fortiter, addam.*
Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos firmula reges,
Excepto sapiente, tenet nunc accipe quare
Desipiant omnes æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano posuere. velut silvis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utrique
Error, sed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
*Qui te deridet, *caudam trahat est genus unum*
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Ut rupes, fluviósque in campo obstare queratur.
Alterum & huic varium, & nihilo sapientius, ignes
Per medios fluviósque ruentis, clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor:
*Hic fossa est ingens, hic rupes maxima: *serva:*
Non magis audierit, quàm Fusius ebrius olim,
Quum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus, huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto.
Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
Túne insanus eris, si acceperis? an magis excors,
**Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?*
Scribe decem à Nerio, non est satis: adde Cicutæ
*Nodosi *tabulas centum: mille adde catenas:*
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
*Quum rapies in ius, *malis ridentem alienis,*

Nil causæ dicam quin per.

Risum moueat, Risu excipiatur. vel risu dignus sit. Alii, Deiecto sit animo. Quidam, Magnificè se ostentet.

Obserua. Quidã. Serua te: vt Gal. *Garde toy, φυλάττου.*

Si non acceperis hanc prædam quæ offertur. Al *tabulas centum, mille adde.* vt sit pro Centum etiam mille. De risu simulato: vt Hom. *μειδιόων γελάων ἀλλοτριόων.*

Fiet aper, modò auis, modò saxũ: &, quũ volet, ar-
Potiùs, contrà, bene sani. Si male rẽ gerere, insani est: *cõtrà, bene sani: (bor.
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli,
Dict. credentis. Resc. reddere. *Dictantis quod tu nunquam* rescribere possis.
Toga composita venire ad me and. vt mox Q. d. Accingere vos. Audire atque* togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristiue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet. huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidere sepulcro:
Ni sic fecissent gladiatorum dare centum
Damnati populo paria atq; epulum, arbitrio Arri:
Frumenti quantum metit Africa. Sine ego prauè,
Ne me repr. vel, castig. Per. Quum sæp patruos. Seu rectè, hoc volui: *ne sis patruus mihi. Credo
Hoc Staberi prudentem animũ vidisse. Quid ergo
Hoc, quod dicã. sed interpellatur. Sensit, quum summam patrimoni insculpere saxo
*Hæredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cauit nihil acrius, vt si
Al. perisset. Fortè minus locuples vno quadrante* periret,
Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fãma, decus, diuina humanáque pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens* etiam, & rex,
Et quicquid volet hoc, veluti virtute paratum,
Sim. sub fecit. Sperauit magnæ laudi fore. quid* simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libia: quia tardius irent
Propter onus segnes. vter est insanior horum?
Quod rem controuersam ad decidendam controuersiam affert. Nil agit exemplum, *litem quod lite resoluit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio citharæ nec musæ deditus illi:

Si ſcalpra & formas, non ſutor: nautica vela,
Auerſus mercaturis: delirus & amens
Vndique dicatur merito: quid diſcrepat iſtis
Qui nummos aurúmque recondit, neſcius vti
Compoſitis, metuénſque velut contingere ſacrum?
Siquis ad ingentem frumenti ſemper acerum
Porrectus vigilet, cum longo fuſte. neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum,*
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus Chij veteríſque Falerni
Mille cadis (nihil eſt: tercentum millibus) acre
Potet acetum: age, ſi & ſtramentis incubet, vnde
Octoginta annos natus, cui ſtrogula veſtis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius aut etiam hæc libertus vt ebibat hæres,
Diis inimice ſenex cuſtodis? ne tibi deſit?
Quantulũ enim ſummæ curtabit quiſque dierum,
Vngere ſi caules oleo meliore caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Si quiduis ſatis eſt, periuras, ſurripis, aufers*
Vndique? tun' ſanus? populum ſi cædere ſaxis*
Incipias, ſeruóſue tuos, quos ære pararis:
Inſanum te omnes pueri clamentque puellæ:
Quũ laqueo vxorem interimis, matremq; veneno,
Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hoc facis
Argis,
Nec ferro, vt demens genitricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo habitus male tutamentis Oreſtes,*

Licet & dominus ſit, & eſuriat.

Si quodlibet victu & cultu ex contentus.

Malè ſinè, cui non tutum ſit ſe committere.

Nil sanè fecit quod tu reprendere possis.
Non Pyladen ferro violare ausúsue sororem
Ex Euripidis Oreste. *Electram: tantùm* maledicit vtrique, vocando*
Hanc furiã, hunc, aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappámque protritis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: vt hæres
Iam circum loculos & claues lætus ouánsque
Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet, atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
Excitat, vt modò dixit. *Ad numerãdum. hominem sic* erigit. addit & illud,*
Ni tua custodis, auidus iam hæc auferet hæres.
Men' vino? vt viuas igitur, vigila: hoc age. Quid
Deficient inopem vena te, ni cibus atque (vis?
Ingens accedat stomacho fulturaruenti.
Al. Tu cessas? ** Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium oryzæ.*
Quãti empta? paruo. quanti ergo? octo assibus. Eheu
Quid refert, morbo, an furtis pereámque rapinis?
Quisnã igitur sanus? Quinõ stultus. Quid auarus?
Stultus & insanus. Quid? siquis non sit auarus,
Consequens est vt sit sanus? ** Continuò sanus? Minime. Cur Stoice? Dicam.*
Non est cardiacus (Craterum dixisse putato)
Hic æger. Rectè est igitur? surgétque? Negabit:
Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.
Non est preiurus, neque sordibus. Immolet æquis
Hic porcum Laribus. Verùm ambitiosus & audax.
Nauiget Anticyrã. quid enim differt, barothróne
Dones quicquid habes, an nunquam vtare paratis?
Profundas, Perdas. *Sernius Oppidius Camusi duo palia dines,*
Antiquo censu, natis diuisse duobus
Fertur: & hæc moriens pueris dixisse vocatis

Ad lectum: Postquam te talos Aule nucésque
Ferre sinu laxo, donare & ludere vidi:
Te Tiberi numerare, cauis abscondere tristem:
Extimui ne vos ageret vesania discers:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus vtérque Penates,
Te caue ne minnas, tu, ne maius facias id
Quod satis esse putat pater, & natura coercet.
Praterea ne vos titillet gloria, iure-
-iurando obstringam ambo: vter ædilis fuerítue
Vestrûm prætor, is intestabilis & sacer esto.
In cicere atque faba bona tu perdásque lupinis,
Latus vt in circo spatiere, aut æneus vt stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet vt plausus, quos fert Agrippa, feras tu,
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Nequis humasse velit Aiacem Atrida vetas cur?
Rex sum. Nil vltra quæro plebius. Et æquam
Rem imperito: ac sicui videor non iustus, inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. Maxime regum
Dij tibi dent capta classem reddúcere Troia:
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. Cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat vt populus Priami Priamusq; inhumato,
Per quem tot iuuenis patrio carnere sepulcro?
Mille ouium insanus morti dedit, inclytũ Vlyssem
Et Menelaum vnà mecum se occidere clamans.
Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natam
Ante aras, spargísque mola caput improbe salsa,
Rectũ animi seruas? Quorsũ? Insanus quid enim
Fecit, quũ strauit ferro pecus? abstinuit vim (Aiax
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis.

Ad quæ suos limites extendit.
Gloriæ dulcedine & illecebris capti, ætatis magistratus.
Itáne in spargendis pop. his legũ. tua bona perdas, vt ædilitatis honorem consequare?
Pro latè spatiere. turba summo ta.
Quidam intell. In lato circo.
Alludit ad fab. quæ & de asino Cumano narratur.
Ex Sophocl. Aiace mastig. exemplum insaniæ in principe quoque.
Rex sum, vt, Sic volo, sic iubeo: sit pro ratione vol.
Quidam leg. quare: quod etiam ex quodam vet. affertur.
Cons. Interrogare.
Archaismus, pro Mille oues. Q. d. rectitudinem animi.
Insanus. Qui ita te vocatur insanus.

Non ille aut Teucrum aut ipſum violauit Vlyſſem.
Verùm ego, vt hærentes aduerſo littore naues
Eriperem, prudens placaui ſanguine diuos.
**Nempe tuo, furioſe. Meo, ſed non furioſus.*
Qui ſpecies alias veris ſcelerique tumultu*
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitiáne erret, nihilum diſtabit, an ira.
** Aiax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?*
Quum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? & purũ eſt vitio tibi quũ tumidum eſt
Siquis lectica nitidam geſtare amet agnam, (cor?
Huic veſtem vt gnatæ, paret, ancillas paret, aurum:
**Puſam aut* puſillam appellet: fortique marito*
Deſtinet vxorem: interdicto huc omne adimat ius
Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos:
Quid? ſiquis gnatam pro muta denouet agna,
Integer eſt animi? ne dixeris, ergo, vbi praua
Stultitia, hic ſumma eſt inſania. qui ſceleratus,
**Et furioſus erit. *quem cœpit vitrea fama,*
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.*
Nunc age, luxuriam & Nomentanũ arripe mecum.
Vincet enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piſcator vti, pomarius, cuceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum Velabro omne macellum,*
Manè domũ veniant. Quid tũ? Venêre frequentes.
Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid & horũ
Cuiq́, domi eſt, id crede tuũ: & vel nunc pete, vel
Accipe, quid cõtra inuenis reſpõderit æquus. (cras.*
In niue Lucana dormis ocreatus, vt aprum
Cœnem ego: tu piſces hyberno ex æquore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam, auſer:

Sume

Quidam leg. cum inter. Alias à veris, & ab illis differ. Spec. falſas.

Si Aiax dicendus eſt deſipere, quid tu, quum prud. &c.

Al. *Pupam*, Item, *Ruſam*. Et *Pupillam* pro puſillam.

Idem etiam furioſus. Qui ſtupet ad auram popularem.

Attonitum reddidit & ſtupidum.

Cum vnguentariis in Vel. habitantibus.

Æquus ad ſeq. refertur. q. d. Quid reſp. quo ſe æquum eſſe velle oſtenderet.

Sume tibi decies : tibi tantundem : tibi triplex,
Vnde vxor media currat de nocte vocata.
Filius Æsopi detractam ex aure Metelle,
(*Scilicet vt decies solidum exorberet*) aceto
**Dilut insignem* baccam.qui sanior,ac si
Illud idem in rapidum flumen,iacerétue cloacam?
Quinti progenies Arri,par nobile fratrum
Nequitia & nugis, pranorũ & amore gemellum,*
**Luscinias soliti impenso prendere coemptas.*
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?*
Ædificare casas,plostello adiungere mures,
Ludere par impar,equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum: amentia verset.
Sic puerilus his,ratio esse euincet,amare:
Nec quidquam differre,vtrúmne in puluere trimus
Quale prius ludas opus,an meretricis amore
Sollicitus plores: quaero,faciásne quod olim
Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
Fasciolas,cubital,focalia,potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est impransi correptus voce magistri.*
Porrigis irato puero cum poma,recusat.
Sume Catelle: negat.si non des,optat amator
Exclusus qui distat? agit vbi secum, eat, an non,*
Quo redituru erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus.Nec nunc quum me vocet vltro,*
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit,revocat: redeam? non.si obsecrat.ecce
Seruus,non paulo sapientior,O here,quæres
Nec modum habet,neque consilium,ratione modóq;
Tractari nõ vult,in amore hæc sunt mala,bellum,
Pax rursum.hæc siquis tempestatis propè ritu
Mobilia,& caca fluitantia sorte,laboret

Decies centena sestertium nummum millia, vt quidam exp.

Dilutam aceto deglutiuit. *Baccam*, Margaritam. Pranarum rerum. Per synæresin.

Al. *Notati*. Vide Annot.

Xenocratis philosophi.

Agit secum, Intra se deliberat. A. In vulg. *ait*. Ex Ter. Eunucho.

Vel potiùs, *Reddere certa sibi.*

*Reddere * certa : sibi nihilo plus explicit, acsi*
Insanire paret certa ratione modóque.
Quid ? quum Picenis excorpens semina pomis,
Gaudes si cameram percusti fortè penes te es ?
*Quid ? quum * balba feris annoso verba palato,*
** Ædificante casas qui sanior ? adde cruorem*
Stultitiæ, atq; ignẽ gladio scrutare modò (inquam)
Hellade percussa Marius quum præcipitat se,
Ceritus fuit ? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus ?
*Libertinus erat, qui circum compita * siccus*
Lautis manè senex manibus currebat : &, unum,
(Quiddã magnũ addens) unum me surpite morti:*
Dijs etenim facile est : orabat : sanus utrisque
Auribus atque oculis mentem, nisi ligitiosus,
*Exciperet dominus, quũ vẽderet. hoc quoq; * vulgus*
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter, ingentes qui das adimísque dolores,
(Mater ait pueri menses iam quinque cubantis)
Frigida si puerum quartana reliquerit : illo
Mane die quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit. casus medicúsque leuarit
*Ægrum ex * præcipiti, mater delira necabit*
In gelida sixum ripa, febrímque reducet.
*Quóne malo mentem concussa ? * timore deorum.*
*Hæc mihi Stertinius * sapientum octauus amico*
Arma dedit, posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet : atque
** Respicere ignoto discet pendentia tergo.*
*Stoice, * post damnum sic vendas omnia pluris :*
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas ? ego nam videor mihi sanus.

Apud Ter. *Nihilo plus agas quam si des operam vt cum ratione insanias. Balb. f.* Hypall. pro Palatum feris balbis verbis. Illud autem erat blandiri amicæ volentis. *AEd f.* suprà, 247.

Sobrius, Minimè potus.

Al. *Quid tam magnum?* Vide Annot.

Hanc turbam superstitiosorum.

Ex pr. Ex periculo, Ex periculoso morbo. Sic dicitur, Stans in præcipiti. Tim. superstitioso. *Sap. oct.* Dignus qui septem sapient. Græciæ addatur. *Resp. i.* Catullus, *Sed non videmus manticæ quod in tergo est.* Aliis, *post damnii* iung. cum Stoice. & legunt *si* pro *sic.* Vide annot.

Quid? caput abscissum demens quum portat Agaue
Gnati infelicis. sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio. Accipe primùm
Ædificas. hoc est, longos imitaris, ab imo*
Ad summum totus moduli bipedalis. & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
** Spiritum & incessum: qui ridiculus minus illo?*
*An quandocunq; facit Mecenas, *te quo, verũ est,*
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
** Absentis rane pullis vitiuli pede pressis,*
Vnus vbi effugit, matri denarrat, vt ingens
Bellua cognatos eliserit, illa rogare,
*Quantane? *nũ tandẽ (se inflavit) sic magna fuisset.*
Maior dimidio. Num tanto? Quum magis atque
Se magis inflaret. Non, si te ruperis (inquit)
Par eris. Hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc (hoc est, oleum adde camino)
Quæ siquis sanus fecit, sanus facis & tu.
** Non dico horrendam rabiem (Iam desine) Cultum*
Maiorem censu (Teucas Damasippe tuis te)
Mille puellarum, puerorum mille furores.*
O maior tandem parcas insane minori.

Proceros. Sub statutæ autem breuitate notat opum tenuitatem. Superbiam. Te quoque, par est facere? vel æquum est. AEsopi fabula.

Al. *Num tantum fusilem ferri f.*

Non dico horrendam rabiem, cultum maiorem censu mille puell. &c. Damasippi verba, quæ bis ab Horatio interrumpuntur. *Furores* autem pro furiosis amoribus.

SATYRA. IIII.

Catium Epicureum inducit quædam artis culinariæ præcepta tradentem. Sub huius Catii persona sectam illam irridet, vt quæ in huiusmodi rerum cognitione, tanquam maximi faciendâ, valde sibi placeret, & lautæ mensæ honorem affectaret. Interim tamen pleraque à vera culinariæ artis scientia aliena hic ei tribuere existimatur, vt illos eam quoque falsò sibi arrogare ostendat.

Qua voce poetica aptè hic vtitur de eo cui insaniam in aliis etiam rebus tribuit.

Otium non est resp. ondendi.

VNde, et quò Catius? Nõ est mihi tẽpus, *aucti* Non vacat tibi respondere.
Ponere signa nouis præceptis: qualia vincant

Auerti, cupienti.

Aut. Socratem. *Pythagoran,* Anytique reum, doctúmque Platona.*
Peccatum fateor, quum te sic tempore læuo
Interpellarim: sed des veniam bonus, oro.
Quòd si interciderit tibi nũc aliquid, repetes mox.*
Elapsum sit è memoria. **Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus utroque.*
Siue hæc res à natura contingit, siue ars eam donat, vt repetantur quæ memoria Excideriut. Quidam aliter. Vide Annot. *Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:*
Vtpote res tenues, tenui sermone peractas.*
Æde hominis nomẽ: simul, an Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam: celabitur autor.
Longa quibus facies, ouis erit, illa memento,
Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
Ten. subtiles. *Ponere nanque marem cohibent callosa vitellum.*
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris,
Insipidius, quasi irrigatione eluatur & ipse herbarum sapor, cum naturali bonitate soli. *Dulcior irriguo nihil est* elutius horto.*
Si Vespertinus subitò te opprefferit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris viuam misto mersare Falerno.
Qui prandia sua finiet moris: à quibus etiam illa inchoauerit. Id est, Nihil præter illa comedet. Alii intell. de vltimo ferculo, quòd prandia finiat: vt Catio stultè hoc precipiente. *Hoc teneram faciet, pratensibus optima fungis*
Natura est: aliis malè creditur ille salubres
Æstates peraget, qui nigris prandia moris*
Finiet, ante grauem quæ legerit arbore solem.
Ausidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet, leni præcordia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur aluus,
Mugilis & viles pellent obstantia conchæ:
Coa. Coo vino. *Et lapathi brevis herba, sed albo non sine* Coo.*
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Generosi, conchyliorum. *Sed non omne mare est* generosæ fertile testæ.*
Murice Baiano melior Lucrina Peloris:
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini:
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quinis temere arroget artem,

Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces auertere mensa,*
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis
Languidius in cubitum iam se conuiua reponet.*
Vmber & iligna nutritus glande rotundas
Curuet aper lances carnem vitantis inertem.*
Nã Laurens malus est, vluis & arundine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper edules.*
Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.*
Piscibus atque ouibus quæ natura & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
**Sunt quorũ ingeniũ noua tantum crustula promit.*
Nequaquam satis in re una consumere curam:
Vt siquis solum hoc, malane sint vina, laboret,
Quali perfundat pisces securus olivo.
Massica si cœlo supponas vina sereno,
Nocturna, si quid crassi est tenuabitur ætra,
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.*
Surrentina vafer qui miscet face Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ouo:*
Quatenus ima petit volens aliena vitellus.*
**Tostis marcentem squillis recreabis & Afra*
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho, perna magis ac magis hillis
Flagitat in morsus resici: quin omnia malit
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæ pretium duplicis pernoscere iuris
Naturam. simplex è dulci constat olivo:
Quod pingui miscere mero muriâque decebit,
Non alia quàm quæ Byzantia putruit orca.*
Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycióque croco sparsum stetit: insuper addes

Vbi exponuntur venales.

Vide annot.

Lances eius qui abhorret à carne apri, qui inertia pinguis factus sit. *Capr.* è sylua ad eam progressas. *Sap.* Peritus rerum ad gulæ delicias pertinentium.

Sunt qui nouis duntaxat placentis exco[illegible]andis sunt dediti, siue pemmatis.

Lineo culo. Leg. & *limo.*

Vitello c[illegible]in cadum confecto fæcem collectam ab eo quod est liquidum & sincerum secernit. *Vol.* Secum deuoluens in fundũ ea quæ sunt aliena à natura vini. *Tost.* Vide ann. de hoc & seq.

Al. *Putuit.*

Preſſa Venafranæ quod baccas remiſit oliuæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
*Nam facie præſtant. Venucula conuenit * ollis.*
Rectius Albanam fumo duraueris uuam.
** Hanc ego cum malis, ego ſecem primus & alec,*
Primus & inuenior piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium, dare millia terna macello,
Anguſtoque vagos piſces vrgere catino.
Magna mouent ſtomacho faſtidia, ſeu puer vnctis
*Tractauit calicem manibus, dum * furta lingurit:*
*Siue grauis veteri * cratere limus adhæſit.*
*Vilibus in ſcopis, in mappis, in * ſcobe, * quantus*
Conſiſtit ſumptus? neglectis, flagitium ingens.
** Ten' lapides * varios lutulenta radere palma,*
Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes?
Oblitum, quanto curam ſumptúque minorem
Hæc habeant, tanto reprendi iuſtius illis,
Quæ niſi diuitibus nequeunt contingere menſis.
Docte Cati, per amicitiam diuóſque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem iuuceris. adde
Vultum habitúmq; hominis: quē tu vidiſſe beatus,
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes vt adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

In oliis condita vua melius conſeruatur.
Ego pr. muenior hanc v. eum m. & fr. & a. & p. al. cum ſa. iner. circ. p. catillis.
Iner. autem, purgatum per incerniculum.
Ciborum quos furripuit.
Quidam *creterra* ex vet. & Nonio.
Se. quæ vaſa defricentur.
Q. quantulus.
Téne decet pauimenta virſicol. ſcopis palmeis mundare? & purplectorum inſtrag. contegere ſubſtragulis immundis.
Vide nunor.

Satyra. V.

Sub perſona Vlyſſis (quem inducit ſciſcitantem ex Tireſia apud inferos, quibus artibus res amiſſas reparare queat) deſcribit varias artes quibus vtebantur qui hæreditates captabant.

Hoc quoque Tireſia, præter narrata patenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res

Artibus atque modis. quid vides? Iámne doloſo
Non ſatis eſt Ithacam reuehi, patrióſque penates
Aſpicere? O nulli quicquam mentite, vides vt
Nudus inopſque domum redeam, te vate, neque illic
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, & virtus, niſi cum re, vilior alga eſt.
Quando pauperiem miſſis ambagibus horres:
Accipe, quas ratione queas diteſcere. turdus
Siue aliud primum dabitur tibi, deuolet illuc*
Res vbi magna nitet, domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare diues.
Qui quamuis periurus erit, ſine gente, cruentus*
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi*
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.*
**Vt ne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Troiæ*
Me geſſi, certans ſemper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, vnde*
Diuitias æriſque ruam, dic augur, acernos:
Dixi equidem, & dico. captes aſtutius vbique
Teſtamenta ſenum: neu ſi vafer vnus & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minórue foro ſi res certabitur olim,
Viuat vter locuples ſine gnatis, improbus, vltro*
Qui melioremꝫ audax vocet in ius, illius eſto
Defenſor: fama cuem cauſáque priorem
Sperne, domi ſi gnatus erit fœcundaue coniux.
**Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine mol-*
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum. (les
Ius anceps noui, cauſas defendere poſſum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te

Quod ille qui donat propriis deliciis reſeruarat.

Nimirum libertus, aut libertinus: qui gentiles dici non poterant. *Fug.* Seruius. Ab extr. parte. i. à ſiniſtro latere, vt inferior.

Vine. teg. ſic in vet. non *Viſne.* q. d. Itáne iubes vt tegam. Deinceps.

Eſto def. improbus (i. indefeſſæ pertinacitatis) illius qui v. loc. ſ. gnatis, etiamſi vltro meliorem vocet in ius. Formulam captatorum ſeu aucupatoriam præſcribit.

Pauperiorem reddat vel e n, Fias cog. (vulg. edit.) *Su cogn.* Dicere velle curam omnem fusci-pere, & esse cognitorem.

Hyb. In defcrib. hyeme vtitur Furii Bibaculi verbis. Eius n est hic versus, *Iup. hyb. c. n. conspuit Alp.*

Alleg. Plures lenes accedent, sua negotia tibi commissuri.

Val. m. Infirma valetudine.

Officiis cum demerendo.

In sitii locum qui vacuus sit.

Limis & obliquis raptim inspicias quid iubeat prima tab. in qua scrib. primi hæredes.

Pec. Vide annot.

Quidam exposs. Quicq. dicam futurum, cuenier: quicquid non futurum non cuenier.

Quum Parthi Augusto imperanti reddent signa militaria.

Forti. quidã exp. diuiti, vt sortem familiam expos.

Non. apud Paulum.

Contemptum cassa nuce pauperet. hæc mea cura est
Ne quid tu perdas, neu sis iocus. ire domum atque
Pelliculam curare iube: si cognitor ipse.
Persta, atque obdura, seu rubra canicula findet
Infantes statuas, seu pingui tentus omaso 40
Furius hybernas cana niue conspuet Alpes.
Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
Inquiet) vt patiens? vt amicis aptus? vt acer?
Plures annabunt thynni, & cetaria crescent.
Sicui præterea validus male filius in re 45
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
Arripe officiosus: vt & scribare secundus
Hæres, & siquis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias. perrarò hæc alea fallit. 50
Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento:
Sic tamen vt limis rapias quid prima secundo
Cera velit versu. solus, multisne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerunque recoctus 55
Scriba ex quinque viro corum deludet hiantem,
Captatorque dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo. 60
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ade.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus, ab alto
Demissum genus Æneа, tellure marique
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasica, metuentis reddere soldum. 65
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atque
Vt legat orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget: inueniétque

Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.*
Illud ad hæc iubeo: mulier si forte dolosa
Libertúsue senem delirum temperet, illis
Accedas socius: laudes, laudaris vt absens.
Adiuuat hoc quoque: sed vincit longè prius ipsum
Expugnare caput, scribet mala carmina vecors?
Laudato. scortator erit? caue te roget: vltro
Penelopen facilis potiori trade. putasne,
Perduci poterit, tam frugi, támque pudica?
Quam nequiere proci recto depellere cursu?*
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris quantum studiosa culina.
Sic tibi Penelope frugi est: quæ si semel vno*
De sene gustarit, tecum partita lucellum,
Vt canis, à corio nunquam abstrerebitur vncto.
Me sene, quod dicã, facilũ est. annus improba Thebis
Ex testamento sic est elata. cadauer
Vnctum oleo Largo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi si posset mortua. credo,
Quòd nimium institerat viuenti. cautus adito:
Neu desis operæ néue immoderatus abundes.
Difficilem & morosum offendet garrulus: vltro*
Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
*Obsequio grassare: more, * si increbuit aura,*
Cautus vti velet charum caput: extrahe turba,
Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec ohe iam
Ad cœlum manibus sublatis, dixerit, vrge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus vtrem.
Quum te seruitio longo curáque leuarit:
Et certum vigilans, quartæ sit partis Vlysses,
*Audieris, hæres: * ergo nunc Dama sodalis*

Alludit ad Gr. αμάζειν λίγω, vel λαλεῖν.

Aliud præceptum ad captandi artẽ pertinens, de familiaritate cum domesticis inuenda.

Temp. regat, ita vt suis consiliis obsequentem habeat.

De recto conseruandæ pudicitiæ proposito dimouere.

Tiresiæ resp. i causa fuisse quod venerint ad eam iuuenes nimium parci.

Quidam *Venus*, pro venalis est, sub. Pen. ac iuuentus parca est donandi.

Alicuius senis liberalitatem experta sit.

Al. *garrulus vltro*. Legitur & *vltrà*, Vide anno.

Quòd nimia officiorum sedulitate odiosus illi fuisset. Cautè igitur in adeundo te geras, vt neutram in partem pecces.

Obsequio illum velut ex insidiis aggredere, Obsequium tuum omnibus occasionibus immineat

Vide ann. de hoc loco, & de. seq. Aur.

Dices de Dama

qui te hæredem reliquent, tanquam eius mortem ægerrime ferens.

Nusquam est? vnde mihi tam fortem, tamq; fidelẽ?
Spargę subinde: &, si paulũ potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem vultum celare sepulcrum
Commissum arbitrio, sine sordibus extrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia siquis
Forte coheredum senior male tussiet, huic tu
Dic, ex parte tua, seu fundi siue domus sit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. *sed me*
Imperiosa trahit Proserpina: viue valẽque.

E.g.p.m.c. Licet tibi ita comparare vultum vt celet gaudia, quamuis alioqui ea prodere soleat.

M.t. Periculosa tussi.

Quidam, *gaudentem nummo.*

Satyra VI.

Se contentum iis quæ habet, viuere, ac plura non optare dicit. Deinde otii sui, quo rure fruitur, commoda cum incommodis negotiorum & molestiarum, quæ vitam vrbanam comitantur, comparat.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus vbi, & tecto vicinus iugis aquæ fons,
Et paulum syluæ super his foret. auctius atqve
Dij melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
Maia nate: nisi vt propria hæc mihi munera faxis:
Si neque maiorem feci ratione malarem,
Nec sum facturus vitio culpáue minorem.
Si veneror stultus nihil horum. O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum:
O si vrnam argenti fors quà mihi monstret (vt illi,
Thesauro inuento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit, diues amico (oro,
Hercule) si quod adest, gratum iuuat: hac præcete
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: vtque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo vbi me in montes & in arcẽ ex vrbe remoui.
Quid prius illustrem satyris, musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster,
Autumnusque grauis, Libitinæ quæstus acerba.

Denormem & inæqualem reddit. Qua, pro Aliqua via seu ratione. Vel, Aliqua parte. vt A. Al *fors quæ*, fortasse melius.

Gratum est & iuuat.

Versibus oratioui solutæ similibus.

Quo corpora ingrauescunt.

Matutíne pater, seu Iane libentius audis,
*Vnde homines * operum primos vitæque labores*
Instituunt (sic diis placitum) tu carminis esto
*Principium. * Romæ sponsorem me rapis: eia,*
Ne prior officio quisquam respondeat, vrge.
Siue Aquilo radit terras, seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit, ive necesse est.
Postmodo, quod mihi obsit, clarè certumq; loquuto,
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid vis insane? & quas res agis? Improbus vrget
Iratis precibus, tu pulses omne quod obstat,
Ad Mecœnatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat, & mille est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Esquilias, aliena negotia centum
Per caput & circa saliunt latus. Ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ magna atque noua te
Orabant hodie meminisses Quinte reuerti.
Imprimat hic cura Mecœnas signa tabellis.
Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit: & instat,
Septimus octaue propior iam fugerit annus,
Ex quo Mecœnas me cœpit habere suorum
In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
*Vellet, iter faciens, & cui concredere * nugas*
Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro-
Matutina parũ cautos iam frigora mordent: (par?
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem & horam
*Inuidia. * noster ludos spectauerat vnà,*
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à rostris manat per compita rumor.
Quicunque obuius est, me consulit: ô bone (nam te
Scire, deos quoniam propius contingi, oportet)

Pr. lib. operum vitæ. i. vitæ operosæ & negotiosæ. Vide annot. de, hoc & seq.

Nugas eiusmodi quales sunt interrogantium, *Hora quæst.* item *Thrax.* &c.

Quidam *μίμνειν* esse volunt, alii verba Horatii. Vide annot.

Num quid de Dacis audisti? Nil equidem. Vt tu
Semper eris derisor ad omnes. Dij exagitent me,
Mil. prom. prædia C. ex Sicilia an ex Italia? *Si quicquã. Quid?* * *militibus promissa Triquetra* 55
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, vt vnum
Scilicet egregij mortalem altique silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine votis:
O rus quando ego te aspiciam? quandóque licebit, 60
Nunc veterũ libris, nunc somno & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda oblivia vitæ?
Quasi ab ea abstineret, quòd meteret ne ei quoque anima parentis, aut propinqui seu cognati ineesset. *O quando faba Pythagoræ* cognata simúlque*
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes cœnæq; deûm: quibus ipse, meíque, 65
Ante Larem proprium vescor: vernasq; procaces
Pasco libatis dapibus. * prout cuique libido est,*
Siccat inæquales calices conuiua solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis vuescit lætius. ergo 70
Sermo oritur non de villæ domibúsue alienis:
Nec, male nécne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus: vtrúmne
Diuitijs homines an sint virtute beati:
*Quidue ad amicitias, * vsus rectúmne trahat nos:* 75
Et quæ sit natura boni summúmque quid eius.
Cerninus hæc inter, vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam siquis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus vrbanum murem mus paupere fertur 80
Accepisse cauo, veterem vetus hospes amicum:
*Asper, & attentus quæsitis, * vt tamen arctum*
Solueret hospitijs animum. quid multa? neque illi
Sepositi ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesáque lardi 85

Quæ sit boni summum. *Vsus.* Vtilitas, an honestas. *Ex re.* Quæ ad rem faciunt.

Sic tamen vt hospites animo soluto & alacri acciperet.

Frusta dedit: cupiens varia fastidia cœna
Vincere tangentis male singula dente superbo.
Quum pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem vrbanus ad hũc, Quid te iuuat (inquit) a-
Prærupti nemoris patientem viuere dorso? (mice,
Vis tu homines vrbémque feris præponere syluis?
Cærpe viam (mihi crede) comes: terrestria quando
Mortales animas viuunt sortita, neque vlla est
Aut magno aut paruo lethi fuga. quo bone circa
Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
Viue memor quàm sis æui brevis. Hæc vbi dicta
Agrestem pepulere, domo leuis exilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iámque tenebat
Nox medium cœli spatium, quum ponit vterque
In locuplete domo vestiga: rubro vbi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
Multáque de magna supereſſent fercula cœna,
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo vbi purpureæ porrectum in veste locauit
Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes,
Continuátque dapes: nec non vernaliter ipsis
Fungitur officijs, prælambens omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte, boniſque
Rebus agit lætum conuiuam: quum subitò ingens
Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclaue, magiſque
Exanimes trepidare, simul domus alta moloſſis
Personuit canibus, tum rusticus, Haud mihi vita
Est opus hac (ait) & valeat: me sylua cauúsque
Tutus ab insidijs tenui solabitur ero.

Non hilariter, sed cum fastidio. Vel, Non auidè, sed remisse & languidè. Ederet.

Al. *Vin'tu* Quod quidam exp. Verumne estne velle præp. &c. Timeſis, pro Quo circa bone.

Vernarum sedulitate vtens. Al. *Vernaliter.* Inter lautas epulas præbet se lætum conuiuam, omnia facit quæ lætitiæ conuiuali conueniunt. Quidam verò. exp. Præbet speciem lætí conuiuæ.

SATYRA VII.

Induxit seruum liberè (tempore ea nimirum libertate quæ Saturnalium tempore concedebatur seruis) vitia heri sui reprehendentem, atque ostendentem talem eius esse vitam vt suam illi merito anteponere possit.

*I*Amdudũ auſculto: & cupiens tibi dicere ſeruus
Pauca, reformido. Dauúſne? Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, & *frugi quod ſit ſatis: hoc eſt,
Vt vitale putes. Age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores voluerunt) vtere: narra. 5
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & vrget
Propoſitũ: pars multa *natat, modò recta capeſſens,
Interdum prauis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus anellis, modò lana Priſcus inani,
Vixit *inæqualis: * clauum vt mutaret in horas: 10
Ædibus ex magnis ſubitò ſe * conderet, vnde
Mundior exiret vix libertinus honeſtò.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere: * Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi uſta chiragra 15
Contudit articulos, qui pro ſe tolleret atque
Mitteret in * phimum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto leuius miſer ac prior ille
Qui iam contento, iam laxo fune laborat. 20
Non dices hodie, quorſum hæc tam *putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquã. Quo pacto peſſime? * Lau-
Fortunam & mores antiquæ plebis: & idem, (da
Siquis ad illa deus ſubitò te agat, vſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe, 25
Aut quia non firmus rectam defendis: & hæres,
Ne quicquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, abſentem * ruſticus vrbem

Vel, & *frugi quod ſit ſ.* &c. Hoc eſt, quod ſatis eſſe poſſit ad perſuadendum tibi me vita dignum eſſe. Vide in annot. alias ex poſ. N. de inconſtantia dictum., vt fluctuare.

Ineq. Eundem vitæ tenorem non ſeruens. Sibi non conſtans.

Ita vt mut. cl. angustum lato, aut viciſſim.

Cond. Conderet ſe in locum vnde &c.

Vert. Variè mutans vitæ genus, ſeu ſtatum, & in nullo felix. Al. *Phymum.* Auribus iniucunda, Odioſa. Sic Naſo, *Laudamus veteres, ſed noſtris vtimur annis.*

Ruſticans, Quum rure agis.

Tollis ad astra leuis si nusquam es fortè vocatus?
Ad cœnam, laudas securum olus: ac, velut vsquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasque,
Quòd nusquam tibi sit potandum. insserit ad se
Mecœnas serum sub lumina prima venire
Conuiuam, Nemon* oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, furísque.
Mulnius & scurræ tibi nom referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci ventri leuem: nasum nidore* supinor:
Imbecillus, iners, siquid vis, adde, popino.
Tu, quum sis quod ego, & fortassis nequior, vltro
Insectere, velut melior? verbísque decoris
Obuoluas vitium? qui si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere,* manum stomachúmque teneto,
Dum quæ Crispini docuit me* ianitor edo.
Te coniux aliena capit, meretricula Dauum.
Peccat vter nostrum cruce dignius? acris vbi me
Natura incendit, sub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum lasciua supinum:
Dimittit neque famosum. neque sollicitum ne
Ditior aut formæ melioris meiat eodem.
Tu, quum proiectis insignibus annulo equestri,
Romanóque habitu, prodis, ex iudice, Dama
Turpis,* odoratum caput obscurante lacerna.
Non es quod simulas? metuens* induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert, vri virgis, ferróque necari?
* Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quò te demisit peccati conscia herilis,
Contractum, genibus tangas caput? éstne marito

Poscis oleum, quo vnctus properes ad Mæc. cœnam. Alii de lucerna intell.

Gestum hominis naribus attrahentis odorem exprimit.

Ne me pulses neque mihi stomacheris. Vide Annot.

Odoribus delibutum. Intromitteris in ædes mulieris. Qui repugnat libidinosæ cupiditati. *Auct.* Vide ann. de hoc loco, & seq.

Adulterum.

Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
*In*corruptorem vel iustior? illa tamen se*
Non habitu mutatue loco, peccatue supernè,
Quum te formidet mulier, neque credat amanti. 65

Marito vel, furioso amori. Pro euasisti. Credo, ironicè. Metues, credo: imò verò simile periculum tibi accersies.

*Ibis sub furcam prudens: *dominóque furenti*
Cõmites rem omnem, & vitã, & cũ corpore famã.
**Euasti? *credo, metues, doctúsque cauebis.*
Quæres quando iterum paueas, iterúmque perire
Possis. ô toties seruus. quæ bellua ruptis, 70
Quum semel effugit, reddit se praua catenis?
Nõ sum mœchus, ais. neq; ego, hercule fur, vbi vasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum,
Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.

Qui obnoxius es vel cedis tot & tantis imp. rerum atque hominum. vel, Qui eo inferior es me quèd res tot & h. tibi imperant.

*Tũne mihi dominus, *rerum imperijs hominúmque* 75
Tot tantísque minor? quem ter vindicta quaterq;
Imposita haud vnquam misera formidine privet?
Adde supra dictis. quod non leuius valeat. nam
Siue vicarius est, qui seruo paret (vti mos
Vester ait) seu conseruus: tibi quod sum ego? nempe 80
Tu, mihi qui imperitas, alijs seruis miser, atque
Duceris vt neruis alienis mobile lignum.
Quisnam igitur liber? sapiens sibíque imperiosus:
Quẽ neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrẽt.

Fortis ad respondendum cup. &c. *Teres.* Æquales, Constans. A.

**Respondere cupidinibus, contemnere honores* 85
*Fortis & in seipso totus *teres atque rotundus:*
Externi ne quid valeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna. potésne
Ex his vt proprium quid noscere? quinque talenta
Poscit te mulier, vexat, foribúsque repulsum 90
Perfundit gelida: rursus vocat: eripe turpi
Colla iugo. liber. liber sum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subiectat lasso stimulos, versátque negantem,

Vel

Vel quum Pausiaca torpes insane tabella,
*Qui peccas minus atq; ego? quũ Fului Rutubæq;
Aut Placidiani contente poplite miror
Prælia, rubrica picta aut carbone: velut si
Re vera pugnent feriant, vitentque mouentes
Arma viri: nequam & cessator* Dauus: ac ipse
Subtilis veterum iudex & callidus audis.
*Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis* respondet opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est. cur?
Tergo plector enim.* quî tu impunitior illa
Quæ paruo sumi nequeunt obsonia captas?
Nempe *inamarescunt epulæ sine fine petite,
*Illusique pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer vuam
Furtiuam mutat strigilem? qui prædia vendit,
Nil seruile, gulæ parens, habet? adde, quòd idem
Non horam tecum esse potes, non otia rectè
Ponere: teque ipsum vitas fugitiuus, & erro:
Iam vino quærens, iam somno fallere curam:
Frustra. nã comes atra premit sequiturq; fugacem.
*Vnde mihi lapidẽ? Quorsũ est opus? Vnde sagittas?
Aut insanit homo, aduersus facit. Ocyus hinc te
Ni rapis, accedes* opera agro nona Sabino.

Pausiæ, pictoris insignis, de quo Plin.
Qui p.m. Cur minus peccas in spectanda Pausiæ tabula, quàm ego in contempl. gladiat. prælius in pariete depictis?
Dauus. sub audio. Dicor esse homo nihili si d. l. R. Aduersatur: cum ironia.
Qui tu impunitius quam ego consedaris illa obs
Al. *Quid? tu imp.*
In. Saporem gratum amittere videntur, & fieri amaræ.
Ill. Decepti multo vino & cibo. Sic A. Exp. alias vide in Annot.
Tecum esse p. Tuis cogitationibus vacare. Vel, In tuo proposito manere. At ver. sch. Sanæ mentis esse.
V.m.l. Minatur herus seruo. Operarius nonus.

SATYRA VIII.

Fundanium inducit describentem cœnam Nasidieni, & quidam ita vt multa sint quæ risum ipsi audienti mouere possint. Præsertim verò puridam lautitiarum ostentationem, atque adeo lautitias minimè lautas, siue luxum lautitiis & omni gratia carentem, Horatius sub Fundanii persona irridere videtur.

VT Nasidieni iuuit te cœna* beatis
Nam mihi quærenti conuiuã, dictus* here illinc
De medio potare die. Sic, vt mihi nunquam

Al. *Vt te N. iuuit c.b.* Al. *Nas. qui iuste c.b.* Beatis pro diuitis. Al. *heri.*

Da pro dic, vt apud Virg.

Capat. Comiuator infrà, & parochus, herus, dominus.

Aquæ marinæ.

Hor. exclamat esse diuitias miseras, id est hominis miseri, qui nesciat illis vti quū opus est. Quidam subaudiunt verbum narras.

Sumuae. In summo lecto.

Vmbras. Vmbræ, quos quis ad conuiuium secum adducit.

Ridic. in absorbendis placentis.

Sim. abs. Al. *semel*, & *obsorbere.*

Ad hoc. ad hanc rem ridic. A.

Pass. pisces. De seq. Vide ann.

Qui suprà herus, & cœnæ pater.

In vita fuerit melius. Da (si graue non est)
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper leni fuit Austro
Captus, vt aiebat cœnæ pater, *acria circum*
Rapula, lactucæ, radices: qualia lassum
Peruellunt stomachum: siser, alec, facula Coa.
His vbi sublatis, puer alte cinctus acernam
Gausape purpureo mensam pertersit & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile, quódque
Posset cœnantes offendere: vt Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Cacuba vina ferens: Alcon, Chium, maris expers.
Hìc herus, Albanum, Mecænas, siue Falernum
Te magis appositis delectat, habemus vtrunque.
Diuitias miseras. Sed queis cœnantibus vna,
Fundani, pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.
Sumus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra,
(Si memini) Varius: cum Sernilio Balatrone
Vibidius: quos Mecænas adduxerat vmbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui siquid forte lateret,
Indice monstraret digito. suam cetera turba,
Nos inquam, cœnamus aues, conchylia, pisces,
Longè dissimilem noto celantia succum.
Vt vel continuò patuit, quum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit, mellimela rubere minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interfit, ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
Nos nisi dammosè bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscit maiores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil sic metuentis vt acres

Potores: vel quod maledicunt liberius, vel
Fervida quòd subtile exsurdant vina palatum.
**Inuertunt Aliphanis vinaria tota*
Vibidius Balatróque, sequutis omnibus: imi
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillus inter murænas natantes
In patina porrecta. sub hoc herus, Hæc grauida, in-
Capta est, deterior post partũ carne futura. (quit,
His mistum ius est oleo, quòd prima Venafri
*Pressit cella: garo de succis*piscis Iberi,*
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur: (cœlo Chium sic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud) pipere albo: non sine aceto,
Quod Mathymnæam vitio mutauerit vuam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria quàm testa marina remittat.
Interea suspensa graues aulæa ramas
In patinam fecere trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius veriti, post quam nihil esse pericli
*Sensimus, erigimur. Rursus,*posito capite, vt si*
Filius immaturus obisset, flere. quis esset*
Finis? tu sapiens sic Nomentanus amicum
**Tolleret, Heu Fortuna, quis est crudelior in nos*
Te deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio viuendi, aiebat: eóque
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Tene, vt ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes

Inuertunt vasa vinaria, i. in caput vertunt. Vel, i. uertunt Aliphanos calices, toto vino ebibito. A. Vide annot.

Scombris.

Deiecto & Demisso.

Q. d. Nec finem flendi fecisset, ni sap. *Tol.* animum amici erigeret.

Præcincti rectè pueri comptíque ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruant si,
Vt modò si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris (vti ducis) ingenium res
Aduersæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc, Tibi dij, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, conuiúaque comis.
Et soleas posci t. tum in lecto quoque videres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
**Nullos his mallem ludos spectasse. sed illa*
**Redde, age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum*
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
Quòd sibi poscenti non dentur pocula: dumque
*Ridetur *fictis rerum, Balatrone secundo,*
Nasidiene redis mutatæ frontis, vt arte
*Emendaturus *fortunam. deinde sequuti*
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, vt multo suauius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit, tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.
**Suaues res, si non causas narraret earum &*
Naturas dominus: quem nos sic fugimus vlti,
Vt nihil omnino gustaremus: velut illis
**Canidia afflasset, peior serpentibus Afris.*

Horatii verba. Redde mihi rationem eorum quæ deinceps risum tib. mouerunt.

Fictæ rerum, pro Res fictæ. vt *Abdita rerum*, pro Res abditæ.

Fortuitum illum auleorum casum.

Qui cibi poterant esse suaues, si non obtunderet nos dominus, narrando causas ear. &.

Can, venefica.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER PRIMVS.

Ad Mecaenatem. Ep. I.

Se ludicra sua studia missa facere dicit, & ea quæ ad virtutem ducunt, amplectiri: sic tamen vt in nullius magistri verba iuret. Eiusmodi autem esse hæc studia, vt nemo sit qui non illis excoli possit, si modò patientem animum commodet. Tandem prauum hominum iudicium, virtutem opibus & honoribus postponentium, & quæ corporis sunt, non quæ sunt animi, curantium, reprehendit.

*Prima dicte mihi, summa dicende Camœna,
Spectatum satis, & donatũ iam *rude, quæris,
Mecænas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem,
Solue senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & versus & cætera ludicra pono:
Quid verũ atq; decẽs, curo & rogo, & omnis in hoc
*Cõdo & cõpono quæ mox depromere possim. (sum:
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus iurare in verba magistri,
*Quo me cunque rapit tempestas, deferor, hospes.
Nunc agilis fio, & *mersor ciuilibus vndis,
Virtutis veræ custos rigidúsque satelles:
Nunc in Aristippi furtim præceptа relabor,
*Et mihi res, non me rebus submittere conor.

Primo poemate à me celebrate, & celebrande vltimo.

R. metaph. à gladiat. sicut & quũ ludum dicit Et V. glad. nomen.

Instituo animum præceptis quæ in promptu ei esse possint.

Tempori seruio. M. cic. vnd. Ciuilia munia obeo. Ciuilium offic. & negot. turbis me implico.

Et mihi res. Valedicens negotiis & curis, animo meo obsequor.

Vt nox longa, quibus mentitur amica, diésque
Longa videntur opus debentibus, vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt grataque tempora, quæ spē
Consiliúmque morantur agendi gnauiter id quod
AEquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
AEquè nec lectum pueris senibúsque nocebit.
* *Restat vt his ego me ipse regā solérque elementis.*
Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quoddam prodire tenus, si non datur vltra.
Feruet auaritia miseróque cupidine pectus?
Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
*Ter purè lecto poterunt * recreare libello.*
Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator:
Nemo adeo ferus est vt non mitescere possit,
Si modo cultura patientem commodet aurem.
Virtus est, vitium fugere: et sapientia prima
Stultitia caruisse. vides, quæ maxima credis
*Esse mala, exiguum censum, turpémque * repulsam,*
*Quanto dentes animi * capitísque labore.*
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:
* *Ne cures ea quæ stulte miraris & optas,*
Discere, et audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos & circum computa pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
Cui sic conditio dulcis sine puluere palma?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

Q. d. Interim boni consulere debeo quam consequatus sum primordiorum cognitionē. Vel, quæ ex prim. cognitione præstare possum. q. d. ex cogn. mediocri. Quid si his et an seq. refertas? Vide Annot.

Rect. resocillare tanquam á morbo.

T. rep. Quum non obtinueris magistr. quem petieris. Cap. Corporis. vel vitæ.

Quū laborem illum perferas currendi ad Indos, nō vis facere quod facile est, discere te & audire, vt desinas stulte mirari opes illas & homines?

O ciues ciues, quærenda pecunia primùm est,
Virtus post nummos. hæc Ianus summus ab imo*
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata senésque,
Læuo suspensi loculos tabulámque lacerto.
**Si quadringentis sex septem millia desunt,*
Est animus tibi sunt mores, & lingua fidésque:
Plebs eris. at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si rectè facies. HIC MVRVS æneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia (dic sodes) melior lex, an puerorum
Nænia? quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs & decantata Camillis?
*Is ne tibi melius suadet, *qui rem facias: rem,*
Si possis, recte: si non, quocunque modo rem:
Vt propius spectes lacrymosa poemata Puppi:
An qui Fortunæ te responsare superbæ
*Liberum & erectum præsens hortatur & *optat?*
Quòd si me populus Romanus forte roget, cur
Non, vt porticibus sic iudicijs frear iisdem,
Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
*Respondit, referam, *Quia me vestigia terrent,*
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
**Belua multorũ es capitũ. nã quid sequar? aut quẽ?*
*Pars hominum gestit conducere *publica: sunt qui*
**Crustis & pomis viduas venentur anaras,*
**Excipiántque senes, quos in vinaria mittant.*
Multis occulto crescit res fœnore. verùm
**Esto aliis alios rebus studúsque teneri:*
Iidem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit dives, lacus & mare sentit amorem
Festinantis heri. cui sit vitiosa libido

Via quædam à Iani templo, vbi trapezitæ & fœneratores.

Si quadr. mill. sestertium desunt sex aut [millia, non eris eques, sed plebius: quanuis sit tibi animus, &c. Exponitur & aliter. Vide auuot.

Qui suadet vt rem facias. Al. *vt rem.*

Al. *optat?*

Ex Æsopi fabula. Apostrophe ad ipsum populum. Vnde dicti publicani. *Pro Cr.* est *frustis* in al. *Exc.* insidiis *senes*, insidientur senibus. *Esto al.* Liceat illi istud, diuersis teneri.

Si vitiosa libido quam pro auspice habet, aliam cupiditatem immiserit.

Fecerit auspicium, cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. *lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita.
Si non est, jurat bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo? 90
Quid pauper? *ride: mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto navigio, aquæ
Nanseat ac locuples, quem ducit *prima triremis.
Si *curtatus inæqualis tonsore capillos
Occurri, rides: si forte subucula *pexæ 95
*Trita subest tunicæ, vel si toga dissidet impar,
Rides: *quid, mea quum pugnat sententia secum?
Quod petiit, spernit: repetit quod nuper omisit?
Æstuat, & vitæ disconvenit ordine toto?
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis? 100
Insanire putas solennia me: neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Quum sis, & prave sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici. 105
Ad summam, sapiens uno minor est Ioue: dives,
Liber, honoratus, pulcher: rex denique regum:
Præcipue sanus, nisi quum *pituita molesta est.

Fecerit auspicium] Si vitiosa libido quam pro auspice habet, aliam cupiditatem immiserit. *Lege.* Estne illi vxor? Q.d. Facit & ipse quod tibi dignum sit. *Tu* propria. Decurtati sunt inæqualiter cap.

*Trita subest tunicæ] P. opponit tritæ: quia hæc non amplius lanosa & villosa est, sicut illa.

Quid quum m. sp. secum? quum sper q. p. r. q. n. o. Æstuat, &c. cur idē tum quoque non facis? Nimirum quia putas me insanire.

*Insanire putas] Pit. sanus te sis esse putatur.

AD LOLLIVM. EPIST. II.

Homerum in suis poematis plenius ac melius quàm quemlibet philosophos, quid honestum sit, docere dicit. Amborum afferens argumenta, Iliade quidem, quales sint in stultis regibus & populis animi motus, describi: in Odyssea autem, Vlyssis exemplo, quid virtus & sapientia possint, ostendi. Deinde ad studium sapientiæ hortatur, vtpote quos recenset animi morbos sanaturæ. Sed à teneris assuescendum huiusmodi præceptis esse docet.

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:

Qui, quid sit pulchrum, quid turpe: quid vtile, quid
Plenius ac melius Chrysippo & Crātore dicit. (nō,
Cur tua crediderim (nisi quid te detinet) audi.
*Fabula, qua Paridis propter narratur amorem — Iliadis argumentum.
Græcia barbariæ lento collisa duello.
Stultorum regum & populorum continet æstus.
Author censet belli præcidere causam.
Quid Paris? vt saluus regnet, viuátque beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Pcleiden festinat & inter Atreiden:
Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrunq;.
Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus, quid virtus & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem: — Odysseæ argumentum.
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus vrbes
Et mores hominum inspexit: latúmque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis vndis.
Sirenum voces & Circæ pocula nosti:
Quæ si cùm sociis *stultus cupidúsque bibisset, — Si æquè stultus & cupidus ac sociis fuisset, ita vt cum illis pocula Circes biberet. Sp. Q. d. Nihil differimus à sp. Pen. quos ille describit. Num. autem i. homines nihili, qui duntaxat augemus hominum numerum. Et summus iuuentus. Alc.
Sub domina meretrice fuisset turpis & excors:
Vixisset canis immundus, vel arsica luto sus.
Nos *numerus sumus, & fruges consumere nati,
*Sponsi Penelopæ, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt teipsum serues, non expergiscaris? at qui
Si noles sanus, curres hydropicus: & ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non

Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia vel amore vigil torquebere. nam cur
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid,
*Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet. sapere* aude: 40
Incipe. qui rectè viuendi prorogat horam,
Rusticus expectat dum desinat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.
Quæritur argentum, puerísque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere syluæ. 45
Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus & auri
*Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat vti. 50
Qui cupit, aut metuit, iuuat illũ sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. 55
Semper auarus eget: certum voto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis:
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ,
*Infectum volet esse, dolor quod suaserit & mens, 60
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira, furor breuis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire viam quam monstrat eques. venaticus ex quo 65
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Multat in syluis catulus. nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.

*Est, pro Edit, siue Exedit. Siquis animi motibus eum corrumpit.

*Aude s. fortiter in animum tuum inducito, sapientiæ studium amplecti.

Sic Luer. Nec calida citius decedent corpore s. Textilibus si in pict, &c.

Pœnitebit eum eius quod fecerit dum violento animi impetu fertur ad vltionem eius quem odit.

QVO semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. Quòd si cessas, aut strenuus anteis,
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM. EPIST. III.

Iulium Florum de Claudio Nerone, vbi militet, & de quorundam amicorum scriptis, interrogat. Deinde ipsum Florum ad sapientiæ studium, & ad redeundum in gratia cum fratre, hortatur.

IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thracáne vos, Hebrúsque uiuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turres, Sestum & Abydum.
An pingues Asiæ campi collésque morantur? Detinent.
Quid studiosa cohors operûm struit? hæc quoq; curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis & paces longum diffundit in ævum?
Quid Titius, Romana breui uenturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit haustus.
Fastidire lacus & riuos ausus apertos:
Vt valet? vt meminit nostri? fidibúsne Latinis Lyricis versibus Latinis Pindaricos imitari.
Thebanos aptare modos studet, auspice Musa?
An tragica deseuit & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus multúmq; monẽdus,
Priuatas vt quærat opes, & tangere uitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo: Bibliotheca templo Apollinis, quod Aug. extruxerat, adiuncta.
Ne, si fortè suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus, ipse quid audes? Ab apibus metaph. q. d. Quibus ex floribus mellitum aliquod poema nobis paras? Vide annot.
Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis, seu cinica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:

Prima feres edera victricis præmia. quòd si
Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus & ampli,
Si patriæ volumus, si nobis viuere cari.
*Debes hoc etiam rescribere, *si tibi curæ*
Quante conueniat Munatius an male sarta
Gratia nequicquam coit, & rescinditur? at vos
*Seu *calidus sanguis seu rerum inscitia vexat,*
Indomita cervice feros: vbicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Pascitur in vestrum reditum votiua iuuenca.

An Mun sit tibi tantæ curæ quantæ decet esse fratrum.
Quid? il'ane reconciliatio firma non est? Vel *an malè sarta*, &c. pertinent item ad *Resc.* sine interr. C. vt alibi, *calidus iuuenis.*

Ad Albium Tibullum. Epist. IIII.

Albium Tibullum compellat, cui studium philosophiæ laudare videtur, atque id facere vt eius amore illum accendat. Recenset quibus dotibus illum dii ornauerint: deinde ita videndum illi esse dicit, vt vnumquemque diem, extremum sibi fore putet.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicã facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
*An tacitum syluas inter *reptare salubres,*
*Curantem quicquid dignum *sapiente bonoq́, est?*
Non tu corpus eras sine pectore. dij tibi formam,
Dij tibi diuitias dederant, artémque fruendi.
Quid voueat dulci nutricula maius alumno,
*Quàm sapere & fari vt possit quæ sentiat, & *cui*
Gratia, fama, valetudo contingat abunde.
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem curámque, timores inter & iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem & nitidum bene curata cute vises,
Quum videre voles Epicuri de grege porcum,

Lentius ambulare.
Sic alibi hæc duo coniungit.
Corpus s.p. excors.

Vide annot.

AD TORQVATVM EP. V.

Torquatum ad cœnam inuitat, quam frugalem fore dicit. Hortatur vt curis & cupiditati diuitiarum valedicens, hilaritati se tradat: & laudes sobrietatis addit. Tria esse dicit quorum studiosus sit in apparatu conuiuii, primam autem ponit munditiem.

SI potes* Archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patella:
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum* Tauro* diffusa, paluſtres
Inter Minturnas, Sinueſſanúmque Petrinum.
Sin melius quid habes, arceſſe, vel imperium fer.
Iamdudum ſplẽdet focus, & tibi munda ſuppellex.
Mitte leues ſpes, & certamina diuitiarum,
Et Moſchi cauſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam ſomnúmque dies: impunè licebit
Æſtiuam ſermone benigno tendere noctem.
* Quo mihi fortunas, ſi non conceditur vti?
Parcus ob hæredis curam, nimiúmque ſeuerus,
* Aſſidet inſano. potare & ſpargere flores
Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit:
Spes iubet eſſe ratas: in prælia trudit inermem.
Sollicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nares: ne non & cantharus & lanx
*Oſtendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit qui dicta foras eliminet: vt coeat par
Iungatúrque pari.* Brutum tibi, Septimiúmque,
Et niſi cœna prior potiórque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt & pluribus vmbris.
Sed* nimis arctis premunt olidæ conuiuia capræ.

Aliquid ex rudis antiquitatis artificio retinentibus. Conſule Stratilio. Tauro transfusa è torculari vel dolio in amphoras.

In quem vſum. Quorſum optem, vel comparem.

Proximum inſano locum tenet. iter ſtrabillimus eſt.

Oſtendat t. t. Splendeat inſtar ſpeculi, tuam imaginem tibi oſtendentis. Al. *Brutum.* & quidam iungunt hæc cum præc. Vide Annot.

Vbi nimis arctè ſedetur, exiſtit grauis alarum odor.

Tu, quotus esse velis, rescribe, & rebus omissis,
Atria seruantem postico falle clientem.

Ad Numicivm Ep. VI.

Nihil admirari, rem esse dicit, quæ propemodum sola ad vitæ beatitudinem conferat: quum homines non ea tantùm quæ cupiunt, sed etiam quæ timent illis contraria, eodem fere modo mirentur. Verùm ex iis quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetere: omnes autem frustrà in consequenda felicitate, quæ à sola virtute pendet, collocare.

NIL admirari, propè res est vnà, Numici,
Soláque, quæ possit facere & seruare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid, maris extremos Arabas ditantis & Indos?
Honores qui à pop. deferuntur.
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?*
Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?
Qui timet his aduersa, ferè miratur eodem
Al. vtrobique.
Quo cupiens pacto, pauor est vtrique molestus:*
Improuisa simul species exterret vtrunque.
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuátne: quid ad rem?
Si, quicquid vidit melius peiúsue sua spe,
Defixis oculis, animóque & corpore torpet?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra quàm satis est virtutem si petat ipsam.
Si ne virtus quidem ipsa expeti debet vltra quàm satis est, itáne digna hæc censebis quæ tantopere admireris? Vide annot.
I nunc, argentũ, & marmor vetus, ærá, & artes*
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude quòd spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
*Mutius: *indignum, quòd sit peioribus ortus:*
Hic tibi sit potius quàm tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,

Defodiet condétque nitentia. quum bene notum
Porticus Agrippæ & via te conspexerit Appi,
**Ire tamen restat Numa quò deuenit & Ancus.* Morlendum eſt.
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis recte viuere? quis non?
Si virtus hoc vna potest dare, fortis omissis
**Hoc age deliciis. virtutem verba putas, vt* In hanc de comparanda virtute curam incumbe.
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
Ne Cibyratica, ne Bithina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera porro:* Quidam exp. Congerantur, ad ſummam complendam.
Tertia succedant, & quæ pars quadret acerum.
Scilicet vxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat Suadela, Veniúsque.
Mancipijs locuples eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus (vt aiunt)
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possim tot? ait: tamẽ & quarã, & quot habebo
Mittam: post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem vel tolleret omnes.
Exilis domus est, vbi non & multa superſunt,
Et dominum fallunt, & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere & seruare beatum,
Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas. *Leu. q. fil.* Qui læuum domum latus pungens, admonear, hunc vel illum esse ſalutandum: & cogat prenſare, vel trãs pondera porrecta manu (ſi qua forte huiſmodi obſtacula in via eſſe contingat) quem dicet multum autoritate valere in tribu. Fab. & quẽ in Vel.
Si fortunatum species & gratia præstat,
*Mercemur seruum, qui dicter nomina, *læuum*
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic fasces dabit, eripietque curules
Cui volet importunus ebur. frater, pater, adde:
Vt cuique est ætas, ita quenque facetus adopta.
Si, bene qui cœnat, bene viuit: lucet, eamus
Quò ducit gula: piscemur, venemur: vt olim

Gargilius, qui mane plagas, venabula, seruos,
Differtum transire forum populumque iubebat:
Vnus vt è multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum. crudi tumidique lauemur,
*Quid deceat, quid non, obliti: *cerite cera*
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei:
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si (Mimnermus vti censet) sine amore iocisque
Nil est iucundum: viuas in amore, iocisque
Viue, vale. si quid nouisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his vtere mecum.

Tali tabula qualis erat ea qua Ceritες ignominia affecti fuerunt, suffragiorum iure priuati. Ita quidem ex Gellio, lib. 16. cap. 13.

Ad Mecaenatem.

Epist. VII.

Mecænati se excusat quòd promissis non steterit. Eius in se liberalitatẽ commemorat & laudat: sed libertatem & animi tranquillitatem omnibus amicorum donis & quibuslibet diuitiis anteponẽdam esse, atque adeo eum qui paucis contentus viuere didicit, incommoda quæ vitam ambitiosam comitantur, non posse ferre innuit.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me viuere vis sanum, rectéque valentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mecænas veniam: dum ficus prima calórque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater & matercula pallet:
Officiosáque sedulitas & opella forensis
Adducit febres, & testamenta resignat.
Quòd si bruma niues Albanis illinet agris,
*Ad mare descendet vates tuus, & *sibi parcet,*
Contractúsque leget: te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris (si concedes) & hirundine prima.

Tempus anni indicat quo multis morbis corepti moriuntur.

Suæ valetudinis rationem habebit, & ei consulet.

Non, quo more piris vesci Calaber iubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
*Iam satis est. At tu quantumuis tolle. * Benignè.*
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono quàm si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus & stultus donat quæ spernit & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum,
*Nec tamen ignorat * quid distent æra lupinis.*
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quòd si me noles vsquam discedere, reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &
Inter vina fugam Cynaræ mœrere proteruæ.
Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam
Repserat in cameram frumenti: pastáque, rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustrà.
Cui mustella procul, Si vis (ait) effugere istinc,
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
*Hæc ego si compellar imagine, cuncta * resigno:*
Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec
Otia diuitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti: rexque patérque
Audisti coram, nec verbo parcius absens:
Inspice si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus, proles patientis Vlyssei,
*Non est aptus equis Ithacæ locus: * vt neque planis*
Porrectus spatijs, neque multæ prodigus herbæ.
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent: mihi iam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus & fortis, causíque Philippus agendis

Miror hanc tuam in me benignitatem. Nimium liberaliter mecum agis.

Quid interfit inter bonos & malos nummos.

Restituo.

Appellatus es à me. Rex autem de superiori seu potentiori amico.

Vtpote neque pl.

Clarus ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur: conspexit (vt aiunt)
Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngues.
Demetri (puer hic non laeue iussa Philippi
Accipiebat) abi: quaere, & refer, vnde domo quis,
Cuius fortunae: quo sit patre, quóue patrono.
It, redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
*Praeconem, tenui censu, sine crimine *notum,*
*Et properare loco & *cessare, & quaerere, & *vti,*
Gaudentem paruisque sodalibus, & lare certo,
*Et ludis, & post decisa negotia, *campo.*
Scitari libet ex ipso quaecunque refers: dic
Ad cœnam veniat non sane credere Menae:
*Mirari secum tacitus. quid multa? *benignè,*
Respondet. Negat ille mihi? Negat improbus, & te
Negligit, aut horret Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello
Occupat, & saluere iubet prior. ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla,
Quòd non manè domum venisset: deniq; quòd non
**Prouidisset eum. Sic ignouisse putato*
Me tibi, si cœnas hodie mecum. Vt libet. ergo
Post nonam venies. nunci, rem strenuus auge.
Vt ventum ad cœnam est, dicenda tacẽda loquutus,
*Tandem dormitum dimittitur. *hîc vbi sape*
*Occultum visus decurrere *piscis ad hamum,*
*Mane cliens * & iam certus conuiua, iubetur*
*Rura suburbana *indictis comes ire Latinis.*
Impositus mannis, aruum cœlúmque Sabinum
Non cessat laudare. videt ridétque Philippus:
Et sibi dum requiem, dum risus vndique quaerit,

Al. *natum.* *Cess.* Feriari: vel Interquiescere. *Et qu. & v.* Vti quaesitis quod a-uari non faciunt. *Campo* Martio, Vel *ben.* vox est respondentis vel iun gitur cum *Resp.* Vtrolibet autem modo, existimatur dici ab eo qui quanuis recuset, tamen gratiam habeat. Nam esse recusantis, ostenduat quae seq. Philippi, *Negat ille mihi?* Ad quae Demet. *Negat imper.* Alij, *Praeuidisset.* Quidam, *Prouisisset.* Alleg. vbi visus est Mena saepe ad delicias mensae Phil. redire, vt iam illis inescatus. Quidam sape integ. cum *occalsuet.* *Etiam* Al. etiam. *Indictis* feriis Lat. quas indicebat, seu imperabat.

Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit: persuadet vti mercetur agellum.
Mercatur, ne te longis ambagibus vltra
Quàm satis est, morer, ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos & vineta crepat mera: præparat vlmos: Nihil aliud in re habet quàm.
Immoritur studys & amore senescit habendi.
Verum vbi oues furto, morbo periere capellæ,
Spem mentita seges, bos est enectus arando:
Offensis damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratúsque Philippi tendit ad ædes.
Quẽ simul aspexit scabrũ intonsumq́, Philippus,
Durus (ait) Vultei nimis attentúsque videris
Esse mihi. Pol, me miserum patrone vocares,
Si velles (inquit) verum mihi dicere nomen. Al. ponere.
Quòd te per genium, dextramq́, deósque penates,
Obsecro & obtestor, vitæ me redde priori.
Qui simul aspexit quantum dimissa petitis
Præstent, maturè redeat, repetátque relicta.
Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est

AD CELSVM ALBINOVANVM.
EPIST. VIII.

Ad Celsum scribens, se minùs animo quàm corpore valere dicit, in seipso cùm alia quædam vitia tum inconstantiam reprehendens: sed ita vt illum in persona sua taxare videri possit. A Musa autem de non ferenda immoderatè & nimiùm fortuna cum vult admoneri.

CElso gaudere, & bene rẽ gerere, Albinouano, Celso dic salutem meis verbis. Sed Græca expressit χαίρειν καὶ εὖ πράττειν.
Musa rogata refer, comiti scribæq́, Neronis.
Si quaret quid agã: dic, multa & pulchra minãtẽ,
Viuere nec rectè, nec suauiter haud quia grando
Contuderit vites, oleámque momorderit æstus: æstus
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis.

Sed quia mente minus validus quàm corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis, irascar amicis,
**Cur me funesto properent arcere veterno:*
Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.
Post hæc, vt valeat, quo pacto rem gerat & se:
Vt placeat iuueni, percontare, vtque cohorti.
Si dicet, rectè: primùm, gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento,
**Vt tu fortunam sic nos te Celse feremus.*

Irascar am. cur. prop. i. propterea quòd prop. Vel, Cur me f. &c. cùm interr. verba sunt Horatii.

Si moderatè for. non feras, sed ea insolescas, nec nos mores tuos feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM. EPIST. IX.

Claudio Neroni Septimium commendat, & rogat vt in amicitiam suam eum recipiat. Sed hoc verecundè facit, & ita vt ab ipso Nerone id tanquam pro suo iure petere videri non possit.

Septimius, Claudi, nimirum intelligit vnus,
Quanti me faciat. nam quòd rogat, & prece cogit*
Scilicet, vt tibi se laudare & tradere coner,
Dignum mente domóque legentis honesta Neronis:
Munere quum fungi propioris censet amici:
Quid possim videt, ac nouit me validius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatius abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ, mihi commodus vni.
Sic ego, maiorâ fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad vrbanæ descendi præmia quòd si*
Depositum laudas ob amici iussa pudorem,
Scribe tui gregis hunc, & sortem crede bonúmque,

Al. me rogat.

Præ. f. vrb. Hoc dicit, quasi hunc fructum consequantur quidam ex minus verecunda commendatione, vt autoritate, & gratia valere se persuadeant.

AD FVSCVM ARISTIVM. EPIST. X.

Fusco Aristio vtbis amatori vitam rusticam, qua ipse delectabatur,

Iaudat,& varia eius commoda recenſet. Simul autem ab ambitione (quæ vitam vrbanam,non ruſticam,comitatui)eum deterret.

VRbis amatorem Fuſcum ſaluere iubemus
Ruris amatores: hac in re ſcilicet vna
Multum diſſimles,ad cætera pene gemelli.
Fraternis animis quicquid negat alter,& alter,
Annuimus pariter vetuli notique columbi.
Tu nidum ſeruas,ego laudo ruris amœni*
Riuos,& muſco circumlita ſaxa,nemuſque.
**Quid quæris? viuo & regno ſimul iſta reliqui*
Quæ vos ad cælum effertis rumore ſecundo.
**Vtque ſacerdotis fugitiuus,liba recuſo:*
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ ſi conuenienter oportet,
Ponendáque domo quærenda eſt area primùm,
Nouiſtine locum potiorem rure beato?
Eſt vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura*
Leniat & rabiem canis,& momenta leonis,
Quum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?*
Eſt vbi diuellat ſomnos minus inuida cura?*
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendet rumpere plumbum,
Quã quæ per prorũ trepidat cum murmure riuũ?
**Nempe inter varias nutritur ſylua columnas,*
Laudatur{q}, domus longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca,tamen vſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellere fucum,
Certius accipiet damnum,propiúſque medullis,
Quàm qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectauere ſecundæ,
Mutate quatient,ſiquid mirabere,pones

Tanquam vet. Te domo tua incluſum tenes.

Q.d. Quid maius tibi poſſum dicere,quàm hoc quòd viuo,&c. Idem facio quod fac.ſeruus, qui excuſſo domini iugo, pane contentus eſt.

Minus ſunt frigidæ.

Veſanum vocat ode 19.lib.3. Al.*depellat.*

Q.d.Hoc quidem certè mihi fateberis,in ipſa etiam vrbe ſyluas inter col. verſicolores nutriri, & placere dominum quæ proſpectum habeat in agros.
Vnde apparet quòd nos impellat natura,quantumuis hominum faſt. ei reſiſtere conſtentur.

Inuitus. fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges & regum vita præcurrere amicos.
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis frænumque recepit:
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum: qui parvo nescit uti.
Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
Si pede maior erit, subvertet. si minor, vret.
Lætus sorte tua vives sapienter Aristi:
Nec me dimittes incastigatum, vbi plura
Cogere quàm satis est, ac non cessare videbor.
Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potiùs quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non simul esses, cætera lætus.

Non conuenit. quòd plus minúsue habeat quàm satis sit.

Vret. Dolore afficiet, nimium premendo.

Ad Bullativm, Epist. XI.

Ad vitæ beatitudinem nihil interesse dicit, quo quis loco habitet: quú hæc ab animi tranquillitate pendeat. Docet etiam, de quopiam loco aut aliquo vitæ genere non debere à nobis iudicium fieri ex commodis aut incommodis quæ in eis senserimus.

Qvid tibi visa Chios, Bullati, notáque Lesbos?
Quid cõcinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophõ? maiora minoráne fama?
Cunctáne præ campo & Tiberino flumine sordent?
An venit in notum Attalicis ex vrbibus vna?
An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?

Optatur à te habitatio in vnà ex Asiaticis vrb.

*Scis, Lebedus quàm sit Gabijs desertior atque
Fidenis vicus: tamen illic viuere vellem:
Oblitúsque meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre lutóque
Aspersus, volet in caupona viuere, nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia vitam.
Nec, si te validus iactauerit Auster in alto,
Idcirco nauem trans Ægæum mare vendas.
*Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit, quod
Pennula solstitio, campestre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextile mense caminus.
*Dum licet, & vultum seruat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
Tu quamcunque deus tibi fortunauerit horam
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas: nam si ratio & prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter, aufert:
Cœlum non animum mutãt qui trans mare currũt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus atque
Quadrigis petimus bene viuere. quòd petis, hic est,
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

Al. Scù Leb. quid sit? Gab.

Qui animo valet, qui est animo bene compositus, ei non magis prodest Rhod. & Mityl. quàm pen. Dum l. Dum per fortunam tibi licet Roma frui, ibi mane: licet placeat tibi Sa. &c.

AD ICCIVM. EP. XII.

Iccio eas esse facultates dicit, quibus si rectè fruatur, ne ab ipso quidem Ioue ditiorem effici posse. inuenis nimirum, tantum esse diuitem vnumquemq; quantum rebus vtitur. Eius exemplo, mirum non debere videri quod de Democrito narratur suadet illi vt Grosphum in familiaritatem suam recipiat. Quo in statu sint res Romanæ, certiorem facit.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris, *non est vt copia maior

Gr. moreõ. pro Fieri non potest vt.

Ab Ioue donari possit tibi.tolle querelas.
Pauper enim non est cui rerum suppetit vsus.
Quidã ἀόῤ. idng. cum pos. *Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil*
Sic viues etiam deinceps (i. æquè parco victu contentus eris) etiamsi subitum superueniens fortuitus te mauret. *Diuitiæ poterunt regales addere maius.*
Si fortè in medio positorum abstemius herbis*
Viuis & vrtica, sic viues protinus,* vt te*
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
Miramur si Democriti pecus edit agellos,
Cultáq; dũ peregre est animus sine corpore velox:
Quum tu inter scabiem tantam & contagia luci,
Nil paruum sapias, & adhuc sublimia cures?
Comprimant, ne terras obruat. *Quæ mare* compescant causæ, quid temperet annũ:*
Stellæ sponte sua, iussæne vagentur & errent:
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbẽ:
Quid velit & possit rerum concordia discors:
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Siue oppiparè siue parcè viuis. *Verùm* seu pisces, seu porrum & cæpe trucidas,*
Vtere Pompeio Grosphо: & siquid petet, vltro
Defer. nil Grosphus nisi verum orabit & æquum.
Non magno constant amici, quum viris bonis aliquid deest. Virorum bonorum quum inopia præmuntur, amicitia non magno emitur. Vide num possit intelligi. *Vbi quid deest bonis.* i. vbi non adsunt ea bona quæ satis esse possint. **Vilis amicorum est annona, * bonis vbi quid deest.*
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res;
Cantaber, Agrippæ, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit, ius imperiúmque Phraates
Cæsaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

Ad Vinnivm Asellam. Epist. XIII.

A Vinnio petit vt in offerendis Augusto suis libris & temporis & decori rationem habeat.

VT proficiscentem docui te sæpe diúque,
Augusto reddes signata volumina Vinni,
Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
Ne studio nostri pecces, odiúmque libellis
*Sedulus importes opera vehemente minister.
Si te fortè meæ gravis vret sarcina chartæ,
Abiicito potius, quàm quò perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Asinæq́, paternum
Cognomen vertas in risum, & fabula fias.
Viribus vteris per clivos, flumina, lamas.
*Victor propositi simul ac perveneris illuc,
Sic positum servabis onus, ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum, vt rusticus agnum,
Vt vinosa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo soleas conviva tribulis.
Ne vulgo narres te subdavisse ferendo
Carmina, quæ possunt* oculos aurésque morari
Cæsaris oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale: cave ne titubes, mandataq́, frangas.

*Sed mix. ep. v. Tanta sedulitate vtens vt etiam vrgere velis.

Itinere confecto ex animi sententia.

*Detinere oculos, dicit Naso.

AD VILLICVM SVVM EPIST. XIIII.

Villici sui desiderium reprehendit, cupientis ob lupanaria & popinas in vrbe viuere, & interim inconstanter fastidientis rura, quæ antea tacita prece petiisset. Cur autem contrà vitam rusticam vrbanæ præferat, exponit. Sed illum more hominum facere dicit, vt alienam sortem suæ præferat.

VIllice syluarum & mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis, habitatum quinq́, focis, &
Quinque bonos solitum* Variam dimittere patres.
Certemus, spinas animóne ego fortius an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
Me quanuis Lamiæ pietas & cura moratur,
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis

Al. Varium. Vide Annot.

Insolabitur; tamen istuc mens animúsque
Fert, & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego viuentem, tu dicis, in vrbe, beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus vterque locum immeritũ causatur inique.
Sic O. 16. l. 2. *patrie qui exul.* Se quoque fugit? Med. seruus atrienſis. quidam de ſeruo balneatoris. Vide annot. Conſt. In ſententia manere.
In culpa est animus, qui se non effugit vnquam.
Tu media stinus tacita prece rura petebas,
Nunc vrbem & ludos & balnea villicus optas,
Me constare mihi scis, & discedere tristem,
Quandocunque trahunt inuisa negotia Romam.
Non eadem mirantur: eo dissonuit inter
Méque & te. nam quæ deserta & inhospita tesqua
Credis, amœna vocat, mecum qui sentit: & odit
Lupanar. *Quæ tu pulchra vocas. * fornix tibi & vncta popina*
Incutiunt vrbis desiderium (video) & quòd
Angulus iste feret piper & thus, ocyus vua:
Nec vicina subest vinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Quanuis agrum meum fastidias. *Ad strepitum salias terræ grauis. & * tamen vrges*
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouémque
Disiunctum curas, & strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi.
Quem tenues decuere togæ, nitidique capilli:
Quem scis immunem Cynaræ placuisse rapaci,
Bibacem. *Quem* bibulum liquidi media de luce Falerni:
Cœna breuis iuuat, & propè riuũ somnus in herba.
Finire. *Nec lusisse pudet, sed non* incidere ludum.
Quidam exp. Attent. siue Minuit. *Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam*
Limat, non odio obscuro morsúque venenat:
Rident vicini glebas & saxa mouentem.
Cum seruis vrbana diaria rodere mauis:

Horum tu in numerum voto ruis. inuidet vsum
Lignorum & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Quam scit uterq; libens (censebo) exerceat artem.

Prouerb. in eos qui munus ad quod apti sunt, fastidiunt: alienũ ad quod sunt inepti, poscunt.

AD VALAM. EP. XV.

Quòd Veliam & Salernum proficisci cogitet, quæ ibi sit hyems & quale cœlum, percontatur: sed se non ita salubritatis rationem habere innuit, vt non etiam aliquam voluptatis habere velit.

Quæ sit hyĕs Veliæ, quod cœlũ, Vala, Salerni,
Quorũ hominũ regio, & qualis via (nã mihi
Musa superuacuas Antonius, & tamen illis (Baiis
Me fecit inuisum gelida quum perluor vnda
Per medium frigus. sanè myrteta relinqui,
Dictaque cessantem neruis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput & stomachũ supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiósque petunt & frigida rura.
Mutantis locus est, & diuersoria nota
Præter agendus equus. quò tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias: læua stomacho sus habena
Dicet eques; sed equi frenato est auris in ore.
Maior vtrum populum frumenti copia pascat:
Collectosne bibant imbres, puteósne perennes
Dulcis aquæ, nam vina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quiduis perferre patique:
Ad mare quum veni, generosum & lene requiro:
Quod curas abigat, quod eum spe diuite manet*
In venas animumq; meum: quod verba ministret:
Quod me Lucana inuenem commendet amicæ.
Tractus vter plures lepores, vter educet apros.
Vtra magis pisces & echinos aquora celent:

Iunguntur hæc versui 25. *Scribere te*, &c. Sintque interruptæ interrog. vsque ad v. 14. *Maior*, &c.

Alius locus ad eundus mihi est. *D. aq.* Dicet eques suo equo, ad diuersoria nota tendenti. sed quod impetrares abequo (nimirum vt vellet prætergredi) si eius auris tua verba intelligeret, id impetrare potes ab ore, quod freno parere cogitur.

Cum spe. d. m Sic O. 12 lib. 4. de vini cado dicit, *Spes donare nouas largu, amaráque Curarum eluere efficax.*

Pinguis vt inde domum possim Phæáxque reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Menius, vt rebus maternis atque paternis
Fortiter absumptis, vrbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præcepe teneret,
Impransis non qui cuiem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sanus:
Pernicies & tempestas barathrumque macelli,
Quicquid quæsierat, ventri donabat auaro.
Hic vbi nequitiæ fautoribus & timidis nil
Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi
Vilis & agnini, tribus vrsis quod satis esset.
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos, correctus Menius idem
Quicquid erat nactus prædæ maioris, vbi omne
Verterat in fumum & cinerem, Non hercule miror
(Aiebat) siqui comedunt bona: quum sit obeso
Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum. nam tuta & paruula laudo,
Quum res deficiunt, satis inter vilia fortis:
Verùm vbi quid melius contingit & vnctius, idem
Vos sapere & solos aio bene viuere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

Alienas mensas sectans, modò hanc, modo illã Al. carnu.

Ita vt nepotum ventres quouis cruciatu dignos esse diceret. *Lamna* pro lamia. *C. bona.* vt faciũt quos modò dixit nepotes.

Ad Qvintivm Ep. XVI.

Postquam agri sui formam & situm Quintio descripsit, in eóq; iucunde se viuere dixit, in eius vitam inquirit: monétq; ne ex rumore vulgi pendeat, sed vir bonus esse quàm videri malit. Deinde quis demum viri boni nomine dignus sit, ostendit.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
Aruo pascat herum, an baccis opulentet olivæ:
Pomisne & pratis, an amicta vitibus vlmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.

Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed vt veniens dextrum latus aspiciat sol,
Læuum discedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid si rubicunda benignè
Corna vepres & pruna ferant? si quercus & ilex
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet vmbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus.
Infirmo capiti fluit vtilis, vtilis aluo.
*Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
*Tu recte viuis, si curas esse quod audis.
Iactamus iampridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor necui de te plus quàm tibi credas:
Néue putes *alium sapiente bonóque beatum:
Neu, si te populus sanum rectéque valentem
Dicit, occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules, donec manibus tremor incidat vnctis.
STVLTORVM incurata pudor malus vlcera
Siquis bella tibi terra pugnata marique (celat.
Dicat: & his verbis vacuas permulceat aures:
*Téne magis saluum populus velit, an populum tu,
Seruet in ambiguo, qui consulit & tibi & vrbi,
Iupiter: Augusti laudes agnoscere possis?
Quum pateris sapiens emendatúsque vocari,
Respondésne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: vt si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
*Pone meum est, inquit: pono tristísque recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum.
Contendat laqueo collum pressisse paternum:

Tepefaciat, vel Calefaciat. vt vapor pro calore.

Hic meus recessus, qui mihi dulcis atque adeo amœnus est.

Q. d. Ad tuam autem vitam quod attinet.

Alium à sap. vel, quàm sapientem.

Téne m. Hic versus & sequens existimantur esse alicuius poetæ Augusto adulantis.

Depone magistratum, inquit populus. Depone hanc rem à me datam.

Mordear opprobriis falsis? mutémque coleres?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret.
Al. medicandum. *Quẽ? nisi mẽdosum & mẽdacẽ? vir bonus est quis?*
Qui consulta patrum, qui leges iuráque seruat:
Quo multæ magnæq; secantur iudice lites:
Quo responsore & quo causa teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: Habes pretium, loris non vreris: aio.
Ego Horatius Sabellus nego te dicendum bo. quòd hom. non occideris. **Non hominem occidi: non pascis in cruce corvos.*
Sum bonus, & frugi. Renuit negat atque Sabellus.*
Tu n.a. A peccato abstinebis, dum formidabis pœnam: at si spes sit falli, i. latendi. &c. *Cautus enim metuit foueam lupus, accipitérque*
Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
**Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ:*
Al. *Est damnum leuius mihi, non facinus tamẽ esto.* ex Accusio Fl. *Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis.*
Nam de mille fabæ modijs quum surripis vnum,
**Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.*
I. p. Vbi clarè, Ianum vel Apoll. inuocauit, illis relictis precatur. L. summissa voce. *Vir bonus, omne forũ quẽ spectat & omne tribunal,*
Quandocunque deos vel porco vel boue placat:
**Iane pater, clarè, clarè quum dixit, Apollo:*
Vel, Iani quidem & Ap. nomen clarè profert. sed quæ addit, non vult, audiri. Vide ann. *Labra mouet, metuens audiri: pulchra Lauerna*
Da mihi fallere, da iustum sanctúmque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus obiice nubem.
** Quo melior seruo, quo liberior sit auarus,*
Quo m. Al *Qui mel.* Sic & P. *In triuijs fixum quum se demittit ob assem,*
Est λειτοτηλιτης. *Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porrò*
Occ. n. Non est occidendus auarus, quem captinum tenet pecunia, sed adhibendus est seruilibus ministeriis. *Qui metuens viuet, liber mihi non erit vnquam.*
*Perdidit arma, *locum virtutis deseruit, qui*
Sempe in augenda festinat & obruitur re.
*Vendere quum possis captiuum, *occidere noli:*
Seruiet vtiliter. sine pascat durus, aretque:

Naviget, ac medijs, hyemet mercator in vndis:
Annonæ prosit, portet frumenta penúsque.
**Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu,*
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? Adimã bona. Nempe pecus, rem,*
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo.
Ipse deus, simul atque volam, me soluet. Opinor,
Hoc sentit, Moriar: mors vltima linea rerum est.*

Cõtrà *vir.b. & s. aud.* Ex Eur. Bacchis.

Nimirum bona vocas. *pec. r.* Vel per inter. Alii iung. cum præc.

Vh. l. finis Metaph. à pict. vel ab arithm. seu geometris.

AD SCAEVAM. EP. XVII.

Scæuam monet ne potentiorum amicitias spernat, atque vt in suo vitæ genere Aristippum potiùs quàm Diogenem imitetur. Ad principum amicitias peruenire, & illorum fauorem ac liberalitatem emereri, non cuiuis esse: & quanta sit arte opus hac in re, docet.

QVanuis Scæua satis per te tibi consulis, & scis
Quo tandem pacto deceat maioribus vti:*
Disce, docendus adhuc, quæ censet amiculus: vt si
Cæcus iter monstrare velit, tamen aspice siquid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies & primam somnus in horam
Delectat, si te puluis strepitúsque rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec vixit malè, qui natus moriensque fefellit.*
Si prodesse tuis, paulóque benignius ipsum
Te tractare voles: accedes ficcus ad vnctum.
Si pranderet olus patienter, regibus vti
Nollet Aristippus. Si sciret regibus vti,
Fastidiret olus, qui me notat. Vtrius horum
Verba probes & facta, doce: vel, iunior, audi
Cur sit Aristippi potior sententia, nanque

Vti amicitia & famil. potentiorum. Sic mox. *Regibus vti.*

Qui vixit ita obscurus & ignotus, vt eius & ortus & mors homines latuerint. Iuxta illud Epic. λάθε βιώσας.

Mordacem Cynicum sic eludebat (vt aiunt)
Scurror ego ipse mihi, populo tu. rectius hoc &*
*Splẽdidius multo est, *equus vt me portet, alat rex.*
Officium facio. tu poscis vilia: verum es.*
Dante minor, quanuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor vitæ via si conuersa decebit.
Alter purpureum non expectabat amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personámque feret non inconcinnus vtranque:
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer, & sine viuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes,
Attingit solium Iouis, & cœlestia tentat.
Principibus placuisse viris, non vltima laus est.*
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
**Sedit qui timuit ne non succederet: esto:*
Quid? qui peruenit, fecitne viriliter? atqui
Hic est, aut nusquã, quod quærimus. hic onus hor-
Vt paruis animis & paruo corpore maius: (ret,
Hic subit, & perfert. aut virtus nomen inane est,
Aut decus & pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumásne pudenter,
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,*
Qui dicit: clamat. victum date. succinit alter,
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet

Plus

Mihi. i. in meum commodum: *tu pop.* i. in gratiam populi, vt ei risum moueas. *Eq. v. m. p. a. r.* Proverb. quo significabat quidam se commodè viuere, quippe qui alienis ped. iter faceret, aliena quadra pascerentur. Al. *vilia rerum.* Vide annot. de hoc & seq.

Q. d. Quod si ita est, non vlt. in laude poni debet, plac. Sic dicitur Supersedere aliquo labore.

Non firmus in suppeditandis alimentis firmitatẽ & constantiam in ea re non seruãs.

Plus dapis & rixæ multo minus inuidiæque.
Brundusium comes aut Surrentũ ductus amœnũ,
Qui queritur salebras, & acerbũ frigus, & imbres,
Aut cistam effractam aut subducta viatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: vti mox
Nulla fides damnis veríque doloribus adsit.
*Nec semel irrisus, triuijs * attollere curat*
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

Alludit ad prouerb. *Tollas te qui non nouit.* Aptè *curet*: legeretur, *vti mox nulla f. adsit, nec sirr. curet.*

AD LOLLIVM. EP. XVIII.

Quæ ad conseruandum amicitiam facienda sint, quæ item vitanda, ac præsertim quomodo quis erga potentiorem amicum gerere se debeat, Lollium docet. Initium autem sumit ab ijs qui dum tenere modum non norunt, vel scurrarum potiùs quàm amicorum fungi officio videntur, vel asperitate agrestli (quam libertatem meram & virtutem veram haberi volunt) vtuntur. Postremò eum ad quærenda illa ex quibus tranquillitatem vitæ consequi possit, hortatur.

SI benè te noui, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus amicum,
Vt matrona meretrici dispar erit atque
Discolor, infido scurræ distabit amicus.
Est huic diuersum vitio vitium propè maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna grauisque,
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris:
Dum vult libertas mera dici, veráque virtus.
*VIRTVS est * mediũ viciorũ, & * vtrinq; reductũ:*
*Alter, in obsequium plus æquo pronus, & * imi*
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:

Est m u. Media est inter vitia. Ab vtroque extremo remotum. Imi d.l. Accumbentium in imo lecto, vbi & ipse P.

Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.
Alter rixatur de lana sæpe caprina,
*Propugnat, nugis armatus: Scilicet, *vt non*
Sit mihi prima fides, & verè quod placet, vt non
Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat an docilis plus:
Brundusium Numici melius via ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat,
**Gloria quem supra vires & vestit & vngit:*
Quem tenet argenti sitis importuna famésque,
Quem paupertatis pudor & fuga: diues amicus,
Sæpe decem vitijs instructior, odit & horret.
Aut, si non odit, regit: ac, veluti pia mater,
Plus quàm se sapere, & virtutibus esse priorem
*Vult: & ait propè vera, *Mea (contendere noli)*
Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est.
**Arcta decet sanum comitem toga: desine mecum*
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere volebat,
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
*Officium: nummos alienos *pascet: ad imum*
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis vllius vnquam:
Commissúmque teges, & vino tortus & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
Nec, quum venari volet ille, poemata panges.
**Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque*
Zethi, dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperijs: quotiésque educet in agros

Nolim merere ætatem, vt nō liceat mihi latratu meo obtinere Quod pl. Si ætas altera mihi proponatur silentii pretium, fordebit.

Quem gloriæ amor cogit vestitu sumptuosiore & vnguento largiore vti.

Al. *Mihi contendere noli.* vt sit pro mecum. Vestitus parui pretii cum sanitare mentis debet esse coniunctus: non admittit stultitiam. Vel per hypall. Vide annot.

Augebit, sen amplificabit, fœnus addendo. Quidā val. malè, *poscet.*

Amicitia dissoluta est ex studiorum dissimilitudine.

Æolis onerata plagis iumenta, canésque,
Surge, & inhumanæ* senium depone Camœnæ:
Cœnes vt pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis solenne viris opus, vtile famæ,
Vitaq́; & membris. præsertim quum valeas, &
Vel cursu superare canem vel viribus aprum,
Possis. adde, virilia quòd speciosius arma
Non est qui tractet. seu quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria. denique sæuam
Militiam puer & Cantabrica bella tulisti,
Sub duce qui templis Parthorum signa refixit,
Et nunc siquid abest, Italis adiudicat armis,
Ac, ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
Quanuis nil* extra numerum fecisse modúmque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more* refertur.
Aduersarius est frater: lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor vtroque tuum laudabit* pollice ludum.
Protinus vt moneam (siquid monitoris eges tu)
Quid de quoquo viro, & cui dicas sæpe videto.
Percontatorem fugito. nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum volat irreuocabile verbum.
Non* ancilla tuum iecur vlceret vlla puérue,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri charaue puella
Munere te paruò beet, aut incommodus angat.
Quale commendes, etiam at q; etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondam* non dignum tradimus. ergo

Seueritatem, qualis est senum, qui ab omni relaxatione animi abhorrent.

Ineptè, vel cõtra decorum per metaph. Sic alibi illa coniungit. R. simulatur, vel repræsentatur. Sic dicitur referre speciem. *Vtr. p.* Poll. vtroque compressio. Nam premere poll. gestus erat fauentis, teste Plin. Alii, pro Vtraque manu. vt sit, Applaudet tibi.

Non anc. Ne anc. vel pueri amore capiaris: ne dominus illam vel illum tibi dans, beneficii magni loco numeret quod paruum est: vel recusans, & tibi commodum se non præbens, animum tuum augat. Q. interdum. *Tr.* commendamus.

Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum, si tentent crimina, serues,
In quem immerentem quum maledicta iaciuntur, nónne idem periculum tibi impendere sentis? *Tuterísque tuo fidentem præsidio: *qui*
Dente Theonino quum circumroditur, ecquid
Ad te pòst paulo ventura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Dum in cursu es. *Expertus metuit. tu, *dum tua nauis in alto est,*
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristémque iocosi:
Sedatum celeres, agilem gnauúmque remissi:
Bib. potores. Al. *luce.* Al *sepores.* *Potores* bibuli media de* nocte Falerni*
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.*
Aufer è vultu tristitiam, Ne sit tibi vultus tetricus. **Deme supercilio nubem, plerumque modestus*
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.*
Sic ηφσλον ὀφρύων Soph. dixit. *Obsc.* Quidam exp. tecti: qui Gr. χρυπτόπους. *Inter cuncta leges & percunctabere doctos,*
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet vexétque cupido,
Ne pauor, & rerum mediocriter vtilium spes.
Virtutem doctrina paret, naturane donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
Quid purè tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
Animum recreat seu relaxat. *Me quoties* reficit gelidus Digentia riuus,*
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Vt viuam m. Dummodo vitam. Ea conditione vt v. mihi i. meo arbitratu, nullius voluntati obnoxius. *Sit mihi quod nunc est, etiam minus: *vt mihi vitã*
Quod superest æui, si quid superesse volunt dij.
Sit bona librorum & promisæ frugis in annum
Copia: ne fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Sed satis est orare Iouem, qui donat & auferт:

*Det vitã, det opes, *æquum mi animũ ipse parabo.*

Qui se æquabilẽ præbeat

AD MECAENATEM. EPIST. XIX.

Prauum quorundam in imitandis poetarum vitiis potiùs quàm virtutibus studium reprehendit. Imitatores vocans seruum pecus, se contrà vestigiis aliorum insistere voluisse negat. Deinde rationem reddit cur ii qui librorum eius lectione domi delectarentur, eósque laudarent, foris eos vituperarent.

PRisco si credis Mecænas docte Cratino,
Nulla placere diu nec viuere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus: vt male sanos
**Adscripsit Liber Satyris Fauníque poetas.*
Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ:
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
*Prosiliit dicenda. *forum, putealque Libonis*
Mandabo siccis, adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit, non cessauere poetæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? si quis vultu toruo ferus, & pede nudo,
*Exiguæq; togæ simulet *textore Catonem,*
Virtutémne repræsentet morésque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,
Dum studet vrbanus, tendítque disertus haberi.
*Decipit exemplar vitijs *imitabile. quòd si*
Pellerem casu, biberent exangue cuminum.
O imitatores, seruum pecus, vt mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum vestri mouere tumultus.
Libera per vacuum posui vestigia princeps:
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Ostendi Latio, numeros animósque secutus
Archilochi, non res & agentia verba Lycamben.

Adscripsit numero Satyrorum & Faun. Quidã hæ iung. cum seq. accip. participium, pro ex quo, vel postquam.

F. Siccos (i. vino non madentes) causas agere & iudicia exercere iubebo, nec permittam se ueros cantare.

Text. Ira dictum, vt sí. *Curtatis inæquali tonsore capillis.*

Quod adiuncta habet vitia imitatu facilia.

Ac ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quòd timui mutare modos & carminis artem:
Temperat Archilochi Musa pedem? masculaque Sappho,
Temperat Alcæus: sed rebus & ordine dispar,
Nec socerum quærit quem versibus oblinat atris,
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Volgauit fidicen, iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisque legi manibusque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet amétq; domi, premat extra limen iniquus?
Non ego ventosæ plebis suffragia venor,
Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor & vltor,
Grammaticas ambire tribus & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ, spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus:
Si dixi, rides, ait: & Iouis auribus ista
Seruas fidis enim manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus vti
Formido: & luctantis acuto te secer vngui,
Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram:
Iraque truces inimicitias, & funebre bellum.

Sapphici & Alcaici versus. Vide annot.

Al. Latinus.

N. a. p. Nugas ostentare. Remlucem magni facere.

Iou. Augusti, Iouis nostri.

Nar vti. Quidã de irrisione intell. Vide annot.

Dil. Intermissionem: à gladiat. metaph.

Ad Librvm Svvm. Epist. XX.

Librum suum compellat in lucem prodire cupientem: à quo eum, propositis quæ impendent periculis, deterrere conatur. De suo genere, vita & moribus, ne enon de corporis statura, & ætate, quædam refert, quæ ab eo narrari velit.

Vertumni & Iani templa quod ante hæc libri, sicut aliæ res venales, proftarent. *Sos.* librariorum seu bibliopolarum.

VErtumnum Ianúmq; liber spectare videris:
Scilicet vt prostes Sosiorum pumice mundus.

Odisti claues, & grata sigilla pudico:
Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
Non ita nutritus fuge quò discedere gestis.
Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
Quid volui? dices ubi quis te laserit. & scis
In breue te cogi, quum plenus langueat amator.
Quòd si non odio peccantis desipit augur,
Charus eris Romæ, donec te deserat ætas.
Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi
Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inertes,
Aut fugies Vticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: vt ille
Qui malè parentem in rupes protrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Quum tibi sol tepidus plures admouerit aures,
Me libertino natum patre, & in tenuiore
Maiores pennas nido extendisse loqueris:
Vt quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis vrbis belli placuisse domique:
Corporis exigui: præcanum, solibus aptum:
Irasci celerem, tamem vt placabilis essem.
Fortè meum siquis te percontabitur ætas,
Me quater vndenos sciat implenisse decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Am. qui paulò antè tui amator erat. i. tui legendi cupidus.
Ætas prima. i. iuuentus

Vide annot. Al. *Vinctus.* aut *Victus.*

Balbus senex, pueros elementa docens, quasi ipse pueros elementa docturus sit P.
Maiora quàm pro natalibus meis consequutum esse. Sive, ad maiora peruenisse.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER SECVNDVS.

Ad Avgvstvm. Epist. I.

Quæritur de prauo Romanorum suæ ætatis iudicio, poemata è vetustate æstimantium, & noua, non ob aliud quàm quòd noua essent, fastidientium: quum tamen multa sint in veteribus poetis reprehensione digna. Poeticæ studium non multis antè seculis Romæ coli cœptum esse dicit: & fatetur quidem non minus indoctos quàm doctos poemata scribere: sed aliqua commoda hunc illorum errorem consequi, atque adeo, qualescunque sint, illo suo poeticæ studio ipsi reipub. vtiles esse ostendit. Poesin initio rudem nonnisi seio ex Græcorum lectione expoliri cœpisse ait, quum Græcia capta cæteras etiam artes agresti Latio intulit. Vulgi de comœdia, tanquam opere minimè laborioso, iudicium reprehendit: & quæ à scribendis fabulis multos deterreant exponit. Postremò de poetis illis agit qui non spectatoribus scribunt sed lectoribus: & Augustũ ad calcar illis addendum hortatur, cius de Virgilio & Vario iudicium laudans.

QVVM tot sustineas & tanta negotia solus,
Res Italus armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
Hæc referuntur ad illa seq. *Præsenti tibi mat.* per comparationem. q.d. Tu verò contrà consequeris iam nunc hon. *D.q.c.b.* Hercules.
**Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux,*
Post ingentia facta, deorum in templa recepti,
Dum terras hominúmque colunt genus, asperа bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
*Speratum meritis. *diram qui contudit hydram,*
Notáque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo fine domari.

Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes*
Infra se positas: extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores.
Iurandáque tuum per nomen ponimus aras,
Nil orit rerum alias nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, sapiens & iustus in vno
Te nostris ducibus te Graijs ante ferendo,
Cætera nequaquam simili ratione modóque
Æstimat: & nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defunctis videt fastidit & odit.
Sic fautor veterum, vt tabulas peccare vetantes,*
Quas bis quino viri sanxerunt fœdera regum
Vel Gabijs vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte locutus.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quòd multa loquamur.
**Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.*
Venimus ad summum fortunæ: pinginus atque
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poemata reddit,
Scire velim, pretiũ chartis quotus arroget annus.*
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteréque referri debet? an inter
Viles atque nouos? excludat iurgia finis.
Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor vno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteréne poetas?
An quos & præsens & postera respuet ætas?
Iste quidem veteres inter ponetur honestè,
Qui vel mense breui vel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudæ pilos vt equinæ*

Inuidetur iis in quibus aliqua præstantia elucescit, sed iidem post mortem amantur. Sic Nasso, *Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit.*

Leges XII. tab. & fœdera regum Rom. cum Gab. &c.

Perinde est ac si mihi dicant, nihil duri esse, &c. i. manifestè falsa dicant.

Quoto demum anno hanc laudem seu titulum hunc antiquitatis sibi arrogent.

Alludit ad id quod Sertorius in exemplum socijs proposuit: de quo Plut.

Paulatim vello, & demo vnum, demo etiam vnum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & virtutem estimat annis,
Vide Isode 30.l.3. Miratúrque nihil nisi quòd* Libitina sacrauit.
Ennius, & sapiens & fortis, & alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare videtur
Ita negligenter scribit vt nullam rationem haberi videatur eius quod dixerit, somniasse mortuum esse & in illum corpus (ex Pyth sententia) animam Homeri immigrasse. Quo* promissa cadant & somnia Pythagorea.
Nauius in manibus non est, & mentibus haret
Penè recens. adeo sanctum est vetus omne poema.
Ambigitur quoties vter vtro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga conuerisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
Vincere Cecilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipatus theatro
Spectat Roma potens: habet hos numerátq; poetas
Liuii Andronici. Ad nostrum tempus,* Liui scriptoris ab aeuo.
Interdum vulgus rectum videt, est vbi peccat.
Si veteres ita miratur laudátque poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet: errat.
Si quædam nimis antiquè, si pleraque durè
Dicere credit eos, ignauè multa fatetur:
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector, delendáque carmina Liui
Plagas multas seu graues dicit, infligentem. Esse reor, memini quæ* plagosum mihi paruo
Orbilium dictare: sed emendata videri,
Pulchráque, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit si fortè decorum, &
Si versus paulo concinnior vnus & alter,
Venditat autem, venditat. Iniustè totum* ducit* venditque poema.
Indignor honore & præmiis dignos censeri, nedum veniam erratorum illis peti. *Indignor quicquam reprehendi, non quia crasse
Compositum illepidéue putetur, sed quia nuper:
Nec* veniam antiquis, sed honorẽ & præmia posci.

*Rectè nécne crocum floréſque perambulet Aitæ
Fabula, ſi dubitem, clament periiſſe pudorem
Cuncti pene patres: ea quum reprehendere coner
Quæ grauis Æſopus, quæ doctus Roſcius egit:
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Iam ſaliare Numæ carmen qui laudat, & illud
Quod *mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri:
Ingenijs non ille fauet plauditque ſepultis,
Noſtra ſed impugnat, nos noſtráque liuidus odit.
Quòd ſi tam Græcis nouitas inuiſa fuiſſet
Quàm nobis, quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet
Quod legeret tereréque viritim publicus vſus?
Vt primum poſitis *nugare Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua,
Nunc athletarum ſtudijs nunc arſit equorum:
Marmoris aut eboris fabros aut æris amauit:
Suſpendit picta vultum mentémque tabella:
Nunc tibicinibus, nunc eſt gauiſa tragœdis:
Sub nutrice puella velut ſi ludere infans:
Quod cupide petijt, *maturè plena reliquit,
*Quid placet aut odio eſt, quod nõ mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventíque ſecundi.
Romæ dulce diu fuit & ſolenne recluſa
Mane domo vigilare, clients *promere iura:
Cautos nominibus *certis expendere nummos,
Maiores audire, minori dicere per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutauit mentem populus leuis, & calet vno
Scribendi ſtudio, pueri patréſque ſeueri
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,

R. acer. An meritò veniat in ſcenam croco perfuſam, vt Lucr.

Perinde atque ego.

Ad res minus ſerias animum conuertere.

Maturè ſatiata, id eſt citò. Viciſſitudo eſt in rebus quæ placent & in iis quæ diſpl.

F. eſt. ondere iis. Al. rectu. Vide annot.

Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posco.
Nauem agere ignarus nauis timet: abrotanũ agro
Non audet nisi qui didicit, dare: quod medicorũ est, 115
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
Quum in illis art. nemo quicquam aggrediatur, nisi earum peritus: non contrà tam indocti quàm docti scr.
**Scribimus indocti doctíque poemata passim.*
Hic error tamen & leuis hæc insania quantas
Virtutes habeat, sic collige, vatis auarus
*Nõ *temere est animus: versus amat, hoc studet v-* 120 (nũ:
Detrimenta, fugas seruorũ, incendia ridet:
Quidam exp. facilè.
Non fraudem socio pueróue incogitat vllam
Pupillo: viuit siliquis & pane secundo.
Militiæ quamquam piger & malus, vtilis vrbi:
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari. 125
Os tenerum pueri balbúmque poeta figurat:
Torquet ab obscœnis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis & inuidiæ corrector & iræ.
Proponens exẽpla, facit vt or. temp. iuenientia, cuiusmodi futura sint æstimemus, & instruamur ex antè gestis. P.
*Rectè facta refert: *orientia tempora notis* 130
Instruit exemplis: inopem solatur & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret vnde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit:
Cœlestes implorat aquas docta prece blandus: 135
Auertit morbos, metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem & locupletem frugibus annum.
Carmine dij superi placantur, carmine manes.
Agricolæ prisci, fortes, parcóque beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo 140
Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
Qui vt memor est breuis æui, ita & alios memores facit.
Cum sociis operum, & pueris, & coniuge fida,
Tellurem porco, Syluanum lacte piabant,
*Floribus & vino Genium, *memorem brevis æui.*

Fescennia per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertásque recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam saeuus apertam
In rabiem verti cœpit iocus, & per honestas
Ire domos impunè minax. doluere cruento
Dente lacessiti: fuit intactis quoque cura*
Conditione super communi. quin etiam lex
Pœnaq; lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. vertere modum, formidine fustis,
Ad benedcendum delectandúmque redacti.
Græcia capta ferum victorem cepit, & artes*
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: & graue virus
Munditiæ pepulere. sed in longum tamen æuum
Manserunt hodiéque manent vestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis:
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit
Quid Sophocles & Thespis & Æschylus vtile
Tentauit quoq; rẽ se digne vertere posset: (ferrent.
Et placuit sibi, naturæ sublimis & acer.
Nam spirat tragicum satis, & feliciter audet:*
Sed turpem putat in scriptis metuítque lituram.
*Creditur, *ex medio quia res arcessit, habere*
Sudoris minimum. sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis vt insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos demittere, post hoc
Securus cadat an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,

Etiam non lacessiti prospiciendum putauerunt huic malo communi.

Quum Ro. Græciam cepissent, vicissim capti sunt illius artibus i. amore artium illius. Vel, *Cepit victa.* subegit illius ingenium, vt dicitur *subactum ingenium.*

Spiritus tragicos habet.

Quia petit argumentum è medio, è vita communi, & quidem plebeiorum. *Arc* Al. *accessit*, non *arcessit*. De seq. vide Annot.

Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis anarũ
Subruit aut reficit. valeat res ludicra, si me
Palma negat macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc terrétque poetam,
Quòd numero plures, virtute & honore minores,
*Indocti stolidique, & *depugnare parati*
Si discordet eques, media inter carmina poscunt
*Aut vrsum aut pugiles. his nam *plebecula gaudet.*
Verùm equitis quoq; iã migrauit ab aure voluptas
Omnis ad incertos oculos & gaudia vana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas,*
Dum fugiunt equitum turmæ, peditúmq; catervæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorrita, naues:
*Captiuum portatur ebur, *captiua Corinthus.*
Si foret in terris, rideret Democritus, seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello*
Fabellam surdo. nam quæ peruincere voces*
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes
*Diuitiæq; peregrinæ. *quibus oblitus actor*
*Quum stetit in scena, *concurrit dextera lævæ.*
Dixit adhuc aliquid? Nil sanè. Quid placet ergo?
**Lana Tarentino violas imitata veneno.*
Ac ne fortè putes me, quæ facere ipse recusem,
Quum rectè tractent alij, laudare malignè,*
Ille per extentum funem mihi posse videtur*

Dep. p. Ita pertinaces vt p. sint ad arma venire, nisi assentiantur equites.

Pl. Vide prol. Hec. Terentii.

A. pr. Aulæa quibus obtenditur scena, remouentur, dum aliquod pugnæ simulacrum editur, dum victi reges in triumphum ducuntur.

Capt. C. Captiuæ Cor. simulacrum.

A. f. f. Proverb.

Surdo fab. narrare.

Nam quæ p. u. Cuius histrionis vox quantumuis contenta inter hos strepitus & clamores exaudiri possit?

Vob. a. Q. d. Quo peregrino vestitu & cultu non dico ornatus sed lœdatus.

Conc. Complodunt manus, Plausus editur.

Læua. Vestitus ianthinus. i. violacei coloris.

M. parcè. detrahere eorum laudi.

Per ext. f. Item difficillimam præstare posse videtur, & vel idem quod funambuli, esse factus, si opus sit.

Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: & modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi,
*Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Vt studio maiore petant Helicona virentem.
* Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ,
(Vt vineta egomet cædam mea) quum tibi librum
Sollicito damus aut fesso: quum lædimur, vnum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:
Quum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
Quum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo:
Quum speramus eò rem venturam, vt simul atque
Carmina rescieris nos fingere, commodus vltro
Accersas, & egere vetes, & scribere cogas.
Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales
*Ædituos habeat belli spectata domique
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus & malè natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
Sed veluti tractata notam labémque remittunt
Atramenta, ferè scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt, idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum tam carè prodigus emit,
Edicto vetuit nequis se, præter Apellem,
Pingeret, aut* alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia, quod si
Indicium subtile videndis artibus illud
Ad libros & ad hæc Musarum dona vocares,

In. angit. Angit pectus licet metu inani, ita me afficit suis verbis vt angat, irritet, &c.

Curam. Vide annot.

Multa q. n. f. m. s. p. sed tamen nonnulli sunt quibus aliquid concedendum est.

Æd. metaph. q. d. custodes. In quorum tutela sit vt ædit. dicitur ab æde tuenda.

Alius quàm Lys.

Iur. Alex. esse B. Alij *Bœotûm* pro Bœotorum.

* *Bœotum in crasso iurares aëre natum.*
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius Variúsque poetæ:
Nec magis expressi vultus per aënea signa,
Quàm per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent. nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quàm res componere gestas:
Terrarumque situs, et flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & barbara regna, tuísque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustráque custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
*Si, *quantum cuperẽ, possem quoque. sed neq; parũ*
Carmen maiestas recipit tua, nec meus audet
Rem tentare pudor quam vires ferre recusent.
** Sedulitas autem, stultè quem diligit, vrget:*
Precipuè quum se numeris commendat & arte.
Discit enim citius meminítque libentius illud
Quod quis deridet, quàm quod probat & veneratur.
Nil moror officium quod me grauat: ac neque ficto
In pectus vultu proponi cereus vsquam,
Nec prauè factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: & vnà
Cum scriptore meo, capsa porrectus aperta,
Deferor in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

Sic Sat. 1. l. 2. *cupidum p. opt. vires Deficiunt.*

Sedulitas grauat eum cui stultè aliquod officium, testandi amoris sui causa, defert: præsertim quum scribẽdis versibus eum vult testari. Quod dixit *Vrget*, dicit postea *Grauat*. Vide annot.

Ad Ivlivm Florvm.

Epist. II.

Excusat se Iulio Floro, quærenti quòd nec epistolam vllam nec ea quæ promiserat carmina misisset. Ac primum se pigrum fatetur esse, atque id

id illi prædixisse ait: ideóque se vitioso seruo comparat, cuius emptor sit Florus, à venditore de vitio præmonitus. Deinde se, quod de Luculli militè narrat, imitari velle dicit: ac, quum paupertate aduersus faciendos impulsus fuerit, nunc eas facultates consequutum quæ satis esse possint, malle somno id temporis dare quod alioqui scribendis versibus daturus esset. Affert & alias rationes cur non scribat: quarum vna conuenit cum his Nasonis verbis, *Carmina secessum scribentis & otia quærunt.* Denique quantis poetæ vulgo mutuis laudibus se ornent, multa componi abillis quæ meritò risu excipiantur, contra verò, ad scribendum legitimum poema, plurima requiri: rem magni laboris esse, & quæ animum etiam torqueat: at sibi non tanti esse, sapientem scriptorem haberi. Sibi igitur, quum iam prouectæ sit ætatis, ad alios numeros animum esse appellandum: nimirum ad numeros & artem vitæ bene instituendæ. Atque adeo se iam in eo totum esse, vt fruendo mediocribus opibus quæ adsunt, diſeat maiores non concupiſcere. Verùm ad bene beateque viuendum (quod vocat rectè viuere) non satis esse carere auaritia, sed cætera etiam omnia vitia extirpari debere.

Agat, quidã exp. Loquatur. Rectius, Pacifcatur. Verus, ex ancilla mea natus: aptus minist. ad natus domini obeundos

Arg Talem reddes eum qualem libuerit, flectendo eius ingenium velut argillam.

Qvr. Nihil est propter quod necesse sit mihi eum vendere. Nam quanvis pauper sim, in ære alieno non sum, sed meo

In sc. Latum mer. b.n. scalis-i, lori quo serui vincti cædebantur flagris.

Exc. Si quidem nullum tibi scrupulum (vel metum) iniiciat fuga à me excepta, & quam præstare

FLore, bono claróque fidelis amice Neroni,
Siquis fortè velit puerum tibi vendere, natum
Tibure vel Gabiis: & tecum sic * agit: Hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet erítque tuus, nummorum millibus octo:
*Verna ministeriis ad nutus aptus heriles:
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: * argilla quiduis imitaberis uda.
Quinetiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant, vbi plenius aquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
* Res vrget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temerè à me
Quiuis ferret idem. semel hic cessauit: & (vt sit)
* In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, * excepta nihil te fiſuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.

Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quòd epistola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quòd
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis*
Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hæc vehemẽs lupus, & sibi & hosti*
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit (vt aiunt)
Summè munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummùm.
Fortè sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis quæ timido quoque possent addere mentem.
I bone quò virtus tua te vocat: i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, Quantumuis rusticus, ait,*
Ibi, eò quò vis, qui zonam perdidit: inquit.
**Romæ nutriri mihi contigit: atque docere,*
**Iratus Graijs quantum nocuisset Achilles.*
Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum,
Atque inter syluas Academi quærere verùm.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisque rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primùm me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopémque paterni
Et laris & fundi: paupertas impulit audax
Vt versus facerem. sed, quod non desit, habentem,

Id est milites, vt quidam volunt. Alii tamen de certo quodam milite intell. V. ad prædandum factus ocior, ex illa egestate, vt lupus ex fame.

Q.d. Inopia quâtumuis rusticum ad illud audendum compellet. *Rom.n.* Imitari se velle dicit illius militis Luculli institutum. *Ir. Gr. Doceri quantum Ach, ir.* id est, doceri Iliadem Homeri.

*Quæ poterunt vnquam satis expurgare*cicutæ,*
Ni melius dormire putem, quàm scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amántque:
Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis:
Ille, Bioneis sermonibus, & sale nigro.*
Tres mihi conuiuæ propè dissentire videntur,
Poscentes vario multum diuersa palato.
Quid dē? quid non dem? renuis tu quod iubet alter.
Quòd petis, id sanè est inuisum acidúmque duobus.
Præter cætera, me Romæne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, tótque labores?
Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis*
Omnibus officijs. cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Auentino: visendus vtérque.
Interualla vides humane commoda. verùm
**Puræ sunt plateæ, nihil vt meditantibus obstet.*
Festinat calidus mulis gerulísque redemptor:
Torquet nunc lapidē, nunc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hæc rabiosa fugit canis, hæc lutulenta ruit sus.
I nunc, & versus tecum meditare canoros.
Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit vrbes
Rite cliens Bacchi somno gaudentis & vmbræ:
Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
Et studijs annos septem dedit, insenuitque
Libris & curis, statua taciturnius exit
Plerunque, & risu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempestatibus vrbis,

Quidam elleborum intell. quasi ita vocet ad medicamentorum infamiam. Alioqui Auicennam cicutam vocasse elleborum nigū. Vide annot.

Comicis versibus, à Bione Aristophanis patre.

S. nigra, Sal. mordacibus & amarulentiæ plenis.

Vt contra dicuntur candidus & candor, quum ad animum referuntur.

Sp. Fide iussum, al. fide iubendū.

Quidam exp. Interualla humano more commoda. i. non valdè commoda, quales esse solent res humanæ. Vide annot.

Puræ, vacuæ obstaculis.

Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Iurisconsulti. *Frater erat Romæ consulti rhetor: vt alter*
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus vt hic illi foret, huic vt Mutius ille.
Qui minus argutos vexat furor iste poetas?
Carmina compono, hic elegos: mirabile visu
Caelatúmque nouem Musis opus, aspice primùm,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
Ædem Apoll. & bibliothecam ei adiunctam.
-spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam (si forte vacas) sequere, & proculdubi
Vacas. Al. Vacat.
Quid ferat, & quare sibi nectat vterque coronam.
Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
S gladiatorum genus. Tanquam Samn. Vide ann.
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fit Mimnermus, & optino cognomine crescit.
Multa fero, vt placem genus irritabile vatum,
Quum scribo, & supplex populi suffragia capto:
Idem finitis studiis, & mente recepta,
Obturare possim, vel ausim. Obt. mihi liceat.
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur mala qui componunt carmina: verùm
Gaudent scribentes, & se venerantur, & vltro
(Si taceas) laudant quicquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema,
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcunque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco: quamuis inuita recedant,
Quidam exp. Quamuis non debeant loco moueri, vtpote eius sanctitate tuta.
Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.
Obscurata diu populo bonus eruet atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
Nunc situs informis premit & deserta vetustas.

Adſciſcet noua, quæ genitor produxerit vſus.
Vehemens & liquidus puróque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiúmque beabit diuite lingua.
Luxuriantia compeſcet, nimis aſpera ſano
Leuabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur: vt qui
Nunc ſatyrum, nunc agreſtem Cyclopa monetur.* Saltat.
Pratulerim ſcriptor delirus inérſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant:
*Quàm ſapere, & * rungi. fuit haud ignobilis Argis,* Quod dixit torqueri. Quidam aliter.
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor plauſorque theatro:
Cætera qui vitæ ſeruaret munia recto
More: bonus ſanè vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in vxorem: poſſet qui ignoſcere ſeruis,
*Et * ſigno læſo non inſanire lagenæ:* Non irasci ad inſaniam vſque ob leue ſeruorum pecc. quale eſt quum lagenam reſignant.
Poſſet qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic vbi cognatorum opibus curíſque refectus,
Expulit elleboro morbum bilémque meraco,
Et redit ad ſeſe, Pol, me occidiſtis amici,
Non ſeruaſtis (ait) cui ſic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abiectis vtile nugis,* Q. d. Si ſapiam, numeros illos pueris relinquam, vt nugas illorum ætati aptas: ipſe aliud num. genus diſcam. Vel *Sap.* pro Sapienter vitam inſtituere.
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum:
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis,
Sed vera numeróſque modóſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecum loquar hæc, tacitúſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quòd quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monſtrata radice vel herba,
Non fieret leuius: fugeres radice vel herba
Proficiente nihil curarier audieras, cui

Rem dij donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & quum sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es, tamen vteris monitoribus iisdem?
At si diuitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum timidúmque minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te siquis auarior vno.
Al. *mercatur & are.* Vide annot. de seq.
Si propriũ est quod quis libra mercatus & ære est,
Quædam (si credis consultis) mancipat vsus:
Quite pascit ager, tuus est: & villicus orbi
Quum segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit. das nummos: accipis vnam,
Pullos, ouа, cadum temeti, nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis
(Aut etiam supra) nummorum millibus emptum.
Quid refert, viuas numerato nuper an olim?
Emptor Aricini quondam Veientis & arui,
Se fruct. suis ali putat, non autem emptis.
Emptum cœnat olus, quanuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Suũ voc. quod eo vsque patet, vbi pop. adsita pro limite est qui distinguat agrum vicini à suo Quidam *adsita* exp. viti maritata.
Sed vocat vsque suum, quà populus adsita certis
Limitibus vicina refugit iurgia. tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc prece, nũc pretio, nũc vi, nunc sorte suprema,
Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur vsus, & hæres
Hæredem alterius, velut vnda superuenit vndam:
Quid vici prosunt? aut horrea? quidue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & vngi,
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter,

Dives & importunus, ad vmbram lucis ab ortu,
Syluestrem flammis & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
Naturæ deus humanæ, mortalis in vnum
--quodque caput: vultu mutabilis, albus & ater.
Vtar, & ex modico, quantum res poscet, acervo
Tollam: nec metuam quid de me iudicet hæres,
Quod non plura datis inuenerit: & tamen idem
Scire volam quantum simplex hilarisque nepoti
Discrepet, & quantum discordet parcus auaro.
Distat enim, sparges tua prodigus, an neq; sumptũ
Inuitus facias, neque plura parare labores.
Ac potius, puer vt festis quinquatribus, olim
Exiguo gratóque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego, *vtrũ*
Nane ferar magna an parua, ferar vnus & idem.
* *Non agimur tumidis velis aquilone secundo:*
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis vsque priores.
Non es auarus: abi. quid cætera? iam simul isto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures portentáque Thessala rides?
* *Natales grate numeras? ignoscis amicis?*
Lenior & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna?
Viuere si recte nescis, decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Ridcat & pulset lasciua decentius ætas.

Prutie. & arb. syluestribus, partim succisis, partim incensis, tertiliorem reddat aut, faciat vt non adeò sit sterilis.

Siue magna n. siue p. Vel, vtrum naue m. an parua ferar, nihil refert. ferar enim vnus & idem. *Non ag. t.u.* Alleg. Si non ingentes nobis sunt opes, at certè non sumus inopes

Quidam exp. Tui generis autores libenter recenses? Alij de ætate intell. de qua ingrauescente non libẽter cogitamus?

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

Ad Pisones.

Corpori cuidam ex diuersi generis membris conflato comparat poema cuius partes nullam inter se conuenientiam habent.

Hvmano capiti cernicem pictor equinam
Iungere si velit, & varias inducere plumas,
Vndique collatis membris: vt turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici? 5
Credite Pisones, isti tabulæ fore librum
Per similem, cuius, velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species: vt nec pes nec caput vni
Hypocrisis ex dicto vulgi, Atqui pict. &c.
Reddatur formæ. * *pictoribus atque poetis*
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. 10
Scimus, et hanc veniã petimúsq, damúsq, vicissim:
Sed non vt placidis coeant immitia, non vt
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
In eos qui ornatum suo poemati quærunt ex quibuslibet digressionibus & episodijs.
* *Inceptis grauibus plerunque & magna profitentis*
Purpureus, latè qui splendeat, vnus & alter 15
Assuitur pannus: quum lucus, & aræ Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenũ, aut pluuius describitur arcus.
Imitari vix ausurem, qui quòd in pingendo cupresso esset exercitatus, eius picturam illi etiam tabellæ inseruit in qua depingendum illi erat naufragium.
Sed nunc non erat hic locus: & fortasse * *cupressum*
Scis simulare, quid hoc? si fractis enatat exspes 20
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui, currente rota cur vrceus exit?
Denique sit quod vis, simplex duntaxat & vnum.
Maxima pars vatũ (pater, & iuuenes patre digni) i

Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio. *sectantem leuia, nerui
Deficiunt animique: professus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timidúsque procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter vnam,
Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
*Æmilium circa ludum faber *imus & vngues
Exprimet, & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quàm prauo viuere naso,
Spectandum nigris oculis nigróque capillo.
Sumite materiam vestris qui scribitis æquam
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. cui lecta *potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & Venus (aut ego fallor)
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
Pleráque differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis autor.
In verbis etiam tenuis cautúsque serendis,
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit *iunctura nouum. si fortè necesse est
*Indicijs monstrare recentibus abdita *rerum,
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabitúrque licentia sumpta pudenter.
Et noua fictáque nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadunt, parcè detorta. quid autem
Cæcilio Plautóque *dabit Romanus, ademptum
Virgilio Varióque? ego, cur acquirere pauca
Si possum, inuideor? quum lingua Catonis & Enni
Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum

Dum nimis ornatus sum studiosus, & pollito genere orationis delector.

Gladiatorum. *Imus.* Cuius tab. est infima. Alius nomen propr.

Q. d. Habita potentiæ fuæ ratione. i. virium suarum.

Quidam intell. de ea quam compositionem dicimus: vt Cic. *iuncta* dicit quæ vos *composita*. *Ind.* vocabulis. *Rerum.* Post *rerum* in al. est partic. &. Al. *dedit*. *Ademptum Virg.* id est, negatum, non concessum.

Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
Al. Protudere. Signatum praesente nota* producere nomen.
Vt syluae foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
Et iuuenum ritu florent modo nata, viguntque.
Debemur morti nos, nostraque, * siue receptus
Terra Neptunus, classes aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilisque diu palus, aptaque remis,
Vicinas vrbes alit, & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
Multa renascentur quae iam cecidere, cadentque
Quae nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus:
Quem penes arbitrium est & ius & norma loquendi.
Res gestae regumque ducumque, & tristia bella,
Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versus impariter iunctis querimonia primum,
Post etiam* inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit autor,
Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc * socci cepere pedem grandesque cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit * fidibus diuos, puerosq; deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas & libera vina referre.
Descriptas seruare vices operumque colores
Cur ego si nequeo ignaroque, poëta salutor?
Cur nescire, pudens prauè, quàm discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item priuatis ac prope socco

Siue portus Iulius, mari in Lucr. & Auernum lacũ immisso, naues à ventis defendit (quod est Augusti opus) siue Pontini palus siccata, nunc aretur, & fruges vicinis vrb. ministret.

Versus elegis, vt mox. Inclusa, Illis scriptae fuerunt res laetae, & quae ex animi sententia euenerunt.

Sor. & coth. Comoediae & trag.

Lyricis versib.

Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratúſque Chremes tumido delitigat ore:
Et Tragicus plerunque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus & Peleus, cùm pauper & exul uterq;
Proiicit ampullas, & ſeſquipedalia verba: Reiicit à ſe.
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poëmata: dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arridentibus, ita flentibus adſunt
Humani vultus. ſi vis me flere, dolendum eſt
Primùm ipſi tibi: tunc tua me infortunia ledent.
Telephe, vel Peleu, male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia mœſtum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, laſciua: ſeuerum, ſeria dictu,
Format enim natura prius nos intus ad omnem Affectum varium
Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram: pro mutatione
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit: fortunæ nobis indit: faciſque vt
Pòſt effert animi motus interprete lingua. eum vultu prodamus, deinde &
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta, declaremus.
Romani tollent equites peditéſque cachinnum.
Intererit multum diuúſne loquatur an heros: Sic v. 227 *Me quicunque deus, quicunque adhibebitur heros.*
Maturúſne ſenex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus: an matrona potens, an ſedula nutrix: Sunt alioqui & aliæ lect. de quibus vide annot.
Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli:
Colchus, an Aſſyrius: Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:
Iura neget ſibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuicta: flebilis Ino,

Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Siquid inexpertum ſcenæ committis, & audes
Perſonam formare novam, ſeruetur ad imum
Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Argum. fabulæ tum in medio poſita, & à nemine præoccupata, ſic tractare vt exiis propria facias.
Difficile eſt proprie communia dicere: túque*
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm ſi proferres ignota indicta que primus.
Publica materies priuati iuris erit, ſi
Vide ann. de proximè ſeq. item de poe. cyclico.
Nec circa vilem patulúmque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere fidus*
F. int. i. ceu. fid.
Interpres: nec deſilies imitator in arctum,
Perinde ac ſi fidi intetpretis officio fungi velles.
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex:*
Ale efferre.
Nec ſic incipies, vt ſcriptor cyclicus olim,

Fortvnam Priami Cantabo Et Nobile Bellvm.

Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes, naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur ineptè:
Dic mihi muſa virum, captæ poſt tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum vidit & vrbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat: vt ſpecioſa dehinc miracula promat.
Antiphatẽ, Scyllámq;, & cũ Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Ouo ex quo excluſa fuit Helena.
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.*
Semper ad euentum feſtinat: & in medias res,
Non ſecus ac notas, auditorem rapit: & quæ
Deſperat tractata nitescere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu, quid ego, & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & vſque
Seſſuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:

Ætatis cuiusque notandi sunt tibi mores:
Mobilibúsque decor naturis dandus & annis.
Reddere qui voces iam scit puer, & pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere: & iram
Colligit ac ponit temerè, & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis tandem custode remoto,
Gaudet equis canibúsque, & aprici gramine campi: Elatus, Elato animo.
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper:
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris:
**Sublimis, cupidúsq;, & amata relinquere pernix.* Ambitiosus est.
Conuersis studijs, ætas animúsque virilis
*Quærit opes & amicitias, *inseruit honori:*
Commisisse cauet quod mox mutare laboret.
Multa senem circumueniunt incommoda: vel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet vti:
Vel quòd res omnes timidè gelidéque ministrat,
*Dilator, spe longus, iners, *auidúsque futuri:* Cupidus sciendi quæ futura sunt, contrà illud, *Quid sit futurus cras, fuge quærere* Quidam exp. Cupidus vitæ.
Difficilis, querulus: laudator temporis acti
Se puero, censor castigatórque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt. ne fortè seniles
Mandentur iuueni partes, pueróque viriles,
*Semper in ădiuncta ævóque *morabimur aptis.* Non discedemus ab iis quæ vnam quanque ætatem consequuntur, & illi conueniunt. Vel, Cognatio nostra immorabitur in iis quæ, &c.
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri. promes in scenam: multáque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in anĕ Progne vertatur, Cadmus in anguem,
Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.

Néue minor neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi. 190

Cic. Vt tragici poetæ, quum explicare argumenti exitum non potestu, confugiunt ad deum. Hinc prouerb. Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς.

Nec deus interſit, niſi dignus vindice nodus*
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris partes chorus officiúmque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus.
Quod non propoſito conducat & hæreat apte. 195
Ille bonis faueat atque, & conſilietur amicis:*
Et regat iratos, & amet peccare timentes:
Ille dapes laudet menſæ breuis, ille ſalubrem
Iuſtitiam, legéſque, & apertis otia portis.
Ille tegat commiſſa: deóſque precetur & oret 200
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.

Amicu. Al. amicè Legitur verò & conſilietur amicis.

Al. iuncta. Quidam vincta exth. exp. orichalco ex parte circundata.

Tibia non, vt nunc, orichalco vincta, tubæque*
Æmula, ſed tenuis ſimplexque foramine pauco*
Aſpirare, & adeſſe choris erat vtilis, atque*
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu. 205
Quo ſane populus numerabilis, vtpote paruus,
Et frugi, caſtúſque verecundúſque coibat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & vrbem
Latior amplecti murus: vinóque diurno
Placari Genius feſtis impunè diebus: 210
Acceſſit numeriſque modiſque licentia maior.
Indoctus quid enim ſaperet, liberque laborum,
Ruſticus, vrbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motúmque & luxuriam addidit arti*
Tibicen: traxítque vagus per pulpita veſtem. 215
Sic etiam fidibus voces creuere ſeueris,*
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps:
Vtiliúmque ſagax rerum & diuina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,* 220
Mox etiam agreſtes ſyluaros nudauit, & aſper.*

Mot. de ſaltatione, vel de geſtu. Ex voc. i. ſonis, quidam chordas intell. vt dicat ch. eſſe additas. Vide annot. de hoc & ſeq.

Tr. v. Iuxta illos qui tragœdiam deducunt ἀπὸ τῆς τρύγος, i. hirco qui illius ſcriptoribus præmium erat.

Nud. Nudos introduxit.

Incolumi gravitate iocum tentavit: eo quòd
Illecebris erat & grata novitate morandus
Spectator, functusque sacris, & potus, & exlex.
Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conveniet satyros, ita vertere seria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper & ostro,
**Migret in obscuras humili sermone tabernas:*
Aut, dum vitat humum, nubes & inania captet.
Effutire leves indigna tragœdia versus:
Ut festis matrona moveri jussa diebus,
Intererit satyris paulum pudibunda proteruis.
*Non ego inornata & *dominantia nomina solùm,*
Verbaque, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori,
Ut nihil interst Davúsque loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos famulúsque dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quivis
Speret idem, sudet multum, frustráque laboret
Ausus idem. tantum series juncturáque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Silvis deducti caveant (me judice) Fauni
Ne, velut inati triuijs, ac pene forenses,
Aut nimium teneris juventur versibus unquam.
Aut immunda crepent ignominiosáque dicta.
Offenduntur enim quibus est equus & pater & res:
Nec, si quid fricti ciceris probat & nucis emptor,
Æquis accipiunt animis, donantue corona.
Syllaba longa brevi subiecta, vocatur Iambus,
*Pes citus: unde etiam *trimetris accrescere jussit*
Nomen Iambeis: quum senos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi, non ita pridem,

Humilem opificum & tabernariorum sermonem imitetur.

Quorum usus dominatur: quibus res quantumuis obscœnæ propriè appellantur.

Iussit Iambeos versus trimetros quoque nominari.

Tardior vt paulo grauiórque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non vt de ſede ſecunda
Cederet aut quarta* ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In* ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curáque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis videt immodulata poemata iudex:
Et data Romanis venia eſt indigna poetis.
Idcircóne vager, ſcribámque licenter? an omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus, & intra
Spem veniæ cautus? vitaui denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proaui Plautinos & numeros &
Laudauere ſales: nimium patienter vtrumque,
(Ne dicam ſtultè) mirati: ſi modò ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſe ponere dicto,
Legitimúmque ſonum digitis callemus & aure.
Ignotum tragicæ genus inueniſſe Camœnæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis,
Quæ canerent agerentque peruncti fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtrauit pulpita tignis,
Et docuit magnúmque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multa
Laude. ſed* in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi.* lex eſt accepta: chorúſque
Turpiter obticuit, ſublato iure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:

Commodus ſe & patientem ea in re præbens: ſed non ita vt ſecunda etiam & quarta ſede ſedere vellet, ſociali quodam amore.

In ſc. m. Iambus ratus, verſus iambicos in ſcenam productos, qui nimis tardi ſunt ob ſpondeos, accenſat vel nimiæ feſtinantiæ, vel ignorationis artis.

Intraſp. Quidam rep. *extra* pro *intra*. Sed illud retinendum eſſe docebunt Anot.

In ep. ad Aug. *-donec iam ſeuus aperiam. In rabiem verti cœpit iocus*, &c. *Leſt acc.* Ibidem, *-quinetiam lex Pœnáque lata, malo quæ nollet carm. q. Deſcribi.*

Vel qui prætextas vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret clariúsue potentius armis,
*Quàm lingua, Latium: *siuon offenderet vnum-*
-quenque poetarum limæ labor & mora. Vos ô
Pompilius sanguis carmen reprehendite quod non
Multa dies & multa litura coercuit, atque
**Perfectum decies non castigauit ad vnguem.*
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non vngues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. ô ego læuus,
Qui purgor bilem sub verni temporis horam,
Non alius faceret meliora poemata. verùm
**Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum*
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi:
Munus & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat formétque poetam:
Quid deceat, quid non: quò virtus, quò ferat error.
Scribendi rectè sapere est & principium & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ:*
Verbáque prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quod debeat, & quid amicis:
Quo sit amore parẽs, quo frater amãdus & hospes:
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ morúmque iubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum speciosa* locis morataque rectè*
Fabula, nullius Veneris, sine pondere & arte,*

In eadem epist. de hoc quæritur, *Sed turpem putat in scriptis metuitque lituram.*

Pro per. f. vnguem, al. *præfectum vnguem*, vt sit metaph. à marmorariis, vel à fictoribus.

Ing. m. In eos qui, quòd Democr. furorem quendam ad poeticã requiri putaret, ideo illuuie & squalore nec non solitudine nomen poetarum aucuparentur.

Nil tanti est. Nil tanti facio, vt eius obtinendi causa insanus esse aut insaniam simulare velim.

Scripta discipulorum Socr.

Spec. Ornata dictis seu sententiis philosophicis. Al. *iocis*.

P. verborum. Quæ grauitate carent.

Valdius oblectat populum, meliúsque moratur,
Quàm versus inopes rerum, nugæque canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia, quid superat? poteras dixisse, triens. eu,
Rem poteris seruare tuam, redit vncia: quid fit?
Semis. ad hæc animos erugo & cura peculi
Quum semel imbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse volunt aut delectare poetæ,
Aut simul & iucunda & idonea dicere vitæ.
Quicquid præcipies, esto breuis: vt citò dicta
Percipiant animi dociles, teneántque fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.
Nec, quodcunque volet, poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ viuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis,
Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando, paritérque monendo.
Hic meret æra liber Sosijs: hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen quibus ignouisse velimus. (mẽs,
Nã nec, chorda sonum reddit quem vult manus &
Poscenti que grauem persæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quocunque minabitur arcus.
Verùm vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?

N e. Versus canori quidem, sed quibus subsint res futiles.

Vide sat. 6. lib. 1. Quo pueri magni ex centur. orti, &c. Eu, vt Gr. δῦ. Sic apud Ter. ex Agr. gramm. Vide annot.

Seniores poemata inutilia reprehendunt.

Rh. Equites. Quidam per hos intell. quoslibet iuuenes generosos & qui animo sunt excelso.

*Vt scriptor si peccat idem librarius vsque, Scr. librarius.
Quanuis est monitus, venia caret: & citharœdus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum cessat, *fit Cherilus ille, Cherilo fit similis: quem miror & rideo si contingat ei vt duobus aut tribus locis recte scribat.
Quem bis terque bonum, cum risu miror: & idem
Indignor* quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum. Quoties dorm. optimus poeta, qualis fuit Hom.
Vt pictura, poesis: erit quæ, si propius stes,
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videri, Alii non de alio quàm ipsomet Hom. intell.
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hac placuit semel, hac decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quamuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis *medium & tolerabile rebus Mediocritatem, Mediocrem & tolerabilem peritiam.
Recte concedi. *consultus iuris, & actor
Causarum mediocris, abest virtute diserti C. in. Hæc velut per parenth. hoc modo, Certis rebus med. concedi: at mediocr. esse po. &c.
Messalæ, nec scit quantum Cassellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis C. ad quas prostant libri vt sat. 4. lib. 1. Nulla tab. meos hab. neque p. la lib.
Non homines, non di, non concesserе* columnæ.
Vt gratas inter mensas symphonia discors
Et crassum vnguentũ & Sardo cum melle papauer
Offendunt, poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum inuentumque poema iuuandis: Alii referunt ad col. quæ erant vbi recitabantur car. Habens eq. censum. Cui iuuentus fuit census equestris, quum censeretur.
Si paulum à summo discessit, vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusque pilæ discive trochive quiescit,
Ne spissæ risum tollant impunè coronæ:
Qui nescit, versus tamen audet fingere. quid ni?
Liber* & ingenuus, præsertim* censu equestrem Eo iudicio eáque prudentia es, vt nihil sis dicturus vel fact. inuita Minerua.
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
Tu* nihil inuita dices faciesue Minerua:
Id tibi iudicium est, ea mens: siquid tamen olim

Scripseris, in Metij descendat iudicis aures,
Et patris, & nostras: nonumq; prematur in annum.
Membranis intus positis, delere licebit
Quod non edideris: nescit vox missa reuerti.
Syluestres homines sacer interpresque deorum
Cædibus & victu fœdo deterruit Orpheus:
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam,
Publica priuatis secernere, sacra profanis:
Concubitu prohibere vago, dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor & nomen diuinis vatibus atque
Carminibus venit. post hos insignis Homerus,
Tyrtæusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes:
Et vitæ monstrata via est: & gratia regum
Pieriis tentata modis: ludúsque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi Musa lyræ solers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæsitum est. ego nec studium sine diuite vena,
Nec rude quid prosit video ingenium, alterius sic
Altera possit opem res, & coniurat amice.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer: sudauit, & alsit:
Abstinuit Venere & vino. qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
Nunc satis est dixisse, Ego mira poemata pango.
Occupet extremũ scabies: mihi turpe relinqui est,
Et, quod non didici, sanè nescire fateri.
Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas,

At quum edid. non licebit quia nescit vox mis.

Edita fuerunt oracula.

Carmina scribendo tentata fuit ad regum amicitiam via.

Reperta sunt quæ ad oblectationem facerent: vt comœdiæ, trag. mimi.

Al. Bacche.

Qui adhibetur ad canendas laudes Apoll.

Ex puerorum lusu hoc dictum natum esse aiunt.

Assentatores iubet ad lucrum ire poeta,
Dines agris, dines positis in fœnore nummis.
Si verò est unctum qui rectè ponere possit,* Opiparam cœnam præbere.
Et spondere leui pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor si sciet inter-
-noscere mendacem verúmque beatus amicum.
Tu seu donaris seu quid donare voles cui,
Nolite aduersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ clamabit enim, Pulchrè, bene, rectè.
Pallescet super his: etiam stillabit amicis* Lacrymas emittet, quas præ gaudio se emittere simulabit.
Ex oculis rorem: saliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
Derisor vero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis vrgere culullis,* Poculis quibusdam grandioribus. Diminut. aculeo.
Et torquere mero, quem perspexisse laborent
An sit amicitia dignus, si carmina condes,
Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.
Quintilio siquid recitares, corrige sodes,
Hoc (aiebat) & hoc melius te posse negares,* Si negares. Recudere. Ita mutare emendando, vt alii esse viderentur.
Bis terque expertum frustra: delere iubebat,
Et malè tornatos incudi reddere versus.*
Si defendere delictum quam vertere malles,
Nullum vltra verbum aut operâ* sumebat inanẽ,* *N. vlt.* verbum addebat. *Sum.* Al. *insumebat.*
Quin sine rivali téque & tua solus amares.
Vir bonus & prudẽs versus reprehendet inertes:* *Inertes.* Quidam exponunt, arte carentes, Vide annot.
Culpabit duros: incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambiguè dictum: mutanda notabit:
Fiet Aristarchus. nec dicet, Cur ego amicum Sic paulo antè *Derisor vero plus laud. mouetur.*
Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent
*In mala, *derisum semel, exceptúmque sinistrè.*

*Vt, *mala quem scabies aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error & iracunda *Diana,
Vesanum tetigisse timent fugiúntque poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri, incautique sequuntur.
Hic, dum sublimes versus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum foueámue: licet succurrite *longum.
Clamet, Io ciues, non sit qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem,
Qui scis an prudens huc se deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculíque poetæ
Narrabo interritum. deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnã
Insiluit. sit ius liceátque perire poetis.
Inuitum qui seruat, *idem facit occidenti,
Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit, iam
Fiet *homo, & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet cur versus factitet: vtrum
Minxerit *in patrios cineres, an triste *bidental
Mouerit incestus. certè furit, ac velut vrsus,
Obiectos caueæ valuit si frangere clathros,
Indoctum doctúmque fugat recitator acerbus.
Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non missura cutem nisi plena cruoris *hirudo.

M. sc. quidam intell. de ea quam Gr. λύσσαν ἀγρίαν. Aduersus eos qui non nisi furore quodam & afflatu diuino percitos ad poeticam aptos esse putabant.

D. Vnde σπλῶδ δεισίδαιμονας dicuntur, & à Lat. limphati.

L. cl. Longum clamet, Io ciues succ

Idem atque ille qui occidit.

Ad mentem humanam redibit, id est sanã. Quasi insanus, non sit homo, quòd extra se dicatur esse

Vel, Definet velle haberi deûs, vt Emp.

In p. c. In paternum sepulchrum.

Bid. locum fulmine tactum: qui cæsis bidentibus expiabatur.

Hir. Tanquam hirudo, quæ dimittere non solet c. nisi pl. cruoris.